

รายงานฉบับสมบูรณ์

การพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการ
ความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น
Development of Practical Guideline of Village Committee in
Integrating Area-Based Collaboration for Fighting Drugs Problem
at Local Level

(รหัสโครงการ 62-01619-0015)

โดย

ชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ: ดร. นพพล อัครชาติ และ ดร. พนมพัทธ์ สมิตานนท์

ชื่อองค์กรรับทุน: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ได้รับสนับสนุนโดย

แผนงานศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด (ศศก.)

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เดือนธันวาคม พ.ศ. 2563

สัญญาเลขที่.....

รายงานฉบับสมบูรณ์

การพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการ
ความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาสาธารณสุขเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น

โดย

ชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ: ดร. นพพล อัครชาติ และ ดร. พนมพัทธ์ สมิตานนท์

ชื่อองค์กรรับทุน: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ได้รับสนับสนุนโดย

แผนงานศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด (ศศก.)

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Final Report

Project name: Development of Practical Guideline of Village
Committee in Integrating Area-Based Collaboration for Fighting
Drugs Problem at Local Level

(Project code 62-01619-0015)

By

Project manager: Dr. Noppon Akahat and Dr. Phanompat
Samithanond

Organization: Sukhothai Thammathirat Open University (STOU)

This project was supported by
Centre for Addiction Studies (CADS)
Faculty of Medicine Prince of Songkla University
December, 2020

1. บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับชุมชนหมู่บ้าน 2) พัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น และ 3) ประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่เกี่ยวข้องต่อตัวชี้วัดต่างๆที่จะนำไปใช้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสาน ดังนี้ 1) การใช้วิธีเชิงคุณภาพจากการเลือกศึกษาแบบกรณีศึกษาในหมู่บ้านที่มีผลการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่เข้าหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ตามเงื่อนไขที่คณะผู้วิจัยได้สำรวจขึ้นซึ่งประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน ได้แก่ 1. บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลน้ำเกียน อำเภอกุญเชียง จังหวัดน่าน 2. บ้านหนองหว่า หมู่ 5 ตำบลโนนแดง อำเภอนอนศิลา จังหวัดขอนแก่น 3. บ้านหนองแหน หมู่ 7 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี และ 4. บ้านบางวัน หมู่ 1 ตำบลบางวัน อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่ และการจัดสัมมนากลุ่มย่อยในพื้นที่ แล้วนำข้อมูลทั้งสามส่วนมาทำการวิเคราะห์ ตีความ และเรียบเรียงเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายข้อมูลการศึกษา ต่อมา 2) การใช้วิจัยเชิงปริมาณ ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 คนเพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดที่จะนำไปพัฒนาคู่มือจำนวน 3 รอบตามลักษณะการวิจัยแบบเดลฟาย (Del-phi) โดยพิจารณาค่าความสอดคล้องจากจำนวนความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์ในแต่ละรอบ จากนั้นนำตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นไปสอบถามกับประชาชนในหมู่บ้านกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่งรวม จำนวน 201 ตัวอย่าง เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อองค์ประกอบและตัวชี้วัดต่างๆ โดยใช้สถิติพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับชุมชนหมู่บ้านทั้ง 4 แห่งที่ใช้เป็นกรณีศึกษามีสภาพแตกต่างกันไปตามบริบทและระดับปัญหาเชิงพื้นที่ที่ต้องเผชิญดังนี้ 1) บ้านใหม่พัฒนา จ.น่าน มีการใช้ตัวแบบทีมผู้นำชุมชนในการเป็นตัวอย่างและร่วมจัดการปัญหาเสพติดกับปัญหาชุมชนอื่นอย่างครบวงจรเพื่อสร้างความสุขสงบเชิงพื้นที่ 2) บ้านหนองหว่า จ.ขอนแก่น มีการจัดทำโครงการสถานีตำรวจหมู่บ้านเพื่อทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันปัญหาเสพติดและการรักษาความสงบเรียบร้อยอื่น ๆ อย่างบูรณาการกัน 3) บ้านหนองแหน จ.กาญจนบุรี มีใช้ตัวแบบผู้นำแบบอำนวยความสะดวกในดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเด็กและเยาวชนของชุมชนผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ เช่น ธนาคารความดี การปฏิบัติธรรม การสอนทำเมนูอาหาร เป็นต้น และ 4) บ้านบางวัน จ.พังงา มีการใช้ตัวแบบ “บวร” ในการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกับวัด และโรงเรียนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทั้ง 4 หมู่บ้าน

ได้ใช้กลไกคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นหลักในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งมีลักษณะที่สอดคล้องกันดังนี้ 1) มีการใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านในการตกลงมาตรการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกัน 2) มีการจัดทำกฎหมู่บ้าน/ธรรมนูญชุมชนในการเป็นมาตรการบังคับของคนในชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่รับรู้ร่วมกัน 3) มีการบูรณาการการป้องกันปัญหาเสพติดของสมาชิกในชุมชนเข้ากับมาตรการทางด้านการปกครองและการจัดการด้านกองทุนและสวัสดิการของชุมชน 4) มีการใช้กองทุนแม่ของแผ่นดินและการเป็นหมู่บ้านตามโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองเพื่อวางระบบการฟื้นฟูและเยียวยาสมาชิกของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเสพติด และ 5) มีการสนับสนุนและพัฒนาความร่วมมือระหว่างการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

2) การพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่นำไปใช้พิจารณาจัดทำคู่มือ จำนวน 4 องค์ประกอบ 59 ตัวชี้วัด แบ่งเป็น 1) องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการ ประกอบด้วย 20 ตัวชี้วัด 2) องค์ประกอบที่ 2 การป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน ประกอบด้วย 14 ตัวชี้วัด 3) องค์ประกอบที่ 3 การปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน ประกอบด้วย 12 ตัวชี้วัด และ 4) องค์ประกอบที่ 4 การบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน ประกอบด้วย 13 ตัวชี้วัด

และ 3) ผลประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่เกี่ยวข้องต่อตัวชี้วัดต่างๆที่จะนำไปใช้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น ในภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.95) และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ มีดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.94) องค์ประกอบที่ 2 ด้านการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.96) องค์ประกอบที่ 3 ด้านการปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.94) และองค์ประกอบที่ 4 ด้านการบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.96)

คำสำคัญ: คู่มือการปฏิบัติงาน; คณะกรรมการหมู่บ้าน; ปัญหาเสพติด

2. Abstract

This research is about a development of practical guidelines of a village committee in integrating an area-based collaboration for fighting against drugs at village level in Thailand. The objectives of this study are to: 1) study the working conditions of the village committees in preventing and solving drug problems at village level in Thailand; 2) develop village committee's performance indicators to integrate spatial cooperation to overcome drug problems at village level in Thailand; and 3) assess the satisfaction of the people concerned with the indicators that will be used for the preparation of the village committee's guidelines for integrating the spatial cooperation to overcome the drug problem at village level in Thailand. The study uses a mixed research method varied from a qualitative to quantitative approaches. The qualitative approach was used towards a selection of case studies from villages with performance on the prevention and remediation of drug problems that meet various criteria according to the research team. The case study is consisted of 4 villages – Baan Mai Phatthana, Moo 4, Nam Kuen Sub-district, Phu Phiang District, Nan Province; Baan Nong Wa, Moo 5, Non Daeng Subdistrict, Non Sila District, Khon Kaen Province; Baan Nong Nha Village, Moo 7, Nong Sarai Subdistrict, Phanom Thuan District, Kanchanaburi Province; and Baan Bang Wan, Moo 1, Bang Wan Subdistrict, Khuraburi District, Phang Nga Province. Moreover, the researcher uses a documentary research, interviews with key informants in the area, and small group seminars in the area. Then, all parts of the data were analyzed, interpreted, and described to explain the study result. The second approach was of quantitative nature. This research approach was used with 18 experts, who were selected to analyze the consistency and suitability of the components and indicators, to be developed in a 3-cycle manual based on the Del-phi research model. Statistics was considered the consistency from the percentage frequency number, standard deviation, and the range between the chloride in each cycle. Then, the researcher brought the developed indicators to assess with 201 samples of the villagers in the 4 case studies for exploring satisfaction with various components and indicators. Descriptive statistics that were used to analyze the data were frequency, percentage, standard deviation, and mean.

The study respectively reveals the results pertaining to the aforementioned objectives as follows: 1) the working conditions of the village committee in preventing

and solving drug problems at village level differ depending on particular contexts and certain levels of drug problems faced in the area i.e. Baan Mai Phatthana in Nan used the model of community leadership team to model ways to deal with drug problems and others within the area in order to create peace and order; Baan Nong Wa in Khon Kaen established a village-police-station project to integrate with the police on drug prevention and public order; Baan Nong Nha in Kanchanaburi used a leader model for facilitating a prevention and solving drug problems in children and youths of the community through creative activities such as the Goodness Bank, meditation practice; and Baan Bang Wan in Phang Nga used the "Bowon" model in the implementation of various projects and activities by the village committee together with the temple and school to effectively prevent and solve drug addiction problems. Hence, all four villages used the village committee mechanism to prevent and solve drug addiction problems. The mutual characteristics among these four villages are consisted of the following: 1) the community's monthly meetings are the measure to prevent and solve drug problems; 2) village's rules or community constitutions are made and enforced in the villages in order to prevent and solve the current drug problems; 3) applying the management system of the village fund and community welfare to fight against drug problems; 4) The Mother Land Fund and the Pan Din Dhamma Pan Din Tong Project are applied to establish a system for rehabilitating and remedying drug victims in the village; and 5) Supports and developments of cooperations between village committees and other departments are solidified to prevent and solve drug problems.

It has been found that there have been 4 elements and 59 indicators for the development of village committee performance indicators in overcoming drug problems at village level in this research. The so-called 4 elements and 59 indicators are categorised and broken down into: Element 1) Administration – consisted of 20 indicators; Element 2) Drug Prevention in a village – consisted of 14 indicators; Element 3) Drug Suppression in a village – consisted of 12 indicators; and Element 4) Drug-related Rehabilitation in a village – consisted of 13 indicators.

Finally, the results of assessing the satisfaction of the people related to various indicators to be used in the preparation of the village committee's operational guidelines for integrating spatial cooperation to overcome drug problems at village level show that the satisfaction level is the highest (mean 4.95). When considering each

of the four elements, the levels of mean according to the following. Element 1 (Administration)'s highest level of satisfaction is at 4.94 mean. Element 2 (Drug Prevention in a village)'s highest level of satisfaction is at 4.96 mean. Element 3 (Drug Suppression in the village)'s highest level of satisfaction is at 4.94 mean. Lastly, Element 4 (Drug-related Rehabilitation in the village)'s highest level of satisfaction is at 4.96 mean.

Keywords: Practical Guidelines; Thai Village Committee; Drug Problems

3. กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เกิดขึ้นด้วยการสนับสนุนทุนการดำเนินงานจากศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด (ศศก.) คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ (สสส.) ทางผู้วิจัยต้องขอขอบคุณยิ่งสำหรับการสนับสนุนทางด้านทุน และการติดต่อประสานงานของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่อำนวยความสะดวกต่างๆ ในการจัดทำสัญญา การติดตามแผนการดำเนินงาน และการให้ข้อมูลต่างๆ ต้องขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ลำดับต่อมา ผู้วิจัยต้องขอบคุณแหล่งข้อมูลที่นำมาซึ่งองค์ความรู้ที่ปรากฏในผลงานชิ้นนี้ซึ่งต่างมาจากผู้ให้ข้อมูลส่วนต่างๆ ในพื้นที่ที่เลือกเป็นกรณีศึกษา ประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน ได้แก่ 1. บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลน้ำเกียน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดน่าน 2. บ้านหนองหว่า หมู่ 5 ตำบลโนนแดง อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น 3. บ้านหนองแหน หมู่ 7 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี และ 4. บ้านบางวัน หมู่ 1 ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งทุกพื้นที่ต่างให้การต้อนรับและมีความยินดีในการให้ข้อมูลเพื่อนำผลการวิจัยไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์ยังพื้นที่ต่างๆ ซึ่งหากจะตอบแทนท่านทั้งหลายได้ก็คงเป็นการนำผลที่ได้ไปเผยแพร่และขยายผลเพื่อทำให้องค์ความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของหมู่บ้านเหล่านี้ได้รับการบอกเล่าและเป็นตัวอย่างให้กับพื้นที่อื่นๆต่อไป

สุดท้าย ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช แหล่งรับทุนและต้นสังกัดของผู้วิจัยที่สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและเวลาในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ด้วยดี จนนำมาซึ่งความสำเร็จเรียบร้อยตามแผนการดำเนินการวิจัยที่วางไว้ทุกประการ

4. คำนำ

โครงการการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนหมู่บ้าน 2) พัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น และ 3) ประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่เกี่ยวข้องต่อตัวชี้วัดต่างๆที่จะนำไปใช้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research Method) กับพื้นที่ที่เลือกเป็นกรณีศึกษา ประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน ได้แก่ 1. บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลน้ำเกียน อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน 2. บ้านหนองหว่า หมู่ 5 ตำบลโนนแดง อำเภอนนทิลา จังหวัดขอนแก่น 3. บ้านหนองแหน หมู่ 7 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี และ 4. บ้านบางวัน หมู่ 1 ตำบลบางวัน อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนท้องถิ่นอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งได้ผลการวิจัยที่จะนำไปสู่การพัฒนาคู่มือการปฏิบัติของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีจำนวน 4 องค์กรประกอบ 59 ตัวชี้วัด ดังนี้ องค์กรประกอบที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 20 ตัวชี้วัด องค์กรประกอบที่ 2 ด้านการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน ประกอบด้วยตัวชี้วัด 14 ตัวชี้วัด องค์กรประกอบที่ 3 ด้านการปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน ประกอบด้วยตัวชี้วัด 12 ตัวชี้วัด และองค์กรประกอบที่ 4 ด้านการบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน ประกอบด้วยตัวชี้วัด 13 ตัวชี้วัด

5. สารบัญ

	หน้า
1. บทคัดย่อ	4
2. Abstract	6
3. กิตติกรรมประกาศ	9
4. คำนำ	10
5. สารบัญ	11
6. เนื้อหาการดำเนินโครงการ	12
6.1 ชื่อโครงการ	12
6.2 ความเป็นมา หลักการและเหตุผล	12
6.3 การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิด	16
6.4 วัตถุประสงค์การวิจัย และเป้าหมาย	62
6.5 วิธีการวิจัย กลุ่มเป้าหมาย และพื้นที่ดำเนินการ	63
6.6 ระยะเวลาดำเนินงาน	68
6.7 ผลการดำเนินงาน	71
6.8 สรุปผลการศึกษาและวิจารณ์	159
7. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา	171
8. เอกสารอ้างอิง	178
9. ภาคผนวก	185
9.1 ประวัตินักวิจัย	185
9.2 ตารางเปรียบเทียบกิจกรรมและผลการดำเนินงาน	191
9.3 บทความสำหรับเผยแพร่	193
9.4 รูปกิจกรรมในการดำเนินโครงการ	212

6. เนื้อหาการดำเนินโครงการ

6.1 ชื่อโครงการการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น

6.2 ความเป็นมา หลักการและเหตุผล

ยาเสพติดยังคงเป็นปัญหาของประเทศมาช้านาน โดยความรุนแรงของปัญหาได้เปลี่ยนแปลงไปตามเศรษฐกิจ สังคม และการก้าวเข้าสู่ยุคของเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยและรวดเร็วมากขึ้น ล้วนเป็นปัจจัยเอื้อให้ปัญหาเสพติดทวีความรุนแรง โดยเฉพาะปัญหาในกลุ่มผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดที่เป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยสาเหตุหลายประการส่งผลกระทบต่อสังคม ชุมชน และตนเอง เช่น การสูญเสียโอกาสทางการศึกษา สุขภาพร่างกายและจิตใจ เสื่อมโทรม การสูญเสียอิสรภาพเนื่องจากการกระทำผิด ความสัมพันธ์ในครอบครัวถูกทำลาย ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีมากขึ้น หรือผลกระทบต่อประเทศชาติคือ การสูญเสียด้านงบประมาณในการปราบปรามการจับกุมคุมขัง รวมทั้งการบำบัดฟื้นฟู ซึ่งนำมาสู่การสูญเสียที่สำคัญคือการสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีค่าอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งพบว่ารัฐบาลหลายๆ คณะได้มีความพยายามและทุ่มเทงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ จำนวนมากเพื่อนำมาใช้ในการป้องกัน ปราบปราม บำบัดรักษาและฟื้นฟู ซึ่งกระบวนการทำงานของภาครัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้วางระบบตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงระดับปลายน้ำแล้วก็ได้ แต่ทว่าก็ยังไม่สามารถทำให้ปัญหายาเสพติดหมดไปจากสังคมไทยได้ สำหรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน จากการสำรวจหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศทั้งหมด 81,962 แห่งในปี พ.ศ. 2560 พบข้อมูลดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด, 2560)

ระดับปัญหายาเสพติด	จำนวนชุมชน/หมู่บ้าน	ร้อยละ
1.ไม่มีปัญหายาเสพติด	50,464	51.57
2.มีปัญหายาเสพติดระดับน้อย	17,724	21.62
3.มีปัญหายาเสพติดในระดับปานกลาง	6,629	8.09
4.มีปัญหายาเสพติดในระดับมาก	7,145	8.72
รวมจำนวน	81,962	100

จากข้อมูลสถิติดังกล่าวได้บ่งบอกว่าในระดับหมู่บ้าน/ชุมชนกลับมีปัญหายาเสพติดถึงเกือบร้อยละ 50 ซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพที่ชัดเจนว่าปัญหายาเสพติดยังคงเป็นปัญหาที่เพิ่มขึ้นในสังคมไทย

จึงทำให้รัฐบาลได้กำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาเร่งด่วนและต้องการให้มีการดำเนินการเพื่อควบคุมและลดระดับความรุนแรงของปัญหายาเสพติดให้ได้โดยเร็ว โดยได้ประกาศเป็นวาระแห่งชาติภายใต้ “แผนประชารัฐร่วมใจปลอดภัยยาเสพติด” ที่ให้ทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องมีส่วนร่วมกันในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดให้ชุมชน/หมู่บ้านได้ดำเนินการตามมาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับชุมชน/หมู่บ้านเพื่อให้เป็นหมู่บ้านที่ปลอดยาเสพติด

แนวคิดการบริหารจัดการแบบบูรณาการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพื้นที่ เป็นแนวคิดที่พัฒนาการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากยุทธศาสตร์ของประเทศหลาย ๆ เรื่องมักเป็นเรื่องใหญ่ที่มีความสลับซับซ้อน ซึ่งต้องอาศัยหลายหน่วยงานในหลาย ๆ ภาคส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนด เพื่อไม่ให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองทรัพยากร จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะทำให้ยุทธศาสตร์ของประเทศบรรลุผลได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยยึดพื้นที่เป็นหลักมาใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้น สืบเนื่องจากสภาพปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นมีความแตกต่างกันหลากหลายไปตามแต่ละบริบทของพื้นที่ อีกทั้งความต้องการของประชาชนก็แตกต่างกัน ดังนั้นการบริหารจัดการโดยยึดพื้นที่เป็นหลักจะสามารถตอบโจทย์ที่กล่าวได้เป็นอย่างดี และนำไปสู่การปรับปรุงแนวทางที่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ตามสถานการณ์และบริบทของพื้นที่ รวมทั้งการมีส่วนร่วมกับประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในฐานะเจ้าของพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมและสะท้อนความต้องการของตนในการบริหารจัดการได้ (อควี ศิลปกุลวิวัฒน์, 2562)

สำหรับกลไกการปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับหมู่บ้านนั้นมุ่งไปที่คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ซึ่งได้มีการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 เพื่อเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาและช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งนับแต่มีการจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2486 บทบาทและความสำคัญของคณะกรรมการหมู่บ้านในการเข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลือการปฏิบัติงานของรัฐผ่านการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับหมู่บ้านนั้นมีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยพิจารณาจากผลการศึกษาของนพพล อัครชาติ (2562) ซึ่งพบว่าผลการปฏิบัติงานที่ดีของคณะกรรมการหมู่บ้านด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยซึ่งเกี่ยวข้องกับมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับหมู่บ้าน ได้แก่

1) มีการจัดทำกฎกติกา ข้อบังคับ หรือธรรมนูญของหมู่บ้านขึ้น โดยจัดทำเป็นกฎระเบียบของหมู่บ้านขึ้นเพื่อให้ทุกคนที่เข้ามาอาศัยในหมู่บ้านยึดถือปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งกระบวนการจัดทำกฎหมู่บ้านดังกล่าวเกิดขึ้นจากเวทีประชาคมหมู่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน และประกาศเป็นฉันทามติร่วมกันอย่างเปิดเผย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน

หมู่บ้าน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การทะเลาะวิวาทและพฤติกรรมอันธพาล การลักขโมย ตลอดจนมาตรการทางสังคมต่างๆ ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในหมู่บ้านอย่างสงบสุข

2) มีมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้กลไกของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งมีการกำหนดกฎกติกาของหมู่บ้านและได้ทำบันทึกข้อตกลงเรื่อง การป้องกันและแก้ไขเยียวยาปัญหายาเสพติดระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และหัวหน้าครัวเรือนทุกครัวเรือน โดยระบุชัดเจนว่า ถ้าครัวเรือนใดไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจะถูกตัดสิทธิจากสวัสดิการต่างๆ และการขึ้นทะเบียนเพื่อรับสิทธิต่างๆ หรือจะไม่ให้การรับรองสิทธิใดๆ ของบุคคลในหมู่บ้านจากผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนี้ยังมีการตั้งกลุ่มองค์กรที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดในหมู่บ้าน เช่น คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน มีการประสานงานกับหน่วยงานระดับอำเภอในการตั้งด่านตรวจความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน และมีการนำผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู และติดตามให้การช่วยเหลือหลังจากบำบัดในการส่งเสริมด้านอาชีพ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและให้โอกาสกลับเป็นพลเมืองดีของสังคมต่อไป

3) มีการวางระบบการคุ้มครอง ป้องกัน และรักษาความปลอดภัยของชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน และสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน โดยการจัดตั้งชุดรักษาความสงบภายในหมู่บ้าน (ชรบ), ชุดอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) หรือบางหมู่บ้านมีการจัดชุดตำรวจอาสาประจำหมู่บ้าน ที่ได้รับการฝึกอบรมการปฏิบัติงานจากหน่วยงานด้านความมั่นคง ได้รับการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ สถานีตำรวจที่ให้บริการในพื้นที่ในการให้บริการประชาชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และ อาสาสมัครภายในหมู่บ้าน และพื้นที่ใกล้เคียง

4) มีการวางระบบป้องกันบรรเทาสาธารณภัยและอันตรายของหมู่บ้าน เช่น การตั้งจุดตรวจตราความสงบเรียบร้อยในพื้นที่หมู่บ้าน เพื่อดูแลความปลอดภัย ป้องกันการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ในหมู่บ้านได้ทันทั่วทั้ง มีการสื่อสารเตือนภัยกันระหว่างสมาชิกในหมู่บ้านด้วยการกระจายข่าวทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน และมีการใช้แอปพลิเคชันไลน์ (Line) ของหมู่บ้าน ซึ่งเมื่อมีข่าวสารต่างๆ ก็จะมีการแจ้งเตือนผ่านไลน์ทันทีเพื่อให้ประชาชนรับทราบ และได้เอาใจใส่ตรวจตราหมู่บ้านร่วมกัน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านและการป้องกันภัยต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

5) มีการส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการการจัดระเบียบสังคมภายในหมู่บ้านขึ้น โดยร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและฝ่ายปกครอง ทำการตรวจตรา กวาดล้างแหล่งอบายมุข บ่อนการพนัน หรือรายงานแหล่งอบายมุขที่ผิดกฎหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย

6) มีการจัดตั้งคณะกรรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภายในหมู่บ้าน ในการสนับสนุนการอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชน โดยเน้นการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่ส่งเสริมให้มีการขึ้นโรงขึ้นศาล ใช้หลักการประนีประนอมยอมความกัน โดยกระบวนการยุติธรรมชุมชนผ่านระบบกลไกของ

คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีการพิจารณาและไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเล็กๆน้อยๆ ที่ตกลงกันได้ภายในหมู่บ้านเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความสามัคคีภายในชุมชน

แม้ผลการศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ที่ค้นพบคุณค่าและความสำคัญของคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดก็ตาม แต่ยังขาดการศึกษาและพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนหมู่บ้านขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ยิ่งในปัจจุบันรัฐบาลกำหนดให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นเพียงองค์กรเดียวในฐานะองค์กรระดับมวลชน อาสาสมัคร หรือเครือข่าย ที่มีความชอบธรรมในการจัดตั้งขึ้นในระดับหมู่บ้าน เพราะได้มีการประกาศคำสั่งให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้จัดตั้งอาสาสมัครมวลชน เครือข่าย หรือมวลชนที่เรียกชื่ออื่นใดที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งมีคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ปฏิบัติหน้าที่อยู่แล้ว มีภารกิจที่ต้องดำเนินการในหมู่บ้าน (ซึ่งในที่นี้หมายถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วย) ให้มอบหมายให้คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ดำเนินการหรือร่วมดำเนินการ และในการดำเนินการจัดสรรงบประมาณและค่าใช้จ่ายในการอำนวยความสะดวกตามภารกิจของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ซึ่งจำเป็นต้องมีการกำหนดตามกรอบภารกิจของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ที่ชัดเจน ครอบคลุมงานที่รับมอบหมาย ซึ่งต้องมีหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนด้วย (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.), 2560)

6.3 การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิด

สำหรับงานวิจัยในเรื่อง การพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่นครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด และข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการหมู่บ้าน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบร่วมมือ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
5. ข้อมูลเกี่ยวกับแผนประชารัฐร่วมใจสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนมั่นคงปลอดภัยยาเสพติด สู่

วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7. กรอบแนวคิดการวิจัย

ซึ่งในแต่ละแนวคิดมีสาระสำคัญที่สังเคราะห์ได้ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการหมู่บ้าน

พัฒนาการ

“คณะกรรมการหมู่บ้าน” กำเนิดขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2486) ในมาตรา 28 ตรี โดยกำหนดให้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการหมู่บ้าน” โดยเดิมกำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านรวมกันมีฐานะเป็น “คณะกรรมการหมู่บ้าน” มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาหารือในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน และยังกำหนดว่าการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านต้องมีผู้มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจึงจะเป็นองค์ประชุม และการชี้ขาดข้อปรึกษาของคณะกรรมการหมู่บ้านให้ถือเสียงข้างมากเป็นหลัก ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของ “คณะกรรมการหมู่บ้าน” ที่ได้มีส่วนในการบริหารหมู่บ้านอย่างบูรณาการมากขึ้นในช่วงหลังจากประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากรบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น (ปธาน สุวรรณมงคล, 2560: 159) ต่อมาในปี พ.ศ. 2524 คณะกรรมการปฏิรูประบอบราชการ และระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ได้พิจารณาเห็นว่า การดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในสภาวะการณ์สมัยนั้น (พ.ศ. 2524) ยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ และไม่สามารถบริหารงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้เท่าที่ควรเนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้ 1) การดำเนินงานของหมู่บ้านอยู่ในดุลยพินิจของผู้ใหญ่บ้านเพียงคนเดียว 2) กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ จัดตั้งคณะกรรมการระดับหมู่บ้านขึ้นซ้ำซ้อนกันหลายรูปแบบ และ 3) รัฐบาลขาดนโยบายที่แน่นอนและต่อเนื่องในการสนับสนุนการจัดการปกครองในระดับหมู่บ้าน (กรมการปกครอง, 2544) ต่อมาคณะกรรมการดังกล่าว จึงได้เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีให้ปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานของหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ส่งเสริมให้การดำเนินงานของหมู่บ้านอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบในรูปคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้การวินิจฉัยเรื่องต่าง ๆ เป็นไปอย่างรอบคอบรัดกุม

2) ปรับปรุงโครงสร้างของคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้เป็นคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพ คือ

- ยึดรูปแบบคณะกรรมการหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 เป็นหลัก

- ปรับปรุงโครงสร้างให้สอดคล้องกับรูปแบบหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

- ยกเลิกคณะกรรมการระดับหมู่บ้านรูปแบบอื่น ๆ (ยกเว้นคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง) ให้ใช้คณะกรรมการหมู่บ้านเพียงคณะเดียว

ลำดับต่อมา คณะรัฐมนตรีในรัฐบาลของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้ประชุมเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2524 และลงมติในหลักการให้มีคณะกรรมการหมู่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 เป็นหลัก ตามความเห็นของคณะกรรมการปฏิรูปการบริหารราชการในสมัยนั้น และมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการ และต่อมากระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง ได้ดำเนินการปรับปรุงรูปแบบคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีมาแต่เดิมให้มีประสิทธิภาพ โดยร่วมกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องวางแนวทางดำเนินงานซึ่งได้ตราข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2526 ขึ้น ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2526 ลงมติไว้ดังนี้ (กรมการปกครอง, 2544)

1) รับทราบผลการดำเนินงานปรับปรุงคณะกรรมการหมู่บ้านของกระทรวงมหาดไทย

2) ให้กระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2524 เรื่อง การปรับปรุงรูปแบบหมู่บ้านซึ่งอนุมัติในหลักการให้มีคณะกรรมการหมู่บ้านเพียงคณะเดียวโดยเคร่งครัด เว้นแต่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522 ให้คงเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

3) อนุมัติในหลักการให้นายอำเภอมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการและบุคคลอื่นใดทุกสังกัดให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการหมู่บ้านและที่ปรึกษาของฝ่ายกิจการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยได้ โดยขอให้คำนึงถึงข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติด้วยว่า

3.1) ผู้ที่จะเข้าร่วมเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการหมู่บ้านและที่ปรึกษาของฝ่ายกิจการต่าง ๆ นอกเหนือจากผู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว จะต้องมีความเต็มใจ และอุทิศเวลาเพื่อการนี้

3.2) สำหรับที่เป็นข้าราชการ ควรได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าส่วนราชการนั้น ๆ ก่อนด้วย

4) ให้กระทรวงมหาดไทยรับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้ไปพิจารณาด้วย ดังนี้

4.1) กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการหมู่บ้านและกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน จะต้องไม่มีค่าตอบแทนตลอดไป

4.2) ในกรณีที่บุคคลได้รวมตัวกัน จัดตั้งเป็นกลุ่มเพื่อดำเนินกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยส่วนราชการไม่ได้เกี่ยวข้องด้วยนั้น ถ้ากลุ่มใดมีกิจการทำนองเดียวกับฝ่ายกิจการใดในคณะกรรมการหมู่บ้าน ก็ควรจัดให้อยู่ในกิจการนั้น ๆ ด้วย

4.3) ควรพิจารณาให้มีกรรมการหมู่บ้าน ทำนองเดียวกันนี้สำหรับชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานครด้วย

ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้ให้ทุกอำเภอ ได้ปรับปรุงคณะกรรมการหมู่บ้านใหม่ขึ้นในปี 2526 ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) พ.ศ. 2526 โดยได้มีการเลือกตั้งกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ พร้อมทั้งแต่งตั้งฝ่ายกิจการต่าง ๆ ของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และที่ปรึกษาของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) พร้อมกันทั่วประเทศ

นอกจากนี้กระทรวงมหาดไทย ได้ออกข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2524 เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นนอกจากผู้ใหญ่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรี สามารถเป็นประธานคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายกิจการต่างๆ และให้จังหวัด/อำเภอ จัดตั้งฝ่ายกิจการสตรีเพิ่มขึ้นในคณะกรรมการหมู่บ้านอีก 1 ฝ่าย เพื่อเป็นการส่งเสริมบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมบริหารและพัฒนาหมู่บ้าน

ต่อมารัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 10 พ.ศ. 2542) เพื่อปรับปรุงคณะกรรมการหมู่บ้านโดยให้มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการที่จะปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน โดยคณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง และผู้ที่ราษฎรในหมู่บ้านเลือกตั้งเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิตามที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่น้อยกว่าสองคน ซึ่งในการเลือกตั้งกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ กำหนดให้ราษฎรที่มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้เลือกโดยมีนายอำเภอเป็นประธานพร้อมด้วยกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นอย่างน้อยหนึ่งคน โดยวิธีเลือกจะทำโดยลับหรือเปิดเผยก็ได้ กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปีเท่าวาระการดำรงตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้านในคราวนั้น

เมื่อปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลได้ดำเนินการปรับปรุงคณะกรรมการหมู่บ้านผ่านการแก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 11 พ.ศ. 2551) เหตุผลเพราะต้องการปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดินที่ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ โดยปรับปรุงโครงสร้าง บทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ตามมาตรา 28 ตี แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 27 ก เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2551 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2551 ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้ยกเลิกข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2526 ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2534 และข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกตั้งกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

พ.ศ. 2533 โดยได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2551 เพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้าง บทบาท อำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ที่ได้มีการปรับปรุงคณะกรรมการหมู่บ้านโดยนอกจาก ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นกรรมการแล้ว ยังกำหนดให้ สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรใน หมู่บ้านเป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง รวมถึงกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่นายอำเภอแต่งตั้ง จากราษฎรในหมู่บ้านเลือกเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่าสองคนแต่ไม่เกินสิบคน กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี นับแต่วันที่นายอำเภอมีประกาศแต่งตั้ง ทั้งนี้ ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรใดในหมู่บ้านจะมีสิทธิเป็นกรรมการหมู่บ้านต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดด้วยซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่ได้รับการจดทะเบียนให้มีการ ดำเนินกิจการต่างๆขึ้นในหมู่บ้าน

ต่อมาในปี 2560 สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้เสนอการจัดระเบียบการบริหาร จัดการหมู่บ้านโดยกลไกคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) เพื่อให้เกิดเอกภาพและบูรณาการตามแนวทาง ประชาธิปไตยของรัฐบาล ดังนี้ 1) ห้ามมิให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ รวมถึงองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งอาสาสมัคร มวลชน เครือข่าย หรือมวลชนอื่นที่เรียกชื่ออื่นใดในพื้นที่ซึ่งมี คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ปฏิบัติหน้าที่อยู่แล้ว และ 2) กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล) นำแผนพัฒนาหมู่บ้านที่จัดทำโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น กล่าวคือ ในการดำเนินการของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องนำข้อมูลในแผนพัฒนาหมู่บ้านซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) จัดทำมาใช้ประกอบการพิจารณาในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการจัดทำงบประมาณ โดยมี ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด ขั้นตอนการดำเนินการไว้แล้วด้วย (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 17 กุมภาพันธ์ 2560)

นอกจากนี้ในส่วนของการบริหารการขับเคลื่อนมวลชน อาสาสมัคร เครือข่าย หรือมวลชน ซึ่งเรียกเป็นชื่ออื่นใดที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้ง ขึ้นในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะมีความหมายหรือระเบียบรองรับการจัดตั้งหรือไม่ก็ตาม ควรให้มีการสร้างกลไกที่ จะควบคุมการได้มาในการคัดเลือกคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือคณะทำงานฝ่ายต่างๆเพื่อให้ ดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล รวมทั้งในกรณีที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ รวมทั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้งอาสาสมัคร มวลชน เครือข่าย หรือมวลชนที่เรียกชื่ออื่นใดที่อยู่ใน พื้นที่ซึ่งมีคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ปฏิบัติหน้าที่อยู่แล้ว มีภารกิจที่ต้องดำเนินการในหมู่บ้าน ให้ มอบหมายให้คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ดำเนินการหรือร่วมดำเนินการ และในการดำเนินการ จัดสรรงบประมาณและค่าใช้จ่ายในการอำนวยความสะดวกตามภารกิจของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)

จำเป็นต้องมีการกำหนดตามกรอบภารกิจของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ที่ชัดเจน ครอบคลุมงานที่รับมอบหมาย ซึ่งต้องมีหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.), 2560) ดังนั้น คณะกรรมการหมู่บ้านจึงเป็นองค์กรภาคประชาชนเพียงองค์กรเดียวที่มีความชอบธรรมในการจัดตั้งขึ้นในระดับหมู่บ้าน

องค์ประกอบของคณะกรรมการหมู่บ้าน

องค์ประกอบของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ซึ่งแก้ไขปรับปรุง (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย กรรมการ 2 ประเภท คือ

1) กรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน

2) กรรมการหมู่บ้านโดยการเลือก ได้แก่ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้เลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีจำนวน 2 – 10 คน โดยให้ที่ประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้กำหนด จำนวนที่พึงมีในหมู่บ้าน

นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ.2551 กำหนดให้กรรมการหมู่บ้านเลือกรองประธานกรรมการหมู่บ้านจากกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่งคนหนึ่ง และจากกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิอีกคนหนึ่ง โดยให้คณะกรรมการหมู่บ้านเลือกรองประธานคนใดคนหนึ่งเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง และประธานคณะกรรมการหมู่บ้านเลือกกรรมการหมู่บ้านคนหนึ่ง เป็นเลขานุการคณะกรรมการหมู่บ้าน และให้คณะกรรมการหมู่บ้านเลือกกรรมการหมู่บ้านคนหนึ่งเป็นเหรัญญิก ส่วนกรรมการหมู่บ้านคนอื่น ๆ ก็จะแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานของคณะทำงานด้านต่าง ๆ

ดังนั้น รูปแบบคณะกรรมการหมู่บ้านจะมีลักษณะ ดังนี้

1. ผู้ใหญ่บ้าน	เป็นประธาน
2. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	เป็นกรรมการ
3. สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เป็นกรรมการ
4. ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน	เป็นกรรมการ
5. กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ 2 – 10 คน	เป็นกรรมการ

ลำดับที่ 1 – 4 เป็นโดยตำแหน่ง

ลำดับที่ 5 เป็นโดยการเลือกของราษฎรในหมู่บ้าน

สำหรับการได้มาและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการหมู่บ้าน มีดังนี้

1. การได้มาของกรรมการหมู่บ้านของผู้นำหรือผู้แทนหรือองค์กรในหมู่บ้าน

1) ผู้นำของกลุ่มดังต่อไปนี้ มีสิทธิเป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง

(1) กลุ่มบ้านตามประกาศของนายอำเภอ

(2) กลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มกิจกรรมที่มาจากการรวมตัวกันของสมาชิก ซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของทางราชการ ตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศ

(3) กลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มกิจกรรมที่มาจากการรวมตัวกันของสมาชิก หรือตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (ก) เป็นกลุ่มที่มีสมาชิกไม่น้อยกว่า 20 คน
 - (ข) สมาชิกของกลุ่มไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้าน
 - (ค) เป็นกลุ่มที่มีการดำเนินกิจกรรมในหมู่บ้าน อย่างต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน
 - (ง) เป็นกลุ่มที่มีกฎระเบียบที่กำหนดไว้ชัดเจน และต้องเกิดจากสมาชิกร่วมกันกำหนด
- ทั้งนี้ นายอำเภออาจพิจารณา ยกเว้นลักษณะตาม (ก) ได้ในกรณีที่เห็นสมควร

2. เงื่อนไขเวลาที่ต้องจัดให้มีการเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

1) ถ้าตำแหน่งกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิครบวาระการดำรงตำแหน่งซึ่งกำหนดไว้ 5 ปี หรือพ้นจากตำแหน่งพร้อมกันทั้งคณะ ให้นายอำเภอดำเนินการจัดให้มีการประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิครบวาระการดำรงตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งพร้อมกัน

2) ถ้ากรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิว่างลง จนเป็นเหตุให้กรรมการหมู่บ้านที่เหลืออยู่มีจำนวนน้อยกว่า 2 คน และกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่เหลือมีวาระการดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่า 180 วัน ให้นายอำเภอจัดให้มีการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายใน 30 วัน ทั้งนี้การเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างดังกล่าวให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่มาแทน

3. การพ้นจากตำแหน่ง พิจารณาได้จากกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง ได้แก่

1) ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผู้ภูมิลำเนา เมื่อพ้นจากการดำรงตำแหน่งที่บุคคลนั้นดำรงตำแหน่งอยู่

2) ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มในหมู่บ้านสิ้นสุดลงเมื่อมีการเลือกผู้นำหรือผู้แทนขึ้นใหม่

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่งแล้ว การเป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่งของผู้นำกลุ่มในหมู่บ้านต้องสิ้นสุดลง ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) ขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

(2) ตาย

(3) เมื่อนายอำเภอมีประกาศให้กลุ่ม หรือสิ้นสุดสภาพของการเป็นกลุ่ม หรือขาดคุณสมบัติของการเป็นกลุ่ม

ในกรณีที่กลุ่มถูกยุบ เลิก หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องกันเป็นเวลาเกินหนึ่งปี ให้ถือว่าสิ้นสุดสภาพของการเป็นกลุ่ม หรือขาดคุณสมบัติของการเป็นกลุ่ม และให้กรรมการหมู่บ้านรายงานให้นายอำเภอประกาศเลิกกลุ่มนั้น

4. วิธีการเลือกตั้งกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

1) ให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นกรรมการทำหน้าที่ดำเนินการเลือก และให้นายอำเภอแต่งตั้ง ปลัดอำเภอประจำตำบล ข้าราชการในอำเภอ 1 คน และกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในอำเภอนั้น 1 คน เป็นที่ปรึกษาทำหน้าที่สักขีพยานด้วย

2) วิธีการเลือกกระทำโดยวิธีลับหรือเปิดเผยก็ได้ ทั้งนี้ให้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2551

3) ราษฎรที่มีสิทธิเข้าประชุมส่วนมากที่มาประชุมเลือกผู้ใดแล้วให้ถือว่า ผู้นั้นเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิและให้นายอำเภอออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐาน

4) กรณีผู้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากันหลายคน และเป็นเหตุให้มีผู้ที่ได้รับคะแนนเท่ากันเกินกว่าจำนวนที่ประชุมราษฎรกำหนด ให้ทำการจับสลาก

5. คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีสิทธิเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ มีดังนี้

1) มีสัญชาติไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง

2) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

3) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ

4) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้น ติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือนจนถึงวันเลือก

อำนาจหน้าที่และการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านสามารถรวบรวมได้ในแต่ละภารกิจที่เกิดขึ้นดังนี้

1) ภารกิจตามอำนาจหน้าที่ตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 (ฉบับที่ 11 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2551) ดังนี้

1.1) มาตรา 28 ตรี วรรคสอง คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือที่นายอำเภอมอบหมาย หรือที่ผู้ใหญ่บ้านร้องขอ

1.2) มาตรา 28 ตรี วรรคสาม ให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน และบริหารจัดการกิจกรรมที่ดำเนินงานในหมู่บ้านร่วมกับองค์กรอื่นทุกภาคส่วน

2) ภารกิจตามอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายอื่น ๆ ได้แก่ อำนาจหน้าที่ในการประนีประนอมข้อพิพาทในระดับหมู่บ้าน ซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านมีอำนาจหน้าที่ในการประนีประนอมข้อพิพาทในระดับหมู่บ้าน โดยมีข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการปฏิบัติงานประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2530 โดยลักษณะของข้อพิพาทที่จะทำการประนีประนอม ข้อพิพาทนั้น ๆ เป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับ

- (1) คดีแพ่งทุกประเภท
- (2) คดีอาญาประเภทความผิดที่ยอมความกันได้
- (3) คู่กรณีทั้งสองฝ่ายตกลงให้คณะกรรมการหมู่บ้านประนีประนอมข้อพิพาทและ
- (4) ข้อพิพาทดังกล่าวที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ใน

หมู่บ้าน

3) ภารกิจตามนโยบายของรัฐ คณะกรรมการหมู่บ้าน มีหน้าที่ช่วยเหลือแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลที่ดำเนินงานในหมู่บ้าน เช่น โครงการหมู่บ้าน SML กองทุนหมู่บ้าน การแก้ไขปัญหายาเสพติด ฯลฯ ซึ่งผู้ใหญ่บ้านอาจมอบหมายคณะทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในแต่ละด้าน เพื่อเป็นการกระจายอำนาจในการทำงาน อำนวยความสะดวก และสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุม

4) ภารกิจงานประจำกระทรวง ทบวง กรม คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ในการปฏิบัติงานของทุกกระทรวง ทบวง กรม โดยส่งการผ่าน จังหวัด และอำเภอ โดยเฉพาะการเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในพื้นที่

5) ภารกิจเฉพาะตามลักษณะพื้นที่ คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรหรือผู้แทนของประชาชนในการสะท้อนปัญหาความต้องการของประชาชน ซึ่งมีความแตกต่างตามลักษณะโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประเพณี และสภาพปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนตามภูมิภาค และภูมิสังคม เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2551 กำหนดให้ภายในหมู่บ้านมีคณะทำงานต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติภารกิจในรูปแบบคณะกรรมการหมู่บ้าน ดังนี้ (ประธาน สุวรรณมงคล, 2560: 196 – 199)

1. คณะทำงานด้านอำนวยการ ประกอบด้วย ประธานกรรมการหมู่บ้าน รองประธานกรรมการหมู่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าคณะทำงานด้านต่าง ๆ เลขานุการ และเหรัญญิก โดยให้ประธานกรรมการหมู่บ้านและเลขานุการ เป็นหัวหน้าและเลขานุการคณะทำงาน มีหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการ การจัดประชุม การรับจ่ายและเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของหมู่บ้าน การประชาสัมพันธ์ การประสานงานและติดตามการทำงานของคณะทำงานด้านต่างๆ การจัดทำรายงานผลการดำเนินการของคณะกรรมการในรอบปี หรืองานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการหมู่บ้านมอบหมายให้รับผิดชอบ

2. คณะทำงานด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ประกอบด้วย กรรมการหมู่บ้านซึ่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าคณะทำงาน และกรรมการหมู่บ้านที่คณะกรรมการเลือก มีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมอุดมการณ์และวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้กับราษฎรในหมู่บ้าน การส่งเสริมดูแลให้ราษฎรปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎระเบียบ ข้อบังคับของหมู่บ้าน การสร้างความเป็นธรรมและประนีประนอมข้อพิพาท การตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกัน

และปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้าน การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน การป้องกันบรรเทาสาธารณภัยและภัยอันตรายของหมู่บ้าน รวมทั้งงานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้าน หรือคณะกรรมการหมู่บ้านมอบหมายให้รับผิดชอบ

3. คณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ประกอบด้วยกรรมการหมู่บ้านที่คณะกรรมการเลือก มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ประสานการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านกับคณะทำงานด้านต่างๆ เพื่อดำเนินการหรือเสนอของบประมาณจากหน่วยงานภายนอก การรวบรวมและจัดทำข้อมูลต่างๆ ของหมู่บ้าน การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้านและงานอื่นใด ตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการหมู่บ้านมอบหมายให้รับผิดชอบ

4. คณะทำงานด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ประกอบด้วยกรรมการหมู่บ้านที่คณะกรรมการเลือก มีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการค้าและการดำเนินตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน การพัฒนาและส่งเสริมการประกอบอาชีพ การผลิตและการตลาดเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับราษฎรในหมู่บ้าน หรืองานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการหมู่บ้านมอบหมายให้รับผิดชอบ

5. คณะทำงานด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข ประกอบด้วยกรรมการหมู่บ้านที่คณะกรรมการเลือก มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ การจัดสวัสดิการในหมู่บ้าน การสงเคราะห์ผู้ยากจนที่ไม่สามารถช่วยตนเองได้ การส่งเสริมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสาธารณสุข หรืองานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการหมู่บ้านมอบหมายให้รับผิดชอบ

6. คณะทำงานด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วยกรรมการหมู่บ้านที่คณะกรรมการเลือก มีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา การบำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณีภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน หรืองานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการหมู่บ้านมอบหมายให้รับผิดชอบ

7. คณะทำงานด้านอื่นๆ ที่คณะกรรมการหมู่บ้านเสนอและนายอำเภอเห็นชอบ เช่น การจัดการท่องเที่ยวชุมชน การจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน การพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการในหมู่บ้าน เป็นต้น

การควบคุมดูแล

ตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 กำหนดให้นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแล การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านและมติที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของทางราชการ และให้ปลัดอำเภอประจำตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอในตำบลที่รับผิดชอบ

และตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2551 อยู่ภายใต้การให้คำแนะนำของปลัดอำเภอประจำตำบล

กำนัน นายกเทศมนตรีตำบล/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และนายอำเภออาจแต่งตั้งข้าราชการที่ปฏิบัติงานในตำบลหรือหมู่บ้านนั้นหรือบุคคลอื่นใดที่คณะกรรมการหมู่บ้านเห็นสมควร เพิ่มเติมก็ได้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบร่วมมือ

การบริหารจัดการแบบร่วมมือ (Collaborative Governance) เป็นการบริหารจัดการรูปแบบหนึ่งในบริบทของการบริหารปกครองสาธารณะ (Public Governance) ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดการร่วมมือ (Collaboration) และการบริหารปกครอง (Governance) โดยแนวคิดการร่วมมือ เป็นแนวคิดที่มุ่งสร้างและพัฒนากระบวนการแก้ไขปัญหาาร่วมกันแบบข้ามขอบเขตความสัมพันธ์หลายภาคส่วนอย่างเป็นอิสระ ด้วยการแลกเปลี่ยนข้อมูล แบ่งปันทรัพยากร และสนับสนุนความสามารถขององค์กรอื่น เพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Perry, 2007) ส่วนการบริหารปกครอง เป็นแนวคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่รวมแนวคิดการจัดการภาครัฐและนโยบายสาธารณะเข้าด้วยกัน โดยผสมผสานการจัดการภาคส่วนอื่นที่ไม่ใช่รัฐ เช่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม เข้ากับการบริหารของภาครัฐ ส่วนขอบเขตอำนาจการปกครอง มีลักษณะไร้อาณาเขตการปกครองแบบรัฐชาติ โดยมีรูปแบบการทำงานแบบเครือข่าย อาศัยความไว้วางใจ การร่วมมือประสานงาน และการปรับตัวที่มีความยืดหยุ่น มากกว่าการทำตามการสั่งการตามกฎหมาย หรือการแข่งขันตามกลไกตลาดที่เกิดขึ้นในองค์กร ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับโลก (Rhodes, 1996; พัชรี สีโรรส, 2558)

นิยาม

คำว่า การบริหารจัดการแบบร่วมมือ มาจากคำภาษาอังกฤษคือ Collaborative Governance โดยได้รับการนิยามเป็นภาษาไทยไว้อย่างหลากหลาย เช่น การจัดการปกครองแบบร่วมคิดร่วมทำ (พัชรี สีโรรส และธีรพัฒน์ อังศุขवाल, 2558) การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2556) การอภิบาลผ่านความร่วมมือ (อภิชัย พันธเสน และสถาพร เรืองธรรม, 2553) เป็นต้น แต่คำนิยามเหล่านี้ ต่างเป็นคำที่นิยมใช้เฉพาะบุคคล และยังไม่มีคำนิยามใด เป็นที่ยอมรับอย่างทั่วไป ทั้งนี้ในการวิจัยครั้งนี้เลือกใช้คำว่า การบริหารจัดการแบบร่วมมือ เนื่องจากง่ายต่อการทำความเข้าใจมากกว่าคำอื่นๆ และตรงกับประเด็นที่ได้ศึกษาวิจัยในครั้งนี้

นียมการบริหารจัดการแบบร่วมมือ มีผู้นิยมไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งล้วนเป็นการให้นิยมในเชิงนโยบาย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์นียมการบริหารจัดการแบบร่วมมือได้ตามกระบวนการทางนโยบาย ซึ่งบางค่านิยมอาจมีลักษณะคาบเกี่ยวระหว่างกันบ้าง ดังที่จะได้แสดงต่อไปนี้

ตารางที่ : ผลการสังเคราะห์ค่านิยมการบริหารจัดการแบบร่วมมือจากนักวิชาการต่าง ๆ

กระบวนการทางนโยบายที่ใช้กำหนดขอบข่ายการนียม	ค่านิยม	นักวิชาการ
การกำหนดนโยบาย	กระบวนการหาข้อตกลงร่วมกันของพลเมือง ด้วยวิธีการตัดสินใจร่วมกัน โดยมีระบบที่ปรับตัวได้อย่างซับซ้อนในการค้นพบความต้องการใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาสาธารณะร่วมกัน	The William and Flora Hewlett Foundation (n.d.)
	การรวมตัวกันขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมเพื่อทำข้อตกลงร่วมกัน	Donahue (2004)
	กระบวนการร่วมมือตามหลักความเสมอภาคของผู้มีส่วนร่วม ซึ่งได้รับความเป็นอิสระในการตัดสินใจร่วมกัน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน มีโอกาสที่เสมอภาคกันในการตัดสินใจเลือกสิ่งที่ตนพึงพอใจ	Robertson and Choi (2012)
	แนวทางการบรรลุผลสำเร็จของการบริหารงานสาธารณะอย่างคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น ด้วยความชำนาญเฉพาะทาง การประหยัดจากขนาด บริการที่ดำเนินการ ความยืดหยุ่น และการสร้างสรรค์ขององค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล	Rosenbloom and Gong (2013)
	เป็นแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของพลเมืองซึ่งเป็นเครื่องมือในการสานเสวนาและปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาระดับชุมชนจนกลายเป็นนโยบายสาธารณะ	Eppel (2013)
การนำนโยบายไปปฏิบัติ	การร่วมกันปฏิบัติงานระหว่างรัฐบาลกับองค์กรอื่นโดยอาศัยความเป็นภูมิภาคนิยม /ท้องถิ่นนิยม ในการพัฒนาความร่วมมือแบบข้ามภาคส่วนกัน	Morse and Stephens (2012)

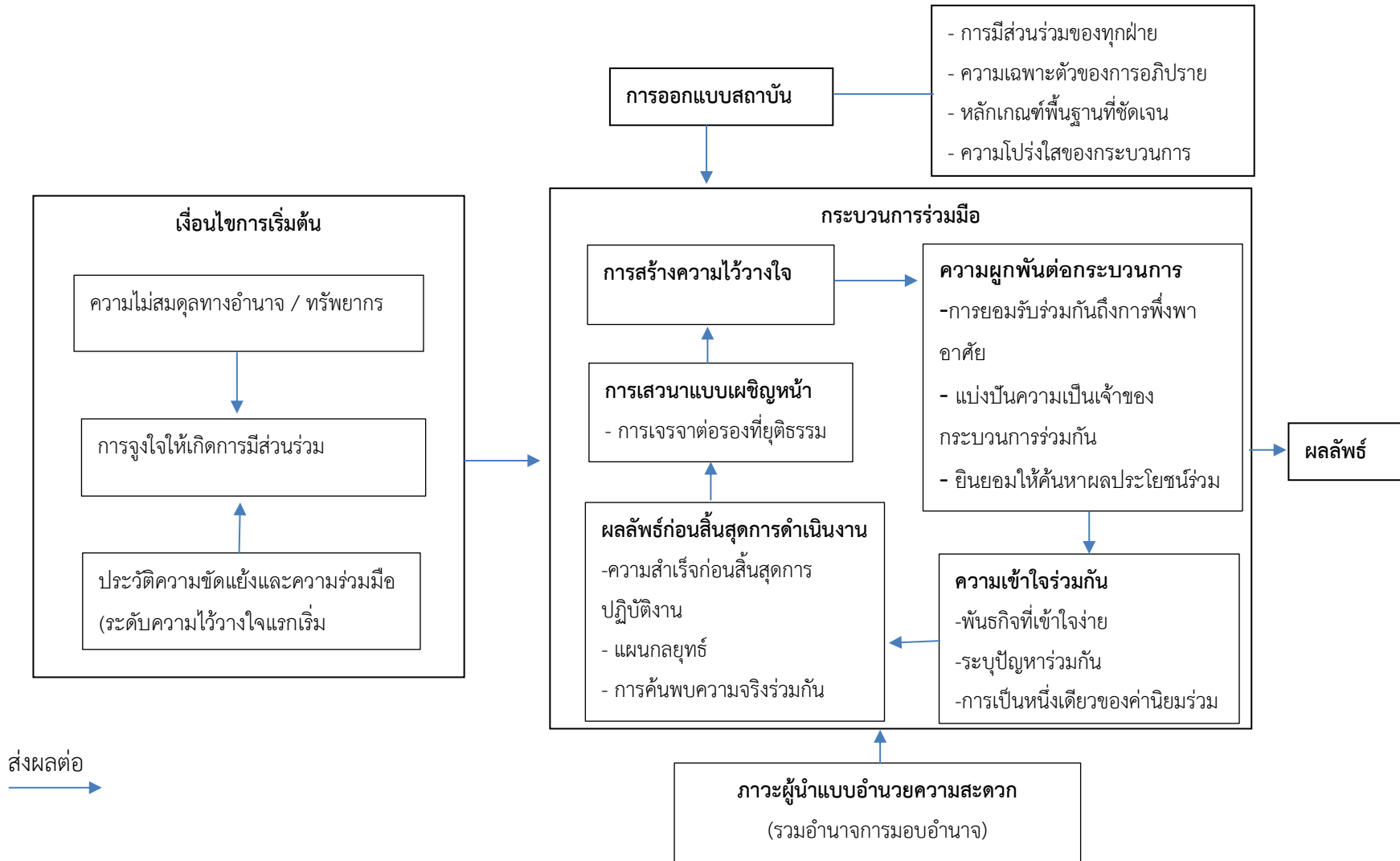
	<p>ในลักษณะเครือข่ายการจัดบริการสาธารณะ และการสร้างฉันทามติและข้อตกลงสาธารณะร่วมกัน</p>	
	<p>การร่วมกันพัฒนาและนำนโยบายไปปฏิบัติ ภายใต้ปัญหาหรือสถานการณ์เฉพาะหน้าที่ซับซ้อนระหว่างกลุ่มหุ้นส่วนหลายภาคส่วนที่พึ่งพาอาศัยกัน</p>	Choi and Robertson (2013)
	<p>กระบวนการในท้องถิ่นที่ทำงานร่วมกัน ด้วยทรัพยากรทางการบริหาร ความคิด และแรงงานข้ามภาคส่วนของตัวแสดงต่าง ๆ ที่เข้าร่วมกัน</p>	Rich and Stoker (2014)
	<p>การรวมตัวกันของตัวแสดงข้ามภาคส่วนระหว่างรัฐบาล เอกชน และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐในรูปแบบเครือข่ายและหุ้นส่วนเพื่อปฏิบัติตามนโยบายสาธารณะ</p>	Plotnikof (2015)
<p>กระบวนการทางนโยบาย</p>	<p>การบริหารจัดการที่องค์กรภาครัฐมีส่วนร่วม โดยตรงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ไม่ใช่รัฐ ด้วยกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน โดยมีแบบแผนที่มุ่งเน้นฉันทามติ และการปรึกษาหารือเพื่อนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งจัดการแผนงานและประโยชน์สาธารณะตามหลักเกณฑ์ 6 ประการ ได้แก่ 1) การประชุมแสดงความคิดเห็นซึ่งเริ่มต้นโดยองค์กรหรือสถาบันภาครัฐ 2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ไม่ใช่รัฐเป็นผู้มีส่วนร่วมในที่ประชุมแสดงความคิดเห็น 3) ผู้มีส่วนร่วมจะมีส่วนร่วมโดยตรงในการตัดสินใจไม่ใช่เป็นการพิจารณาโดยองค์กรภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว 4) การประชุมแสดงความคิดเห็น มีการจัดองค์กรอย่างเป็นทางการและเป็นการประชุมร่วมกัน 5) มีวัตถุประสงค์การประชุมแสดงความคิดเห็นเพื่อตัดสินใจโดยฉันทามติ และ 6) จุดมุ่งเน้นของการร่วมมือเป็นเรื่องของนโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ</p>	Ansell and Gash (2007)

	<p>การบริหารจัดการที่สนับสนุนความพยายามร่วมกันของรัฐกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ไม่ใช่รัฐ ในการทำงานร่วมกันภายใต้ปัญหาที่ซับซ้อน ด้วยการตัดสินใจหรือปฏิบัติร่วมกัน</p>	<p>Agbodzakey (2012)</p>
--	--	--------------------------

จากนิยามของการบริหารจัดการแบบร่วมมือตามที่เกิดขึ้นในมุมมองทางด้านนโยบายสาธารณะตามตารางข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การบริหารจัดการแบบร่วมมือ (Collaborative governance) เป็นการร่วมกันของตัวแสดงที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายและการบริการสาธารณะในภารกิจต่าง ๆ ของรัฐ ได้กำหนดข้อตกลงและแนวทางการปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาสาธารณะหรือการจัดบริการสาธารณะบางอย่างร่วมกัน

ตัวแบบการบริหารจัดการแบบร่วมมือ

Ansell and Gash (2007) ได้พัฒนาตัวแบบการบริหารจัดการแบบร่วมมือด้วยวิธีการวิจัยเอกสารจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแบบร่วมมือในทางปฏิบัติการจำนวนหลาย ๆ ผลงานเพื่อทำการวิเคราะห์แบบ Meta Analysis ผ่านกระบวนการคำนวณความสอดคล้องแบบต่อเนื่อง จนได้ตัวแบบการบริหารจัดการแบบร่วมมือ โดยสาระสำคัญของตัวแบบการบริหารจัดการแบบร่วมมือที่ Ansell and Gash (2007: 550) ได้พัฒนาขึ้นมีดังนี้

จากตัวแบบการบริหารจัดการแบบร่วมมือของ Ansell and Gash (2007) ทำให้ทราบว่า การบริหารจัดการแบบร่วมมือ เกิดจากปัจจัย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. เงื่อนไขเริ่มต้น 2. ภาวะผู้นำแบบอำนวยความสะดวก และ 3. การออกแบบสถาบัน จนเกิดเป็นกระบวนการร่วมมือ และนำไปสู่ผลลัพธ์ ซึ่งสามารถอธิบายสาระสำคัญขององค์ประกอบต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. เงื่อนไขเริ่มต้น เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการร่วมมือ ซึ่งประกอบด้วยความไม่สมดุลทางอำนาจหรือทรัพยากร การจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วม และประวัติความขัดแย้งและความร่วมมือ ซึ่งอธิบายได้ ดังนี้

1.1 ความไม่สมดุลทางอำนาจหรือทรัพยากร เป็นปัญหาโดยทั่วไประหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการแบบร่วมมือ ซึ่งนำไปสู่การร่วมมือเพื่อปรับความสมดุลทางอำนาจหรือทรัพยากร แม้ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางราย จะไม่มีความสามารถ องค์กร สถานภาพ และทรัพยากรสำหรับการร่วมมือ หรืออาจจะมีความสามารถ องค์กร สถานภาพ ละทรัพยากร สำหรับการร่วมมือดังกล่าวไม่เท่าเทียมกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียรายอื่น ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้เปรียบจะเป็นฝ่ายดำเนินการปรับความสมดุลทางอำนาจหรือทรัพยากรทั้ง 2 กรณี

อย่างไรก็ตาม ยังคงพบปัญหาของการปรับความสมดุลทางอำนาจหรือทรัพยากรระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอยู่ เนื่องจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรายสำคัญ (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมาก) ไม่มีโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรที่รองรับการเป็นตัวแทนในกระบวนการบริหารจัดการแบบร่วมมือ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางราย ไม่มีทักษะและความเชี่ยวชาญในการอภิปรายทางเทคนิคขั้นสูง อีกทั้งยังไม่มีเวลา กำลังความสามารถ หรือเสรีภาพในการเข้าร่วมกระบวนการร่วมมือในเวลาอันเร่งรัดได้ จนมีผู้เสนอให้มีกลยุทธ์การเสริมสร้างอำนาจให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เสียเปรียบหรือเป็นตัวแทนได้ไม่สมบูรณ์เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

1.2 การจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วม เกิดขึ้นจากความไม่สมดุลทางอำนาจหรือทรัพยากร และเป็นการสร้างความพร้อมทางสถาบัน ซึ่งมีความสำคัญต่อการจูงใจให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันบริหารจัดการ จนเกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการร่วมมือ แต่ก็ไม่ได้เป็นเช่นนี้เสมอไป เนื่องจากผู้เข้าร่วมซึ่งได้รับตำแหน่งที่มีอำนาจอาจเห็นว่าตนไม่จำเป็นต้องมีข้อผูกพันในการร่วมมือ

แรงจูงใจในการมีส่วนร่วม จะเพิ่มขึ้นเมื่อมีการประชุมที่สำคัญซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการคิด การแสดงออก และกำหนดผลบังคับของนโยบายมีความสัมพันธ์โดยตรงกับตน และมีผลต่อการบรรลุเป้าหมายของตน ส่วนการลดลงของแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม จะลดลงเมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบว่า ตนมีส่วนเกี่ยวข้องเพียงแค่ออกแนะหรือมีส่วนร่วมในพิธีการเท่านั้น และ

ลดลงเมื่อสามารถบรรลุเป้าหมายส่วนบุคคลหรือพบทางเลือกอื่น ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการแบบร่วมมือที่เป็นคำสั่งศาลหรือสภานิติบัญญัติเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีข้อผูกมัดสูง และทำให้การมีส่วนร่วมมีลักษณะสมัครใจอย่างมีแบบแผน แต่คำสั่งดังกล่าวจะเป็นอุปสรรคในการบรรลุเป้าหมายส่วนบุคคลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งอาจทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่พอใจและเรียกร้องให้มีที่ชุมนุมอิสระเพื่อบรรลุเป้าหมายของตนเพียงฝ่ายเดียว

1.3 ประวัติความขัดแย้งและความร่วมมือ เป็นความขัดแย้งและความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอดีตที่เกิดจากการถกเถียงกันเพื่อแก้ไขปัญหาการหยุดชะงักของนโยบาย ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าว เป็นสิ่งที่สนับสนุนให้เกิดการร่วมมือ แต่อาจจะทำให้ความไว้วางใจและความผูกพันอยู่ในระดับต่ำ หากไม่มีวิธีการจัดการความขัดแย้งให้กลายเป็นความร่วมมือ อาจนำไปสู่วงจรแห่งปัญหาความหวาดระแวง ความไม่ไว้วางใจ และการเกิดภาพลักษณ์เชิงลบ ในทางกลับกัน หากมีวิธีการจัดการความขัดแย้งให้กลายเป็นความร่วมมือจะทำให้เกิดวงจรแห่งความรุ่งเรืองของการร่วมมือ

2. ภาวะผู้นำแบบอำนวยความสะดวก คือ ความสามารถของผู้นำในการนำผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มารวมตัวกัน โดยการแทรกแซงด้วยความเป็นกลาง ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถร่วมมือได้โดยตรง และอำนวยความสะดวกในการสร้างฉันทามติที่เกิดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเอง รวมทั้งให้ความสำคัญกับสิทธิการแสดงความคิดเห็น กระตุ้นการสร้างสรรค์แนวคิดและความเข้าใจรูปแบบใหม่ จากการสังเคราะห์ความรู้ของกลุ่มที่หลากหลาย หรือต้องมีทักษะ 4 ประการ ได้แก่ การส่งเสริมและจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง การมีอิทธิพลและความสามารถในการควบคุมอย่างกว้างขวาง การกำกับดูแลความเป็นพลวัตของกลุ่มผู้ให้ผลผลิตและการขยายขอบเขตกระบวนการร่วมมือ

ทั้งนี้ หากมีการจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมน้อย และเกิดความไม่สมดุลทางอำนาจและทรัพยากรสูง ผู้นำจะต้องเป็นคนกลางที่ซื่อสัตย์ เพื่อเข้าแทรกแซงและมอบอำนาจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เสียเปรียบ และหากมีความขัดแย้งในระดับสูง จะต้องอาศัยคนกลางจากภายนอกและถ้าหากมีการแบ่งสรรอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันอย่างมาก หรือมีการจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมต่ำหรือไม่เท่าเทียมกัน จะต้องอาศัยผู้นำโดยกำเนิดที่ได้รับการยอมรับและไว้วางใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตั้งแต่แรกเริ่มกระบวนการเพื่อให้กระบวนการร่วมมือเกิดผลสำเร็จ

3. การออกแบบสถาบัน เพื่อการออกแบบองค์กรให้มีลักษณะเอื้อต่อการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย มีความเฉพาะตัวของการอภิปราย มีหลักเกณฑ์พื้นฐานที่ชัดเจนและมีความโปร่งใสของกระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเป็นคุณลักษณะของสถาบันที่ได้รับการออกแบบให้สามารถเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมได้อย่างเป็นธรรม และสามารถพัฒนาไปสู่ความผูกพันต่อกระบวนการได้ ด้วย

การสร้างการมีส่วนร่วมในขอบเขตที่กว้างขวางเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบเชิงลบได้มีโอกาสร่วมระบุปัญหาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังต้องมีการพิจารณาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางรายอาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การมีส่วนร่วมเกิดความล้มเหลวได้

การมีหลักการพื้นฐานที่ชัดเจน และความโปร่งใสของกระบวนการเป็นคุณลักษณะของสถาบันที่ได้รับการออกแบบความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างองค์กรให้เกิดความเป็นธรรมและความไว้วางใจต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เนื่องจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนใหญ่ที่เข้าสู่กระบวนการร่วมมือต่างกังวลต่อความไม่เสมอภาค อำนาจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรายอื่นและความเป็นไปได้ในการปรับสถานะระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เหมาะสมจึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์พื้นฐานให้มีความชัดเจนในเรื่องความยุติธรรม ความเสมอภาค และการเปิดกว้างทางโอกาส รวมทั้งต้องสร้างความโปร่งใสของกระบวนการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นข้อเท็จจริงในการเจรจาต่อรอง สาธารณะและไม่ได้เป็นกระบวนการร่วมมือที่ถูกดัดแปลงมาจากข้อสัญญาทางธุรกิจเอกชน

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งของการออกแบบสถาบัน คือ การกำหนดเวลาสิ้นสุดการออกแบบสถาบันเนื่องจากความร่วมมือเกิดขึ้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ทำให้การกำหนดเวลาสิ้นสุดการออกแบบสถาบันไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน แต่ถ้าต้องการกำหนดหลักเกณฑ์ที่แน่นอนจะต้องใช้ความระมัดระวังในการกำหนด เนื่องจากการกำหนดเวลาสิ้นสุดของการออกแบบสถาบันเป็นการลดความต่อเนื่องและลดแรงจูงใจให้เกิดความร่วมมือในระยะยาว

4. กระบวนการร่วมมือ เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย การเสวนาแบบเผชิญหน้า การสร้างความไว้วางใจ ความผูกพันต่อกระบวนการ ความเข้าใจร่วมกัน และผลลัพธ์ก่อนสิ้นสุดการดำเนินงานซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดได้ ดังนี้

4.1 การเสวนาแบบเผชิญหน้า เป็นการสื่อสารกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้เกิดฉันทามติ ถือเป็นหัวใจสำคัญต่อกระบวนการสร้างความไว้วางใจการยอมรับซึ่งกันและกัน ความเข้าใจร่วมกัน และความผูกพันต่อกระบวนการ อีกทั้ง ยังช่วยปรับระดับการติดต่อสื่อสารให้เป็นการสื่อสารในระดับง่าย อย่างไรก็ตาม การเสวนาแบบเผชิญหน้าอาจเป็นการเพิ่มความขัดแย้ง และการไม่เคารพซึ่งกันและกันได้เช่นกัน ดังนั้น จึงต้องกำหนดการเสวนาแบบเผชิญหน้าให้มีลักษณะเป็นการเจรจาต่อรองที่ยุติธรรมต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และต้องระมัดระวังการเกิดความขัดแย้งและการไม่เคารพซึ่งกันและกัน

4.2 การสร้างความไว้วางใจ ต้องอาศัยผู้นำแบบร่วมมือในการสร้างความไว้วางใจ ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความขัดแย้งกันในอดีต และต้องดำเนินการก่อนการปรับความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ การดำเนินการสร้างความไว้วางใจไม่ได้เป็นการดำเนินการในอีกช่วงเวลาหนึ่งต่างหากจากช่วงการเจรจาต่อรองและการเสวนา แต่ต้องดำเนินการระหว่างที่กำลังเจรจาต่อรองและเสวนา ซึ่งจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาเพื่อสร้างความผูกพันจนบรรลุผลลัพธ์ของการร่วมมือ และถ้าหากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความขัดแย้งกันในอดีตสูง ผู้กำหนดนโยบายหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องมีการปรับงบประมาณและเวลาให้เท่าเทียมกัน หากไม่สามารถปรับให้เท่าเทียมกันได้ ก็ไม่ควรเริ่มดำเนินการกลยุทธ์การร่วมมือ

4.3 ความผูกพันต่อกระบวนการ บางครั้งเรียกว่า ความเป็นเจ้าของกระบวนการ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกระบวนการร่วมมือ ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมกระบวนการร่วมมือ หรือเป็นการแบ่งปันความรับผิดชอบระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการป้องกันการเกิดความไม่สมดุลทางอำนาจหรือการเกิดความคิดเห็นที่ต่างกันเกี่ยวกับผู้ริเริ่มกระบวนการด้วยการพัฒนาการเจรจาต่อรองให้มีความยุติธรรมในประโยชน์ร่วมกัน และบรรลุผลลัพธ์ทางนโยบายที่น่าพอใจ ซึ่งต้องอาศัยความสมัครใจตั้งแต่เริ่มแรก จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดจนความไว้วางใจ ความใกล้ชิด ความยุติธรรม และความโปร่งใสของกระบวนการ ขณะเดียวกันต้องระมัดระวังความล้มเหลวที่อาจเกิดจากความเป็นพลวัตของการเจรจาต่อรอง ซึ่งทำให้เกิดข้อตกลงที่ไม่คาดหวัง กลายเป็นแรงกดดันที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องปรับตัว โดยไม่สามารถทำตามข้อตกลงได้อย่างสมบูรณ์

4.4 ความเข้าใจร่วมกัน เป็นการยอมรับหรือตระหนักถึงการกำหนดปัญหาร่วมกันว่า จะต้องร่วมกันนำความรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละราย มาใช้ในการกำหนดประเด็นปัญหา ซึ่งมีส่วนทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

4.5 ผลลัพธ์ก่อนสิ้นสุดการดำเนินงานเกิดผลขึ้นเมื่อผลประโยชน์และความได้เปรียบในการร่วมมือ รวมถึงความสำเร็จก่อนสิ้นสุดการปฏิบัติงาน แผนกลยุทธ์ และการค้นพบความจริงร่วมกัน ได้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งผลลัพธ์ก่อนสิ้นสุดการดำเนินงานอาจถือได้ว่าเป็นผลผลิตที่รับรู้ได้และอยู่ในกระบวนการร่วมมือ ซึ่งมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการสร้างแรงผลักดันที่นำไปสู่ความสำเร็จของการร่วมมือ โดยความพอใจในผลการดำเนินงานบางส่วนก่อนสิ้นสุดการดำเนินงาน ช่วยให้มั่นใจได้ว่าจะเกิดความร่วมมือต่อไปในระยะยาว

ทั้งนี้ หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้วางนโยบายไม่สามารถคาดการณ์การเกิดความสำเร็จก่อนสิ้นสุดการปฏิบัติงานได้ ก็ไม่ควรเริ่มดำเนินการตามแนวทางการร่วมมือ และหากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมี

เป้าหมายเพื่อตนเองมากกว่าผลลัพธ์ก่อนสิ้นสุดการดำเนินงาน จะทำให้ไม่สามารถสร้างความไว้วางใจ ด้วยความสำเร็จก่อนสิ้นสุดการปฏิบัติงานได้ แต่สามารถสร้างความไว้วางใจ ด้วยการร่วมกันค้นหา ค่านิยมร่วมของการร่วมมือได้

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือ

ความหมายของคู่มือ

การดำเนินกิจกรรมจะต้องใช้สื่อ และสื่อที่สำคัญ คือ คู่มือ เพราะเป็นสิ่งที่กำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ เนื้อหา วิธีการสื่อ ตลอดจนการวัดผลสำเร็จของการดำเนินงาน ซึ่งนิยามของคู่มือนี้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ให้ความหมายว่า เป็นสมุดหรือหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องรู้เพื่อใช้ประกอบตำราเพื่ออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการศึกษาหรือการปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเพื่อแนะนำวิธีใช้อุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

ภัทรกร เพ็องฟู (2548) ให้ความหมายว่า คู่มือเป็นหนังสือหรือเอกสารแนะนำที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้ได้ศึกษา ทำความเข้าใจ และปฏิบัติตามได้อย่างง่ายและมีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐานและบรรลุผลสำเร็จได้ตามที่กำหนดไว้มากที่สุด

พิศุจน์ มีเปล (2549) ให้ความหมายว่า หนังสือที่จัดทำขึ้น โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงานกิจกรรมการวัดผล โดยผู้เขียนที่มีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ นำมาจัดทำให้อ่านง่าย และสะดวกต่อผู้ศึกษาหรือผู้นำไปใช้จัดกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถนำไปใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด

คัมภีร์ สุดแท้ (2553) ให้ความหมายว่า หนังสือ ตำรา เอกสารแนะนำ หรือเป็นสื่อที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติควบคู่กันไปกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีเนื้อหาสาระสั้น ๆ ที่ผู้อ่านสามารถนำไปปฏิบัติได้ทันทีจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

สุรัสวดี จินดาเนตร (2553) ให้ความหมายว่า คู่มือเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการของผู้ใช้ให้สามารถดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันให้มากที่สุดและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

สิริกร ประสบสุข (2555) ให้ความหมายว่า หนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้คู่มือได้ศึกษาทำความเข้าใจและง่ายต่อการปฏิบัติตามได้ในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันมากที่สุด และทำให้ผู้ใช้งานมีความรู้ความสามารถและทักษะที่ใกล้เคียงกัน

ประเภทของคู่มือ

สิริกร ประสบสุข (2555) อธิบายว่าโดยทั่วไปหนังสือคู่มือที่พบมี 3 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือครู (Teacher's Manual / Handbook) เป็นหนังสือที่ให้แนวทางและคำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับสาระ วิธีการ กิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งข้อมูลอ้างอิงต่าง ๆ ปกติมักใช้ควบคู่กับ

ตำราเรียน หรือหนังสือเรียน เช่น คู่มือจัดกิจกรรมบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย คู่มือปฏิบัติการทางนิเวศวิทยา เป็นต้น

2. คู่มือเรียน แบบฝึกหัด (Student's Manual / Workbook) คือ หนังสือที่ผู้เรียนใช้ควบคู่กับตำราที่เรียนปกติจะประกอบไปด้วยสาระ คำสั่ง แบบฝึกหัด ปัญหาหรือคำถาม ที่วางสำหรับเขียนคำตอบและการทดสอบ ปัจจุบันคู่มือผู้เรียนไม่เพียงแต่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับหนังสือตำราเท่านั้น แต่อาจจะใช้เป็นคู่มือสำหรับการศึกษาควบคู่กับสื่ออื่น ๆ ที่ทำหน้าที่แทนครูหรือตำรา เช่น บทเรียน วีดิทัศน์ บทเรียนทางไกล ภาพยนตร์ หรือบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

3. คู่มือทั่วไป เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้มีความเข้าใจ และสามารถดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

จะเห็นได้ว่า คู่มือไม่ว่าจะมีกี่ประเภท ส่วนมากจะเกี่ยวกับการแนะแนวทาง เทคนิคในการดำเนินการสอนหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งมีส่วนประกอบที่สำคัญ ๆ ที่จะช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จ

ลักษณะของคู่มือที่ดี

สาระ ปัทมพงศา (2551) กล่าวว่า คู่มือที่ดีนั้น ควรมีลักษณะในประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

1. ด้านเนื้อหาต้องถูกต้อง และครอบคลุมสาระของคู่มือนั้น
2. การจัดลำดับข้อมูลนำเสนอเป็นขั้นตอนเข้าใจง่าย
3. มีคำชี้แจง มีวัตถุประสงค์ชัดเจน
4. ผู้ได้อ่านแล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้
5. รูปแบบของคู่มือเหมาะสมและทนต่อการใช้งาน
6. ใช้ภาษาเหมาะสมกับผู้ใช้เพื่อให้เข้าใจง่าย
7. มีตัวอย่างประกอบทำให้เข้าใจง่ายขึ้น
8. มีแหล่งสืบค้นข้อมูลหรือหนังสืออ้างอิง

สิริกร ประสพสุข (2555) กล่าวว่า ลักษณะของคู่มือที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ด้านรูปแบบ มีขนาดรูปเล่มเหมาะสม ตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน รูปประกอบเหมาะสมกับเนื้อหาและการนำเสนอกิจกรรมแต่ละขั้นตอนมีความชัดเจน

2. ด้านเนื้อหา วัตถุประสงค์ของคู่มือกำหนดไว้อย่างชัดเจน เหมาะสม ระบุขอบข่ายเนื้อหา เนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ คำแนะนำการศึกษาคู่มือเขียนไว้ชัดเจน เข้าใจง่าย เนื้อหาความรู้มีความเหมาะสมตรงกับความต้องการและความจำเป็น

3. ด้านการนำไปใช้ กำหนดขั้นตอนการศึกษาคู่มือไว้ชัดเจน กำหนดกิจกรรมเนื้อหาและแบบฝึกได้สัมพันธ์ มีกิจกรรมประเมินผลเหมาะสมกับเนื้อหา

องค์ประกอบของคู่มือ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ พบว่า มีผู้อธิบายองค์ประกอบของคู่มือไว้ดังนี้

พิศุจน์ มีไพล่ (2549) กล่าวว่า องค์ประกอบของคู่มือควรประกอบด้วย คำชี้แจงในการทำคู่มือ หรือแนวทางการปฏิบัติ เนื้อหาสาระที่สำคัญในการถ่ายทอด กระบวนการ วิธีการ การเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ และแหล่งอ้างอิงที่สามารถศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมได้อีกต่อไป

แสงรุณี มีพร (2552) กล่าวถึง องค์ประกอบของคู่มือ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) คำชี้แจงในการใช้คู่มือ
- 2) คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการที่จำเป็นต่าง ๆ
- 3) เนื้อหาสาระและกระบวนการ หรือขั้นตอนในการดำเนินการ
- 4) ความรู้เสริมหรือแบบฝึกปฏิบัติ เพื่อช่วยผู้อ่านในการฝึกฝน
- 5) ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา
- 6) แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิง

กนกวรรณ ศิรินิมิตรกุล (2553) อธิบายองค์ประกอบของการจัดทำคู่มือไว้ 8 องค์ประกอบประกอบด้วย

1. คำชี้แจงในการใช้คู่มือครอบคลุมถึงเรื่องเกี่ยวกับ 1) วัตถุประสงค์ของคู่มือ 2) ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการใช้คู่มือ 3) วิธีการใช้ และ 4) คำแนะนำ
2. เนื้อหาสาระที่จะใช้ถ่ายทอด ปกติมีเนื้อหาสาระที่จะถ่ายทอด โดยมีคำชี้แจงหรือคำอธิบายประกอบ และอาจมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่กระจ่าง
3. การเตรียมการ ประกอบด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับการเตรียมสถานที่ วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็น การเตรียมวัสดุ และการติดต่อประสานงานที่จำเป็น
4. กระบวนการ วิธีการ กิจกรรม ส่วนนี้นับว่าเป็นส่วนสำคัญของคู่มือ คู่มือจำเป็นต้องให้ข้อมูลหรือรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้ คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ คำแนะนำและตัวอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมที่จะช่วยให้บรรลุผล คำถาม ตัวอย่าง แบบฝึกหัด และสื่อต่าง ๆ ที่ใช้และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำ ไม่ควรทำ ซึ่งมักจะมาจากประสบการณ์ของผู้เขียน ฯลฯ
5. การวัดและประเมินผล คู่มือที่ดีควรจะให้คำแนะนำที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ อย่างครบถ้วน การวัดและประเมินผลนับเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกองค์ประกอบหนึ่ง ที่คู่มือจำเป็นต้องให้รายละเอียดต่าง ๆ เช่น เครื่องมือวัดผล วิธีวัดผล และเกณฑ์การประเมินผล คู่มืออาจเสนอแนะเกณฑ์ในการประเมินผล หรือให้คำแนะนำในการพัฒนาเกณฑ์เพื่อประเมินด้วย
6. ความรู้เสริม คู่มือที่ดีจะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ และสามารถคาดคะเนได้ว่า ผู้ใช้มักจะประสบปัญหาในเรื่องใด และจัดหาหรือจัดทำข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ อันจะทำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

8. แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ

วัฒนา ฉิมประเสริฐ (2554) กล่าวว่า องค์ประกอบของคู่มือที่ดีนั้นต้องเป็นประโยชน์ต่อผู้นำไปใช้ ง่ายต่อการทำความเข้าใจ โดยประกอบไปด้วย คำชี้แจงในการใช้คู่มือ เนื้อหาเหมาะสมกับวิทยุของผู้ใช้ประโยชน์ และครอบคลุมทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการใช้งาน วิธีการนำไปใช้และการแนะนำแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ ตลอดจนการเสนออุปกรณ์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาหรือกิจกรรม

ขั้นตอนการจัดทำคู่มือ

จากการศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำคู่มือ มีผู้ศึกษาไว้ ดังนี้

พิเศษ ปันรัตน์ (2556) กล่าวถึง ขั้นตอนและแนวทางการจัดทำคู่มือ ว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กำหนดหัวข้อเรื่องที่จะทำ คำนคว้า จัดหา รวบรวม และศึกษารายละเอียดเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2. จัดทำกระบวนงาน / ขั้นตอนงาน Work Flow

3. เขียนรายละเอียดในแต่ละกระบวนงาน / ขั้นตอนงาน

4. ทดสอบ

5. ปรับปรุง เผยแพร่ ใช้งานจริง

6. ประเมิน ปรับปรุง พัฒนาให้เป็นปัจจุบันและใช้เป็นมาตรฐาน

เสถียร คามศักดิ์ (2553) กล่าวถึง เทคนิคการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานให้น่าสนใจว่ามีรายละเอียด ดังนี้

1. การใช้แบบฟอร์ม มีข้อดี คือ มีความชัดเจนในการปฏิบัติงานได้ตามขั้นตอน ไม่ผิดขั้นตอน เก็บรายละเอียดได้ครบ มีความสมบูรณ์ เป็นเอกสารอ้างอิงในการพิจารณา มีความยืดหยุ่นในการแก้ไข แต่มีข้อด้อย คือ หากไม่มีการชี้แจงให้เข้าใจอาจผิดพลาดได้ แก้ไขยาก

2. การใช้ภาพการ์ตูน มีข้อดี คือ มีสีสัน สะดุดตาน่าสนใจ เข้าใจได้ง่ายทุกระดับ แต่มีข้อจำกัดอยู่ที่ว่าดูไม่เป็นทางการ ลงรายละเอียดได้ไม่ครบถ้วน และหากคนมีฝีมือทำภาพการ์ตูนได้ค่อนข้างยาก

3. การใช้ภาพถ่าย มีข้อดี คือ เข้าใจง่าย ประหยัดเนื้อที่ ดูเป็นรูปธรรม และจูงใจให้เกิดการปฏิบัติตามได้ง่าย แต่มีข้อด้อย คือ การหาภาพที่เหมาะสม ความสามารถในการถ่ายภาพ ความพร้อมของอุปกรณ์และเทคนิคถ่ายภาพ

4. การใช้ Multi Media ข้อดี คือ มีความทันสมัย มีความพร้อมทั้งภาพและเสียง น่าสนใจ น่าติดตาม มีประสิทธิภาพในการทำความเข้าใจ สะดวกต่อการเผยแพร่ จัดเก็บ แต่มีข้อจำกัด คือ เสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ความเหมาะสมของผู้ใช้งาน ความพร้อมของเครื่องมือและอุปกรณ์และสถานที่

5. การทดสอบหรือทดลองใช้ปฏิบัติ โดยการให้เพื่อนร่วมงานในสาขาวิชาชีพ และผู้ที่เกี่ยวข้องอ่าน และทดลองปฏิบัติ บันทึกหาจุดเด่นจุดด้อย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และให้ผู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานโดยตรงกับสาขาวิชาชีพ อ่านและให้ข้อเสนอแนะว่าตรงไหนที่เข้าใจยาก หรือไม่เข้าใจไม่ชัดเจน ควรต้องเพิ่มเติมอะไร ทางไหน หรือตรงไหน สับสน วกวนเกินไป หรือซ้ำซ้อน เป็นต้น แล้วนำมาปรับปรุงพัฒนาอีกครั้ง

วิยะดา ธนสรรวณิช (2558) กล่าวว่า แนวคิดในการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ควรมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเลือกรื่องหรือตั้งชื่อเรื่องของคู่มือการปฏิบัติงาน ควรเลือกรื่องให้ตรงกับความรู้ความสามารถที่เขียนจะสามารถศึกษา ค้นคว้าได้อย่างละเอียดและครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด ควรตั้งชื่อเรื่องที่เป็นงานหลักหรือเป็นงานที่ปฏิบัติงาน

2. ต้องเพิ่มประสบการณ์ให้ตัวเอง โดยการศึกษาค้นคว้าของบุคคลอื่นหรือเข้ารับการอบรม

3. อ่าน จุดบันทึก ถ่ายสำเนาเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งใด ใครเป็นผู้เขียน เขียนเมื่อใด ปีใด เพื่อใช้เป็นบรรณานุกรมอ้างอิงเพื่อที่จะทำให้เกิดความเชื่อถือ

4. วางแผนในการเขียน การวางโครงสร้าง เป็นบท เป็นตอน เป็นหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อย

5. เรียบเรียง ที่ได้จากการอ่าน ค้นคว้าเขียนเป็นตอนแล้วนำมาเรียงปะติดปะต่อจนครบ แล้วลงมือเขียน ภาษาที่ใช้พยายามใช้ภาษาง่าย ๆ จะต้องคำนึงถึงผู้เขียน ควรตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้อ่าน เนื้อหาสาระถูกต้องตามหลักวิชา ทันสมัย ครอบคลุมประเด็นที่เขียนรูปแบบที่ดีต้องมีลักษณะเป็นวิชาการ แบ่งบท แบ่งตอนชัดเจน

6. ในแต่ละประเด็นหลักที่เขียน ควรมีน้ำหนักพอๆ กัน มีความยาวพอ ๆ กัน ให้รายละเอียดใกล้เคียงกัน และต้องเขียนผสมกันระหว่างสิ่งที่ค้นคว้ามากับประสบการณ์ที่ปฏิบัติจริง

7. เรียบเรียงเป็นต้นฉบับ เริ่มทดลองใช้ปฏิบัติจริง ซึ่งอาจมีการเพิ่ม - ลด และแก้ไข แล้วทดลองใช้ปฏิบัติซ้ำ อ่านทบทวนหาข้อบกพร่อง เพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อนและเพิ่มเติมสิ่งที่ขาดไปให้สมบูรณ์

8. จัดทำรูปเล่ม ให้เพื่อนร่วมงานช่วยอ่าน หรือผู้มีประสบการณ์ช่วยอ่าน เพื่อให้ข้อเสนอแนะหรือหาข้อบกพร่อง ซึ่งอาจมีการเพิ่ม - ลด หรือสลับ บท ตอน ใหม่ เพื่อให้การเสนอแนวคิดราบรื่น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2557) กล่าวว่า ขั้นตอนการจัดทำเอกสารการปฏิบัติงานดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดของงานจากเอกสาร

2. สังเกตการปฏิบัติงานจริง

3. จัดทำ Work Flow อย่างง่าย

4. จัดทำรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน

5. มีการทดสอบโดยให้ผู้ปฏิบัติงานอ่านและผู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานอ่าน

6. ตรวจสอบกับนิตินิกรว่ามีประเด็นใดขัดต่อกฎหมาย หรือกฎระเบียบของทางหน่วยงานหรือไม่ หากมีให้แก้ไขปรับปรุง

7. ขออนุมัติ

8. บันทึกเข้าระบบการควบคุมและแจกจ่ายเอกสาร

9. ดำเนินการแจกจ่ายหรือเผยแพร่

10. ดำเนินการฝึกอบรมหรือชี้แจงวิธีการใช้

11. มีการทดสอบความเข้าใจของผู้ใช้งาน

12. รวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงคู่มือให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคู่มือ สามารถสรุปได้ว่า คู่มือ หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่าน โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้มีความเข้าใจ สามารถดำเนินการในเรื่องนั้นด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม หรือหนังสือ หรือเอกสารที่ใช้ประกอบควบคู่เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยลักษณะของคู่มือที่ดีนั้น ควรประกอบด้วยเนื้อหาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย มีรูปแบบเล่มกระทัดรัด ตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน มีการจัดลำดับข้อมูลนำเสนอเป็นขั้นตอนที่เข้าใจง่าย ในด้านเนื้อหา ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจน มีการระบุขอบข่ายเนื้อหาที่ครอบคลุม มีคำแนะนำในการศึกษาคู่มือซึ่งเขียนไว้ชัดเจน มีความเหมาะสมตรงกับความต้องการและความจำเป็น ส่วนในด้านการนำไปใช้นั้น ควรมีการกำหนดขั้นตอนการศึกษาคู่มือ กิจกรรม เนื้อหาและแบบฝึกหัดที่สัมพันธ์กัน รวมทั้งการประเมินผลที่เหมาะสมกับเนื้อหาของคู่มือ ในส่วนขององค์ประกอบที่สำคัญของคู่มือ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำชี้แจงการใช้คู่มือและวัตถุประสงค์คู่มือ ส่วนที่ 2 เนื้อหาสาระ แบบฝึกกิจกรรม และการวัดประเมินผล และส่วนที่ 3 แหล่งอ้างอิง ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของคู่มือนี้จะต้องง่ายต่อการทำความเข้าใจ มีวิธีการใช้ไม่สลับซับซ้อน การนำเสนอแหล่งความรู้ สื่ออุปกรณ์มีความสอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรม ในการดำเนินขั้นตอนการจัดทำคู่มือ ควรเริ่มจากการกำหนดหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จัดทำตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตรวจสอบและทดสอบเนื้อหา ปรับปรุงคู่มือและใช้งาน ประเมินผล รวบรวมข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงคู่มือ และจัดทำคู่มือที่สมบูรณ์เหมาะสมต่อการใช้ปฏิบัติงาน

แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ความหมายของยาเสพติด

คำว่า “ยาเสพติด” มีความหมายครอบคลุมทั้งยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์และสารระเหย ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของยาเสพติดไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2537 : 13 – 15) ได้ให้ความหมายของยาเสพติดไว้ 2 ลักษณะ ได้แก่

1) ความหมายโดยทั่วไป

ยาเสพติด หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือได้รับเข้าไปในร่างกายซ้ำๆ กันแล้วไม่ว่าด้วยวิธีใดก็ตาม เป็นช่วงระยะๆ หรือติดต่อกันก็ตาม จะทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ในอำนาจ หรือเป็นทาสของสิ่งนั้นๆ ทางด้านร่างกายและจิตใจเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังอาจต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อยๆ หรือทำให้สุขภาพของผู้เสพเสื่อมโทรมลง และเมื่อถึงเวลาอยากเสพแล้วไม่ได้เสพ จะมีอาการผิดปกติทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือเฉพาะทางด้านจิตใจขึ้นในผู้เสพนั่นๆ

2) ความหมายตามกฎหมาย

ยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 แบ่งประเภทของยาเสพติดออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ยาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

ยาเสพติดให้โทษ หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุดิบใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ ก็ตาม ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องการเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเรื่อย ๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง นอกจากนี้ให้รวมถึงพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

2. วัตถุออกฤทธิ์ ตามพระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518

วัตถุออกฤทธิ์ หมายความว่า วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทที่เป็นสิ่งธรรมชาติหรือสิ่งที่ได้จากธรรมชาติ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นวัตถุสังเคราะห์ ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศในราชกิจจานุเบกษา

3. สารระเหย ตามพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533

สารระเหย หมายความว่า สารเคมีหรือผลิตภัณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมประกาศว่าเป็นสารระเหย

องค์การอนามัยโลก ได้ให้ความหมายของยาเสพติดไว้ว่า หมายถึง ยาหรือสารเคมีที่เสพเข้าสู่ร่างกายแล้วทำให้เกิดพิษเรื้อรังแก่ร่างกายของผู้เสพ และก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมไปถึงสังคมอีกด้วย นอกจากนี้ยาเสพติดยังมีคุณลักษณะพิเศษอีก 3 ประการ คือ

1. ทำให้เกิดความต้องการอย่างแรงกล้าทั้งร่างกายและจิตใจ ที่จะหายามาเสพให้ได้ต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ และจะต้องเสาะแสวงหายามาเสพให้ได้ไม่ว่าจะเป็นด้วยวิธีใดก็ตาม

2. ผู้เสพต้องยอมทนในสภาพอยู่ภายใต้บังคับให้ต้องเสพ ถือเป็นทาสของยา ต้องเสพยาวันตลอดไป จะหยุดเสพไม่ได้

3. ผู้เสพต้องเพิ่มปริมาณในการเสพยาเสพติดมากขึ้นเรื่อย ๆ จนเป็นอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ

ประเภทของยาเสพติด

ในปัจจุบัน ยาเสพติดมีมากกว่าร้อยชนิด สามารถจัดแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ นอกจากแบ่งตามกฎหมายแล้ว ยังแบ่งตามการออกฤทธิ์ แบ่งตามแหล่งที่มา และแบ่งตามองค์การอนามัยได้ ดังนี้

1. แบ่งตามกฎหมาย

ยาเสพติดให้โทษ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2528 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2530 จัดแบ่งประเภทเป็น 5 ประเภท คือ

ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (Heroin) แอมเฟตามีน (Amphetamine) เมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine) เป็นต้น

ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน (Morphine) โคคาอีน (Cocaine) โคเดอีน (Codeine) ผีนยา (Medicinal Opium) เป็นต้น

ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นต้นตำรับและมียาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ผสมอยู่ ตามหลักเกณฑ์รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษ ประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อาเซติกแอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride) อาเซติกคลอไรด์ (Acetyl Chloride) เป็นต้น

ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าไปอยู่ประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่น กัญชา พืชกระท่อม เป็นต้น

2. แบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง

สารเสพติดมีคุณสมบัติสำคัญ คือ สามารถออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง ในการนี้สามารถแบ่งสารเสพติดออกเป็น 4 ประเภท คือ

1) ประเภทกดประสาท เช่น กลุ่มฝิ่น (ฝีนยา มอร์ฟีน โคเดอีน เฮโรอีน ฯลฯ) ยาระงับประสาท และยานอนหลับ (เซโคบาร์บิทัล อะโมบาร์บิทัล ฯลฯ) ยากล่อมประสาท (เมโพรบาเมท ไดอาซีแพม คลอไดอาซีพอกไซด์ ฯลฯ) สารระเหย (ทินเนอร์ แล็กเกอร์ กาว น้ำมันเบนซิน ฯลฯ) เครื่องดื่มมีนเมา (เหล้า เบียร์ วิกี้ ฯลฯ)

2) ประเภทกระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน อีเฟดรีน กระท่อม โคคาอีน (โคเคน) กาแฟ ฯลฯ

3) ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เห็ดขี้ควาย ฯลฯ

4) ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน อาจกด กระตุ้น หรือหลอนประสาทผสมผสานกัน เช่น กัญชา ฯลฯ

แบ่งตามแหล่งที่มา

1) ประเภทที่ได้มาจากธรรมชาติ เช่น ฝิ่น มอร์ฟีน กระท่อม กัญชา ฯลฯ

- 2) ประเภทที่ได้มาจากการสังเคราะห์ เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน ฯลฯ
3. แบ่งตามองค์การอนามัยโลก องค์การอนามัยโลกได้จัดแบ่งสารเสพติดออกเป็น 9 ประเภท

คือ

- 1) ประเภทฝิ่น หรือมอร์ฟิน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟิน เช่น เฮโรอีน เพริดีน
- 2) ประเภทบาบิทูเรท รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน เช่น ไดอาซีแพม
- 3) ประเภทแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ วิสกี้
- 4) ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีน เดกซ์แอมเฟตามีน
- 5) ประเภทโคเคน เช่น โคเคน โบโคคา
- 6) ประเภทกัญชา เช่น ใบกัญชา ยางกัญชา
- 7) ประเภทคัท เช่น ใบคัท ใบกระท่อม
- 8) ประเภทหลอนประสาท เช่น เอสแอลดี ดีเอ็มที ต้นลำโพง เห็ดเมาบางชนิด
- 9) ประเภทอื่น ๆ เป็นพวกที่ไม่สามารถเข้าประเภทใดได้ เช่น ทินเนอร์ เบนซิน ยาแก้ปวด

บุหรี่

สาเหตุการติดยาเสพติด

ยาเสพติดเป็นสิ่งที่นำเอาหายนะมาสู่ชีวิต ทรัพย์สิน สังคมของผู้เสพและผู้ที่เกี่ยวข้อง และยังเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะความเป็นมนุษย์บกพร่องน้อยลง ขาดสติสัมปชัญญะในการไตร่ตรองในการกระทำจึงเป็นสาเหตุของการก่ออาชญากรรมในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลนำไปสู่ความล่มสลายของชุมชนและประเทศชาติ อย่างไรก็ตาม ผลของการอบรมบ่มเพาะเกี่ยวกับโทษของยาเสพติดไม่ได้ทำให้ผู้ใช้ยาเสพติดมีจำนวนน้อยลง สาเหตุการติดยาเสพติดมีอยู่มากมายหลายสาเหตุด้วยกัน และขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่างประกอบเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะมาจากครอบครัว สิ่งแวดล้อม ผู้ปกครอง โรงเรียน การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคม ปัญหาจากทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งได้มีการรวบรวมสาเหตุการติดยาเสพติดไว้ดังนี้ (จรรยา จิตรจารย์, 2547)

1. สาเหตุจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ได้แก่

1.1 อายากลอง เกิดจากการอยากรู้อยากเห็น ทำการเสพโดยไม่คิดว่าตัวเองจะติด ในระยะแรกอาจจะชะล่าใจว่าเสพแล้วไม่ติด จึงเสพอีกจนติดสิ่งเสพติดนั้น

1.2 ความคึกคะนอง เกิดขึ้นโดยเฉพาะกับกลุ่มวัยรุ่น เพราะต้องการที่จะแสดงความกล้าของตนเพื่อให้เพื่อนยอมรับว่าตนนั้นเก่ง จึงแสดงการใช้สิ่งเสพติดโดยไม่ได้คำนึงถึงข้อเสียที่ตามมาจนตัวเองก็กลายเป็นคนติดยาเสพติดในที่สุด

1.3 การชักจูงจากคนอื่น เกิดขึ้นจากการเชื่อคำโฆษณาของผู้ค้ายาเสพติด โดยผู้ขายจะอ้างถึงสรรพคุณของยาเสพติดว่ามีคุณภาพดี หรือเกิดจากการชักจูงจากเพื่อนที่เสพยาเสพติดอยู่แล้ว และ

เพราะความเชื่อหรือเกรงใจเพื่อน หรือต้องการแสดงว่าตนเป็นพวกเดียวกันกับเพื่อน จึงทดลองยาเสพติดจนติด

2. สาเหตุจากการถูกหลอกลวง ผู้ขายสินค้าประเภทอาหาร ขนม หรือเครื่องดื่มบางรายใช้ยาเสพติดผสมลงในสินค้าที่ตัวเองขายเพื่อให้ผู้รับประทานเกิดการติด และอยากกลับมารับประทานอีก กว่าที่จะทราบว่าตนเองติดยาเสพติดก็เมื่อเกิดการต้องการเสพที่รุนแรงและมีสุขภาพเสื่อมลง

3. สาเหตุจากการเจ็บป่วย ได้แก่

3.1 การเจ็บป่วยทางกาย เช่น การได้รับบาดเจ็บรุนแรง เป็นแผลเรื้อรัง มีความเจ็บปวดเป็นประจำ เป็นโรคประจำตัว จึงหาวิธีที่ไม่ให้ตัวเองรับความทุกข์ทรมาน จึงรับประทานยาที่มีฤทธิ์ระงับการปวด เมื่อยาหมดก็กลับมาใช้อีก เมื่อใช้ยานี้บ่อยครั้งก็จะเกิดการติดยานั้น

3.2 การเจ็บป่วยทางจิต เช่น การมีความวิตกกังวล มีความผิดหวังในชีวิต มีความเศร้าเสียใจ ทำให้สภาพจิตใจไม่เป็นปกติจนเกิดการป่วยทางจิต จึงพยายามหายาหรือสิ่งเสพติดที่สามารถคลายเครียดจากจิตใจได้ชั่วคราวมาใช้ เมื่อทำตัวไปเรื่อย ๆ ก็จะทำให้ติดยาเสพติดในที่สุด

3.3 การปฏิบัติไม่ถูกต้องในการใช้ยา โดยการไม่พบแพทย์แต่ไปซื้อยามาใช้เองโดยที่ไม่รู้สรรพคุณที่แท้จริงของยา หรือขนาดที่ควรใช้ ดังนั้น การใช้ยาเกินขนาด หรือใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน ก็ทำให้ติดยานั้น ๆ ได้เหมือนกัน

4. สาเหตุอื่น ๆ เป็นสาเหตุการติดยาเสพติดที่อาจขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม การอยู่ใกล้ชิดกับยาเสพติดจนเกินไป การลอกเลียนแบบ หรือแม้กระทั่งการประชดชีวิต เป็นต้น

องค์ประกอบของปัญหาเสพติด

ปัญหาเสพติดสามารถจำแนกองค์ประกอบของปัญหาได้ 3 ประการด้วยกัน คือ ความต้องการยาเสพติด ปริมาณยาเสพติด และภาวะแวดล้อมที่ส่งผลให้ความต้องการและปริมาณของยาเสพติดเกิดการเปลี่ยนแปลง หรือสรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่เป็นองค์ประกอบที่เกื้อหนุนให้เกิดปัญหาเสพติดก็คือ คน ยา และสิ่งแวดล้อม ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้มีปฏิสัมพันธ์กันจนกระทั่งนำไปสู่การเกิดปัญหาเสพติด และการใช้ยาในทางที่ผิด ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2541: 3 – 6)

1. ตัวบุคคล เมื่อมนุษย์ประสบกับปัญหาอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ และสังคม จนไม่สามารถที่จะแก้ไขหรือปรับตัวให้เข้ากับสภาพเปลี่ยนแปลงหรือสภาพนั้น ๆ ได้ ก็จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม และอาจจะหันไปใช้ยาเสพติดเป็นทางออกในการแก้ไขปัญหาชีวิตได้ ซึ่งจากการวิจัยในเชิงพฤติกรรมศาสตร์ พบว่า “พฤติกรรมของบุคคล” มีความสัมพันธ์กับการใช้ยาเสพติด กล่าวคือ ผู้ใช้ยาเสพติดจำนวนไม่น้อยจะมีพฤติกรรมก่อนหน้าการใช้อายในลักษณะที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมไม่มากนักน้อย เช่น การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา

การเล่นการพนัน และลักษณะพฤติกรรมที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การใช้ยาเสพติดเป็นพฤติกรรมที่เริ่มต้นในวัยรุ่นระหว่าง 15 – 25 ปี เป็นส่วนใหญ่

2. ตัวยา โดยตัวของมันเองแล้วไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหาใด ๆ เลย ถ้าหากบุคคลไม่ได้ไปหยิบใช้ แต่เมื่อบุคคลไปใช้ยา ปฏิกริยาที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลที่ใช้ยาประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งขึ้นอยู่กับฤทธิ์และขนาดของตัวยาที่ใช้ ตลอดจนวิธีใช้

3. สิ่งแวดล้อม บุคคลจำเป็นต้องอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น ๆ จะต้องปฏิบัติตนให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสังคม แต่ถ้าบุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมของสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ได้ ก็จะแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ ไปจากสังคม ซึ่งอาจหันไปใช้ยาเสพติดได้ ดังนั้น สิ่งแวดล้อมจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในการที่จะผลักดันหรือชักจูงให้บุคคลหันไปใช้ยาเสพติด

ดังนั้น การแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงต้องดำเนินการแก้ไขที่สาเหตุทั้ง 3 ประการนี้ ในด้านของตัวยาต้องใช้วิธีการควบคุม โดยการปราบปรามและปลูกพืชทดแทน เพื่อเป็นการลดปริมาณยาเสพติด ส่วนในเรื่องของตัวคนดำเนินการป้องกัน โดยการสร้างภูมิคุ้มกันไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และดำเนินการให้การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้หยุดการใช้ยาเพื่อเป็นการลดความต้องการยาเสพติด นอกจากนี้ จะต้องดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อม ระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคม และสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น เพื่อไม่ให้มีส่วนที่จะผลักดันให้คนเกิดปัญหาแล้วหันไปใช้ยาเสพติดเป็นทางออก

ผลกระทบของปัญหายาเสพติด

ยาเสพติดได้แพร่ขยายและทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของการเพิ่มปริมาณผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้เสพยาเสพติด ปัญหาที่เกิดจากยาเสพติดทำให้เกิดผลเสียมากมายมหาศาลในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (จรรยา จิตรจารย์, 2547)

1. ด้านปัญหาเศรษฐกิจ

ยาเสพติดทำให้เกิดการเสียหายทางเศรษฐกิจจำนวนมาก ทั้งทางตรงและทางอ้อม สำหรับทางตรง ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายเล็งเห็นว่าการค้ายาเสพติดเป็นช่องทางหาเงินที่ง่าย มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำจึงทำให้ได้เงินจำนวนมากในเวลาที่รวดเร็ว ส่วนผู้เสพต้องสูญเสียเวลาและเงินทองเพื่อที่จะได้เสพยา ซึ่งการกระทำเช่นนี้อาจจะไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือการพัฒนาประเทศแต่อย่างใด การกระทำดังกล่าวกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจในระดับจุลภาค หรือของครอบครัวโดยตรง ส่วนผลเสียที่มีต่อเศรษฐกิจของประเทศทางอ้อมนั้นมีมากโดยเฉพาะในส่วนของรัฐบาล เพราะต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินงานป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในปีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนมาก แทนที่จะนำงบประมาณเหล่านี้ไปพัฒนาเศรษฐกิจในด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นของประเทศ

2. ด้านปัญหาทรัพยากรของประเทศ

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศก็คือ ทรัพยากรกำลังคน ประเทศใดก็ตามที่ ทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพต่ำ โอกาสที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าย่อมเป็นไปได้ยาก ประชากรที่ติดยาเสพติดนั้นย่อมเป็นบุคคลที่ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน ขาดแรงจูงใจในการ ประกอบกิจกรรมใด ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวม ประเทศชาติ ยังมีประชากรติดยาเสพติดมากเท่าใด ก็เท่ากับว่าทรัพยากรมนุษย์ของชาติถูกทำลายไปมากเท่านั้น นอกจากนี้ยังกระทบกระเทือนต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิตของประเทศอีกด้วย

3. ด้านปัญหาสังคม

ยาเสพติดเป็นสิ่งชักนำให้มนุษย์ในสังคมเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในทางลบเป็นที่ปรากฏอยู่เสมอว่าปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโสเภณี ปัญหาการว่างงาน ฯลฯ ล้วนแต่มีสาเหตุจากปัญหายาเสพติดเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ยาเสพติดจึงนับเป็นตัวทำลายความสงบสุขของสังคม และบางครั้งยังทำให้ชนบทรรมนิยมประเพณีอันดีงามของสังคมต้องเสื่อมไปด้วย เนื่องจากมีคนประพฤติปฏิบัติผิดระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้

4. ด้านปัญหาความมั่นคงของประเทศ

ปัจจัยอันมีผลต่อความมั่นคงของประเทศ ประกอบด้วยพลังอำนาจในด้านต่าง ๆ อันได้แก่ พลังอำนาจทางเศรษฐกิจ พลังอำนาจทางสังคม พลังอำนาจทางการเมืองทั้งภายในและระหว่างประเทศ เป็นต้น เมื่อพลังอำนาจประการใดประการหนึ่ง หรือหลายประการดังกล่าวอ่อนแอลง โดยสืบเนื่องมาจากปัญหายาเสพติดแล้ว ก็จะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศในที่สุด

หลักการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

กองวิชาการและวางแผน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักนายกรัฐมนตรี (อ้างถึงในเอี่ยมเดือน ไชยหาญ, 2542: 32 – 34) ได้เสนอหลักการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนโดยให้ความสำคัญกับหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ซึ่งมีหลักการและแนวความคิดสำคัญ ดังนี้

1. หลักการที่จะให้ชุมชนมีบทบาทหลักในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยการเคลื่อนย้ายบทบาทในฐานะศูนย์กลางจากภาครัฐไปสู่องค์กรชุมชนให้มีศักยภาพในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนของตนเอง หลักการนี้เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและมุ่งกระบวนการแก้ไขปัญหายาจากล่างสู่บน (Bottom-up) มากกว่าจากบนสู่ล่าง (Top-down)

2. หลักการที่จะทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นกระบวนการพัฒนาที่เป็นทั้งวิธีการและเป้าหมาย กล่าวคือ การทำให้บทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นแนวทาง/วิธีการแก้ไขปัญหายาเสพติด และในขณะเดียวกันเป็นการเสริมสร้างกระบวนการรวมกลุ่มของชุมชนในการต่อสู้กับปัญหายาเสพติด ในลักษณะการสร้างสำนึกสาธารณะ (Public-Awareness) โดยนัยนี้ กิจกรรมการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงมีความมุ่งหมายเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกระบวนการพัฒนาและรวมกลุ่มในชุมชน

3. หลักการที่จะให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดเป็นการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการ โดยความคิดริเริ่มของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญเพื่อสร้างภูมิทัศน์ด้านทานทั้งในด้านปัจเจกบุคคลและภูมิคุ้มกันด้านทานทางสังคม ซึ่งเป็นการสร้างสภาวะแวดล้อมในชุมชนให้เอื้ออำนวยต่อการลดปัญหาเสพติดในชุมชน

4. หลักการที่จะให้กระบวนการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน เป็นกิจกรรมที่ดำเนินได้ทุกมาตรการของการแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งประกอบด้วยด้านป้องกัน ปรามปรามและบำบัดรักษาตามสภาพปัญหาในชุมชนโดยนัยนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงสภาวะไร้ข้อจำกัดในการดำเนินงานด้านยาเสพติดของชุมชน

5. หลักการที่จัดความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของภาครัฐกับชุมชน ในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน กล่าวคือ ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในด้านสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมของชุมชนในกระบวนการแก้ไขปัญหาเสพติด รวมทั้งการใช้อำนาจทางกฎหมายเข้าดำเนินการต่อกลุ่มผู้ค้า ส่วนบทบาทของชุมชนควรเป็นบทบาทหลักในฐานะ “เจ้าของปัญหา” ที่แท้จริงจะต้องเข้าแก้ไขปัญหา

6. หลักการที่จะทำให้กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมผสมผสานในงานด้านอื่น ๆ ของชุมชน ทั้งนี้เพราะการแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างครบวงจรไม่อาจกระทำได้ด้วยกิจกรรมด้านยาเสพติดแต่เพียงประการเดียว หากต้องผสมผสานไปกับการพัฒนาการรวมกลุ่มของชุมชนในด้านอื่น ๆ เช่น งานพัฒนาการรวมกลุ่มเยาวชน งานพัฒนาทางด้านสาธารณสุข เป็นต้น ดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องอำนวยประโยชน์ซึ่งกันและกัน และมุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาคนเป็นเป้าหมายสำคัญ

หลักการทั้ง 6 ประการ เป็นหลักการสำคัญในมิติใหม่ของการส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด โดยมุ่งเน้นบทบาทให้ชุมชนเป็นเจ้าของปัญหาและรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมแก้ไขด้วยความรับผิดชอบของตน โดยประชาชนในชุมชนทุกคนจะต้องมีความตระหนักร่วมกัน และองค์กรชุมชนซึ่งประกอบด้วยแกนนำชุมชนจะต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับบริการเป็นผู้ปฏิบัติงานในฐานะเจ้าของปัญหา และหน่วยงานภาครัฐจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ดำเนินการเป็นที่เลี้ยงหรือผู้สนับสนุน

แนวทางและขั้นตอนสำคัญที่ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนในระยะที่ผ่านมา มีอยู่หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายนอกชุมชนเองที่จะทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีมากน้อยเพียงใด มูลเหตุความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันนี้มีที่มาจากแนวความคิดขององค์กรภายนอกที่มีต่อชุมชน องค์กรภายนอกชุมชนที่ต่างกัน นำไปสู่พฤติกรรมของการร่วมมือกับชุมชนที่ต่างกัน สามารถจำแนกได้ 3 รูปแบบ ได้แก่ (เอี่ยมเดือน ไชยหาญ, 2542 : 34 – 35)

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนแบบสั่งการ เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมที่ยังมิได้เกิดจากความต้องการของชุมชน จึงเป็นการมีส่วนร่วมแบบสั่งการที่องค์กรภายนอกชุมชน เช่น หน่วยงานของรัฐเข้า

สั่งการให้ชุมชนกระทำในสิ่งที่ต้องการ หรือหน่วยงานภายนอกเข้าดำเนินการแทนชุมชนโดยหน่วยงานภายนอกเป็นผู้บริการ ส่วนชุมชนมีบทบาทเพียงผู้รับบริการแทบไม่มีส่วนกำหนดริเริ่มกิจกรรมใดๆ

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนแบบองค์กรภายนอก (หน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรพัฒนาเอกชน) เป็นแกนนำในลักษณะที่เจ้าหน้าที่ภายนอกชุมชนเป็นแกนนำทั้งทางความคิดและการกระทำ แต่พัฒนาวิธีการที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวทางที่คาดไว้ เป็นรูปแบบของการพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชนภายใต้การให้คำปรึกษา ให้กำลังใจขององค์กรภายนอกผู้เป็นแกนนำ โดยนัยสำคัญเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาร่วมในกิจกรรมตามความเหมาะสมเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนแบบชุมชนเป็นแกนนำ เป็นลักษณะการดำเนินงานมุ่งหวังผลประโยชน์ของชุมชนเป็นหลักโดยกลุ่มสมาชิกในชุมชนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันและแสดงออกในฐานะแกนนำในกิจกรรมทั้งหมด ตั้งแต่การตัดสินใจดำเนินงาน การกำกับติดตาม ควบคุมการดำเนินงานในรูปของชุมชนกระทำเอง รับผิดชอบเองทั้งหมด

ในขอบเขตการมีส่วนร่วมของชุมชนในประเด็นปัญหาอื่น ๆ กล่าวได้ว่ามีทุกรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในรูปแบบแรก ปรากฏอยู่ทั่วไปในช่วงระยะที่ผ่านมา จนอาจกลายเป็นพฤติกรรมของหน่วยงานภาครัฐที่มีทัศนคติต่อชุมชนตามแนวทางนี้ ซึ่งมีแนวโน้มที่ดีขึ้นโดยแสดงออกมาในรูปของการมีส่วนร่วมตามรูปแบบที่ 2 และ 3 สำหรับหน่วยงานภาครัฐหลายๆ หน่วย ทั้งนี้เป็นที่ตระหนักว่า ยิ่งชุมชนมีโอกาสมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเท่าใดก็ยิ่งมีแนวโน้มที่จะส่งผลสำเร็จต่อการแก้ไขปัญหามากขึ้นเท่านั้น

ข้อมูลเกี่ยวกับแผนประชารัฐร่วมใจสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนมั่นคงปลอดภัยยาเสพติด สู่วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

1. สถานการณ์

ยาเสพติดยังคงเป็นภัยคุกคามของโลกและประเทศไทย ในระยะที่ผ่านมาประเทศไทยสามารถควบคุมการผลิตยาเสพติดได้ แต่ยังได้รับผลกระทบจากการลักลอบลำเลียงยาเสพติดจากภูมิภาคและประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาจำหน่ายภายในประเทศ โดยยาบ้าและไอซ์เป็นตัวยาสำคัญกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนช่วงอายุ 15 – 29 ปี ซึ่งเป็นอนาคตของชาติเป็นกลุ่มที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเสพ/ใช้ มากที่สุด (ประมาณร้อยละ 60 ของผู้เสพติด) และมีการกระจายยาเสพติดไปถึงหมู่บ้าน/ชุมชนซึ่งเป็นรากฐานสำคัญ ของสังคม โดยมีสถานการณ์สำคัญ ดังนี้

1.1 จากการดำเนินงานตามแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาล ต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา สามารถสกัดกั้นและลดปริมาณการนำเข้ายาเสพติดจากแหล่งผลิตยาเสพติดในภูมิภาค รวมทั้งปราบปรามจับกุมกลุ่มขบวนการผลิตและการค้ายาเสพติดเป็นจำนวนมาก

แต่จากสถานะเงื่อนไขทางสังคมภายในประเทศยังปรากฏการแพร่ระบาดและส่งผลกระทบต่อสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนโดยทั่วไป

1.2 ผลการประเมินหมู่บ้าน/ชุมชน กระทรวงมหาดไทย ปี 2558 จำนวน 81,905 แห่งทั่วประเทศ ตามระดับความรุนแรงของสถานการณ์ปัญหาเสพติด (มาก – ปานกลาง - น้อย) พบว่า มีปัญหามาก 7,743 แห่ง (ร้อยละ 9.45) ปานกลาง 6,383 แห่ง (ร้อยละ 7.79) น้อย 67,779 แห่ง (ร้อยละ 82.75)

1.3 ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนของสำนักงานสถิติแห่งชาติในเดือนพฤศจิกายน 2558 ปรากฏว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของรัฐบาล แต่ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนยังคงได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาเสพติด และต้องการให้รัฐบาล ดำเนินการอย่างเร่งด่วน

2. เจตนารมณ์

ปัญหาเสพติดเป็นวาระสำคัญของชาติ ส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อน ความทุกข์ยากของประชาชนและศักยภาพการพัฒนาของประเทศในอนาคต จำเป็นต้องใช้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน แก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง โดยกลไกของ “**ประชารัฐ**” ในระดับพื้นที่ ได้แก่ อำเภอ/เขต ซึ่งทำงานใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เป็นศูนย์กลางบูรณาการมาตรการทุกด้านให้เข้าถึงประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน และนำไปสู่การแก้ปัญหาเสพติดให้บังเกิดผลภายใต้การสนับสนุนของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับการขจัดเงื่อนไขอิทธิพลผลประโยชน์ โดยดำเนินมาตรการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง

3. นโยบาย

3.1 นายกรัฐมนตรีให้ทุกส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ดำเนินการดังนี้

3.1.1 การแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ผ่านกลไก “**ประชารัฐ**” ดำเนินการบนหลักการทำงานเชิงรุก โดยให้ผู้ปฏิบัติทุกระดับในสังกัดเข้าใจปัญหาที่แท้จริงและลงพื้นที่เป็นระยะเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในการดำเนินงานของรัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาและการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งต้องติดตามประเมินผลและรายงานความคืบหน้า ในการทำงานเป็นระยะ

3.1.2 การบูรณาการการทำงานทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่ผ่านกลไก “**ประชารัฐ**” ให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ดำเนินการบนหลักการความมีเอกภาพ โดยการดำเนินการหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จะต้องมีการประสานเพื่อหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ให้มีความชัดเจนเพื่อให้การดำเนินการสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันและการบังคับใช้กฎหมาย ต้องมีการบูรณาการ มิใช่ต่างคนต่างถือกฎหมายของตนเองเป็นหลัก

3.2 คณะรัฐมนตรีประชุมเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2558 ลงมติรับทราบและเห็นชอบทิศทาง และ กรอบยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เสนอ โดยให้พิจารณา ปรับปรุงรูปแบบและแนวทาง การจัดทำแผน ระบุกลไกการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมโดยเฉพาะกลไกทางกฎหมาย และ “กลไกประชารัฐ” ที่จะช่วย สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนดำเนินการตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

3.3 คณะรัฐมนตรีประชุมเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2559 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้ให้ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนนโยบายการปราบปรามยาเสพติด เพื่อให้การแก้ไขปัญหา ยาเสพติด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จะต้องดำเนินการสร้างความเข้าใจถึงเครือข่ายระดับชุมชนให้มีส่วน ร่วมมากขึ้น โดยจะขอความร่วมมือกับฝ่ายความมั่นคง กระทรวงกลาโหม และกระทรวงมหาดไทย ทั้งนี้คณะรัฐมนตรีได้มีมติมอบให้รองนายกรัฐมนตรีที่กำกับดูแลฝ่ายความมั่นคง ร่วมกับหน่วยงานฝ่าย ความมั่นคงบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยให้มีการสร้างการรับรู้และดำเนินกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยง ทั้งด้านการป้องกัน ปราบปรามยา เสพติด และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

3.4 ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ (ศอ.ปส.) กำหนดแผนปฏิบัติการ การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในแต่ละปี ประกอบด้วย 4 แผน ได้แก่ 1) แผนการป้องกันยา เสพติด 2) แผนการบำบัดรักษา ยาเสพติด 3) แผนการปราบปรามยาเสพติด และ 4) แผนบริหาร จัดการอย่างบูรณาการ โดยแผนงานการป้องกันและสร้างการมีส่วนร่วมกลุ่มประชาชนทั่วไป เป็นส่วน หนึ่งในการป้องกันยาเสพติด กำหนดเป้าหมาย สร้างกระบวนการและพัฒนาศักยภาพการมีส่วนร่วม ร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน

4. เป้าหมาย

เอาชนะปัญหา ยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ ด้วยกลไกและกระบวนการของ ประชากรรัฐ ร่วมป้องกันดูแลปัญหา ยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนตนเอง โดยมีตัวชี้วัด ดังนี้

4.1 หมู่บ้าน/ชุมชนประสบปัญหาความเดือดร้อนจากปัญหา ยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนลดลง

4.2 ประชาชนเข้าร่วมเฝ้าระวังป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนทั้งการแจ้งข่าวสารและ การดำเนินงาน

4.3 ดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและปล่อยปละละเลย

4.4 ประชาชนมีความพึงพอใจในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน

5. แนวความคิดการปฏิบัติ

การเอาชนะยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน/ชุมชนจะต้องสลายโครงสร้างปัญหาด้วยการลดและ ขจัดอิทธิพลของกลุ่มการค้า ยาเสพติด เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องมีผลประโยชน์ ให้ประชาชน ในพื้นที่มั่นใจที่จะเข้าร่วมการแก้ไขปัญหาเป็นลำดับแรก แล้วดำเนินมาตรการทุกด้าน ทั้งการป้องกัน

บำบัดรักษา ปรามปรามและพัฒนาเพื่อลดเงื่อนไขอย่างสอดคล้องประสานกันด้วยกลไกและกระบวนการ “ประชารัฐ” โดยหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ควบคู่กับกำลังภาคประชาชนที่จะรักษาพื้นที่ต่อเนื่องในระยะต่อไป ด้วยหลักการ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ผู้ผลิตผู้ค้ายาเสพติดจะต้องถูกดำเนินการตามกฎหมายอย่างจริงจัง และเปิดโอกาสให้บุคคลที่เคยเข้าไปเกี่ยวข้องกับขบวนการยาเสพติด ทั้งจากเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและผลประโยชน์ชักนำให้เลิกพฤติกรรมด้วยการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

6. การปฏิบัติ

6.1 ดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และปล่อยปละละเลย ไม่เอาใจใส่ในการควบคุมจัดการกับสถานการณ์ปัญหา รวมทั้งผู้มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยจัดให้มีการรับข้อมูล ข่าวสาร ตรวจสอบ กลั่นกรองเจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลซึ่งอาจมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดระดับชาติ ระดับจังหวัด/กทม. ระดับอำเภอ/เขต

6.2 จัดกำลังปฏิบัติให้ครอบคลุมภารกิจและสอดคล้องกับสถานการณ์ของพื้นที่

6.2.1 กลุ่มพื้นที่สถานการณ์ที่อยู่ในขีดความสามารถของหน่วยปกติ (ศอ.ปส.จ./กทม.) สามารถควบคุมสถานการณ์ปัญหาได้ ให้จัดชุดปฏิบัติการตำบลเข้าไปปฏิบัติการสร้างกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน/ชุมชน

6.2.2 กลุ่มพื้นที่ที่สถานการณ์ปัญหาหายาเสพติดรุนแรงและพื้นที่อิทธิพล ให้ใช้กำลังปฏิบัติการจากภายนอกหนุนเสริมกำลังหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ โดยมอบให้ ศอ.ปส.จัดกำลังปฏิบัติการเกาะติด ปฏิบัติภารกิจด้านการข่าวและควบคุมสถานการณ์ในพื้นที่ เพื่อขจัดอิทธิพลและผลประโยชน์และดำเนินการควบคุม และลดความรุนแรงของสถานการณ์ปัญหา ก่อนที่จะส่งมอบพื้นที่ให้กลไกปกติควบคุมดูแลต่อไป

6.2.3 จัดให้มีหน่วยเฉพาะกิจด้านการข่าวและปรามปรามยาเสพติด ประกอบกำลังร่วมจากสำนักงาน ป.ป.ส. ตำรวจ และทหาร ขึ้นบังคับบัญชาต่อ ผอ.ศอ.ปส. ทำหน้าที่รับข้อมูลข่าวสารและพิสูจน์ทราบข่าวสาร ข้อร้องเรียนของประชาชนเกี่ยวกับยาเสพติดและเจ้าหน้าที่รัฐ และปฏิบัติการสืบสวนจับกุมผู้ค้ายาเสพติด เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดบทบาท ลดอิทธิพลในพื้นที่ และหนุนเสริมกำลังปฏิบัติของชุดปฏิบัติการในพื้นที่ รวมทั้งให้มีชุดปฏิบัติการด้านการข่าวและปรามปรามยาเสพติดระดับภาค และระดับจังหวัด เพื่อควบคุมสถานการณ์ในพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งนี้ โดยกำหนดยุทธการหน้าบ้านปลอดภัย สนธิกำลังเข้าปฏิบัติการต่อพื้นที่เป้าหมายเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง การขอความร่วมมือจากข้าราชการทหารเพื่อปฏิบัติการกิจข้างต้น ให้เป็นไปตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 23/2558 ลงวันที่ 24 กรกฎาคม 2558 เรื่อง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพ ในการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปรามปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519

6.3 พัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดินในหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีอยู่และอยู่ระหว่างการจัดตั้งใหม่ ให้เป็นหมู่บ้านที่มีความมั่นคงในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของตนเองและการพัฒนาปัญหาพื้นฐานของหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงให้ได้ผลอย่างยั่งยืน โดยให้ตรวจสอบสถานการณ์ปัญหาเสพติดและประเมินความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน หากพบว่ายังมีปัญหาเสพติดให้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสริมสร้างความเข้มแข็งเช่นเดียวกับหมู่บ้าน/ชุมชนอื่น

6.4 จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ (ศปก.ศอ.ปส.) ที่สำนักงาน ป.ป.ส. ประกอบกำลังร่วมหน่วยปฏิบัติตามแผน ทำหน้าที่รับแจ้งข่าวสารข้อร้องเรียนด้านยาเสพติด จากประชาชน อำนวยการประสานการปฏิบัติ ติดตามและประมวลผลการดำเนินงานตามแผนและรายงาน ผอ.ศอ.ปส. และผู้ที่เกี่ยวข้อง

6.5 ให้ศูนย์ปฏิบัติการศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด(ศปก.ศอ.ปส.จ.) อำนวยการบริหารและสนับสนุนการดำเนินงานของ ศป.ปส.อ./ข. การนิเทศติดตาม การปฏิบัติในพื้นที่ให้บรรลุเป้าหมาย โดยให้แต่งตั้งคณะตรวจนิเทศ ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานสำนักงาน ปปส.ภาค/กทม. นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ ให้คำปรึกษาแนะนำการดำเนินงาน เพื่อให้การนำแผนไปสู่การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6.6 ให้ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอ (ศป.ปส.อ.) เป็นกลไกการปฏิบัติตามแผนร่วมกับกลไกประชารัฐในพื้นที่ให้เป็นรูปธรรมอย่างจริงจังทั้ง 3 ระบบ ได้แก่ การป้องกันยาเสพติด การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด การปราบปรามผู้ค้ายาเสพติด และการระดมความร่วมมือจากประชารัฐทุกหน่วยงานทุกภาคส่วนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม ดังนี้

6.6.1 ด้านการบำบัดรักษา

6.6.1.1 ประชาสัมพันธ์ ชักชวนและจูงใจให้ผู้เสพผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา โดยการปรับทัศนคติของผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดให้เห็นผลกระทบของการใช้ยาเสพติด การปรับทัศนคติของครอบครัว ผู้ปกครอง ชุมชน สถานศึกษา และสถานประกอบการเพื่อให้เกิดการยอมรับปัญหา

6.6.1.2 ค้นหาผู้เสพผู้ติดยาเสพติด ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 108/2557 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2557 โดยกำหนดแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการในการค้นหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่ ด้วยการตั้งด่านตรวจปัสสาวะแบบบูรณาการ การจัดระเบียบสังคม การจัดทำประชาคมแบบบูรณาการ รวมถึงการให้หมู่บ้าน/ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กรณีไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามประกาศ ให้ดำเนินการตามกฎหมาย หรือตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 หรือดำเนินการตามกระบวนการปกติ

6.6.1.3 ดำเนินการประเมินคัดกรองโดยศูนย์เพื่อการคัดกรอง เพื่อประเมินสภาพการเสพการติด และนำเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูให้เหมาะสมกับประวัติและพฤติการณ์ของผู้เสพผู้ติด ดังนี้

(1) กลุ่มผู้ใช้ ให้สถานพยาบาล เช่น รพช./รพ.สต. รับผิดชอบดำเนินการตามแนวทางการฟื้นฟู

(2) กลุ่มผู้เสพ ให้ส่งเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือสถานพยาบาล เช่น รพช.รพศ. รพท. เพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที

(3) กลุ่มติด ผู้ติดยาเสพติด หรือมีปัญหาทางจิต ให้ส่งสถานพยาบาลที่มีศักยภาพในการรองรับ เช่น โรงพยาบาลเฉพาะทาง (โรงพยาบาลธัญญารักษ์ โรงพยาบาลจิตเวช) หรือ รพช. รพท.

6.6.1.4 ดำเนินการติดตามผู้ผ่านการบำบัด โดยให้ศูนย์เพื่อประสานการดูแลผู้ผ่านการบำบัด ฟื้นฟูระดับอำเภอเป็นแกนหลักสำคัญ พร้อมจัดโครงสร้างกำลังปฏิบัติและจัดระบบการบริหารจัดการ ข้อมูลในแต่ละพื้นที่อำเภอ เพื่อรองรับการติดตามที่ชัดเจน และมีการมอบภารกิจให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัคร ตำรวจ ชุมชนสัมพันธ์ ผู้นำชุมชน ชุดปฏิบัติการ และทีมสหวิชาชีพ ดำเนินการติดตาม รวมทั้งให้ความช่วยเหลือตามความ ประสงค์การขอรับความช่วยเหลือของผู้ผ่านการบำบัด โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคมในพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วม และจัดทำโครงการเพื่อ ดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดในพื้นที่ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโดยยึดสภาพ ปัญหาของพื้นที่

6.6.2 ด้านการป้องกัน

6.6.2.1 ใช้กระบวนการชุมชนเข้มแข็ง ส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมชุมชน การมีกฎ กติการ่วมกันของคนในหมู่บ้าน/ชุมชนในการสอดส่องดูแลและควบคุมปัญหายาเสพติดในชุมชนของ ตนเอง

6.6.2.2 ใช้สื่อทุกประเภทและวิธีการณรงค์ทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่อง ทั้งสื่อบุคคล เสียงตาม สาย รถกระจายเสียง การอบรมให้ความรู้และสร้างทักษะโดยวิทยากรให้ชุมชนเกิดความตระหนักถึง โทษ พิษภัยของยาเสพติดและร่วมกันต่อต้าน

6.6.2.3 ขับเคลื่อนงานโครงการและกิจกรรมตามแผนงานป้องกันยาเสพติดที่กำหนดไว้ ได้แก่ การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์เด็กเล็ก การป้องกันยาเสพติด ในสถานศึกษา โดยโครงการครู D.A.R.E. โครงการ 1 ตำรวจ 1 โรงเรียน การป้องกันยาเสพติดใน สถานประกอบการ และวิสาหกิจชุมชน

6.6.2.4 ใช้พลังคุณธรรมจากกลไกสถาบันทางสังคม สถาบันทางศาสนา วัฒนธรรมและภูมิ ปัญญาของชุมชนสร้างค่านิยม 12 ประการ และปลูกฝังอุดมการณ์จิตอาสา

6.6.2.5 จัดระเบียบสังคมในหมู่บ้าน/ชุมชน แหล่งมั่วสุ่มแหล่งอบายมุขตามคำสั่งหัวหน้าคณะ รักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 22/2558 ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2558 เรื่อง มาตรการในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาการแข่งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ในทางและการควบคุมสถานบริการหรือสถาน ประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะคล้ายกับสถานบริการ

6.6.2.6 จัดตั้งศูนย์เยาวชนนอกสถานศึกษาในอำเภอและเขต เพื่อรวบรวมข้อมูล เยาวชน นอกสถานศึกษา และส่งเสริมให้เยาวชนทำกิจกรรมเชิงบวก โดยแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาค ส่วนในพื้นที่

6.6.2.7 สอดส่องระวังเฝ้าระวังยาเสพติดไม่ให้ก่อพฤติกรรมเสี่ยง และพัฒนาปรับเปลี่ยน พฤติกรรม

6.6.3 ด้านการปราบปราม

6.6.3.1 จัดให้มีระบบการข่าวระดับหมู่บ้าน/ชุมชน สามารถระบุผู้ค้า ผู้เสพ เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่โดยรวบรวมประมวลข่าวสารจากทุกแหล่ง ทั้งข่าวสารข้อร้องเรียนเรื่องยาเสพติดจากประชาชน ข้อมูลจากผู้เสฟผู้ติดที่เข้ารับการรักษา ข้อมูลจากการประชาคมหมู่บ้าน รวมทั้งข้อมูลจากแหล่งข่าวและชุดปฏิบัติการของหน่วยงานต่าง ๆ

6.6.3.2 จัดชุดปฏิบัติการในพื้นที่โดยการสนธิกำลังระหว่างฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจตรา ตรวจค้นจับกุมดำเนินคดีตามกฎหมายกับผู้ค้ายาเสพติด

6.6.3.3 ประสานขอรับการสนับสนุนกำลังปฏิบัติการจากศูนย์อำนวยการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดจังหวัด (ศอ.ปส.จ.) ชุดปฏิบัติการระดับภาค รวมทั้งชุดปฏิบัติการของ ศอ.ปส. ตามสถานการณ์ปัญหาของพื้นที่

6.6.3.4 ใช้อำนาจตามกฎหมายเชิญบุคคลผู้อาจเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดมาให้ข้อมูลและปรับทัศนคติ หรือส่งต่อให้ ศอ.ปส. หรือหน่วยทหาร ดำเนินการตามระดับพฤติกรรม

6.6.3.5 จัดกำลังอาสาสมัคร ตรวจตรา เฝ้าระวังป้องกันมิให้มีการเสฟ และค้ายาเสพติดในพื้นที่ โดยคำนึงถึงความเสี่ยงและความปลอดภัยของประชาชน ซึ่งจะต้องมีระบบและกลไกการคุ้มครองประชาชน

6.6.4 การบริหารจัดการ

6.6.4.1 จัดทำแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนทุกอำเภอ และนำแผนไปสู่การปฏิบัติประสานและบริหารงบประมาณเพื่อดำเนินงานตามแผน

6.6.4.2 จัดให้มีศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ (ศปก.อ.) เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกการเชื่อมโยงข้อมูลการติดตามสถานการณ์ การบูรณาการขับเคลื่อนนโยบายและแผนงาน โครงการ

6.6.4.3 จัดชุดปฏิบัติการตำบล ประกอบด้วย หน่วยงานด้านบังคับใช้กฎหมาย และความมั่นคง หน่วยงานด้านรณรงค์ให้ความรู้และช่วยเหลือผู้เสฟผู้ติด หน่วยงานด้านการพัฒนาเพื่อสร้างกระบวนการชุมชนให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านเข้มแข็งในการต่อต้านยาเสพติด และมีความ มั่นคงปลอดภัยจากยาเสพติดต่อไป

6.6.4.4 รายงานผลการปฏิบัติต่อศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จังหวัด (ศอ.ปส.จ.) และให้ ศอ.ปส.จ. รวบรวมผลการปฏิบัติรายงาน ศอ.ปส.

6.7 สร้างความเข้มแข็งให้กำลังภาคประชาชนด้วยกำลัง 2 ส่วน ซึ่งจะต้องผนึกกำลังดูแลรักษา หมู่บ้าน/ชุมชนของตน ประกอบด้วย กำลังประชาชนซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ร่วมกับกำลังของผู้มีจิตอาสา โดยคัดเลือกจากกลุ่มอาสาสมัครและมวลชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่มีจิตอาสาและมุ่งมั่นจะเข้าร่วมเป็นพลังเฝ้าระวังป้องกันและต่อต้านยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน ภายใต้การสนับสนุน และระบบตอบแทนจูงใจของภาครัฐ

อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และพัฒนาให้เป็นอาสาพัฒนาประชารัฐ (อปช.) มีขีดความสามารถและความเข้มแข็ง เป็นแกนนำสามารถขับเคลื่อนการเฝ้าระวังและควบคุมปัญหายาเสพติดในพื้นที่ พื้นที่ใดที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายแต่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลผลประโยชน์ เรื่องยาเสพติดจะต้องถูกดำเนินการด้วยมาตรการที่กำหนดตามแผนนี้

6.8 ให้กระทรวง กรม หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องสนับสนุนกำลังพลเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์เข้าร่วมดำเนินงานตามแผน ตามแนวทางที่คณะรัฐมนตรีจะพิจารณา กำหนด โดยในกระทรวง กรม หน่วยงานส่วนกลางให้ ผอ.ศอ.ปส.ประสานขอรับการสนับสนุนเจ้าหน้าที่เพื่อประกอบเป็นหน่วยเฉพาะกิจ หรือ คณะทำงานเฉพาะด้าน ในส่วนภูมิภาค ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด/ผอ.ศอ.ปส.จ. เป็นผู้ประสานและบริหารจัดการกำลังเพื่อปฏิบัติการกิจตามแผนนี้

6.9 ให้ทุกส่วนราชการโดยกรมประชาสัมพันธ์ เป็นหน่วยงานหลัก ดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยา และประชาสัมพันธ์เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง ด้วยสื่อและวิธีการสื่อสารทุกรูปแบบเพื่อให้ประชาชนตื่นตัว ตระหนักรู้ และเข้ามามีส่วนร่วมดูแลปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนของตนเอง และสร้างความเข้าใจให้กับทุกหน่วยงานให้มีความสำคัญ และการดำเนินงานตามแผนนี้ให้บรรลุผล

6.10 ให้บูรณาการการดำเนินงานตามแผนประชารัฐร่วมใจ สร้างหมู่บ้าน/ชุมชนมั่นคงปลอดภัยยาเสพติด กับกรอบแผนประจักษ์ภาพรวมของรัฐบาลในทุกด้าน ทั้งกลไกประชารัฐในการแจ้งเตือนภัย การรักษาความสงบเรียบร้อยหมู่บ้าน/ชุมชน กลไกประชารัฐในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง กลไกอาสาสมัครต่างๆ

7. การอำนวยความสะดวก

7.1 ที่ประชุมระดับนโยบาย โดยมีรองนายกรัฐมนตรีที่กำกับดูแลงานด้านความมั่นคงเป็นประธาน ทำหน้าที่บูรณาการการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2559 ให้ความเห็นชอบแผน และแนวทางการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ

7.2 ผู้อำนวยความสะดวกศูนย์อำนวยความสะดวกป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ ทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีในการอำนวยความสะดวกด้าน การข่าว ตรวจสอบ กลั่นกรอง แสวงหาข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและปล่อยปละละเลย และบุคคลซึ่งอาจมีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

7.3 ศูนย์อำนวยความสะดวกป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ (ศอ.ปส.) อำนวยความสะดวก ให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นไปตามเป้าหมาย โดยมีคณะกรรมการปฏิบัตินโยบาย เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและปรับทัศนคติบุคคลซึ่งอาจมีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และหน่วยเฉพาะกิจด้านการข่าว และปราบปรามยาเสพติด เป็นกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานสนับสนุนกลไกของ ศอ.ปส.จ. และ ศป.ปส.อ.

7.4 ให้ศูนย์ปฏิบัติการศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด (ศปก.ศอ.ปส.จ.) อำนวยการ การบริหารและสนับสนุนการ ดำเนินงานของ ศป.ปส.อ. การนิเทศติดตามการปฏิบัติในพื้นที่ให้บรรลุเป้าหมาย

7.5 ให้ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอ (ศป.ปส.อ.) เป็นกลไกการปฏิบัติตามแผนร่วมกับกลไกประชารัฐในพื้นที่ ตามแนวทางการปฏิบัติที่กำหนด ทั้งนี้ โดยการเตรียมความพร้อมและพัฒนาให้ ศป.ปส.อ. เป็นกลไกที่มีอำนาจในการตัดสินใจ สั่งการ และบูรณาการการปฏิบัติในพื้นที่ที่ใกล้ชิดกับตำบลและชุมชน

7.6 ให้สำนักงาน ป.ป.ส. จัดระบบฐานข้อมูลและการข่าวหมู่บ้าน/ชุมชนด้านยาเสพติด การอำนวยการและสนับสนุนแก่หน่วยปฏิบัติ ด้านงบประมาณ การจัดชุดเจ้าหน้าที่อำนวยการประสานและสนับสนุน ศอ.ปส.จ. การปฏิบัติการร่วมด้านการข่าวและปราบปราม การดำเนินมาตรการต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐตามแนวทางที่กำหนด การอบรมให้ความรู้และทักษะการปฏิบัติการกิจ การรวบรวมประมวลผลการปฏิบัติ และการประเมินผลเพื่อรายงานต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบกำกับดูแลต่อไป

8. การติดตามประเมินผลและรายงาน

8.1 คณะอนุกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภาพรวมระดับประเทศและระดับภาค มีอำนาจหน้าที่กำกับ ติดตาม เร่งรัดและตรวจสอบการปฏิบัติของหน่วยงานในการดำเนินมาตรการและบูรณาการระหว่างหน่วยงานส่วนกลางกับพื้นที่

8.2 ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ (ศอ.ปส.) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ กำกับติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดระดับพื้นที่มีอำนาจ หน้าที่เร่งรัด กำกับ ตรวจสอบ ติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในจังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่จังหวัด อำเภอที่รับผิดชอบ

8.3 ศูนย์ปฏิบัติการศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ (ศปก.ศอ.ปส.) รับแจ้งข่าวสารข้อร้องเรียนด้านยาเสพติดจากประชาชน อำนวยการประสานการปฏิบัติ ติดตามและประมวลผล การดำเนินงานตามแผนตลอด 24 ชั่วโมง และรายงาน ผอ.ศอ.ปส. รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง

8.4 ศอ.ปส.กระทรวงมหาดไทย สํารวจและประเมินหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดทุกรอบ 6 และ 12 เดือนของทุกปีงบประมาณ

8.5 สำนักงานสถิติแห่งชาติ สํารวจความคิดเห็นของประชาชนต่อสภาพปัญหายาเสพติด และการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน ผลสัมฤทธิ์ของปฏิบัติการตามแผนรวมทั้ง ความพึงพอใจในการดำเนินงานรายงาน ศอ.ปส. ในทุกรอบ 6 และ 12 เดือน ของทุกปีงบประมาณ

8.6 สำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมกับสถาบันวิชาการ ประเมินผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพเป็นรายจังหวัด พร้อมข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเสนอ คอ.ปส. ในทุกรอบ 6 และ 12 เดือน ของทุกปีงบประมาณ

9. เจ็อนไขความสำเร็จ

9.1 ความมุ่นมั่นของรัฐบาลที่จะดำเนินนโยบายให้สัมฤทธิ์ผลและดำเนินนโยบายต่อเนื่อง

9.2 การบริหารทรัพยากรในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ทั้งกำลังเจ้าหน้าที่ กำลังพล ที่มีความรู้ความสามารถสามารถเข้าถึงพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องงบประมาณที่จะสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่ โดยเฉพาะระดับอำเภอ/เขต รวมทั้งงบประมาณอุดหนุนภาคประชาชน ในกิจกรรมตามความริเริ่มของชุมชน

9.3 การไม่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและความเอาจริงเอาจังของเจ้าหน้าที่ทุกระดับที่จะต้องมุ่นมั่นร่วมกันแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและร่วมพัฒนาไปสู่ความมั่นคงของประเทศ

9.4 การดำเนินงานที่สัมพันธ์ประสานสอดคล้องของแผนและการปฏิบัติในทุกมาตรการภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด ดังเช่น หลังจากราบปรามกตตันขจัดอิทธิพลผลประโยชน์ในพื้นที่จะต้องมีการดำเนินการต่อเนื่อง โดยกระบวนการประชาคมและนำผู้เสพผู้ติเข้าสู่กระบวนการคัดกรองและบำบัดรักษาโดยทันที ในขณะที่ศูนย์คัดกรองและสถานบำบัดรักษาและฟื้นฟูต้องมีความพร้อมที่จะรองรับ และกำลังภาคประชาชนมีความพร้อมที่จะเข้าติดตามช่วยเหลือภายหลังการบำบัดรักษาเป็นต้น

9.5 การเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการเฝ้าระวังดูแลและรักษาพื้นที่ทั้งอาสาพัฒนา ประชารัฐ สถาบันทางสังคม วิสาหกิจชุมชน/วิสาหกิจ เพื่อสังคมโดยได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ภาพที่ 1 : กระบวนการประชารัฐร่วมใจสร้างหมู่บ้านชุมชนมั่นคงปลอดภัยยาเสพติด

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ได้รวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจประเด็นการศึกษาต่างๆ ดังนี้

ไกรสุข สิ้นสุข (2544) ทำวิจัยเรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันยาเสพติด โดยวิธีการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการก่อเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของชุมชน ปัจจัยที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อป้องกันยาเสพติด รวมทั้งเพื่อศึกษากระบวนการได้มาซึ่งมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันยาเสพติด ผลการวิจัยพบว่า การก่อเกิดกระบวนการมีส่วนร่วม

ของชุมชนเพื่อป้องกันยาเสพติดเกิดจากการกระตุ้นให้ชุมชนรับรู้และตระหนักในปัญหาเสพติดโดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยเป็นผู้อำนวยความสะดวก ทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมซึ่งในที่สุดนำไปสู่กระบวนการได้มาซึ่งมาตรการทางสังคมภายใต้ฐานคิดในการมองปัญหาเสพติดของชุมชน มาตรการดังกล่าวให้ความสำคัญต่อการสร้างความสงบในชุมชน โดยเชื่อว่าหากชุมชนมีความร่มเย็นเป็นสุขแล้ว ปัญหาต่าง ๆ จะหมดไป ปัจจัยที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อป้องกันยาเสพติดประกอบด้วย 2 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยภายในชุมชน และปัจจัยภายนอกชุมชน ข้อค้นพบที่สำคัญจากการวิจัยนี้คือ การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการเสริมสร้างพลังของชุมชนทำให้คนในชุมชนกล้าคิด กล้าแสดงออก ประกอบกับการที่ชุมชนมีวิถีคิดในการแก้ปัญหาแบบองค์รวมในเชิงสร้างสรรค์ และได้รับแรงกระตุ้นจากเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนที่มีประสบการณ์ในเรื่องเดียวกัน ทำให้ชุมชนสามารถแสดงศักยภาพและพลังในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนกำหนดแนวทางการพัฒนาตนเองได้

อาทร ชันทอง (2544) ทำเรื่องวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาบ้าในเขตจังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อหาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดสมุทรสงครามในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า 1. กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาบ้าในระดับสูง 2. กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาบ้าในระดับปานกลาง 3. กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการปราบปรามปัญหาบ้าในระดับปานกลาง 4. กลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างด้านอาชีพ สถานภาพการสมรส การอ่านหนังสือพิมพ์ การดูโทรทัศน์ และประเภทของข่าวที่สนใจมากที่สุด มีความแตกต่างกันในความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาบ้า 5. กลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างด้านเพศ อายุของลูกคนสุดท้อง การอ่านหนังสือพิมพ์ การดูโทรทัศน์ ประเภทของข่าวที่สนใจที่สุด การรายงานการกระทำผิดเกี่ยวกับยาบ้าและความถี่ของการรายงานข่าว มีความแตกต่างกันในด้านการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาบ้า 6. กลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างด้านเพศ ระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชน การอ่านหนังสือพิมพ์ การดูโทรทัศน์ประเภทของข่าวที่สนใจมากที่สุด การรายงานการกระทำผิดเกี่ยวกับยาบ้า วิธีการรายงานและความถี่ของการรายงานข่าว มีความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการปราบปรามปัญหาเสพติด

วินัย มนัสปัญญากุล (2544) ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมและแนวทางในการป้องกันปัญหา ยาบ้าของผู้นำชุมชน : ศึกษากรณีในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจตำบลลูกแก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม แนวทาง และสภาพปัญหาในการป้องกันปัญหา ยาบ้าของผู้นำชุมชน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยการคิดวางแผนร่วมกับชุมชนและสถานศึกษาในการศึกษาสภาพปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และวางโครงการในการป้องกันปัญหา ยาบ้า และผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยการดำเนินร่วมกับชุมชนและสถานศึกษา โดยการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาบ้า การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโทษภัยของยาบ้า และ

การจัดกิจกรรมในการป้องกันปัญหายาบ้า 2. แนวทางในการป้องกันปัญหายาบ้าของผู้นำชุมชนพบว่า ควรสร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาบ้า และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาบ้า 3. สภาพปัญหาในการป้องกันปัญหายาบ้าของผู้นำชุมชน ด้านบุคลากร พบว่า ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากประชาชน เนื่องจากว่าเกรงกลัวอิทธิพล ห่วงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความไม่แน่ใจในตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐตลอดจนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ด้านการบริหารจัดการพบว่า ขาดหน่วยงานที่เข้ามารับผิดชอบโดยตรง ทำให้การดำเนินงานเกิดความซ้ำซ้อน ไม่มีความต่อเนื่องและจริงจัง ขาดการประสานงาน ขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ด้านงบประมาณ พบว่า งบประมาณมีการกระจายไปตามหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้งบประมาณการดำเนินการไม่เพียงพอ และด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ ผู้นำชุมชนมีข้อเสนอแนะให้มีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมารับผิดชอบโดยตรง และจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ เพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่อง และควรจัดให้มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

พันตำรวจโทโสณกฤษณ์ ทรัพย์สมบัติ (2556) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาเครือข่ายชุมชนพึ่งตนเองในการแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่าคณะกรรมการหมู่บ้านมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สามารถสร้างเครือข่าย สร้างความผูกพันแบบปึกแผ่นให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียวในกิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ทำให้เกิดการประสานงาน การทำงานประสบความสำเร็จได้ดี และสร้างความเข้าใจและพัฒนาเครื่องมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ในระยะยาว ซึ่งนำไปสู่การจัดตั้งเครือข่ายชุมชนพึ่งตนเองในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืนได้ในอนาคต

วิสุทธิณี ธานีรัตน์ (2561) ได้ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแผนประชารัฐร่วมใจปลอดภัยยาเสพติด: กรณีศึกษาหมู่ที่ 4 ตำบลหนองตาด อำเภอมือง จังหวัดตรัง พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแผนประชารัฐร่วมใจปลอดภัยยาเสพติดในพื้นที่หมู่ที่ 4 ตำบลหนองตาด อำเภอมือง จังหวัดตรัง เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันระหว่าง 3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตาด สถานีตำรวจภูธรหนองตาด และผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านหมู่ที่ 4 โดยเน้นการจัดอบรมให้ความรู้แก่เยาวชนภายในพื้นที่ การจัดโครงการส่งเสริมพัฒนาองค์กรและเครือข่ายเยาวชนต่อต้านยาเสพติด แต่การดำเนินการขาดความต่อเนื่องของหน่วยงานภาครัฐในการติดตามแผน การขาดแคลนงบประมาณและอุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอต่อการจัดทำโครงการ รวมไปถึงการขาดความร่วมมือจากประชาชนบางส่วนในพื้นที่โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวผู้ที่ติดยาเสพติด

ณัฐนนท ทวีสิน และอานนท์ ทวีสิน (2560) ได้ทำการศึกษาแนวทางการป้องกันปัญหายาเสพติดของเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า จากการสำรวจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติดยาเสพติดของเยาวชน ได้แก่ ปัจจัยด้านการดูแลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านพื้นฐานครอบครัว ซึ่งนำไปสู่การวางข้อกำหนดแนวทางการป้องกันปัญหายาเสพติดของเยาวชนในจังหวัด

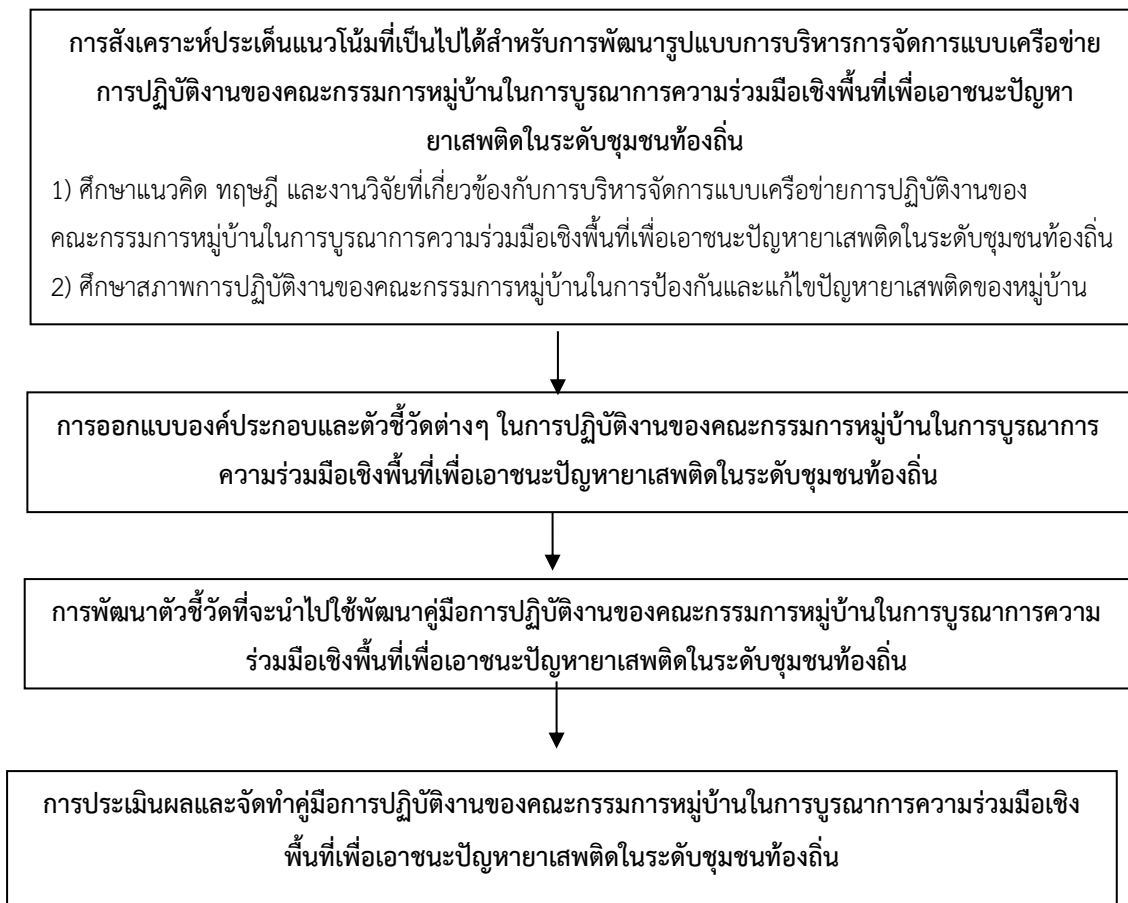
ฉะเชิงเทรา ได้แก่ การพัฒนาทักษะชีวิตให้กับเยาวชนให้อยู่ในสถานการณ์แวดล้อมที่พึงประสงค์และมีความปลอดภัย สามารถเอาตัวรอด ไม่ตกเป็นทาสยาเสพติด และจังหวัดฉะเชิงเทรากำหนดนโยบายความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการป้องกันยาเสพติดของเยาวชน โดยใช้หลัก 3 จ 1 ป ได้แก่ จริงจัง จริงใจ จับจ้อง ป้องปราม และ 1 ต ได้แก่ ติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

เสมอ แสงสนธิ์ สุนทรี่ ดวงทิพย์ และปาจริย์ ผลประเสริฐ (2559) ได้ทำการศึกษายุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชน โดยชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า ควรวางเป้าหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนร่วมกัน โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน มีภารกิจเพิ่มในการป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติดในหมู่บ้านโดยมีหน้าที่ในการสำรวจผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด นำผู้ที่เสพยาเสพติดไปบำบัดรักษาและป้องกันไม่ให้ผู้ที่ติดยาเสพติดที่ผ่านการบำบัดไปใช้ยาเสพติด สำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ได้รับมอบหมายให้แนะนำให้ผู้ที่อยู่ในวัยเสี่ยงเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยยาเสพติดให้เยาวชน จัดอบรมผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลบุตรหลานที่เป็นวัยรุ่นและจัดกิจกรรมให้กับเยาวชนในด้านการป้องกันยาเสพติด

จากแนวคิดที่ใช้ศึกษาและผลการวิจัยเกี่ยวข้องตามที่ได้นำเสนอมาในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะได้นำไปใช้ในการกำหนดทิศทางการดำเนินการออกแบบการวิจัยและกระบวนการศึกษาเพื่อค้นหาคำตอบจากการวิจัยที่ตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ต่อไป

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Research Methods) เพื่อนำมาสังเคราะห์ข้อมูลบทเรียนและประสบการณ์จากพื้นที่เพื่อหารูปแบบเครือข่ายการปฏิบัติการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ โดยมีกรอบแนวคิด ดังนี้

6.4 วัตถุประสงค์การวิจัย และเป้าหมาย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับชุมชนหมู่บ้าน

2. พัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น และ

3. ประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่เกี่ยวข้องต่อตัวชี้วัดต่างๆที่จะนำไปใช้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น

และในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดเป้าหมายของการศึกษาไว้ดังนี้

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ที่ชัดเจนจากระบบการถอดบทเรียนผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านที่เป็นเลิศในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดตามที่เกิดขึ้น

2. ได้พัฒนาตัวชี้วัดและองค์ประกอบที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น

3. ได้คู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่นที่มีคุณภาพและมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

6.5 วิธีการวิจัย กลุ่มเป้าหมาย และพื้นที่ดำเนินการ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research Methods) ระหว่างระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อทำการออกแบบการวิจัยครั้งนี้ในรูปแบบ Most Similar Systems Design (MSSD) ซึ่งเป็นการออกแบบการวิจัยที่เน้นการวิเคราะห์เปรียบเทียบกรณีศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน มีความแตกต่างกันในด้านผลลัพธ์ (Outcomes) ที่ได้ โดยผู้วิจัยจะทำการศึกษาตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ซึ่งมีผลกระทบต่อผลลัพธ์ (Outcomes) หรือตัวแปรตาม (Dependent Variable) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้เลือกกรณีศึกษาที่ดี (Good Practice Case) ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินการในการสร้างความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสาพิศิต และกำหนดขั้นตอนและวิธีการวิจัยไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสาพิศิตในระดับชุมชน/หมู่บ้านตามภารกิจของคณะกรรมการหมู่บ้านด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษาจาก 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การวิจัยเอกสาร ตำรา รายงาน การวิจัยที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสาพิศิตในหมู่บ้าน และ 2) การศึกษาสภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสาพิศิตในหมู่บ้านจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ/ผู้มีส่วนร่วมในพื้นที่กรณีศึกษาต่างๆ ทั้ง 5 กลุ่มตามที่ระบุไว้ในส่วนของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นการถอดบทเรียนการดำเนินการของแต่ละพื้นที่กรณีศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสาพิศิตในระดับหมู่บ้านตามที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการแบบเครือข่ายการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสาพิศิตในระดับชุมชนท้องถิ่น ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยนำผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1 มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดองค์ประกอบและการพัฒนาตัวชี้วัดต่างๆในการจัดทำคู่มือการบริหารจัดการแบบเครือข่ายการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสาพิศิตในระดับชุมชนท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสาพิศิตในระดับชุมชนท้องถิ่นด้วยเทคนิคแบบเดลฟาย (Del-phi) ซึ่งวิธีการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์ประเด็นที่เป็นเกณฑ์ประเมินการพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสาพิศิตในระดับ

ชุมชนท้องถิ่นจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการ สัมมนากลุ่มย่อยกับการใช้วิธีเชิงคุณภาพจากการเลือกศึกษาแบบกรณีศึกษาในหมู่บ้านที่มีผลการ ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เข้าหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ตามเงื่อนไขที่คณะผู้วิจัย ได้สำรวจขึ้นซึ่งประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน ได้แก่ 1. บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลน้ำเกียน อำเภอกุ เพียง จังหวัดน่าน 2. บ้านหนองหว่า หมู่ 5 ตำบลโนนแดง อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น 3. บ้าน หนองแหน หมู่ 7 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี และ 4. บ้านบางวัน หมู่ 1 ตำบลบางวัน อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหาเบื้องต้นสรุปเป็นเอกสาร ประกอบการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในการประเมินผลการพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับ ชุมชนท้องถิ่น

ระยะที่ 2 การสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาฉันทามติ (Consensus) ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และความสนใจประเด็นที่กำลังทำการวิจัย โดยแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 18 ราย (Macmillan, 1971) ประกอบด้วยผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการ หมู่บ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิสายวิชาการและสายงานการปฏิบัติการในองค์การภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการ ความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่นจำนวน 3 รอบในช่วงระหว่าง วันที่ 1 พฤษภาคม – 15 สิงหาคม 2563 ดังนี้

1) การเคลฟาย รอบที่ 1 สร้างแนวคำถามแบบแบบผสมทั้งปลายปิดและปลายเปิดในแต่ละ ข้อคำถาม พร้อมกับเอกสารประกอบการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในการประเมินผลการพัฒนาการ ปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติด ในระดับชุมชนท้องถิ่น ได้ทั้งหมด 59 ประเด็นเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การป้องกันยาเสพติด การปราบปรามยาเสพติด และการบำบัดเยียวยา/ฟื้นฟู เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามและให้ ข้อคิดเห็นอิสระในแต่ละประเด็น ในช่วงระหว่างวันที่ 1 – 30 พฤษภาคม 2563 แล้วนำผลที่ได้จาก ผู้เชี่ยวชาญในประเด็นต่างๆ มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยระหว่างคลอไทล์ แล้วรายงานผลให้ผู้เชี่ยวชาญทราบผลในการ ดำเนินการเคลฟายรอบที่ 2 ต่อไป

2) การเคลฟาย รอบที่ 2 สร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตร วัด 5 ระดับ ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามและส่งกลับทางไปรษณีย์ในช่วงวันที่ 15 มิถุนายน – 30 มิถุนายน 2563 แสดงเป็นรายองค์ประกอบและตัวชี้วัด ชุดแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ 1) ข้อความที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบ และ 2) ข้อเสนอแนะจากการรวบรวมความ คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 เพื่อเสนอแนะความเหมาะสมในการพัฒนาการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับ ชุมชนท้องถิ่น จำนวน 4 องค์ประกอบ 59 ตัวชี้วัด แล้วนำข้อมูลที่ได้จากรอบที่ 2 วิเคราะห์หาฉันทา

มิติระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้วิเคราะห์ค่าทางสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัยระหว่างคลอไท์ เพื่อหาความสอดคล้องระหว่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและนำมาปรับปรุงประเด็นในแต่ละองค์ประกอบตัวชี้วัดและรายงานผลให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบในรอบที่ 3

3) การเดลฟาย รอบที่ 3 สร้างแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตรวัด 5 ระดับที่ได้จากการปรับปรุงประเด็นในแต่ละองค์ประกอบตัวชี้วัดของผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2 โดยใส่ผลย้อนกลับ (Feedback) ซึ่งแสดงผลการวัดฉันทามติเป็นสถิติของกลุ่มและคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบใหม่อีกครั้งในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน 59 ตัวชี้วัด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามผ่านทางไปรษณีย์ในช่วงวันที่ 15 กรกฎาคม – 15 สิงหาคม 2563 นำข้อมูลที่ได้จากรอบที่ 3 มาวิเคราะห์ฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ทฤษฎีของรฟเซต และใช้วิเคราะห์ค่าทางสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัยระหว่างคลอไท์หาความสอดคล้องระหว่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญร่วมกัน โดยพิจารณาค่าที่ได้ต้องมีค่าระหว่าง 0 – 1 หรือไม่เกิน 1 จึงจะเป็นค่าที่เหมาะสมมีความสอดคล้องที่จะนำไปใช้กำหนดตัวชี้วัดได้ (Gracht, 2012)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่เกี่ยวข้องต่อตัวชี้วัดต่างๆที่จะนำไปใช้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น และปรับปรุงคู่มือการบริหารจัดการแบบเครือข่ายการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะนำเกณฑ์ตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบที่จะนำไปพัฒนาเป็นคู่มือที่ได้รับข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นต่างๆจากผู้เชี่ยวชาญนำมาแก้ไขปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ทุกส่วนประกอบของการพัฒนาเป็นคู่มือการปฏิบัติงานที่ดี แล้วนำไปจัดทำเป็นแบบประเมินความพึงพอใจกับตัวแทนของผู้ที่เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือสำหรับจัดทำบริการสาธารณะด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนหมู่บ้านร่วมกันทั้ง 4 พื้นที่กรณีศึกษาเพื่อให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และความเหมาะสมต่างๆ ในการนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานจริงต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชุมชน/หมู่บ้านตามภารกิจของคณะกรรมการหมู่บ้านด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน ทำการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในพื้นที่

กรณีศึกษาทั้ง 4 หมู่บ้าน โดยผู้วิจัยได้แบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ออกเป็น 5 กลุ่มหลัก กลุ่มละประมาณ 3 - 5 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลในแต่ละด้านที่อ้อมตัว โดยพิจารณาเลือกจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) กับกระบวนการการสร้างความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ดังนี้

1) แกนนำชุมชนที่เป็นทางการในการบริหารการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย กำนันผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการในการสร้างความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2) แกนนำชุมชนที่เป็นทางการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการในการสร้างความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

3) ผู้นำแบบไม่เป็นทางการหรือปราชญ์ชุมชน ประกอบด้วย ผู้อาวุโสที่เป็นที่นับถือ เจ้าอาวาสวัดประจำชุมชน ผู้รู้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมชุมชน ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการในการสร้างความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

4) สมาชิกชุมชนซึ่งมีส่วนร่วม/มีผลกระทบในการดำเนินการในการสร้างความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

5) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐหรือข้าราชการ รวมทั้งบุคคลที่เป็นตัวแทนของภาคีต่างๆ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกชุมชนแต่มีส่วนร่วมสนับสนุนและเข้าไปมีส่วนร่วมในการผลักดันในการดำเนินการในการสร้างความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนที่เลือกเป็นกรณีศึกษา

2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิเคราะห์และหาความเหมาะสมของตัวชี้วัดต่างๆ ที่จะนำไปใช้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น โดยใช้วิธีการเดลฟาย (Del-phi) ในการประเมินตัวชี้วัดต่างๆ ของคู่มือที่พัฒนาขึ้นจำนวน 3 รอบกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับใช้คู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่นจำนวน 18 คน

3. กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายในการศึกษาการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะยาเสพติด โดยผู้วิจัยนำตัวชี้วัดและองค์ประกอบที่พัฒนาขึ้นจากการใช้เทคนิคแบบเดลฟาย (Dei-phi) แล้วใช้แบบสอบถามสำหรับการประเมินความพึงพอใจแบบประเมินค่า 5 ระดับได้แก่ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด เพื่อให้ประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจากการสุ่มจากบัญชีครัวเรือนของหมู่บ้านที่ใช้เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ทั้ง 4 แห่ง

กระจายตามสัดส่วนจำนวนครัวเรือนของแต่ละหมู่บ้านจำนวนหมู่ละร้อย 30 (พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ, 2550) จนได้จำนวนตัวอย่างในการประเมินความพึงพอใจในครั้งนี้ 201 ราย

พื้นที่การดำเนินการ ได้แก่ หมู่บ้านที่มีผลการปฏิบัติงานในการสร้างความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยพิจารณาเลือกจากผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านจากการประเมินของคณะกรรมการประเมินโครงการ “บ้านสวย - เมืองสุข” ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในประเด็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับหมู่บ้าน โดยมีเกณฑ์วัดความสำเร็จได้แก่ 1) การมีกฎ กติกาของหมู่บ้านเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด 2) การแต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านในการติดตาม สอดส่องดูแล และควบคุมการบังคับใช้มาตรการต่างๆในการป้องกันปัญหายาเสพติด 3) การจัดตั้งกองทุนภายในหมู่บ้านเพื่อบูรณาการการแก้ไขปัญหายาเสพติด และ 4) การสร้างนวัตกรรมเชิงพื้นที่เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันในชุมชน เช่น การขี้ออกจากกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นต้น ซึ่งสามารถคัดเลือกหมู่บ้านที่มีลักษณะดังกล่าวได้จำนวน 4 แห่ง กระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆทั่วประเทศ อันสามารถเป็นตัวแทนชุมชนหมู่บ้านในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยได้ ดังนี้

- 1) ภาคเหนือ ได้แก่ หมู่บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลน้ำเกีฮ่วน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน
- 2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ หมู่บ้านหนองหัว หมู่ที่ 5 ตำบลโนนแดง อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น
- 3) ภาคกลาง ได้แก่ หมู่บ้านหนองแหน หมู่ที่ 7 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- 4) ภาคใต้ ได้แก่ หมู่บ้านบางวัน หมู่ที่ 1 ตำบลบางวัน อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา

โดยทั้ง 4 พื้นที่ดังกล่าวถือเป็นตัวแทนชุมชนท้องถิ่นที่มีศักยภาพสูงในการดำเนินการในการสร้างความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดโครงการบ้านสวย - เมืองสุข ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในแต่ละภูมิภาคด้วย

6.6 ระยะเวลาดำเนินงาน

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ได้วางแผนการศึกษาไว้ 12 เดือน (ธันวาคม 2562 - พฤศจิกายน 2563) โดยมีกิจกรรมการดำเนินการและระยะเวลาดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ดังนี้

กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ (เดือนที่)					
	1 - 2	3 - 4	5 - 6	7 - 8	9 - 10	11 - 12
1. ผู้วิจัยเดินทางไปร่วมวางแผน จัดเตรียมข้อมูล และประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินโครงการในพื้นที่กรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง ซึ่งอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ได้แก่ - บ้านหนองหว้า จ.ขอนแก่น - บ้านชัยยี่หระ จ.จันทบุรี - บ้านใหม่พัฒนา จ.น่าน - บ้านบางวัน จ. พังงา	↔					
2. ทำการทบทวนวรรณกรรม ค้นคว้าข้อมูลและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย - ค่าเดินทางไปค้นคว้าข้อมูลใน ส่วนกลางที่เป็นแหล่งจัดเก็บข้อมูลต่างๆ ตามที่ต้องการ เช่น กระทรวงมหาดไทย, ปปส., และมหาวิทยาลัยต่างๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - ค่าตอบแทนผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนในการช่วยประเมินความแม่นยำตรงของเครื่องมือการวิจัยที่เป็นแบบประเมิน/แบบสอบถาม	↔					
3. ทำการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อถอดบทเรียนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยใช้กระบวนการเชิงคุณภาพในพื้นที่กรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง ซึ่งอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ได้แก่		↔				

<ul style="list-style-type: none"> - บ้านหนองหัว จ.ขอนแก่น - บ้านชัยห่อ จ.จันทบุรี - บ้านใหม่พัฒนา จ.น่าน - บ้านบางวัน จ. พังงา 						
<p>4. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือในการเอาชนะยาเสพติด ทั้งนี้จะมีการใช้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละกรณีศึกษาจำนวน 4 คน ช่วยในการวิเคราะห์และออกแบบตัวชี้วัดและองค์ประกอบต่างๆในการพัฒนาคู่มือฯ</p>		↔				
<p>5. การประเมินคุณภาพของคู่มือที่ได้จากการพัฒนาตัวชี้วัดและองค์ประกอบที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือในการเอาชนะยาเสพติดจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 18 คนๆ ละ 3 รอบ</p>			←————→			
<p>6. ทำการประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่เกี่ยวข้องต่อตัวชี้วัดต่างๆ ที่จะนำไปใช้พัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือในการเอาชนะยาเสพติด ในพื้นที่กรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - บ้านหนองหัว จ.ขอนแก่น - บ้านชัยห่อ จ.จันทบุรี - บ้านใหม่พัฒนา จ.น่าน - บ้านบางวัน จ. พังงา 					↔	

<p>7. การจัดพิมพ์และเผยแพร่คู่มือ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ หมู่บ้านในการบูรณาการความ ร่วมมือในการเอาชนะยาเสพติด ต่อสาธารณสุขชนเพื่อให้ แพร่หลายและนำไปใช้ประโยชน์ ได้อย่างทั่วถึง</p>						↔
<p>8. การถ่ายเอกสาร ค่าจัดทำ รายงาน การเข้าเล่มรายงานการ วิจัยในรูปแบบรายงานการวิจัย ฉบับสมบูรณ์ และการเขียน บทความวิชาการเพื่อเผยแพร่ใน ฐานข้อมูลที่ได้รับการยอมรับ</p>						↔

6.7 ผลการดำเนินงาน

การนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละข้อไล่เรียงลำดับกันดังนี้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนหมู่บ้าน 2) พัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น และ 3) ประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่เกี่ยวข้องต่อตัวชี้วัดต่างๆที่จะนำไปใช้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่นซึ่งผลที่ได้สามารถอธิบายได้ในแต่ละวัตถุประสงค์ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนหมู่บ้าน

ในการนำเสนอผลการศึกษาลักษณะของการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของคณะกรรมการหมู่บ้านในเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนหมู่บ้าน ผู้วิจัยจะทำการนำเสนอโดยแยกเป็นรายกรณีศึกษาทั้ง 4 หมู่บ้าน ดังนี้

1. บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลน้ำเกี๋ยน อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน
2. บ้านหนองหัว หมู่ที่ 5 ตำบลโนนแดง อำเภอนอนศิลา จังหวัดขอนแก่น
3. บ้านหนองแหน หมู่ที่ 7 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
4. บ้านบางวัน หมู่ที่ 1 ตำบลบางวัน อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา

1. บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลน้ำเกี๋ยน อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน

ประวัติของหมู่บ้าน: บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 เดิมชื่อบ้านน้ำเกี๋ยนใต้ หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำแก่น อำเภอมืองน่าน จังหวัดน่าน แยกออกมาจากบ้านน้ำเกี๋ยน หมู่ที่ 3 เมื่อปี พ.ศ. 2522 ได้จัดตั้งเป็น “บ้านใหม่พัฒนา” หมู่ที่ 10 ตำบลน้ำแก่น อำเภอมือง จังหวัดน่าน ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2533 กรมการปกครองได้อนุมัติให้แยกตำบลน้ำเกี๋ยนออกจากตำบลน้ำแก่น และจัดตั้งหมู่บ้านในตำบลน้ำเกี๋ยนขึ้นใหม่ บ้านใหม่พัฒนา จึงอยู่ถูกจัดให้เป็นหมู่ที่ 4 ตำบลน้ำเกี๋ยน อำเภอมือง จังหวัดน่าน และต่อมามีปี พ.ศ. 2550 มีการจัดตั้งอำเภอกู่เพียงแยกออกจากอำเภอมืองน่าน ทำให้พื้นที่หมู่บ้านใหม่พัฒนา ตำบลน้ำเกี๋ยน ถูกรวมเข้ากับอำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน จนถึงปัจจุบัน ซึ่งตั้งแต่นั้นมีการจัดตั้งหมู่บ้านใหม่พัฒนาขึ้น ได้มีผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับการเลือกตั้งมาจนถึงปัจจุบัน จำนวน 6 คนดังนี้ 1) นายแสวง ดีปาละ (ดำรงตำแหน่งระหว่าง พ.ศ. 2522 – 2524), 2) นายสม ทะเกียง (ดำรงตำแหน่งระหว่าง พ.ศ. 2525 – 2535), 3) นายสุวิทย์ ดีปินตา (ดำรงตำแหน่งระหว่าง พ.ศ. 2536 – 2540), 4) นายถวิล ทองทะ (ดำรงตำแหน่งระหว่าง พ.ศ. 2541 – 2544), 5) นายสันต์ ศรีสีดา (ดำรงตำแหน่งระหว่าง

พ.ศ. 2545 – 2555) และ 6) นายปรีชา ดีสม (ดำรงตำแหน่งระหว่าง 2555 จนถึงปัจจุบัน) (เอกสารประเมินคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านสวยเมืองสุข บ้านใหม่พัฒนา, 2559)

ลักษณะทั่วไป: บ้านใหม่พัฒนา ประกอบด้วยจำนวนครัวเรือน 146 ครัวเรือน ประชากร 562 คน ประชากรชาย จำนวน 273 คน และหญิง 279 คน ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 80 เป็นเกษตรกร นอกนั้นรับราชการ และประกอบธุรกิจส่วนตัว มีจำนวนพื้นที่หมู่บ้านทั้งหมด 1,950 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่สำหรับการอยู่อาศัย จำนวน 200 ไร่ พื้นที่สำหรับการเกษตร 1,700 ไร่ และพื้นที่สาธารณประโยชน์ของส่วนรวม จำนวน 50 ไร่ (ข้อมูล จปฐ. บ้านใหม่พัฒนา, 2559) สภาพพื้นที่หมู่บ้านใหม่พัฒนาเป็นที่ราบลุ่มเหมาะสำหรับการทำการเพาะปลูก โดยมีลำห้วยน้ำเกียนไหลผ่าน แต่ในฤดูแล้งยังขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตร หมู่บ้านนี้ตั้งอยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดน่าน ไปทางทิศตะวันออก ระยะห่าง 10 กิโลเมตร และห่างจากที่ว่าการอำเภอภูเพียง ไปทางทิศใต้ ระยะห่าง 2 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่อื่นดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับบ้านต้นกอก หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำเกียน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลน้ำแค้น อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

ทิศตะวันออกติดต่อกับบ้านน้ำเกียนใต้ หมู่ที่ 1 ตำบลน้ำเกียน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลม่วงตึ๊ด อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

ภายในพื้นที่หมู่บ้านมีสาธารณประโยชน์ที่ให้บริการแก่ประชาชน ดังนี้ 1) วัดโป่งค่าน้ำเกียน 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) ที่พักสายตรวจประจำตำบล (หน่วยบริการประชาชน สภ. ภูเพียง) 4) สนามกีฬามาตรฐาน 5) ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบล 6) ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนและตามอัยาศัยประจำตำบล (กศน.) 7) กองทุนสวัสดิการชุมชน (กองทุนวันละบาท) 8) หอกระจายข่าว/เสียงตามสายประจำหมู่บ้าน 9) หอประชุมหมู่บ้าน 10) ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเกียน (อบต.) 10) ป่าสุสาน สำหรับการฌาปนกิจศพของประชาชนในตำบลน้ำเกียน 11) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำเกียน (รพ.สต.) 12) ที่ทำการไปรษณีย์อำเภอภูเพียง 13) ประปาหมู่บ้าน 14) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 15) อาคารเอนกประสงค์ประจำหมู่บ้าน 2 หลัง 16) ที่พักรอรถนักเรียน 17) ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 18) สำนักงานวิสาหกิจชุมชนชีววิถีตำบลน้ำเกียน และ 19) ศูนย์เรียนรู้พืชอาหารและสมุนไพร จำนวน 2 แห่ง (เอกสารประเมินคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านสวยเมืองสุข บ้านใหม่พัฒนา, 2559)

คณะกรรมการหมู่บ้าน: คณะกรรมการหมู่บ้านบ้านใหม่พัฒนา มีการจัดระบบการบริหารและโครงสร้างตามที่มาของตำแหน่ง ประกอบด้วย 3 โครงสร้าง มีจำนวน 30 คน ดังนี้(เอกสารประเมินคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านสวยเมืองสุข บ้านใหม่พัฒนา, 2559)

1. คณะกรรมการโดยตำแหน่ง ประกอบด้วย

1.1 นายปรีชา ดีสม ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าคณะทำงานฝ่ายอำนวยการ

1.2 นายประยุทธ์ ดีคำยคำ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองคนที่ 1

- 1.3 นายรัชพล ฤงบุญ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองคนที่ 2
- 1.4 นายเกษม ดีค้ายคำ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ หัวหน้าคณะทำงานฝ่ายการปกครองและรักษาความสงบ
- 1.5 นายสันต์ ศรีสีดา สมาชิกสภา อบต.
- 1.5 นางสุภาพ ใจจันทร์ สมาชิกสภา อบต. หัวหน้าคณะทำงานฝ่ายส่งเสริมเศรษฐกิจ
2. คณะกรรมการที่เป็นตัวแทนกลุ่ม/องค์กร ประกอบด้วย
- 2.1 นางเมฆชลา ดีปินตา รองนายก อบต. นำเขียน หัวหน้าคณะทำงานฝ่ายอื่นๆ
- 2.2 นายสมพงษ์ กันทะ รองนายก อบต. นำเขียน หัวหน้าคณะทำงานฝ่ายพัฒนาหมู่บ้าน
- 2.3 นายเสาร์ คำเฟื่องฟู กรรมการ
- 2.4 นายแสน นุเสน กรรมการ
- 2.5 นายสวาท อานุภาพ กรรมการ
- 2.6 นายเจน ดีพรมกุล กรรมการ
- 2.7 นางบุญศิลป์ คำเฟื่องฟู กรรมการ
- 2.8 นางสาวเบญจพร คำมงคล กรรมการ
- 2.9 นางสะอาด แก่นธिया กรรมการ
- 2.10 นายเทอม ใจจันทร์ กรรมการ
- 2.11 นายสมนึก เมงคุด หัวหน้าหมวดที่ 1
- 2.12 นายสว่าง ธิชะ หัวหน้าหมวดที่ 2
- 2.13 นายวีรศักดิ์ จินสิทธิ์ หัวหน้าหมวดที่ 3
- 2.14 นายเหมย อินมะโน หัวหน้าหมวดที่ 4
- 2.15 นายถนอม คำมงคล หัวหน้าหมวดที่ 5
- 2.16 นายสมเพชร คำเฟื่องฟู หัวหน้าหมวดที่ 6
- 2.17 นายพินิจ ดีอุด หัวหน้าหมวดที่ 7
- 2.18 นางบุญมา งานนันทไชย หัวหน้าหมวดที่ 8
3. คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
- 3.1 นางบุญคุ้ม ปานทอง หัวหน้าคณะทำงานฝ่ายสังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม
- 3.2 นายธวัช ธรรมศิลป์ หัวหน้าคณะทำงานฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 3.3 นายไกรศักดิ์ กันทะ กรรมการ
- 3.4 นายสุวิทย์ ดีปินตา กรรมการ
- 3.5 ด.ต.พัฒนา ดีปานา กรรมการ
- 3.6 นายถนอม เขียวษา กรรมการ
- 3.7 นายเกรียงเดช ดีปินตา กรรมการ

จากลักษณะการจัดโครงสร้างของคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 จะเห็นว่าเน้นลักษณะของการทำงานแบบทีมผู้นำที่มาจากบุคคลผู้มีประสบการณ์ในการรวมกลุ่มกันเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อดำเนินการภารกิจทำให้บริการสาธารณะเรื่องต่างๆในหมู่บ้าน เน้นการพัฒนาตนเองในระดับหมู่บ้าน ในการจัดการตนเองของคนในชุมชน มุ่งเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน ทำงานในรูปแบบของ “สภาผู้นำ” คือการรวมกันของผู้นำที่มีใจทำงานพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้นโดยมีแนวทางการทำงานที่สำคัญดังนี้

1) การทำงานเป็นทีมคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในรูปแบบ “สภาผู้นำ” มีการประชุมร่วมกันทุกเดือนๆละ 1 ครั้ง ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าราชการจะร่วมให้ความเห็นและร่วมประชุมเป็นบางครั้งในฐานะเป็นที่เล็งที่คอยเสนอแนะประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษา

2) มีกติกา หรือข้อตกลง เช่น มาเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ ผู้นำต้องเป็นตัวอย่าง ต้องลงมือปฏิบัติก่อนเสมอ

3) ผู้นำต้องยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และความโปร่งใสในการทำงาน

ในการบริหารงานของคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 จะมีการบูรณาการและขับเคลื่อนแบบตำบลบูรณาการ เนื่องจากลักษณะของชุมชนในตำบลน้ำเกีฮ้น ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน แต่มีวัด และโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างละแห่งซึ่งใช้ร่วมกันทั้งตำบล ทำให้ประชาชนในทุกหมู่บ้านมีความรู้สึกร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆในชุมชนร่วมกัน ดังข้อมูลที่ได้ดังต่อไปนี้

“เราทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ เราไม่ได้แบ่งแยกหมู่บ้านนี้ กำหนดอยู่หมู่ 2 ก็มาช่วยหมู่ 4 ผู้ใหญ่บ้านอีก 3 หมู่ก็มาช่วยหมู่ 4 หรือที่หมู่อื่นมีงานผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 ก็ต้องไป ใช้วิธีการทำงานร่วมกันมาเกือบ 30 ปีแล้ว”

(ผู้บริหารท้องถิ่นรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

“เดิมน้ำเกีฮ้นเป็นตำบลที่มีอดีตนักเลงเยอะมาก มีปัญหาความรุนแรงค่อนข้างเยอะ หลังจากนั้นเราก็มีการรวมกันของชาวบ้านในชุมชนโดยได้รับการสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นกลุ่มพัฒนาคุณภาพชีวิตตำบลน้ำเกีฮ้น ขณะนั้นบ้านใหม่พัฒนาก็ยังไม่เด่น กลุ่มแรกที่เกิดขึ้นก่อนคือ องค์กรพัฒนาคุณภาพชีวิตตำบลน้ำเกีฮ้น ตอนนั้นใช้เงินทุนจากกองทุนชิปป และธนาคารออมสิน โดยทำเป็นแนวทางเดียวกันทั้งตำบล แต่บ้านใหม่พัฒนาของเราเริ่มทำไม่ปกติ แยกมาทำเป็นตัวของตัวเอง เพราะแต่ก่อนภาพระดับตำบลมันจะใหญ่ ทำให้บางเรื่องชาวบ้านในหมู่บ้านไม่กล้านำเสนอในระดับตำบล เราก็มาประชาคมและจัดทำภาพเล็กในหมู่บ้านเรา เราก้าวออกมาจากภาพของตำบล อย่างกองทุนสวัสดิการเราก็ทำในภาพของตำบล แต่บางอย่างเราก็มาทำเฉพาะของหมู่บ้านเรา”

(กรรมการหมู่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

ในด้านบริหารทั่วไปของหมู่บ้าน: จะมีการทำงานเป็นทีม เน้นทีมกรรมการหมู่บ้าน 24 คน ที่เป็นสภาผู้นำหมู่บ้านใหม่พัฒนา มาประชุมร่วมกันทุกเดือนๆละ 1 ครั้ง ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งส่วนใหญ่ เป็นข้าราชการจะร่วมให้ความเห็นและร่วมประชุมเป็นบางครั้งในฐานะเป็นที่เลี้ยงที่คอยเสนอแนะ ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษา และบูรณาการการทำงานร่วมกับ ทีม 42 ชุนศึก ซึ่งเป็นทีมสภาผู้นำระดับตำบลเป็นการฝึกกำลัง 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายปกครอง คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ฝ่ายองค์การบริหารส่วนตำบล คือ คณะผู้บริหาร และสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลทุกหมู่บ้าน และฝ่ายตัวแทนชาวบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าราชการในพื้นที่ที่มีความรู้ความสามารถและเป็นที่ยอมรับของชาวบ้าน มารวมกันเป็น “คณะกรรมการองค์กรพัฒนา คุณภาพชีวิตประชาชนตำบลน้ำเกีฮิน” ซึ่งมีแกนนำหลักทั้งหมด รวม 42 คน ชาวบ้านในพื้นที่เรียกว่า 42 ชุนศึก ดังการข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ชุมชนตำบลน้ำเกีฮินเค้าบอกว่ามีทั้งหมด 42 ชุนศึก อาตมาก็เป็นหนึ่งในชุนศึกนั้น ด้วย เอาไว้ต่อสู้กับกิเลสนะ อย่าไปต่อสู้กับใคร ใน 42 ชุนศึกก็จะประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายก รองนายก สมาชิกสภา อบต. ผอ.รพสต. ผอ.โรงเรียน ข้าราชการที่ประจำในพื้นที่ รวมกันแล้วได้ 42 คน ชาวบ้านเขายกย่องให้ว่าเป็น 42 ชุนศึก มีประชุม มีการวางมาตรการกันในระดับตำบล อันนี้เกิดขึ้นมาสิบกว่าปีแล้วนะ อันนี้จะเป็น คณะกรรมการหลักของชุมชนตำบลน้ำเกีฮิน เมื่อมีเหตุหรือประเด็นอะไรเกิดขึ้น 42 ชุนศึก เค้าก็จะมาประชุมและออกความเห็นกัน แล้วคอยนำไปบังคับใช้ในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งในแต่ละหมู่บ้านก็จะมีกรรมการของตนเอง หรือกรณีที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน แล้วคณะกรรมการหมู่บ้าน ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ก็จะยกมาสู่การปรึกษาหารือและแก้ไขปัญหาของ 42 ชุนศึก เช่นเดียวกัน”

(เจ้าอาวาสรายหนึ่ง, 2563 : สัมภาษณ์)

“แต่ก่อนต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างดู บ้านเราจะมีปัญหา 3 อย่างที่หนักๆนะ ได้แก่ การพนัน ตัดไม้ทำลายป่า และกียาเสพติด ตอนนั้นผู้นำแต่ละคนก็ไม่กล้าลุกฮือขึ้นมาเพราะ มันเจอปัญหาอิทธิพล ไม่กล้าลุกขึ้นมาต่อสู้กับพวกนักเลง พวกขี้ยา มีอยู่ครั้งหนึ่ง หัวหน้า สถานีอนามัย แกก็มาเริ่ม คือแกเคยเป็นแนวร่วมของ ผกค. (ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์) มาก่อน ก็เลยใช้แนวคิดของ ผกค. มาปรับใช้ อย่างแนวคิด 5 ร่วม ได้แก่ ร่วมอยู่ ร่วมกิน ร่วมคิด ร่วมทุกข์ ร่วมสุข หลังจากนั้นก็มารวมคน โดยเริ่มต้นจากผู้นำก่อน ประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล ตอนนั้นยังไม่มี อบต. มีสภา ตำบล ฝ่ายปกครองท้องที่เค้าก็รวบรวมผู้นำมาคุยกันว่า ตอนนี้น้ำบ้านเรามันวิกฤติแล้วนะ เรา ต้องพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส ช่วงนั้นอยู่ประมาณปี 2534 และที่เห็นผลชัดเจนคือปี 2543 ตอนนั้นก็เลือกชื่อที่มันดูหรูๆ หน่อยก็ใช้ชื่อว่า “42 ชุนศึก” ก็ไม่ได้ไปบราฆ่าฟันกับใคร

ทรอก คือตั้งให้มันดูฮึกเฮิม กล่าวคือมีการตกลงกันว่า เมื่อมีเรื่องอะไรเกิดขึ้นมา จะมาฆ่า หัวหน้าสถานีอนามัยก็ได้ จะมาฆ่า ผอ.โรงเรียน หรือผู้นำคนใดคนหนึ่งไม่ได้ ต้องฆ่าหมด ทั้ง 42 คน ก็รวมกัน ก็เริ่มตกลึก มีการประชามอะไรกัน เริ่มทำงานแบบบูรณาการมีอะไร ก็ห้องที่ห้องถิ่นเข้าร่วมตัวกัน ตอนนั้นเราไม่ฟังพาเจ้าหน้าที่รัฐ ตำรวจเราจะไม่ฟังเลย ถามว่า มันผิดไม่ ผิด อย่างจับไม้เถื่อนอย่างนี้ หัวหน้าชุดนำจับเป็นเป็นท่านกำนันตอนนั้นไปตามจับ ที่ป่าขุนเทียน เราไปยึดไม้มา ยึดมาได้ก็มาสร้างวัด ไม่เอาไปไหน ตำรวจขอ เราไม่ให้ ซึ่งเราก็ เริ่มทำกันมาตั้งแต่ตอนนั้นจนถึงตอนนี้”

(ผู้บริหารท้องถิ่นรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

สำหรับรูปแบบการทำงานของทีม 42 ชุมศีกจะยึดหลักการทำงานแบบความเสมอภาค เท่าเทียม ไม่มีใครเป็นผู้นำหลัก ทุกคนทำงานเป็นแบบระนาบเดียวกัน ทำงานแบบเผชิญหน้าเข้าหาปัญหา ทุกเรื่องจะผ่านการร่วมคิด ร่วมวางแผน และตัดสินใจร่วมกัน บนพื้นฐานของวิสัยทัศน์ชุมชน ตำบลน้ำเกี๋ยน คือ “กินอ้ม นอนอูน ฝันดี” ซึ่งทำให้เกิดกิจกรรมสำคัญได้แก่ (องค์การบริหารส่วน ตำบลน้ำเกี๋ยน, 2560)

1. เวทีชาวบ้าน เป็นเวทีที่ชาวบ้านมาหาข้อสรุปร่วมกัน และออกกฎกติกา มาตรการสังคม เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน ดึงการให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เพิ่มเติมต่อไปนี้

“ใช้วิธีประชามกันเป็นส่วนใหญ่ จะทำอะไรจะใช้วิธีประชามให้ชาวบ้านรู้กันหมด ทุกครอบครัว ใช้วิธีนี้มานานแล้ว มันเป็นวิถีชีวิตของคนที่นี่ เป็นหมู่บ้านชุมชนเล็กๆ ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับเครือญาติ เวลาจะทำอะไรก็มีการพูดคุยกัน เพราะที่นี่เป็นหมู่บ้านเดียวที่มีวัดเดียว โรงเรียนเดียวทั้งตำบลที่มี 5 หมู่บ้านนี่นะครับ ทำให้คนทั้งตำบลก็จะมี การพูดคุยแลกเปลี่ยนกันเยอะขึ้น รู้จักมักคุ้นกันทั้งตำบล ไม่มีอะไรที่พูดกันไม่ได้ วิถีประชาม และการปรึกษาหารือกันจึงเป็นวิถีปฏิบัติของชุมชนมาอย่างช้านาน”

(ผู้ใหญ่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

2. มีการสร้างมาตรการทางสังคม ใช้บังคับกันในพื้นที่ ได้แก่

2.1 มาตรการทางสังคมเกี่ยวกับการห้ามเล่นการพนันทุกชนิด ซึ่งเดิมในอดีตชาวบ้านส่วนใหญ่โดยเฉพาะหัวหน้าครอบครัวมักจะติดการพนัน จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีหนี้สินมาก การพนันได้แพร่ระบาดอย่างหนักในตำบลน้ำเกี๋ยนเกือบทุกประเภท เช่น ไพ่ ไฮโล ชนไก่ วัวชน ชนกว่าง ผู้นิยมเล่นก็จะมีทุกกลุ่มตั้งแต่ข้าราชการ พ่อบ้าน แม่บ้าน หรือแม้กระทั่งเยาวชนในหมู่บ้าน ยิ่งมีงานศพในหมู่บ้านก็จะมีการเล่นพนันกันอย่างมา และเริ่มมีการใช้ยาเสพติดเพื่อให้เล่นพนันได้ตลอดทั้งคืน ทำให้ผู้เล่นติดยาเสพติดและเป็นหนี้จากการเล่นการพนัน

2.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด เมื่อชาวบ้านมีหนี้สินและหาทางปลดหนี้ด้วยการเพิ่มผลผลิตในการเกษตรให้มากขึ้น โดยการทำงานหามรุ่งหามค่ำ ยาเสพติดจึงถูกนำมาใช้ในกลุ่ม

เกษตรกรก่อน จากนั้นลุกลามไปยังกลุ่มเยาวชน ในช่วงปี พ.ศ. 2532 – 2533 ปัญหาต่างๆ ทวีความรุนแรงมากขึ้น สังคมและศีลธรรมเสื่อมถอยลง ปัญหาสังคมและอาชญากรรมก็เกิดขึ้นหลายรูปแบบ จนเรียกชุมชนน้ำเกียนสมัยนั้นว่า เป็นดงนักร้อง ดงมือปืน และกลุ่มผู้มีอิทธิพลมืดเกิดขึ้นในพื้นที่ตำบลหลายกลุ่ม ซึ่งสามารถติดตามจับกุมผู้ค้ายาเสพติดได้ถึง 12 ราย และผู้เสพยาเสพติดอีกจำนวนมาก

2.3 การตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งเดิมชาวบ้านน้ำเกียนในอดีต มีอาชีพเป็นแรงงานเลื้อนไม้ ลักลอบตัดไม้ในป่าชุมชนเกียนขายให้กับนายทุน รวมถึงการหาของป่า การล่าสัตว์ป่า และบางส่วนก็บุกรุกพื้นที่ป่าเป็นพื้นที่ทำกิน จนป่าชุมชนเกียนไม่เหลือความอุดมสมบูรณ์ กลายเป็นปัญหาต่อมาคือลำห้วยน้ำเกียนแห้งขอด ในปีราว พ.ศ. 2532 ชาวบ้านทั้งหมู่บ้านไม่มีน้ำกินน้ำใช้ ในฤดูทำนาไม่มีน้ำ ข้าวในนาแห้งตาย จนเกิดเป็นวิกฤติภัยแล้งที่น่าหดหู่จากการรับรู้ของชาวบ้านในช่วงนั้น

2.4 การห้ามพ่นสารเคมีที่ก่อให้เกิดอันตรายในเขตชุมชน และอื่นๆ

3. มีการรวมกลุ่มที่หลากหลายในชุมชนตำบลน้ำเกียน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสาธิตการตลาด และที่สำคัญ คือ กลุ่มรุ่นกลุ่มเสี้ยว ทำให้คนในชุมชนเกิดความรักความผูกพัน ช่วยเหลือกัน และมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน จึงตั้งกฎเกณฑ์ กติกาหรือระเบียบของกลุ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้ชุมชนได้เรียนรู้ในการจัดการ การบริหาร การทำงานร่วมกัน เอื้ออาทรกัน

สำหรับองค์กรพัฒนาคุณภาพชีวิตตำบลน้ำเกียน หรือทีม 42 ชุนศึก เกิดจากเครือข่ายการประสานความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนตำบลน้ำเกียนในลักษณะของเครือข่าย บ ว ร ส หรือ บ้าน วัด โรงเรียน สถานีนามัย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนตำบลน้ำเกียน ซึ่งหมู่บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 ก็เป็นส่วนหนึ่งและขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆภายใต้วิสัยทัศน์และแนวทางดังกล่าว

คณะกรรมการหมู่บ้านบ้านใหม่พัฒนา มีการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งในชุมชนและนอกชุมชน โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงานต่างๆในการบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านดังนี้ (เอกสารการประเมินคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านสวยเมืองสุข บ้านใหม่พัฒนา, 2560)

1) ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำเกียน ชมรม อสม. ตำบลน้ำเกียน และกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล ร่วมกันในการเฝ้าระวังป้องกัน พื้นฟูงานด้านการดูแลสุขภาพของคนในชุมชน เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี การป้องกันไข้เลือดออก และโรคติดต่ออื่นๆ การดำเนินโครงการใส่ใจครอบครัววัยโรคบริโรคปลอดภัย

2) องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเกียน ร่วมกันในการจัดทำแผนชุมชน และการดำเนินโครงการตามแผนพัฒนา และซ่อมบำรุงสาธารณะประโยชน์พื้นฐาน งานบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ เป็นต้น

3) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและตามระบบอัยาศัย (กศน.) ตำบลน้ำเกียน ในการอบรมวิชาการในการประกอบอาชีพระยะสั้นแก่ประชาชนในพื้นที่

4) วัดโป่งคำ มีส่วนในด้านการพัฒนาจิตใจเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน และงานด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ และร่วมกันจัดกิจกรรมหมู่บ้านรักษาศิลห้

5) โรงเรียนบ้านน้ำเกียนมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาคน ให้การศึกษาอบรมเด็กและเยาวชน นำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่นการแสดงศิลปวัฒนธรรม การเล่นดนตรีพื้นเมือง เป็นต้น

6) สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ในการพัฒนางานด้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน กองทุนแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

7) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) สาขาภูเพียง ในการสนับสนุนงบประมาณการจัดตั้งกลุ่มปลูกสมุนไพร ธนาคารต้นไม้ เป็นต้น

8) สำนักงานเกษตรอำเภอภูเพียง มีส่วนร่วมในการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ในการผลิตพืชผัก ผลไม้ที่ชาวบ้านสนใจ การเลี้ยงสัตว์ และการจัดหาเมล็ดพันธุ์ต่างๆ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติด้านการเพาะปลูกพืชในพื้นที่

9) สำนักงานประมงอำเภอ ให้ความรู้ด้านวิชาการในการเลี้ยงสัตว์น้ำ แจกวัคซีนป้องกันโรคในสัตว์น้ำ

10) สภาวัฒนธรรมอำเภอภูเพียง จัดการอบรมการตีทองปุงจา

11) องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน ในการดำเนินโครงการปลูกหญ้าแฝกหนองน้ำสาธารณะในพื้นที่

12) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชีววิถีตำบลน้ำเกียน ได้สนับสนุนงบประมาณให้หมู่บ้านใหม่พัฒนาจัดทำสวนสมุนไพร เพาะขยายพันธุ์สมุนไพรและดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวชุมชนร่วมกัน สนับสนุนให้ชุมชนไปศึกษาดูงานการจัดการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่อื่น และการฝึกอบรมการแปรรูปสมุนไพรต่างๆ เป็นต้น

ในด้านการบูรณาการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด: คณะกรรมการหมู่บ้านบ้านใหม่พัฒนาได้ดำเนินการตามมาตรการที่ได้มีการกำหนดกติกาของหมู่บ้าน ซึ่งเกิดขึ้นจากการประชาคมร่วมกันของประชาชนทั้ง 5 หมู่บ้านในตำบลน้ำเกียน เพื่อกำหนดมาตรการทางสังคม ดังการให้ข้อมูลต่อไปนี้

“ในเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน มันจะมีประกาศที่เป็นประชาคมในระดับตำบล แล้วเราก็เอาประกาศนั้นมาบังคับใช้กับหมู่บ้าน หมู่บ้านเราก็จะแบ่งเป็นหมวด เป็นคุ้ม แต่ละหมวดก็จะดูแลในส่วนของตัวเองแล้วเอาเรื่องต่างๆมาคุยกันในเรื่องของประเด็นปัญหา แต่ในเรื่องของการจัดการเราจะโยนประเด็นนี้ไปสู่เวทีประชาคมสาธารณะเพื่อให้ทุกคนในหมู่บ้านได้ทราบและช่วยกันออกความคิดเห็น เมื่อได้ข้อมูลกลับมา ก็มาช่วยกันแก้ไขเป็นกฎกติกาหมู่บ้านต่อไป”

(ผู้ใหญ่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

“เรามีกฎกติกา หรือประชาคม ที่เป็นมาตรการทางสังคมระดับตำบลใช้บังคับหลายข้อ อย่างเช่น ตัดสิทธิบัตรทอง หรือการไม่ให้เงินสงเคราะห์ฌาปนกิจ ถ้ามีใครไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ตัดไม้ทำลายป่า ถ้าศาลตัดสินให้คดีถึงที่สุดให้จำคุก เราก็เหมือนให้โอกาส 2 ปี ถ้า 2 ปีหลังจากพ้นโทษคุณปรับปรุงตัวเอง เราก็ให้อภัย เป็นคนดีของสังคม เราก็คืนสิทธินั้นให้นักสิทธิมนุษยชนก็ว่าเราไปจำกัดสิทธิเค้า แต่เราก็ว่าเราใช้มาตรการทางสังคมเพื่อให้สังคมที่เราอยู่เกิดความสงบสุข หลังจากนั้นก็เบาบางลง”

(กรรมการหมู่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

“ในเรื่องของการป้องกันยาเสพติด มันจะมีมาตรการของทั้งตำบลที่ใช้ร่วมกัน ไม่ว่าจะ เป็นมาตรการเกี่ยวกับยาเสพติด การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า กรรมการหมู่บ้านก็ออกไปช่วยกันดูแลป่าต้นน้ำทุกอย่างจะมีกฎมาตรการออกมาโดยผ่านประชาคมของทุกหมู่บ้านในตำบลน้ำเกี๊ยน บางเรื่องก็ประชุมกันทั้งตำบล เช่นเรื่องยาเสพติด ค้นหาผู้เสพยาช่วยกันทั้งตำบล บางเรื่องก็ทำเฉพาะหมู่บ้าน แต่เวียนคณะกรรมการลงปฏิบัติงานในแต่ละพื้นที่ ซึ่งในแต่ละเรื่องจะไม่เหมือนกัน รวมถึงมาตรการต่างๆเราก็มีการปรับปรุง พัฒนา แก้ไข มาตลอด เพื่อให้เข้ากับยุคสมัย”

(ผู้บริหารท้องถิ่นรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

เนื่องจากตำบลน้ำเกี๊ยนมีลักษณะเป็นชุมชนเดี่ยว วัดเดี่ยว และโรงเรียนเดียวกัน ทำให้เป็นจุดหลอมรวมความคิดและความสัมพันธ์ของคนบ้านเดียวกันในตำบลให้มีมาตรการทางสังคมเพื่อควบคุมให้เกิดความสงบแก่ประชาชนและสังคมไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเกี๊ยน, 2560)

การใช้มาตรการทางสังคมเพื่อสร้างความเรียบร้อย มีดังต่อไปนี้

1. ควบคุมการเล่นการพนันทุกชนิด ในเขตพื้นที่หมู่บ้าน ฝ่าฝืนปรับคนเล่น 500 บาท ปรับเจ้าของสถานที่ 2,000 บาท
2. ควบคุมการทะเลาะวิวาท ชกต่อยในหมู่บ้านปรับทั้งสองฝ่ายๆละ 500 บาท หากเกิดความเสียหายต่อกิจกรรมหรือคน และงานของชุมชนที่มีเจ้าภาพจัดขึ้นต้องจ่ายค่าเสียหายให้ตามความเสียหายทั้งหมด
3. ควบคุมการยิงปืน การยิงปืนในหมู่บ้านโดยไม่มีเหตุอันสมควร ปรับ 500 บาท
4. ควบคุมการใช้สารเคมีในเขตชุมชนพ่นยาฆ่าหญ้าในเขตชุมชน ปรับ 500 บาท
5. ควบคุมการอยู่เวรงานศพ ไม่นอนเป็นเพื่อนในงานศพ เมื่อถึงคิวตามคณะกรรมการจัดให้ปรับเงินคืนละ 100 บาท
6. ควบคุมการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาหมู่บ้าน จะต้องทำการพัฒนาทดแทนในครั้งถัดไป

7. ควบคุมการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน คราวเรือนที่ขาดการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควรจะต้องไปทำการพัฒนาหมู่บ้านและการพิจารณาให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐและเอกชนถูกจัดลำดับไว้ให้ในตอนท้าย

มาตรการสังคมด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีดังต่อไปนี้

1. ห้ามตัดไม้ในเขตป่าชุมชน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ ฝ่าฝืนจะถูกปรับ 1,000 บาท

2. ห้ามทิ้งขยะในพื้นที่สาธารณะที่ไม่ใช่พื้นที่ที่กรรมการกำหนดไว้ ฝ่าฝืนปรับครั้งละ 1,000 บาท

3. ห้ามมิให้ผู้ใดบุกรุกที่สาธารณะ ฝ่าฝืนปรับ 1,000 บาท และถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย

มาตรการสังคมเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมปัญหาเสพติด มีดังต่อไปนี้

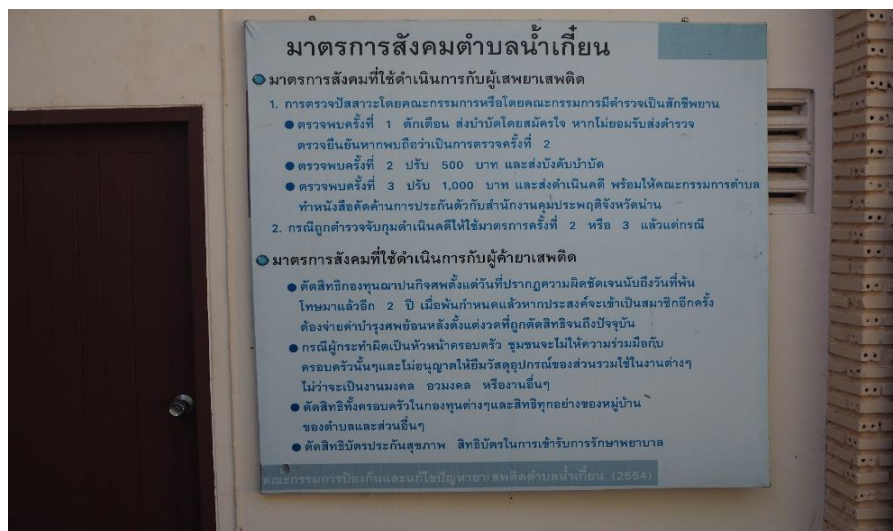
1. มีการตรวจปัสสาวะหาสารเสพติดโดยคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ตำรวจ หาก

- ตรวจพบ ครั้งแรก จะถูกตักเตือนและส่งบำบัด หากไม่ยอมรับจะนำส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- ตรวจพบ ครั้งที่ 2 ปรับเงินจำนวน 500 บาท และส่งบำบัด
- ตรวจพบ ครั้งที่ 3 ปรับเงิน จำนวน 1,000 บาท และส่งดำเนินคดี และคณะกรรมการทำหนังสือคัดค้านการประกันตัวโดยตำแหน่งของผู้นำชุมชนในตำบลทุกกรณี

2. ตัดสิทธิจากกองทุนฌาปนกิจศพ นับตั้งแต่ปรากฏความผิดชัดเจนจนถึงวันพ้นโทษมาแล้ว 2 ปี หากจะกลับเข้ามาเป็นสมาชิกต้องจ่ายย้อนหลังตั้งแต่วันที่ถูกลดสิทธิจนถึงวันที่จะเข้าเป็นสมาชิกใหม่อีกครั้ง

3. หากผู้กระทำผิดเป็นหัวหน้าครอบครัว ชุมชนจะไม่ให้ความร่วมมือกับครอบครัวนั้น และจะไม่ให้ยืมสิ่งของ วัสดุ/อุปกรณ์ของส่วนรวมไปใช้ในงานต่างๆ ของครอบครัวนั้น

ภาพที่ 1: ตีตประกาศเรื่องมาตรการสังคมตำบล ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเกี๋ยน

ต่อมาจากผลการดำเนินการในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ประชาคมตำบลน้ำเกีฮันได้มีการปรับปรุงมาตรการทางสังคมที่บังคับใช้กับผู้เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด ซึ่งทำการปรับปรุงกันล่าสุดเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2557 ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเกีฮัน, 2560)

1) ตรวจปัสสาวะพบครั้งที่ 1 ปรับ 1,500 บาท หรือบำเพ็ญประโยชน์แทนค่าปรับ 1 สัปดาห์ และให้เข้ารับการสมัครใจบำบัด

2) ตรวจปัสสาวะพบครั้งที่ 2 ส่งดำเนินคดี

3) หากไม่ปฏิบัติตามมาตรการที่ 1 ให้ปรับใช้มาตรการที่ 2 และใช้ศูนย์ยุติธรรมชุมชนระดับตำบลทำการพิจารณา

นอกจากนี้ในส่วนของคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านใหม่พัฒนา โดยเฉพาะเกี่ยวกับมาตรการการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหายาเสพติด ภายใต้การเป็นหมู่บ้านต้นกล้าของแผ่นดิน ปี 2558 ซึ่งได้มีการจัดผ้าป่าสามัคคีเพื่อหาเงินสมทบทุนกองทุนแม่ของแผ่นดิน เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2559 มีเงินทุนสะสม 35,500 บาท ซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านได้นำมาใช้ดำเนินกิจกรรมเพื่อกระตุ้น ปลุกจิตสำนึกให้ชุมชน ตื่นตัว ให้เกิดกระแสสังคมต่อต้านยาเสพติด สร้างความร่วมมือในการประชาคมหมู่บ้าน และตำบล เพื่อมุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวและชุมชนในการเป็นพลังต่อต้านยาเสพติดและเฝ้าระวังการแพร่ระบาดทุกรูปแบบ ซึ่งที่ผ่านมามีกิจกรรมที่สำคัญดังนี้ (เอกสารประเมินคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านสวยเมืองสุข บ้านใหม่พัฒนา, 2560)

1) การจัดเวทีทบทวนมาตรการทางสังคม และปรับปรุงมาตรการสังคมที่ใช้ดำเนินการอยู่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เมื่อปัญหายาเสพติดกลับมาแพร่ระบาดอีกครั้ง คณะกรรมการองค์กรพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนตำบลน้ำเกีฮัน (42 ชุมนิสิต) ได้จัดเวทีแก้ไขปัญหายาเสพติดระดับหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ละ 1 ครั้งในช่วงหัวค่ำ หมุนเวียนกันจนครบทั้ง 5 หมู่บ้าน ในการจัดเวทีเพื่อรับฟังและระดมความคิดเห็นจากประชาชนในระดับหมู่บ้าน ทบทวนมาตรการทางสังคม ผลที่เกิดขึ้นทำให้สร้างความตื่นตัว และความเข้าใจในระดับประชาชน ทำให้การบังคับใช้และการปรับปรุงมาตรการทางสังคมที่ใช้อยู่มีความเข้มแข็งและได้รับความยินยอมและเห็นชอบจากประชาชน รวมทั้งความร่วมมือจากประชาชนในการติดตามและสอดส่องปัญหายาเสพติดภายในชุมชน ดังการให้ข้อมูลต่อไปนี้

“แต่ก่อน มีข่าวว่าผู้นำหมู่บ้านเป็นผู้ค้ายาเสพติดด้วยซ้ำไป มันทำให้การว่ากล่าว ตักเตือนกันของผู้นำต่อลูกบ้านไม่สามารถใช้ได้ ความศรัทธาต่อผู้นำชุมชนลดน้อยลง แล้วก็มาประชาคม ซึ่งข้อดีคือถ้าทั้งหมดเห็นด้วยมันสามารถใช้เป็นกฎที่บีบบังคับได้”

(กรรมการหมู่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

“เมื่อมีความขัดแย้งกันเกิดขึ้น ก็จะมีศูนย์ดำรงธรรมหมู่บ้านเรียกคู่อริมาไกล่เกลี่ยกันที่ศูนย์แห่งนี้ เมื่อมีการร้องเรียนผู้ใหญ่ก็จะเรียกคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาทในชุมชน ที่คนในชุมชนเคารพนับถือกันอยู่แล้ว มานั่งทำการไกล่เกลี่ย เป็นตัวยืนพื้นในการไกล่เกลี่ยแต่ละครั้ง และมีศูนย์ยุติธรรมชุมชนอยู่ของ อบต. ด้วย”

(ผู้บริหารท้องถิ่นรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

2) ดำเนินการตรวจปัสสาวะเพื่อค้นหาผู้เสพโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน ดำเนินการสุ่มตรวจทุกเดือน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

3) เชิญผู้ที่มีรายชื่อกลุ่มเสี่ยงซึ่งเป็นรายชื่อจากการพิจารณาของประชาคมชาวบ้านและจากส่วนราชการ เช่น สภ.ภูเพียง มาประชุมทำความเข้าใจและขอร้องให้เลิกพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพยาเสพติด พร้อมทำบันทึกไว้เป็นสัญญา ซึ่งรับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยดี

4) บังคับใช้มาตรการทางสังคมอย่างเด็ดขาดกับผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับปัญหาตามที่บังคับใช้ในมาตรการสังคมระดับตำบลด้วยการให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมดังนี้

“มาตรการพิเศษในหมู่บ้าน เช่น กรณีมีผู้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดแล้วมีคำพิพากษาของศาลให้บุคคลนั้นมีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทางหมู่บ้านก็จะไม่ให้เงินมาปนกิจสงเคราะห์ เคยเกิดขึ้นแล้ว แล้วเราก็ใช้ระเบียบนี้บังคับกันจริงจังแล้ว ทำให้เห็นว่าหมู่บ้านเอาจริงเอาจังกับเรื่องนี้อยู่แล้ว”

(ผู้ใหญ่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

5) สร้างกิจกรรมป้องกันในกลุ่มเยาวชน โดยมีการจัดประชุมเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านให้เข้าใจสถานการณ์ยาเสพติดและจัดให้มีกิจกรรมร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง เช่น กีฬา ดนตรี ทำโครงการฯ เป็นต้น

6) จับคู่หูบัดดี้ระหว่างผู้นำชุมชนกับเยาวชน ที่มีความเสี่ยง เพื่อเป็นพี่ เป็นเพื่อน เป็นคนที่คอยให้คำแนะนำแทนพ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้นำ 1 คน ต่อเยาวชนกลุ่มเสี่ยง 1 – 2 คน ดึงการให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมดังนี้

“แล้วก็มีเรื่องรุ่น หรือเสี่ยวพ่วงมาด้วย คนไหนเกิด พ.ศ. ไหนก็รวมตัวกัน เดี่ยวนี้มันมี 30 กว่ารุ่นแล้ว ใช้ระบบรุ่นในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม เช่น ลูกไปทำผิด พ่อรุ่นไหนก็ให้คนรุ่นนั้นเรียกมาคุยดี อันนี้เกิดขึ้นหลังสถาปนาศึกเราเริ่มกัน ทวีฤกษ์ให้เป็นโอกาส หากทางยังไงจะสามารถกำราบเรื่องเหล่านี้ได้ ใครที่ทำตัวน่กเลง ทำตัวโอเวอร์หน่อยก็ดึงมาเป็นกรรมการ เพราะถ้าเป็นกรรมการทำอะไรไม่ได้แล้ว เพราะถ้าทำผิดก็ถือว่าผิดกติกาแล้ว”

(กรรมการหมู่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

จากการบังคับใช้มาตรการทางสังคมระดับตำบลของคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านใหม่พัฒนา จะเห็นได้ว่าปัญหาสำคัญของชุมชนตำบลน้ำเกี๋ยน รวมถึงหมู่บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 คือปัญหายาเสพติด โดยได้รับการแก้ไขและป้องกันผ่านมาตรการทางสังคมระดับตำบล ซึ่งครอบคลุมการแก้ไขปัญหาในทุกมิติของชุมชน ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยภายในสังคมขึ้น ดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมดังต่อไปนี้

“การแก้ไขปัญหายาเสพติดก็สร้างมาตรการทางสังคม ติดยู่ที่ศาลาประชาคมหมู่บ้าน ที่เป็นมาตรการทางสังคมในการช่วยกันแก้ไข ไม่ใช่ปราบปรามอย่างเดียว เราก็ต้องฟื้นฟู ให้โอกาสคนที่เค้าผิดพลาดไป”

(ผู้ใหญ่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

“ส่วนทางวัด พอมีปัญหายาเสพติดในชุมชน ของเก่าที่เก็บสะสมไว้ในวัดก็หายไป ตามเจ้าอาวาสเลย พระพุทธรูปโบราณก็หาย ชาวบ้านก็เอือมระอา แล้วก็ใช้มาตรการสังคมบังคับ บำบัด ตัดสิทธิ์ สำคัญผู้นำต้องสะอาดก่อน คุณเป็นผู้ใหญ่บ้านคุณเสนอตัว ชาวบ้านก็เลือกคุณ ถ้าทำหน้าที่ไม่ได้ก็ออกไปซะ ให้คนที่พร้อมเข้ามาบริหาร ผู้นำต้องสะอาด ต้องเป็นหลัก”

(เจ้าอาวาสรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

ด้านแผนพัฒนาและการบูรณาการการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน : จากการขับเคลื่อนในระดับตำบลน้ำเกี๋ยน ทำให้กระบวนการพัฒนาหมู่บ้านใหม่พัฒนา ดำเนินการไปภายใต้วิสัยทัศน์ของการพัฒนาตำบลน้ำเกี๋ยนคือ “กินอิ่ม นอนอุ่น ฝนดี” (องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเกี๋ยน, 2560)

กินอิ่ม หมายถึง การที่คนในชุมชน มีเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพึ่งตนเองได้

นอนอุ่น หมายถึง การที่คนในชุมชนมีสุขภาพดี

ฝนดี หมายถึง มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่มีปัญหายาเสพติด ไม่มีหนี้สิน

จากการบริหารจัดการเพื่อแก้ไขและพัฒนาหมู่บ้านโดยกลไกคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 พบว่ามีการปรับใช้แผนพัฒนาหมู่บ้านอย่างบูรณาการกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุขร่วมกัน ทำให้เป็นเกราะป้องกันปัญหายาเสพติดภายในชุมชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสามารถสรุปผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นได้ดังนี้

1. มีการนำแผนชุมชนซึ่งกำหนดไว้มาทำการปรับปรุงเพื่อรองรับกับมาตรการแผนชุมชนในแต่ละปี โดยใช้คณะกรรมการหมู่บ้านเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารจัดการหมู่บ้าน ใช้เวทีการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นเวทีในการปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยจัดให้มีการประชุมกรรมการหมู่บ้านขึ้นก่อนที่จะมีการจัดประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านใน

ทุกเดือน พร้อมจัดทำรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในแต่ละฝ่ายทุกเดือน และจัดทำบอร์ดนำเสนอผลงานการปฏิบัติงานของทีมคณะกรรมการหมู่บ้านเปิดเผยให้ประชาชนและผู้สนใจรับทราบในช่วงเดือนมีนาคมของทุกปี

2. ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดทำและปรับปรุงแผนชุมชนเป็นประจำปี ส่งเสริมให้มีการจัดประชาคมการจัดทำแผนชุมชนทุกปี เพื่อเป็นกลยุทธ์สำคัญในการแก้ไขปัญหา โดยประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมรับรู้ มีส่วนร่วมคิดหาวิธี มีส่วนในการตัดสินใจ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆของชุมชนด้วยชุมชน

3. ดำเนินงานให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหมู่บ้านที่กำหนดขึ้นร่วมกันว่า “เศรษฐกิจมั่นคง สังคมดี สุขภาพเด่น พึ่งตนเองได้” ดังนี้ (เอกสารประเมินคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านสวยเมืองสุข บ้านใหม่พัฒนา, 2560)

3.1 เศรษฐกิจมั่นคง ได้มีการจัดทำโครงการและกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อสู่เป้าหมาย ดังนี้

1) กิจกรรมศูนย์เพาะชำต้นกล้าสมุนไพรชุมชน

2) ดำเนินการโครงการตามมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบลปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 (ตำบลละ 5 ล้านบาท) จำนวน 3 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการปรับปรุงต่อเติมหอประชุมหมู่บ้าน 2) โครงการปรับปรุงอาคารประกอบกิจกรรมแม่บ้าน และ 3) โครงการปรับปรุงประปาหมู่บ้าน

3) ดำเนินการปลูกป่าชุมชนข้างสนามกีฬาในพื้นที่หมู่บ้าน และหนองซี แล้ง สาธารณประโยชน์ของตำบล

4) ดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภออุ้มผาง

5) ดำเนินโครงการทำแนวป้องกันไฟฟ้าในแนวป่าชุมชนหนองผ้าอ้อม

6) ดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพพระยาสัน ร่วมกับ กศน. ตำบลน้ำเกียน เช่น การอบรมสานเส้นพลาสติก การทำเตาเผาชีวมวล การเลี้ยงกบในบ่อ เป็นต้น

3.2 สังคมดี

1) ดำเนินโครงการจัดงานประเพณีของท้องถิ่นทุกปี เช่น ประเพณีวันสงกรานต์ งานเทศกาลลอยกระทง และร่วมกิจกรรมงานประเพณี 6 เป็ง เป็นต้น

2) ดำเนินโครงการสังคมแห่งการเรียนรู้ ในกิจกรรมการอบรมให้ความรู้และการศึกษาดูงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเกียน

3) ดำเนินโครงการพลังปัญญา ในกิจกรรมการอบรมให้ความรู้ร่วมกับธนาคารออมสิน สาขาน่าน

4) ดำเนินโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ในการป้องกันปัญหายาเสพติดและสร้างความรู้สึกสามัคคีภายในชุมชน

5) ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ร่วมกับวัดโป่งคำ ซึ่งได้รับรางวัลชนะเลิศระดับเหนือ ในปี พ.ศ. 2559

6) ดำเนินโครงการหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ซึ่งเป็นกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อทำสาธารณประโยชน์ให้แก่ส่วนร่วมร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง

7) ดำเนินกิจกรรมระดมทุนด้านการจัดทำผ้าป่าสามัคคีเพื่อหารายได้สมทบทุนกองทุนแม่ของแผ่นดิน และกองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้านในช่วงวันสงกรานต์ ทุกปี

8) ดำเนินกิจกรรมโครงการอบรมครอบครัวสุขภาพดี สุวิถีพอเพียงร่วมกับ รพ.สต. น้ำเกียน

9) ดำเนินกิจกรรมคู่อำบัต คู่อบัตดี เพื่อให้แกนนำชุมชนได้ติดตามและควบคุมพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

10) ดำเนินกิจกรรมกลุ่มเยาวชน TO BE NUMBER ONE บ้านใหม่พัฒนา

11) ดำเนินกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรม ดนตรีพื้นบ้านจากครูเพลงพื้นบ้านในหมู่บ้านสู่เยาวชนในหมู่บ้าน

3.3 สุขภาพเด่น

1) ดำเนินโครงการกินเป็น เน้นผัก รักการออกกำลังกาย

2) จัดกิจกรรมรณรงค์ออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายในตอนเย็นร่วมกับกลุ่มออกกำลังกายของหมู่บ้าน

3) ดำเนินโครงการรณรงค์ป้องกันไข้เลือดออกโดยทีมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านร่วมกับ รพ.สต. น้ำเกียน

4) ดำเนินโครงการธนาคารขยะ และกิจกรรมที่ทำต่อเนื่องกับการคัดแยกขยะในครัวเรือน และการจัดการขยะตามถนนสาธารณะในหมู่บ้าน

5) ดำเนินโครงการส่งเสริมการปลูกผัก และบริโภคผักพื้นบ้านอาหารสมุนไพร ให้ทุกหลังคาเรือนปลูกพืชผักสมุนไพรลดโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง อย่างน้อยครัวเรือนละ 5 ชนิด

6) ดำเนินโครงการแกนนำครอบครัวสร้างสุขภาพด้วยการออกกำลังกายและบริโภคผักปลอดสารพิษ

7) ดำเนินโครงการจัดเขตประกอบอาหารปลอดภัย ไม่กินดิบในงานบุญ งานประเพณี

3.4 พึ่งตนเองได้

1) ดำเนินกิจกรรมจัดทำซุ้มป้ายหมู่บ้านด้วยงบประมาณและแรงงานของประชาชนในหมู่บ้าน

2) ดำเนินจัดทำกิจกรรมคุ้มหมู่บ้านในแต่ละหมวด/คุ้ม โดยให้มีกิจกรรมภายในหมวดที่เน้นการดูแลและช่วยเหลือกัน ซึ่งแบ่งออกเป็น 8 หมวด มีหัวหน้าหมวดทุกหมวดเป็นกรรมการหมู่บ้านด้วย

3) ดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการรวมกลุ่มและการดำเนินการออมทรัพย์ของหมู่บ้าน ซึ่งภายในหมู่บ้านใหม่พัฒนา มีการจัดตั้งกลุ่ม/กองทุน/องค์กรต่างๆในชุมชนขึ้นจำนวน 21 กลุ่มดังนี้

- 3.1) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีสมาชิกจำนวน 60 คน มีเงินทุนจำนวน 25,000 บาท
- 3.2) กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน มีสมาชิกจำนวน 280 คน มีเงินทุนจำนวน 2,600,000 บาท
- 3.3) กองทุนแม่ของแผ่นดิน มีสมาชิกจำนวน 558 คน มีเงินทุนจำนวน 35,000 บาท
- 3.4) กลุ่มกองทุนเพื่อการเกษตร มีสมาชิกจำนวน 60 คน มีเงินทุนจำนวน 210,000 บาท
- 3.5) กลุ่มกองทุนแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.) มีสมาชิก 40 คน มีเงินทุน 420,000

บาท

- 3.6) กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนวันละ 1 บาท มีสมาชิก 2,003 มีเงินทุน 6,000,0000 บาท
- 3.7) กลุ่มเลี้ยงโคบ้านใหม่พัฒนา มีสมาชิก 15 คน มีเงินทุน 175,000 บาท
- 3.8) กลุ่มผู้สูงอายุ มีสมาชิก 87 ราย
- 3.9) กลุ่มชมรม อปพร. และตำรวจบ้าน มีสมาชิก 10 คน มีเงินทุน 9,000 บาท
- 3.10) กลุ่มสตรีแม่บ้าน มีสมาชิก 100 คน มีเงินทุน 75,000 บาท
- 3.11) กลุ่มชมรม อสม. บ้านใหม่พัฒนา มีสมาชิก 11 คน มีเงินทุน 20,000 บาท
- 3.12) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชีววิถี มีสมาชิก 111 คน มีเงินทุน 11,100 บาท
- 3.13) กลุ่มผู้ใช้น้ำฝายน้ำล้น มีสมาชิก 36 คน มีเงินทุน 9,000 บาท
- 3.14) กลุ่มออกกำลังกาย มีสมาชิก 30 คน
- 3.15) กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ศพตำบลน้ำเกี๋ยน มีสมาชิก 608 คน มีเงินทุน 18,000 บาท
- 3.16) กองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้าน มีสมาชิก 558 คน มีเงินทุน 69,700 บาท
- 3.17) กองทุนสงเคราะห์หมู่บ้าน มีสมาชิก 558 ราย มีเงินทุน 30,000 บาท
- 3.18) กองทุนบำรุงระบบประปาหมู่บ้าน มีสมาชิก 110 ราย มีเงินทุน 95,000 บาท
- 3.19) กองทุนธนาคารขยะ มีสมาชิก 70 ราย มีเงินทุน 11,352 บาท
- 3.20) กลุ่มเลี้ยงไก่ มีสมาชิก 40 ราย มีเงินทุน 5,000 บาท
- 3.21) กลุ่มทำขนม มีสมาชิก 15 ราย มีเงิน 10,000 บาท

ในจำนวนนี้มีกลุ่มที่น่าสนใจและนำไปสู่การขยายแผนพัฒนาหมู่บ้านเพื่อผลักดันการพัฒนาโครงการอื่นๆ ตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินโครงการ **กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลน้ำเกี๋ยน (กองทุนวันละ 1 บาท)** ซึ่งประสบความสำเร็จและเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ชุมชน/หมู่บ้านอื่นๆ ในการใช้เป็นตัวแบบในการดำเนินการ ซึ่งสามารถแสดงข้อมูลเพิ่มเติมที่สำคัญได้ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเกี๋ยน, 2560)

กองทุนนี้เกิดจากแนวคิดเฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุข จากเงิน 1 บาทและชาวบ้านอยากมีสวัสดิการ จึงเกิดการจัดตั้งกองทุนขึ้น เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2549

หลักการสำคัญของกองทุน ได้แก่ 1) ไม่เน้นการกักขัง และให้ออมเพียงวันละ 1 บาท เพื่อฝึกวินัยในการออม และไม่ส่งผลกระทบต่อรายได้ของครอบครัว และ 2) เป็นการเฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุข จากเงินสะสมเพียงวันละ 1 บาท เพื่อจัดสวัสดิการให้กันเมื่อยามเกิด แก่ เจ็บ ตาย ทำให้สังคมเป็นสังคมแห่งการเอื้ออาทรกันและกัน

วัตถุประสงค์กองทุน ได้แก่ 1) เพื่อส่งเสริมการออมของสมาชิก และ 2) เพื่อจัดสวัสดิการไว้ดูแลสมาชิกในเรื่องเกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย

การจัดการกองทุนสวัสดิการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย

เกิด : สมาชิกที่คลอดบุตร จะได้รับสวัสดิการเงินรับขวัญเด็กสำหรับเด็กจำนวน 500 บาท ต่อ 1 คน แม่ที่นอนโรงพยาบาลจากการคลอดบุตร จะได้รับสวัสดิการ เป็นเงินจำนวน 100 บาท ต่อคืน แต่รวมกันสูงสุดไม่เกิน 500 บาทต่อปี

แก่ : กรณีสมาชิกออมเงินครบตามระยะเวลาตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป และมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จะได้รับสวัสดิการเป็นเงินบำนาญรายเดือน จำนวนไม่น้อยขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ออมดังตัวอย่างนี้

ออมครบ 15 ปี อายุ 60 ปี ได้บำนาญเดือนละ 300 บาท

ออมครบ 20 ปี อายุ 60 ปี ได้บำนาญเดือนละ 400 บาท

ออมครบ 25 ปี อายุ 60 ปี ได้บำนาญเดือนละ 500 บาท

เจ็บ : สมาชิกที่นอนโรงพยาบาล จะได้รับสวัสดิการ 100 บาท ต่อ 1 คืน แต่รวมกันแล้วไม่เกิน 500 บาทต่อปี

ตาย : ออมครบ 180 วัน (6 เดือนเต็ม) หากสมาชิกเสียชีวิต จะได้รับค่าทำศพ 2,500 บาท

ออมครบ 365 วัน (1 ปี เต็ม) หากสมาชิกเสียชีวิต จะได้รับค่าทำศพ 5,000 บาท

ออมครบ 730 วัน (2 ปีเต็ม) หากสมาชิกเสียชีวิต จะได้รับค่าทำศพ 10,000 บาท

ออมครบ 1,460 วัน (4 ปีเต็ม) หากสมาชิกเสียชีวิต จะได้รับค่าทำศพ 15,000 บาท

ออมครบ 2,920 วัน (8 ปีเต็ม) หากสมาชิกเสียชีวิต จะได้รับค่าทำศพ 20,000 บาท

ออมครบ 5,840 วัน (16 ปีเต็ม) หากสมาชิกเสียชีวิต จะได้รับค่าทำศพ 30,000 บาท

กรณีที่สมาชิกลาออก จะได้รับเงินออมคืนตั้งแต่วันแรกเข้าจนถึงวันสุดท้ายโดยไม่มีดอกเบี้ย และหักเงินสวัสดิการที่ได้รับไปก่อนออกด้วย

ทั้งนี้ กองทุนสวัสดิการชุมชน ได้มีการบริหารงานโดยองค์กรพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน ตำบลน้ำเกีฮัน (42 ชุมชน) ทำให้สามารถขับเคลื่อนกองทุนไปพร้อมมาตรการทางสังคมที่ประกาศใช้ บังคับในระดับตำบลควบคู่กันไปได้

ด้านการนำวัฒนธรรมมาบูรณาการการพัฒนาหมู่บ้าน: จากผลการดำเนินการของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบังคับใช้มาตรการทางสังคม และการส่งเสริมการรวมกลุ่มต่างๆในชุมชน ในรูปของ บวรส (บ้าน วัด โรงเรียน ส่วนราชการ) ตามที่ได้นำเสนอในหัวข้อก่อนหน้านี้ และต่อมาทางวัดโป่งคำ ได้คัดเลือกให้บ้านใหม่พัฒนาหมู่ที่ 4 เป็นหมู่บ้านรักษาศีลห้าที่เหมาะสมจะเป็นตัวอย่างใน

การส่งเข้าประกวดในระดับจังหวัดและระดับภูมิภาค ซึ่งสามารถลดปัญหาทางด้านศีลธรรมและสังคม ให้เป็นสังคมอยู่ดีมีสุข และได้รับการยกย่องและเป็นแบบอย่าง ซึ่งในหมู่บ้านได้มีการจัดทำมาตรการ สังคมเกี่ยวกับสุรา ได้แก่ (เอกสารประเมินคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านสวยเมืองสุข บ้านใหม่พัฒนา, 2560)

1) ห้ามผู้ใดเลี้ยง จำหน่าย จ่าย แจกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานศพ ถ้ามีการฝ่าฝืนข้อห้ามนี้ ให้ปรับเงินฌาปนกิจศพไว้จำนวน 5,000 บาท

2) ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้ติดสุรา หรือมีอาการมึนเมาจนครองสติไม่ได้ ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2535 มาตรา 29

3) ห้ามแบ่งขายสุรา ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2535 มาตรา 30

4) ห้ามไม่ให้มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด ในการแข่งขันกีฬาภายในตำบล

5) กำหนดให้บริเวณหอประชุมหมู่บ้านเป็นเขตปลอดบุหรี่และเหล้า

ทั้งนี้สามารถแสดงข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

“มาตรการทางสังคม เค้าคู่กันทั้งตำบล คุยมานานแล้ว มาช่วงหลังก็เพิ่มโทษเช่น เดิมปรับ 500 อาตมาบอก 1500 เลย ถ้ามีปัญหาเรื่องยาเสพติดจะตัดความช่วยเหลือ ถ้ามี ปัญหาจริงๆอาตมาก็ไม่รับนิมนต์เลย แล้วชาวบ้านก็ทำตามประเพณี คุยกับชาวบ้าน แล้วก็ เทศน์ให้คำแนะนำเพื่อเตือนภัยชาวบ้าน งานสวดไม่มีการเล่นการพนัน มีเงินสงเคราะห์ศพอยู่ ถ้ามีการเล่นการพนันจะหักไว้ 5000 ไม่มีเหล้า ใครเข้ามาก็ปรับคนนั้นซะ ไม่เลี้ยงอาหาร กลางคืน ที่นี่เค้ช่วยเหลือกัน จัดเป็นวาระตำบล มีเฉพาะน้ำเปล่า หรือน้ำสมุนไพรพอก ก็ลด ค่าใช้จ่ายของเจ้าภาพได้”

(เจ้าอาวาสวัดแห่งหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

2. หมู่บ้านหนองหว้า หมู่ที่ 5 ตำบลโนนแดง อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น

ประวัติหมู่บ้าน : จากการบอกเล่าของผู้อาวุโสภายในหมู่บ้านคนหนึ่งเมื่อปี 2560 (อ้างถึงในเอกสารประเมินคณะกรรมการหมู่บ้านสวยเมืองสุข บ้านหนองหว้า, 2560) เล่าว่า หมู่บ้านหนองหว้า ได้ก่อกำเนิดจากการอพยพของนายเหล่า อ่อนตาและครอบครัว มาจากบ้านหัวนาคำ อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้มาอาศัยอยู่ที่บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านปัจจุบันที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำนา เลี้ยงสัตว์ ต่อมาญาติพี่น้องและครอบครัวอื่นๆก็อพยพย้ายครอบครัวของตนมาอยู่กันมากขึ้น โดยตั้งชื่อหมู่บ้านว่าครั้งแรกว่า “บ้านหว้า” ตามลักษณะของต้นไม้ใหญ่ที่มีในท้องถิ่นต้นหนึ่งที่เกิดขึ้นโดดเด่นในบริเวณนั้น ต่อมาเมื่อมีการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แกนนำชาวบ้านยุคนั้นได้จัดแจ้งขอจัดตั้งหมู่บ้านต่อทางราชการชื่อว่า “หนองหว้า” แทนชื่อ “หว้า” เดิม เพื่อแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์เพราะมีหนองน้ำที่ให้ชาวบ้านได้ใช้อุปโภคบริโภค ร่วมกันตลอดปีเรียกว่าหนองหว้า ทั้งนี้มีผู้ใหญ่บ้านที่อยู่ในตำแหน่งมาแล้ว 6 คนดังนี้ 1) นายเสาร์ ไชยสิทธิ์, 2) นายสม แสนตรง, 3) นายพา อ่อนตา, 4) นายน้อย สุภีร์, 5) นายหมุน ผิวขม และ 6) นายบุญทัน ศรีแก้ว

ลักษณะทั่วไป: หมู่บ้านหนองหว้ามีจำนวนครัวเรือนทั้งหมดจำนวน 114 หลังคาเรือน มีจำนวนประชากร 496 คน แยกเป็นชาย จำนวน 246 คน และหญิง 250 คน มีพื้นที่ประมาณ 1,520 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่อยู่อาศัยจำนวน 70 ไร่ พื้นที่ประกอบกิจกรรมทางการเกษตร 1,430 ไร่ และพื้นที่ป่าไม้ชุมชนและสาธารณะประโยชน์จำนวน 20 ไร่ (ข้อมูลที่ทำกรปกครองอำเภอโนนศิลา เดือนธันวาคม 2562) ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 90 มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี 39,993 บาท (ข้อมูล จปฐ หมู่บ้านหนองหว้า, 2562) ซึ่งหมู่บ้านตั้งอยู่ริมถนนหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) ทางทิศใต้ของศาลากลางจังหวัดขอนแก่นมีระยะทางห่าง 50 กิโลเมตร และห่างจากที่ว่าการอำเภอโนนศิลาไปทางทิศเหนือระยะทาง 8 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่อื่นดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับบ้านหัวหนอง หมู่ที่ 1 ตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ทิศใต้ ติดต่อกับบ้านนาโคก หมู่ที่ 3 ตำบลโนนศิลา อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ บ้านห้วยแคน หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านหัน อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น

ทิศตะวันตก ติดต่อกับบ้านหนองทุ่ม หมู่ที่ 3 ตำบลโนนแดง อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น

คณะกรรมการหมู่บ้าน: คณะกรรมการหมู่บ้านหนองหว้า ประกอบด้วย สมาชิก 22 คน แบ่งเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ จำนวน 7 ฝ่ายดังนี้

1. คณะทำงานด้านอำนวยการ

1.1 นายบุญทัน ศรีแก้ว ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกรรมการ

1.2 นายสมพงษ์ เหง้าทอง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการ

1.3 นางระเบียบ ราศรี ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการ

1.4	นางยนต์ ใจแน่น	ส.อบต.	กรรมการ
1.5	นายทองมา พรหมนอก		กรรมการ
1.6	นายบุญนาค เจริญอินทร์		กรรมการ
1.7	นายสมจิตร ใจดี		กรรมการ
2.	คณะกรรมการด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย		
2.1	นายสมพงษ์ เหง้าทอง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ประธานกรรมการ
2.2	นายวิรัช เค้าจิว		กรรมการ
2.3	นายสมคิด ศรีโคตรอัน		กรรมการ
2.4	นางเล็ก ท้องลี้มสุด		กรรมการ
3.	คณะกรรมการด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน		
3.1	นางยนต์ ใจแน่น	ส. อบต.	ประธาน
3.2	นายประมวล โนนทะเลเสน	ส. อบต.	กรรมการ
3.3	นายหมุ่น ผิวขม		กรรมการ
3.4	นางสุพัส สุภีร์		กรรมการ
3.5	นางสะอาด พาโนกือ		กรรมการ
4.	คณะกรรมการด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ		
4.1	นายสมจิตร ใจดี		ประธาน
4.2	นายชม แป้น้อย		กรรมการ
4.3	นายหมุ่น ผิวขม		กรรมการ
4.4	นางยนต์ ใจแน่น		กรรมการ
4.5	นางสุพัส สุภีร์		กรรมการ
5.	คณะกรรมการด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข		
5.1	นายทองมา พรหมนอก		ประธาน
5.2	นางสะอาด พาโนกือ		กรรมการ
5.3	นางพวงทอง คำสุเรศ		กรรมการ
5.4	นางยนต์ ใจแน่น		กรรมการ
6.	คณะกรรมการด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม		
6.1	นายบุญนาค เจริญอินทร์		ประธาน
6.2	นายสร้อย ศรีมงคล		กรรมการ
6.3	นายบุญธรรม โพธิ์อุดม		กรรมการ
6.4	นายสมพร โพธิ์อุดม		กรรมการ
6.5	นายสมบัติ ชัยวงศ์		กรรมการ

7. คณะกรรมการด้านการจัดการขยะชุมชน

7.1 นายบุญทัน ศรีแก้ว	ประธาน
7.2 นางสุรภาพร สุภีร์	กรรมการ
7.3 นางระเปียบ ราศรี	กรรมการ
7.4 นางสุพัส สุภีร์	กรรมการ
7.5 นายสมพงษ์ เหง้าทอง	กรรมการ

โครงสร้างการบริหารของคณะกรรมการหมู่บ้าน มีจุดเด่นที่น่าสนใจและเป็นนวัตกรรมทางด้านการบริหารได้ดังนี้

1. ระบบการเลือกตั้งผู้นำหมู่บ้าน ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากการขึ้นสู่ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านหนองหว้าคือ การเคารพเสียงของประชาชนในหมู่บ้านในการลงคะแนนเลือกตั้ง เมื่อชาวบ้านเลือกใครแล้ว คนอื่นก็จะยอมรับมตินั้นและร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านต่อไป ดังเช่นผู้ที่เคยเป็นอดีตผู้ใหญ่บ้านและแพะคะแนนในการลงสมัครรับเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านครั้งล่าสุดเมื่อปี 2554 ปัจจุบันก็ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของผู้ใหญ่บ้านในคณะกรรมการหมู่บ้าน

นอกจากนี้ในการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน ได้มีการใช้ระบบการทาบทามและวางตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านไว้เพื่อเป็นฐานคะแนนเสียงและช่วยเหลือการทำงานของผู้ใหญ่บ้านแบบหมุนเวียนสับตำแหน่งกันคราวละ 2 ปี ดังการให้ข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้

“ระบบการแต่งตั้งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านแบบขึ้น ลงๆ มาจากการให้คำมั่นสัญญาตอนหาเสียงที่จะให้มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านคราวละสองปี มีระบบผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเงา ที่ทำหน้าที่แทนกันได้เช่นเดิมในหมู่บ้าน คนที่แต่งตั้งทางการก็เอาเงินเดือนมาแบ่งคนที่เงาด้วย เหมือนเวียนกันไปในหมู่คนที่สนับสนุนตนเองเป็นผู้ใหญ่บ้าน เป็นเทคนิคการหาเสียงอย่างหนึ่งในการสร้างเครือข่ายฐานคะแนนให้กับผู้สมัครในหมู่บ้าน”

(กรรมการหมู่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

2. ระบบการวางตำแหน่งกรรมการหมู่บ้านและการจัดระบบสวัสดิการ ซึ่งเน้นการสร้างความร่วมมือและสามัคคีกันภายในหมู่คณะ ดังข้อมูลต่อไปนี้

“ในด้านผลงานที่สำคัญของหมู่บ้านหนองหว้าที่ส่วนราชการยอมรับ คือ 1) ความสามัคคี และ 2) การมีส่วนร่วม โดยความสามัคคี คือ กรรมการหมู่บ้านในแต่ละด้านจะมีออกมาชัดเจน มีคณะกรรมการคุ้ม คณะกรรมการฝ่ายต่างๆที่ทำงานด้วยกันมาตลอด ชาวบ้านร่วมกันพัฒนาทุกเดือน ส่วน การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่อำเภอ ส่งข้าราชการเข้ามาร่วมทำกิจกรรมในหมู่บ้าน เพื่อให้งานออกมาดี ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วม ในฐานะตัวแทนอำเภอ ทำให้เกิดความกระตือรือร้นของชาวบ้านที่ต้องการเข้ามาร่วมทำงาน เวลาที่มีส่วนราชการลงมาทำกิจกรรม ชาวบ้านทั้งหมดจะสนใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ส่วนกรรมการหมู่บ้านก็อาจเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงนำพาชาวบ้านทำกิจกรรมต่างๆ”

(ผู้ใหญ่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

“เวลาเลือกกรรมการหมู่บ้านก็จะเลือกจากที่ประชุมประชาคมชาวบ้าน รวมทั้งการพิจารณาจากตัวแทนคุ้มบ้านแต่ละคุ้มที่ทำงานกันอยู่แล้วให้เข้ามาช่วยบริหารหมู่บ้าน แล้วก็ให้เงินเดือนคนละห้าร้อยทุกคน โดยการปรึกษากันระหว่างผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภา อบต. ของหมู่บ้าน แต่อย่างไรก็ตามชาวบ้านก็มีจิตอาสาในการทำงานสาธารณะในหมู่บ้านอยู่แล้ว แต่กรรมการหมู่บ้านก็เห็นว่าจิตอาสาเหล่านั้นเป็นงานในหน้าที่ของตนเอง แต่จะเอาเงินเดือนเฉพาะตัวเองจึงไม่ถูกต้องขอบรรณานัก จึงต้องการให้เงินเดือนเป็นค่าตอบแทนกรรมการหมู่บ้านทุกคนที่มาช่วยทำงาน”

(กรรมการหมู่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

“นอกจากนี้ในทีมคณะกรรมการหมู่บ้าน จะมีการเจียดเงินเดือนของผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้กับกรรมการหมู่บ้านคนอื่นๆ ใช้จ่ายด้วย แต่ละคนจะได้เดือนละห้าร้อยบาท เพราะทำงานอะไรกรรมการหมู่บ้านจะมาทำด้วย ให้เหมือนเป็นเงินเดือนของกรรมการหมู่บ้าน”

(กรรมการหมู่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

จากข้อมูลข้างต้นจะทำให้เห็นว่าการเกลี้ยเงินเดือนของกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง ได้แก่ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อจัดเป็นค่าตอบแทนให้แก่กรรมการหมู่บ้านคนอื่นๆ ที่ไม่มีค่าตอบแทนเพื่อช่วยเหลือด้านสวัสดิการที่มาช่วยทำงานให้แก่หมู่บ้านจำนวนเดือนละ 500 บาท ทำให้กรรมการหมู่บ้านมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

ด้านการบริหารงานทั่วไป: จากการให้ข้อมูลของเวทีประชุมกลุ่มย่อยในหมู่บ้านสามารถสรุปผลการปฏิบัติด้านการบริหารงานทั่วไปที่เกิดขึ้นได้ดังนี้

1. มีระบบการจัดการงานธุรการ การรับจ่ายและเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของหมู่บ้าน รวมทั้งเอกสารต่างๆของหมู่บ้านจะดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการหมู่บ้าน และมีสำนักงานคณะกรรมการหมู่บ้านที่เป็นเอกเทศชัดเจนเพื่อความสะดวกในการประชุมและติดต่อประสานงาน

2. การรับจ่ายและเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนต่างๆ จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้ในแต่ละกองทุนในรูปของคณะกรรมการในแต่ละกองทุน และปฏิบัติหน้าที่โดยเคร่งครัด โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยจะมีการแจ้งยอดรายรับ – รายจ่ายในที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านทุกครั้งที่มีการเคลื่อนไหวทางบัญชี

3. ผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้านฝ่ายต่างๆ มีการนำข้อราชการ ประกาศ ระเบียบ คำสั่ง และนโยบายของรัฐบาลไปชี้แจงในที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อให้ชาวบ้านทุกคนได้ทราบอย่างตรงกัน ซึ่งจะมีการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน และประชุมประชาคมชาวบ้านอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งสามารถแสดงได้จากข้อมูลดังต่อไปนี้

“คนในหมู่บ้านต่างถือมาตรฐานเดียวกันหมด ไม่มีแบ่งคนจน คนรวย แบ่งครอบครัวข้าราชการ ครอบครัวชาวบ้าน เวลาจัดกิจกรรมที่มีการลงแขกกันระหว่างชาวบ้าน ถ้าใครไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ก็จะมีคนสนับสนุนเงินเป็นค่าอาหารว่างแก่ชาวบ้านคนอื่นๆ ที่มาช่วยงาน เป็นการแสดงน้ำใจในการช่วยเหลือกัน แต่กว่าจะเป็นแบบนี้ได้ เราก็จะต้องทำการประชุมกันก่อน เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน มันจึงจะไม่เกิดผลกระทบตามมา เวลาประชุมหมู่บ้าน จะเข้าทุกหลังคาเรือน และมีสมาชิกประชุมไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกหมู่บ้าน ทำให้เวลาทำอะไรก็จะทำให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ เช่น การสร้างถังบรรจุน้ำ ก็ใช้แรงงานของชาวบ้าน การสร้างศาลาประชาก็เช่นเดียวกัน แบ่งแรงงานหมุนเวียนตามคุ้มๆ วันนี้เวรคุ้มนี้ ถ้าบ้านไหนไม่ว่างก็จะนำเงินมาให้เพื่อซื้ออาหารการกินกันในกลุ่มคนทำงาน”

(กรรมการหมู่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

4. ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในหมู่บ้านผ่านทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านในตอนเช้า และเย็นของวันที่ต้องมีการแจ้งข่าวสาร และติดประกาศในที่สาธารณะต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ รวมทั้งมีการตั้งกลุ่ม Line Application ของหมู่บ้านในการติดต่อประสานงานและแจ้งข่าวสาร ประชาสัมพันธ์กับชาวบ้านในหมู่บ้านที่สะดวกและรวดเร็ว

5. ระบบคุ้มบ้าน ภายในหมู่บ้านหนองหว้ามีการแบ่งการปกครองออกเป็นคุ้มบ้านเพื่อการบริหารจัดการและระบบดูแลกัน มีทั้งหมด 6 คุ้ม ดังนี้

- 1) คุ้มเย็นจิตร มีจำนวนครัวเรือน 24 หลัง มีประชากร 75 คน มี นายบุญธรรม โพธิ์อุดม เป็นหัวหน้าคุ้ม
- 2) คุ้มมิตรภาพ มีจำนวนครัวเรือน 15 หลังคาเรือน มีประชากร 50 คน มี นางสุรภาพร พิรพัฒน์วงศ์ เป็นหัวหน้าคุ้ม
- 3) คุ้มมิตรไมตรี มีจำนวนครัวเรือน 13 หลังคาเรือน มีประชากร 57 คน มีนายเสมอ พิศสุวรรณ เป็นหัวหน้าคุ้ม
- 4) คุ้มสันติสุข จำนวน 15 หลังคาเรือน มีประชากร 63 คน มีนางสอาด พาโนกือ เป็นหัวหน้าคุ้ม
- 5) คุ้มศรีสง่า จำนวนครัวเรือน 17 หลังคาเรือน ประชากร 80 คน มีนายประจวบ บุสำโรง เป็นหัวหน้าคุ้ม
- 6) คุ้มสุขสันต์ จำนวนครัวเรือน 23 หลังคาเรือน จำนวนประชากร 91 คน มีนายมนัส แก้วโลก เป็นหัวหน้าคุ้ม

การจัดระบบคุ้มบ้าน ของหมู่บ้านหนองหว้า นำไปสู่การพัฒนาาระบบดูแลและช่วยเหลือการทำงานสาธารณะของหมู่บ้านด้วย ซึ่งทำให้สร้างความสามัคคีภายในหมู่บ้านได้อีกทางด้วย

ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด: ในการปฏิบัติหน้าที่ทางด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหมู่บ้าน มีดังนี้

1. การวางกฎกติกาของหมู่บ้านหนองหว้า หมู่ที่ 5 ซึ่งชาวบ้านหนองหว้า ได้ประชุมประชาคมร่วมกัน เพื่อกำหนดกติกาของหมู่บ้าน สำหรับเป็นเครื่องมือควบคุมพฤติกรรมกรรมกรอยู่ร่วมกันของชาวบ้าน เพื่อให้เกิดความสงบ สันติสุข สามัคคี ประองตอง สมานฉันท์ โดยที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน ได้มีมติยอมรับข้อตกลงร่วมกันและออกเป็นกฎหมู่บ้าน ประกาศ ณ วันที่ 30 ตุลาคม 2554 ดังนี้ (เอกสารการประเมินคณะกรรมการหมู่บ้าน “บ้านสวยเมืองสุข” บ้านหนองหว้า, 2560)

1) ถ้าเข้าร่วมประชุมหมู่บ้านใน 1 ปี ไม่ถึงร้อยละ 50 ของการจัดประชุมหมู่บ้านจะไม่มีสิทธิ์ยืมเงินจากระบบกองทุนการเงินหมู่บ้าน

2) ไม่อนุญาตให้เยาวชนหรือวัยรุ่นขับมอเตอร์ไซด์ส่งเสียงดังรบกวนชาวบ้านคนอื่น หากฝ่าฝืนจะมีการกล่าวตักเตือน หากไม่ทำตามครั้งต่อไปจะปรับ 1,000 บาท

3) ถ้าไม่เข้าร่วมงานโยธาของหมู่บ้านจะมีการปรับครั้งละ 50 บาทต่อครัวเรือน

4) ถ้ามีการก่อวินาศกรรมในการจัดงานต่างๆ ในหมู่บ้าน จะมีการปรับค่าเสียหายตามความจริง

5) ถ้าหากครอบครัวใดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแล้วจะมีการกล่าวตักเตือนไม่ให้มีการปรับปรุงเกิน 3 ครั้งจะมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการตามความผิดต่อไป

2. มีมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้กลไกของคณะกรรมการหมู่บ้านในการสร้างพลังสังคมและพลังชุมชนเอาชนะยาเสพติด ดำเนินการให้ผู้เสพยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพแบบบูรณาการ และดำเนินการแก้ไขปัญหากลุ่มผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในหมู่บ้าน โดยใช้ทุนดำเนินการจากกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านหนองหว้า ที่ได้รับพระราชทานครั้งแรกเมื่อปี 2558 จำนวน 8,000 บาท และมีการจัดกิจกรรมของชาวบ้านเพื่อหาเงินสมทบทุนอีกจำนวน 23,000 บาท รวมเป็นเงินสะสม 31,000 บาท เพื่อใช้ในการช่วยเหลือประชาชนผู้ที่เสี่ยงต่อปัญหาเสพติดสำหรับการลงทุนประกอบอาชีพ และกิจกรรมสาธารณประโยชน์เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนห่างไกลยาเสพติด

3. มีการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นข้อพิพาทในเรื่องเล็กน้อยเพื่อให้ชาวบ้านอยู่ร่วมกันอย่างญาติมิตร สามัคคี ลดปัญหาความบางหมางใจกันภายในหมู่บ้านได้

4. มีการจัดตั้งภาคีเครือข่ายในการทำงานของหมู่บ้านร่วมกับสถานีตำรวจภูธรโนนศิลา ในการจัดตั้งสถานีตำรวจหมู่บ้าน เพื่อตรวจรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน มีการจัดตั้งเครือข่ายการข่าวในการป้องกันเหตุร้าย การปราบปรามอาชญากรรมร่วมกับอำเภอ จังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อลดปัญหาอาชญากรรมหรือแหล่งอบายมุขในหมู่บ้าน โดยมีคณะกรรมการของหมู่บ้านร่วมรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนในพื้นที่และประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.โนนศิลาในการสอดส่องดูแลและรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของประชาชนตลอด 24

ข้าวโม่ ทั้งนี้ถือเป็นนวัตกรรมการบูรณาการร่วมกับชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และอาสาสมัครตำรวจบ้าน (อส.ตร.) เพื่อความสงบสุขของหมู่บ้าน โดยที่มาคือ เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2559 มีคนร้ายขโมยวัวของนายสมจิตร ป้องแพง ประชาชนในหมู่บ้านซึ่งนำวัวไปผูกเลี้ยงไว้ที่ทุ่งนา เมื่อเวลา 15.30 น. จะไปนำวัวกลับเข้าคอกแต่วัวได้หายไป จึงมาแจ้งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านได้เรียกประชุมคณะกรรมการด้านปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยและได้นำไปแจ้งความไว้ที่ สภ.โนนศิลา และได้้นำกำลังชุดรักษาความสงบภายในหมู่บ้าน (ชรบ.) และอาสาสมัครตำรวจหมู่บ้าน (อส.ตร. หมู่บ้าน) ออกตามหาวัวที่หาย จนได้ข่าวเส้นทางที่คนร้ายนำวัวหนีไป เวลาประมาณ 18.00 น. จึงสามารถร่วมกันจับคนร้ายได้ 3 คน พร้อมได้วัวที่ถูกขโมยไปกลับคืนได้ ต่อมาในเดือนตุลาคม ชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์สถานีตำรวจภูธรโนนศิลา (สภ.โนนศิลา) ได้ลงพื้นที่ตามโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ปีงบประมาณ 2560 คณะกรรมการหมู่บ้านหนองหว้าและ สภ.โนนศิลา จึงได้หารือร่วมกันและยกระดับการรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้านขึ้นเป็น “โครงการสถานีตำรวจหมู่บ้านหนองหว้า” โดยมีข้าราชการตำรวจเป็นที่ปรึกษา ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่สารวัตรใหญ่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ทำหน้าที่สารวัตรป้องกันปราบปรามและสารวัตรสืบสวน มีชุด ชรบ. และ อส.ตร. เป็นผู้ปฏิบัติงาน ในการตั้งจุดตรวจหมู่บ้าน การตรวจเฝ้าระวังป้องกัน การหาข่าว รายงานข่าวและเป็นแม่ข่ายการประสานการปฏิบัติด้านรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ตำบลโนนแดง ทั้ง 7 หมู่บ้านอีกด้วย โดยการจัดตั้ง “สถานีตำรวจหมู่บ้าน” ขึ้น ซึ่งจากการให้ข้อมูลของข้าราชการในประเด็นนี้ถือเป็นจุดเด่นของระบบการปกครองหมู่บ้านหนองหว้าที่เกิดขึ้นได้ตั้งข้อมูลการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“อย่างของบ้านหนองหว้าคณะกรรมการหมู่บ้านเขาเข้มแข็งมาก เมื่อปี 2559 ได้เกิดเหตุมีการลักขโมยวัวของชาวบ้าน ชาวบ้านเขาแจ้งผู้ใหญ่บ้านเขาก็ประชุมกรรมการหมู่บ้านตอนนั้นเลยแล้วก็ออกตามหากัน พอตามหาก็ไปเจอที่อำเภอบ้านไผ่ซึ่งเป็นพื้นที่ใกล้เคียง หลังจากนั้นผมก็พูดกับฝ่ายความมั่นคงว่าเราต้องต่อยอดนะ เขามีฝ่ายรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านเข้มแข็ง เราจะยกเป็นสถานีตำรวจหมู่บ้านได้หรือไม่ เพื่อเป็นตัวอย่าง แล้วเวลามีงานบุญงานทานไม่ต้องไปโรงพักเสียเวลา ก็มาแจ้งตรงนี้ ตรงนี้ก็ไลน์ไปหาผู้กำกับฯ ผู้กำกับฯ ก็ออกคำสั่งไลน์คืนมาออกไปปฏิบัติงานตามกฎหมายได้ เลยเป็นบ่อเกิดของสถานีตำรวจชุมชน โดยให้ผู้กำกับฯ และฝ่ายข้าราชการตำรวจเป็นฝ่ายรับผิดชอบ เป็นฝ่ายดูแลแล้ว เขาก็มีสายตรวจประจำตำบลมานั่งรับแจ้งความตรงนั้นด้วย เป็นฝ่ายดูแลเป็นฝ่ายที่ปรึกษาใหญ่ แต่ให้หมู่บ้านดูแล ให้ชาวบ้านดูแลชาวบ้านเอง ฝ่ายตำรวจก็จะได้แบ่งเบาเพราะกำลังมันน้อย มันกระจายไม่ได้มันเลยเป็นที่มาของสถานีตำรวจหมู่บ้านที่ถือว่าเป็นนวัตกรรม อันมีที่มาที่ไป ของการสร้างความเข้มแข็งจุดหนึ่งได้”

(นายอำเภอรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

นอกจากนี้คณะกรรมการหมู่บ้านยังร่วมกับชาวบ้านหนองหว้าในการสร้างสังคมเอื้ออาทรในการจัดงานศพปลอดการเล่นการพนันขึ้นในหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการหมู่บ้านได้ประชุมและมีมติเข้า

ร่วมโครงการของอำเภอโนนศิลา เมื่อมีงานศพเกิดขึ้น ธรรมเนียมคนในชุมชนในหลายหมู่บ้านมักจะอ้างว่าต้องตั้งวงตี๋มสุรา หรือตั้งวงเล่นพนันในการอยู่เป็นเพื่อนศพ แต่ในพื้นที่อำเภอโนนศิลาทุกหมู่บ้านร่วมใจกันสร้างวิถีชุมชนโดยให้พี่น้องประชาชนที่มาเคารพศพมาเป็นเพื่อนศพและญาติงานศพทุกวันทุกคืนร่วมกันตั้งวงประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์เพื่อใช้ในวันฌาปนกิจศพแทนการตั้งวงตี๋มสุราและเล่นการพนัน ทำให้งานศพที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านจึงปลอดภัยและการเล่นตามนโยบายของอำเภอโนนศิลาทำให้สังคมน่าอยู่และสงบสุข

ด้านแผนพัฒนาและการบูรณาการการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน : จากการจัดประชุมกลุ่มย่อยและสัมภาษณ์แกนนำหมู่บ้านเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางด้านแผนพัฒนาหมู่บ้านและการบูรณาการการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน สามารถสรุปผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านหนองหว้าได้ดังนี้

1. มีการร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเพื่อจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ข้อมูล กชช. 2ค. และข้อมูลพื้นฐานต่างๆอย่างเป็นระบบและใช้ประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่แสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการเพื่อนำมาเป็นประโยชน์ในการจัดทำโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหา

2. มีการร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ได้ดำเนินการจัดเวทีประชาคมร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบลโนนแดง มีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ชาวบ้านในหมู่บ้าน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์กรบริหารส่วนตำบลโนนแดง และเจ้าหน้าที่จากส่วนราชการต่างๆ เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สำนักงานการศึกษาออกโรงเรียนและตามระบบอัยาศัย (กศน.) ร่วมเป็นวิทยากร และกำหนดประเด็นวาระในการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน รวมทั้งให้ที่ประชุมดังกล่าวกำหนดแผนพัฒนา กิจกรรม โครงการ เรียงตามลำดับความสำคัญ ซึ่งได้รับการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนแดง

3. มีการส่งเสริมอาชีพชาวบ้าน หมู่บ้านหนองหว้าเป็นหมู่บ้านเกษตรกรรม แต่ขาดแคลนแหล่งน้ำสำหรับทำการเกษตร ทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านพยายามออกแบบและพัฒนาระบบการส่งเสริมเศรษฐกิจของหมู่บ้านผ่านโครงการความช่วยเหลือต่างๆ บนฐานของการเป็นหมู่บ้านเกษตรกรรมดังนี้ (เอกสารการประเมินคณะกรรมการหมู่บ้าน “บ้านสวยเมืองสุข” บ้านหนองหว้า, 2560)

1) กลุ่มเกษตรปลอดสารพิษ ก่อตั้งปี 2554 มีสมาชิก 107 ราย โดยส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษแบบแปลงรวมในที่สาธารณะของหมู่บ้านจำนวน 19 ไร่ เพื่อสร้างระบบประปาและการจัดสรรแปลงผักให้แก่เกษตรกรที่สนใจ สร้างอาชีพเสริมรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกผัก และจัดตั้งเป็นกลุ่มขึ้น เรียกว่า ศูนย์เรียนรู้แปลงเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง มีคณะกรรมการบริหารของกลุ่มขึ้นเฉพาะด้วย

2) กลุ่มออมทรัพย์ผู้เลี้ยงโค มีโคในหมู่บ้าน จำนวน 121 ตัว มูลค่ากว่า 3 ล้านบาท

3) กลุ่มสหภาพชุมชน ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2549 มีสมาชิก 117 ราย มีเงินทุน 1,986,862 บาทเพื่อให้สมาชิกในหมู่บ้านได้กู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ คิดดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาทต่อเดือน

4) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2540 มีสมาชิก 103 คน มีเงินทุน 855,850 บาท ให้ปล่อยกู้สมาชิกที่ต้องการลงทุนประกอบอาชีพคิดดอกเบี้ยรายปีร้อยละ 6 และกรณีฉุกเฉินร้อยละ 1 ต่อเดือน

จะเห็นว่ากลุ่มกองทุนต่างๆที่เกิดขึ้นตั้งอยู่บนฐานของการช่วยเหลือการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในหมู่บ้าน ซึ่งมีคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นกลไกขับเคลื่อนเพื่อให้กองทุนต่างๆมีความยั่งยืนและสามารถนำไปต่อยอดพัฒนาข้อบกพร่องของหมู่บ้านและแก้ไขความเดือดร้อนของชาวบ้านได้ ดังการให้ข้อมูลเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

“เงินงบประมาณต่างๆที่เข้ามาในหมู่บ้านก็แตกต่างจากหมู่บ้านอื่นๆ หมู่บ้านอื่นเอาไปซื้อปุ๋ย หมู่บ้านเราเอามาทำศาลาประชาคมโดยใช้แรงงานชาวบ้าน เหลือกก็เอามาทำเป็นกองทุน ภายในหมู่บ้านหนองหว้ามีหลายกองทุน เช่น กองทุนขยะ กองทุนหมู่บ้าน กองทุนกลศจ. กองทุนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนสภาองค์กรชุมชน กองทุนเศรษฐกิจพอเพียง หรือกองทุนน้ำเพื่อสาธารณูปโภคของศูนย์มีชัยที่มาสสร้างไว้เมื่อ พ.ศ. 2540 ก็ยังคงได้รับการรักษาและดำเนินการจนถึงปัจจุบัน จากเงินทุน 30,000 บาทปัจจุบันเป็นเงิน 200,000 กว่าบาท มีการนำมาขยายการลงทุนเพื่อทำโรงน้ำดื่มของหมู่บ้าน”

(กรรมการหมู่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

4. มีการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส โดยร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองทุ่มหนองหว้า และการให้ทุนการศึกษาและพัฒนาอาคารสถานที่ของทางราชการอย่างสม่ำเสมอ

5. ร่วมกับทางวัดป่าสาครซึ่งเป็นวัดประจำหมู่บ้านในการสนับสนุนกิจกรรมตามศาสนาและประเพณีสำคัญของชุมชน ได้แก่ วันสำคัญทางศาสนา บุญข้าวจี บุญสงกรานต์ บุญผะเวส บุญเบิกบ้าน บุญเข้าพรรษา บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวสารท บุญออกพรรษา บุญกฐิน เป็นต้น

3. บ้านหนองแหน หมู่ที่ 7 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

ประวัติหมู่บ้าน: จากคำบอกเล่าของนางโม้ย เนตรสว่าง อายุ 87 ปี (สัมภาษณ์ 2559 อ้างถึงในเอกสารประเมินหมู่บ้านสวย เมืองสุข บ้านหนองแหน พ.ศ. 2559) กล่าวว่า แต่เดิมได้มีการรวมกันระหว่างแกนนำหมู่บ้านในสมัยนั้นเพื่อการตั้งชื่อหมู่บ้าน ได้มีแกนนำคนหนึ่งเสนอว่าบริเวณหมู่บ้านของเรานั้นมีป่าไม้ ลำห้วย และหนองน้ำ โดยเฉพาะในหนองน้ำจะมีพืชชนิดหนึ่งขึ้นอยู่มากมายที่ชาวบ้านรู้จักว่าจอกและแหน ลอยอยู่เหนือผิวน้ำ ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก ในที่ประชุมครั้งนั้นได้เปรียบ “แหน” หมายถึงลักษณะของการรวมกันเป็นกลุ่ม ไม่แตกแยกกันเมื่ออยู่บนผิวน้ำ เหมือนชาวบ้านแต่ละคนที่มีความรักความสามัคคี รวมกันเป็นหนึ่ง เกาะกลุ่มกันแลดูสวยงาม จึงได้มีมติให้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “หนองแหน” ซึ่งแต่เดิมพื้นที่หมู่บ้านขึ้นกับหมู่ที่ 4 บ้านหนองขุย ตำบลดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน ต่อมาในปี 2508 ได้แยกตำบลหนองสาหร่ายออกจากตำบลดอนเจดีย์ และแยกพื้นที่คุ้มหนองแหนออกจากบ้านหนองขุย มาตั้งเป็นหมู่บ้านหนองแหน หมู่ที่ 7 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี มีผู้ใหญ่บ้านที่ดำรงตำแหน่งมาแล้ว 8 คน ได้แก่ 1. นายบุญเทียม จานแก้ว 2. นายบุญช่วย เนตรสว่าง 3. นายชวาล ฉิมอ่อง 4. นายร่วมบุญ ช่วงชัย 5. นายทองสุข เสมทับ 6. นายพิสิษฐ์ วิจารณ์ชัยเกษม 7. นายบุญมี เนตรสว่าง และ 8. นางสาวมะลิ จำนงกุล (เอกสารประกอบการประเมินโครงการบ้านสวยเมืองสุข บ้านหนองแหน, พ.ศ. 2559)

ลักษณะทั่วไป: หมู่บ้านหนองแหน ตั้งอยู่ในที่ราบลุ่ม มีคลองชลประทานไหลผ่าน ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ ลักษณะการตั้งบ้านเรือนจะสร้างเป็นปูนชั้นเดียวในที่ดินของตนเอง ซึ่งจะใช้เป็นที่อยู่อาศัยและทำมาหากินทำให้บ้านเรือนกระจายห่างกัน ทำให้พื้นที่หมู่บ้านมีขนาดกว้างกว่า 12 ตารางกิโลเมตร แต่ประชากรรวมกัน 142 คน คิดเป็นเพศชาย จำนวน 59 คน และหญิง จำนวน 83 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อคนจำนวน 130,124 บาทต่อปี (ข้อมูล จปฐ.หมู่บ้านหนองแหน, 2559)

บ้านหนองแหน ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของตัวศาลากลางจังหวัดกาญจนบุรี มีระยะห่าง 30 กิโลเมตร และตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของที่ว่าการอำเภอพนมทวน มีระยะทาง 17 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่อื่นดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับพื้นที่บ้านหนองปรึก หมู่ที่ 3 และบ้านสระลุมพุก หมู่ที่ 1 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับบ้านท่าม่วง หมู่ 12 และบ้านหนองพลับ หมู่ 13 ตำบลตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับบ้านสระลุมพุก หมู่ที่ 1 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับบ้านดอนเจดีย์ หมู่ที่ 2 ตำบลดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

คณะกรรมการหมู่บ้านหนองแห่น: ประกอบด้วย

1. นางสาวมะลิ จำนกุล ผู้ใหญ่บ้าน ประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน
2. นายสมหมาย ผิวผ่อง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประธานด้านการปกครองและรักษา

ความสงบ

3. นางคำนวล เชียงฉี ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประธานด้านแผนพัฒนา
4. นางสุภาภรณ์ วรรณะ ประธานด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ
5. นายบุญมี เนตรสว่าง ประธานด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข
6. นางสาวเวียง โปธิศรี ประธานด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
7. นายสมบูรณ์ ผิวผ่อง ประธานด้านเยาวชน
8. นางสาวสนิท จันทร์แย้ม กรรมการ
9. นายชิตพล เนตรสว่าง กรรมการ
10. นายกิตตินันท์ พิทักษ์ธานนท์ กรรมการ
11. นางสาวสร้อย ผิวผ่อง กรรมการ
12. นางสุปราณี ลอพิริยะกุล กรรมการ
13. นางสาวแฉล้ม ทัดสวน กรรมการ
14. นายชญา เชียงฉี กรรมการ
15. นายรัชพล เนตรสว่าง กรรมการ
16. นายปฏิพัทธ์ โพธิ์ศรี กรรมการ
17. เด็กชายพิพัทธ์ เนตรสว่าง กรรมการ
18. เด็กหญิงรัชชานาถ เนตรสว่าง กรรมการ

คณะกรรมการหมู่บ้านหนองแห่นดังกล่าวข้างต้น เป็นชุดที่ปฏิบัติงานมาตั้งแต่มีนายบุญมี เนตรสว่าง เป็นผู้ใหญ่บ้าน ตั้งแต่ พ.ศ. 2554 เรื่อยมาจนเกษียณอายุราชการเมื่อ พ.ศ. 2561 และมีการเลือกตั้งใหม่ได้นางมะลิ จำนกุล เป็นผู้ใหญ่บ้านคนใหม่ แต่ก็ยังใช้ระบบคณะกรรมการหมู่บ้านชุดเดิมต่อมา ซึ่งจากข้อมูลการสัมภาษณ์ทำให้ทราบประสบการณ์และความประสงค์ในการเข้าสู่ตำแหน่งของอดีตผู้ใหญ่บ้านคนเดิมที่วางระบบคณะกรรมการหมู่บ้านไว้ดังนี้

“ตอนนั้นผู้นำหมู่บ้านว่างลง แล้วก็อาจจะพูดได้ว่า ตอนตั้งหมู่บ้านขึ้นครั้งแรกเตี้ย (บิดา) ผมคือ ผู้ใหญ่บุญช่วย เนตรสว่าง ท่านเป็นผู้ใหญ่บ้าน ต่อมาท่านก็เป็นกำนันตำบลหนองสาหร่าย ตามโบราณเค้าบอกว่าลูกไม้หล่นไม่ไกลต้นอันนี้อันหนึ่งแหละ หลังจากนั้นก็มีผู้ใหญ่บ้านมาสีห้าคน เขาก็เป็นเพียงหัวโขนเท่านั้น นอกนั้นก็กิจกรรมต่างๆ เราทำเองหมด เช่น การทำวาระ การบันทึกการประชุม การทำกองทุนหมู่บ้านโน่นนี่นั่น แต่เขาก็ชอบนะที่มีคนมาทำอะไรให้ เราไม่ได้เป็นตำแหน่งอะไรเลย แม้แต่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ครั้งแรกที่เข้ามาทำเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ได้คำตอบแทนเดือนละห้าสิบบาท สมัยนั้นเกือบๆ สิบปีมาแล้วแหละ ทำให้

สิ่งดีๆ ที่ผมทำมา ผมเลยเกิดความหวงแหน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงินกองทุนต่างๆ ที่สร้างไว้ เรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของพี่น้องประชาชนเอง ถ้าคนที่เข้ามาไม่ทำงาน และไม่เอาของที่เรทำไว้ หมู่บ้านเราละแฉอน ด้วยจิตสำนึกเราเลยบอกว่าเราปล่อยไม่ได้”

(อดีตผู้ใหญ่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ทำให้เห็นประสบการณ์และความตั้งใจของอดีตผู้ใหญ่บ้านในการเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้ใหญ่บ้านหนองแหม่นหมู่ที่ 7 เมื่อปี 2554 ทำให้สามารถสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อประชาชนในหมู่บ้านและก่อเป็นระบบคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อเข้ามาช่วยเหลือการทำงานของผู้ใหญ่บ้านได้ มีการประชุมชาวบ้านและเวทีการระดมความคิดเห็นในการพัฒนาหมู่บ้านขึ้นซึ่งนำไปสู่การวางโครงสร้างตำแหน่งการทำงานระหว่างสมาชิกที่มาร่วมประชุมบ่อยๆ กลายเป็นรูปแบบคณะกรรมการหมู่บ้านขึ้น ดังการให้ข้อมูลดังนี้

“เวลาที่มีการประชุมชาวบ้าน หรือให้ชาวบ้านมาช่วยทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ จะใช้เงินกองกลางของหมู่บ้านซื้อข้าวของมาเลี้ยงดูแลเพื่อตอบแทนน้ำใจที่ชาวบ้านมาช่วยงานหมู่บ้าน เวลาที่มีกิจกรรมจะใช้ทำงานอะไรก็จะง่ายขึ้น เพราะหมู่บ้านเราเล็ก กรรมการหมู่บ้าน กรรมการกองทุนหมู่บ้าน กรรมการกลุ่มต่างๆ เป็นกลุ่มคนๆเดียวกันหมดเลย ทุกหลังคาเรือนเหมือนเป็นกรรมการด้วยกันทั้งหมด ดังนั้นเวลาผู้ใหญ่บ้านขอให้ช่วยเหลืออะไรมันก็ขอได้ง่ายขึ้น”

(ผู้ใหญ่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

ด้านการบริหารงานทั่วไป: ในการปฏิบัติการกิจด้านอำนวยการของคณะกรรมการหมู่บ้านหนองแหม่น สามารถสรุปแต่ละประเด็นตามข้อมูลที่ได้รับรวบรวมขึ้นดังนี้

1. การจัดให้มีสำนักงานที่ทำการคณะกรรมการหมู่บ้านสำหรับเป็นที่ประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน และติดต่อราชการ พร้อมทั้งเป็นสถานที่เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ของหมู่บ้านในบริเวณบ้านผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งใช้เป็นสถานที่สำหรับให้คณะกรรมการหมู่บ้านประชุมร่วมกับประชาชนเพื่อแจ้งข้อมูลเอกสาร และรับฟังปัญหาของประชาชนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา

ภายในสำนักงานมีระบบการจัดเก็บข้อมูลของหมู่บ้านด้วยการบันทึกรายงานการประชุมอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยเดือนละ 3 ครั้ง เช่น การประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน การประชุมองค์กร/กลุ่มต่างๆในหมู่บ้าน และมีการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้านทุกวันที่ 9 ของทุกเดือน เวลา 19.00 น. เป็นต้นไป และข้อมูลต่างๆ จะมีระบบการจัดเก็บข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์และบันทึกจัดเก็บในแผ่นดีวีดี เก็บไว้เป็นหลักฐานของหมู่บ้านสำหรับใช้ประโยชน์ต่อไป

2. การทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของผู้ใหญ่บ้าน จะมีการประชาสัมพันธ์เสียงจากหอกระจายข่าวและเสียงตามสาย ซึ่งได้ต่อเสียงตามสายครอบคลุมทั่วหมู่บ้าน การประชาสัมพันธ์จะทำทุกวัน ช่วงตอนเวลา 07.00 น. – 07.30 น. โดยจะมีการรับสัญญาณถ่ายทอดสดรายการข่าวของสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย (อสมท.) ก่อนประกาศเสียงตามสายตั้งแต่เวลา 05.00 – 07.00 น. เว้นแต่ในกรณีในหมู่บ้านมีการจัดงาน/กิจกรรมก็จะงดการจ้ดรายการประชาสัมพันธ์ตามปกติ

3. การจัดทำทะเบียนทรัพย์สินของหมู่บ้านขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบ และการควบคุม เช่น ทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้าน กองทุน SLM กองทุนกลางของหมู่บ้าน และอื่นๆ ที่หมู่บ้านได้รับมา จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเมื่อสิ้นปี ทุกรอบปีว่าทรัพย์สินนั้นๆ ยังสภาพดีหรือชำรุดแล้ว เมื่อได้ทำการตรวจสอบแล้วจะมีการลงลายมือชื่อกำกับไว้เป็นหลักฐานต่อไป

ภายในหมู่บ้านมีอาคารสาธารณประโยชน์ที่ก่อสร้างขึ้น ประกอบด้วย

3.1 อาคารกาญจนาภิเษก เป็นอาคารอเนกประสงค์ของหมู่บ้านใช้สำหรับประชุมประชาชน ประจำเดือนของหมู่บ้าน และเป็นที่ทำกรกองทุนหมู่บ้าน

3.2 อาคารกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำหมัก ใช้เป็นสถานที่ผลิตปุ๋ยประเภทต่างๆ แห่่งศึกษาเรียนรู้ด้านการผลิตปุ๋ยน้ำหมัก

3.3 อาคารร้านค้าชุมชน ใช้เป็นสถานที่สำหรับจำหน่ายอาหาร – น้ำดื่มเพื่ออุปโภค-บริโภค ในชีวิตประจำวันและเป็นกลไกการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน

4. การจัดทำสมุดบัญชีเงินฝากของกลุ่ม/กองทุนต่างๆที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านเพื่อความสะดวก ในการบริหารงานและความโปร่งใสในการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการจะถือ การปฏิบัติในการเบิกถอนเงินในบัญชีทุกบัญชีจะต้องผ่านมติของที่ประชุม การใช้จ่ายเงินก็ต้องเป็นไป ตามมติที่ประชุมเท่านั้น และเมื่อมีการเบิกถอนเงินแต่ละครั้งทุกบัญชีคณะกรรมการหมู่บ้านที่ รับผิดชอบจะนำรายละเอียดลงในบัญชีคุมการจ่ายเงินเพื่อจ่ายต่อการตรวจสอบและสรุปยอดต่อไป

5. การจัดคุ้มบ้านอย่างเป็นระบบและมีการสนับสนุนกิจกรรมการรวมกลุ่มของแต่ละคุ้มดังนี้

1) คุ้มทรายทอง ประกอบด้วย 6 ครัวเรือน ประชากร 21 คน มีนางสาวสร้อย ผิวพ่อง เป็น หัวหน้าคุ้ม กิจกรรมเด่นคือการผลิตย้าอเนกประสงค์สำหรับใช้ในครัวเรือน

2) คุ้มราชพฤกษ์ ประกอบด้วย 8 ครัวเรือน ประชากร 22 คน มีนางสาวมณี จำนงกุล เป็น หัวหน้าคุ้ม กิจกรรมเด่นคือ การผลิตปุ๋ยน้ำหมักอินทรีย์และข้าวปลอดสารพิษบรรจุถุง

3) คุ้มลีลาวดี ประกอบด้วย 8 ครัวเรือน ประชากร 23 คน มีนางคำนวล เชียงฉี เป็นหัวหน้า กิจกรรมเด่นคือการทำน้ำอ้อยสดและการผลิตไอศกรีมข้าวไรซ์เบอร์รี่

4) คุ้มชวนชม ประกอบด้วย 8 ครัวเรือน ประชากร 22 คน มีนางสังเวียน โปธิ์ศรี เป็นหัวหน้า คุ้ม กิจกรรมเด่นคือการทำไข่เค็มใบเตย

5) คุ้มเฟื่องฟ้า ประกอบด้วย 8 ครัวเรือน ประชากร 21 คน มีนางสาวสนิท จันทรย์รัมย์ เป็น หัวหน้าคุ้ม กิจกรรมเด่นคือการทำพริกแกงสูตรโบราณ

ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติด: ในการ ปฏิบัติภารกิจด้านนี้ หมู่บ้านหนองแหน หมู่ที่ 7 ได้มีการบังคับใช้ข้อบังคับของหมู่บ้าน เรียกว่า ธรรมนูญชุมชน ประกาศใช้เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2554 จำนวน 5 ข้อดังนี้ (เอกสารประเมิน คณะกรรมการหมู่บ้าน “บ้านสวยเมืองสุข” บ้านหนองแหน, 2559)

ข้อที่ 1 ห้ามยิงปืนหรือพลุเสียงดัง ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนจะดำเนินการตามกฎหมายและจะไม่ได้รับการช่วยเหลือด้านเงินทุนและสวัสดิการใดๆ

ข้อ 2 ครอบครัวยุติธรรม 3 อย่าง คือ (1) การจดบันทึกรายรับรายจ่ายเงิน (2) เงินฝากสัจจะออมทรัพย์ไม่ขาด และ (3) เข้าประชุมหมู่บ้านปีละ 8 ครั้งขึ้นไปได้สิทธิยืมเงินฉุกเฉินจำนวน 3,000 บาท ไม่มีดอกเบี้ย มีระยะเวลาส่งคืนภายใน 20 วัน

ข้อ 3 สมาชิกเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์แล้วฝากสัจจะไม่ขาด 12 ครั้งต่อปี ได้รับสิทธิการจัดสวัสดิการปีละ 400 บาทในกรณีเกิด แก่ เจ็บ ตาย

ข้อ 4 คนในครอบครัวใดไปมีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด คนในบ้านเลขที่นั้นจะไม่ได้สิทธิในการกู้ยืมเงินกับกองทุนทุกกองทุนที่มีอยู่ในหมู่บ้าน

ข้อ 5 ห้ามมิให้ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านใช้ตำแหน่งเข้าไปประกันตัวผู้ต้องหาในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยเด็ดขาด ผู้ใดฝ่าฝืนให้พ้นจากตำแหน่งในทันที

สำหรับมาตรการป้องกันปัญหายาเสพติด จะมีการประชุมกรรมการหมู่บ้านและผู้ปกครองของเยาวชนในหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจการใช้มาตรการชุมชนบำบัด เพื่อวางแผนงานควบคุมและป้องกันปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนในหมู่บ้าน และคณะชุดรักษาความสงบภายในหมู่บ้าน (ชรบ.หมู่บ้าน) จะใช้วิธีชุมชนบำบัดกับเยาวชนในหมู่บ้านโดยเชิญตัวมาตรวจปัสสาวะเพื่อค้นหาสารเสพติดเดือนละ 2 ครั้ง ในกรณีปกติ หากพบเป็นจะให้โอกาสแก้ไขปรับปรุงตัว ครั้งที่ 2 หากไม่เลิกพฤติกรรมคณะกรรมการหมู่บ้านจะจับตัวบุคคลนั้นเพื่อส่งสถานบำบัดต่อไป

นอกจากนี้การสร้างระบบการติดตามดูแล เยาวชนในหมู่บ้านและเยาวชนเครือข่ายหมู่บ้านใกล้เคียงโดยคณะกรรมการหมู่บ้านจะจัดกิจกรรมให้กลุ่มเยาวชน เช่น สอนวิธีการทำอาหารสูตรสมัย ปู ยา ตา ยาย และจัดให้กลุ่มเยาวชนในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียงจัดเวทีประชุมเพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแจ้งความต้องการของกลุ่มเยาวชนเพื่อให้ผู้ใหญ่ในชุมชนได้เข้าถึงปัญหาและป้องกันเหตุในการยุ่งเกี่ยวกับปัญหาเสพติด และการทะเลาะวิวาทกัน ซึ่งกิจกรรมนี้ทำเดือนละครั้ง

รวมทั้งการจัดตั้งธนาคารรับฝากความดี โดยคณะกรรมการหมู่บ้านได้ส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนในหมู่บ้านจำนวน 34 คน ได้ร่วมกันทำความดี ในช่วง 1 ปี ด้วยการบันทึกความดีลงในสมุด เมื่อครบรอบปี ผู้บันทึกจะนำมาฝากไว้ที่ธนาคารหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านก็จะมอบสมุดเล่มใหม่ให้พร้อมทั้งทุนการศึกษา

นอกจากนี้ มีระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภายในหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านได้ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในเขตหมู่บ้าน ยกตัวอย่าง กรณีความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการบ่อทรายกับประชาชน ที่ใช้เรือดูดทรายรูก้ำที่สาธารณะและสร้างสิ่งกีดขวางการจราจรส่งผลให้ประชาชนเดือดร้อน จากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงเกิดเหตุุ่นวาย ทั้งสองฝ่ายไม่สามารถหาข้อยุติตกลงกันได้ คณะกรรมการหมู่บ้านจึงเข้าไปทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ยุติลงใน

หมู่บ้านซึ่งมีพยานรู้เห็น เช่น ปลัดอำเภอ ที่ดินอำเภอ ตำรวจ ทหาร โดยการบันทึกข้อตกลงยินยอม ความในข้อขัดแย้ง ผู้ประกอบการชดเชยชดเชยยินยอมหยุดดำเนินการจนเป็นที่พึงพอใจของประชาชน ส่งผลให้เรื่องดังกล่าวยุติลงได้ด้วยดี

ด้านการวางแผนพัฒนาหมู่บ้านและการบูรณาการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน: คณะกรรมการหมู่บ้านได้มีมติร่วมกัน ในการพัฒนาหมู่บ้านหนองแห่นให้เป็น “หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหมู่บ้านน่าอยู่ น่ามอง” ซึ่งจากการวางแผนพัฒนาหมู่บ้านและการบูรณาการการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนสามารถสรุปลักษณะผลการปฏิบัติงานได้ดังนี้

1. การส่งเสริมอาชีพ เกิดขึ้นจากคำริของอดีตผู้ใหญ่บ้านซึ่งมีประสบการณ์จากการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชนบทในต่างประเทศ แล้วนำมาปรับปรุงเป็นแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านตนเอง ดังนี้

“ตอนผมได้รับรางวัลหมอดินอาสาระดับประเทศ ผมได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานที่ประเทศไต้หวันเป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์ ผมก็เอาแนวคิดเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาสกลับมาพัฒนาหมู่บ้านของผม”

(อดีตผู้ใหญ่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

ภายในหมู่บ้านยังมีการจัดตั้งกองทุนและกลุ่มอาชีพขึ้นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจโดยการรวมกันขึ้นในหมู่บ้าน ประกอบด้วย 18 กลุ่มดังนี้ (เอกสารประเมินคณะกรรมการหมู่บ้าน “บ้านสวยเมืองสุข” บ้านหนองแห่น, 2559)

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
2. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน
3. กลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้านศพละ 20 บาท
4. กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่าย (เกิด แก่ เจ็บ ตาย)
5. กลุ่มทำนา
6. กลุ่มเลี้ยงวัว
7. กลุ่มปลูกข้าวโพดฝักอ่อน
8. กลุ่มปลูกผัก
9. กลุ่มปลูกอ้อย
10. กลุ่มชมรมผู้สูงอายุ
11. กลุ่มชมรมอาสาสมัครสาธารณสุข
12. สภากงศ์กรชุมชนหมู่บ้านหนองแห่น
13. กลุ่มเกษตรกรบ้านหนองแห่นผู้ผลิตน้ำหมักอินทรีย์
14. กลุ่มสตรีอาสาแม่บ้าน
15. กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่ายว่าด้วยเรื่องการเสียชีวิต

16. กลุ่มศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

17. กลุ่มคุ้มบ้าน

กลุ่มและกองทุนต่างๆเหล่านี้เกิดขึ้นจากการใช้กลไกของระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี 2544 ก่อนแล้วค่อยขยายกลุ่มและกองทุนตามความสนใจและความถนัดของชาวบ้านในการคิดและพัฒนาระบบกองทุนและกลุ่มขึ้นเพื่อสนับสนุนความมั่นคงในการประกอบอาชีพและการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม

ทั้งนี้ คณะกรรมการหมู่บ้านหนองแห่น ได้พยายามพัฒนาศูนย์เรียนรู้การพัฒนาชุมชนขึ้นบริเวณพื้นที่รอบที่ทำกรผู้ใหญ่บ้านเนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่ได้รับรางวัลความสำเร็จจากหน่วยงานต่างๆจำนวนมาก ทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านสามารถทำหน้าที่เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ในการพัฒนาชุมชน ทั้งการพัฒนาที่ดิน การทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ การปรับใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาชุมชนในการจัดการตนเองอย่างยั่งยืนเป็นต้น

นอกจากนี้คณะกรรมการหมู่บ้านส่งเสริมให้ผู้พิการและผู้ว่างงานในหมู่บ้านได้ประกอบอาชีพเสริมด้วยการปลูกผักโหระพา กระเพรา โดยใช้เงินในบัญชีกองทุนกลางหมู่บ้านเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้พิการได้มีรายได้ในช่วงที่หมู่บ้านไม่ได้ทำนาปรังสามารถพัฒนาอาชีพเสริมสู่ความพออยู่ พอกิน ไม่เป็นภาระแก่คนอื่นด้วย (เอกสารประเมินคณะกรรมการหมู่บ้าน “บ้านสวยเมืองสุข” บ้านหนองแห่น, 2559)

2. ระบบการดูแลสุขภาพคณะกรรมการหมู่บ้านได้ประสานกับเทศบาลตำบลหนองสาหร่ายทำการพนหมอกควัน ร่วมกับเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ช่วยกันใส่ทรายอะเบทในถังที่มีน้ำขัง และเติมน้ำขังในแหล่งที่คาดว่าจะเป็นที่เพาะพันธุ์ยุงลาย และรณรงค์ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านและทีม อสม. ของหมู่บ้านใกล้เคียง เพื่อป้องกันแหล่งเพาะพันธุ์โรคใช้เลือดออกในหมู่บ้าน รวมทั้งมีการออกเยี่ยมผู้พิการที่เป็นอัมพาตที่บ้าน และผู้ป่วยด้วยโรคใช้เลือดออกหลังจากออกมาพักที่บ้านพร้อมให้คำแนะนำในการดูแลรักษาตัวเองที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังมีการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุโดยการจัดกิจกรรมรดน้ำขอพร และการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวานด้วยการมอบรองเท้ายางหุ้มส้นเพื่อสวมเดิน จากเงินในบัญชีกองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้านด้วย

3. คณะกรรมการหมู่บ้านได้ร่วมกิจกรรมส่งเสริมการแข่งขันกีฬานักเรียนในงานวันเด็กแห่งชาติที่ทางเทศบาลตำบลหนองสาหร่ายเป็นผู้จัดขึ้นทุกปี พร้อมทั้งได้จัดทำไอศกรีมของคุ้มบ้านไปเลี้ยงเด็กนักเรียนโดยการสนับสนุนงบประมาณจากบัญชีกองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้านเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการกิจกรรม

4. คณะกรรมการหมู่บ้านได้ทำกิจกรรมทำบุญประจำปีร่วมกับวัดหนองขุยซึ่งเป็นวัดใกล้หมู่บ้าน โดยการบริจาคเงินในนามของประชาชนหมู่บ้านหนองแห่น มอบให้คณะกรรมการวัด

หนองขุยเพื่อรับไปบูรณะก่อสร้างกุฏิพระและประโยชน์ของสงฆ์ ซึ่งเป็นเงินจากบัญชีกองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้านที่ผ่านมติเห็นชอบของที่ประชุมหมู่บ้านแล้ว

5. คณะกรรมการหมู่บ้านมอบทุนการศึกษาให้กับเยาวชนในหมู่บ้านจำนวน 34 ทุนๆ ละ 500 บาท เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการเรียน โดยบูรณาการจากบัญชีกองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งได้จัดสรรจากผลกำไรของบัญชีต่างๆในหมู่บ้าน

6. คณะกรรมการหมู่บ้านสนับสนุนส่งเสริมเด็กเยาวชนเข้ารับการอบรมถือศีลปฏิบัติธรรมในช่วงปิดภาคเรียนตามโครงการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของวัดหนองขุยศิริวราราม โดยคณะกรรมการหมู่บ้านได้อนุมัติเงินจากบัญชีกองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้านสนับสนุนด้านอาหารและเครื่องดื่มให้กับทางวัดตลอดการจัดโครงการ

4. บ้านบางวัน หมู่ที่ 1 ตำบลบางวัน อำเภอบางบาล จังหวัดพิจิตร

ประวัติหมู่บ้าน : บ้านบางวัน จัดตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้นเมื่อราวปี พ.ศ. 2400 โดยมีประวัติว่า เมื่อคราวพม่าได้ยกทัพมาตีเมืองตะกั่วป่าในราวปี พ.ศ. 2328 นั้น พลทหารท่านหนึ่งชื่อ “วัน” สังกัด กองสอดแนมข้าศึกและเป็นทหารที่แจวเรือได้เร็วที่สุดในเมืองตะกั่วป่า ได้รับคำสั่งจากเจ้าเมืองตะกั่วป่าให้คอยเฝ้าระวังการรุกรานของกองทัพพม่า ซึ่งทราบข่าวว่าเดินทางมาทางลำน้ำและบุกตีเมืองละอุ่น เมืองกระบุรี กำลังมุ่งลงมาทางทิศใต้ โดยคาดว่าจะเข้าตีเมืองตะกั่วป่า เมืองตะกั่วทุ่ง และเมืองถลางตามลำดับ พลทหารวันได้ใช้เรือคู่ชีพเป็นพาหนะในการตรวจตราระวังข้าศึกในลำน้ำเขตตะกั่วป่า ซึ่งการอาศัยอยู่ในลำน้ำตะกั่วป่าเป็นแรมปี ทำให้ท่านรู้จักสถานที่ต่างๆ ในเขตลำน้ำตะกั่วป่าจนหลับตานึกได้หมดว่า ลำบางสายไหนถึงสายไหน มีทางลัดอย่างไร ไปเชื่อมกับคลองน้ำจืดสายไหน ผืนแผ่นดินใหญ่เหนือลำบางขึ้นไปมีลักษณะเป็นอย่างไร ในสงครามคราวนั้นพลทหารวันได้ใช้ความเร็วในฝีมือแจวเรือสำรวจกองกำลังมหาศาลของพม่าในยามกลางคืน แล้วกลับมารายงานเจ้าเมืองตะกั่วป่าเพื่อเตรียมการสู้รบและการอพยพผู้สูงอายุและผู้หญิงให้ไปอยู่ในที่ปลอดภัยเมื่อพม่าบุกประชิดเมืองตะกั่วป่า พลทหารวันได้ทำการรบจนสุดความสามารถ หากแต่กำลังทหารที่มีอยู่น้อยนิดของเมืองตะกั่วป่า ก็ไม่อาจต้านทานกำลังที่มากกว่าของกองทัพพม่าได้ เมืองตะกั่วป่าจึงแตกพ่าย จากนั้นเมื่อสงครามสงบลง พลทหารวันได้ตามหาครอบครัวจนพบ แต่ด้วยการที่รักสันโดษและอิสระ จึงลาออกจากการเป็นทหาร แล้วได้พาครอบครัวลงเรือลงมาตามแม่น้ำตะกั่วป่า แล้วเลี้ยวขวาเข้าบางแห่งหนึ่ง ซึ่งพลทหารวันได้เคยเข้าไปเอนน้ำจืดอยู่เสมอเมื่อครั้งสังกัดกองสอดแนมพลทหารได้ทำการหักล้างถางพงซึ่งในสมัยนั้นเป็นป่ารก อุดมสมบูรณ์และมีสัตว์ป่า เช่น ช้างป่า เสือ หมี กวาง เก้ง ลิง ค่าง บ่าง ชะนี นกเงือก จึงต้องปลูกบ้านที่มีเสาสูงมาก เพื่อป้องกันสัตว์ร้าย จากนั้นได้ทำไร่ปลูกข้าวและพืชไร่ป่าดงดิบในสมัยนั้น รวมทั้งล่าสัตว์ในการดำรงชีวิต และรักษาสุขภาพด้วยพืชพันธุ์สมุนไพรที่อุดมสมบูรณ์ในบริเวณนี้มีคลองน้ำจืดที่ว้า ไหลลงป่าชายเลนเป็นลำบางออกไปเชื่อมกับคลองตะกั่วป่า และออกสู่ทะเลและได้อาศัยลำบางสายนี้เป็นเส้นทางคมนาคมโดยใช้เรือเป็นพาหนะติดต่อกับเมืองตะกั่วป่า นำพืชไร่และของป่าไปแลกกับเสื้อผ้าและของใช้ เพราะเป็นการเดินทางที่ปลอดภัยจากสัตว์ร้ายมากกว่าเส้นทางบก และเมื่อผู้คนรู้ข่าวความอุดมสมบูรณ์ ความสงบและสวยงามของพืชพันธุ์ที่นี้ต่างก็ติดตามนายวันมาอยู่ด้วย ทำให้พื้นที่บริเวณนี้ได้เกิดเป็นชุมชนเล็กๆขึ้นมาซึ่งก็ได้อาศัยลำบางนี้เป็นทางสัญจรและเพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้บุกเบิก ก็เรียกลำบางนี้ติดปากกันว่า “บางวัน” และจัดตั้งขึ้นเป็นบ้านบางวัน หมู่ 1 ตำบลบางวันตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 โดยราษฎรกลุ่มแรกที่อพยพมาตั้งถิ่นฐาน เป็นคนท้องถิ่นเดิม และอพยพมาจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ประกอบอาชีพทำเหมืองแร่ดีบุก หาของป่า ล่าสัตว์ ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2525 ได้เลิกทำเหมืองแร่และเปลี่ยนมาประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมและประมงแทน และต่อมาเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2528 กระทรวงมหาดไทยได้มีการประกาศจัดตั้งเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ซึ่งตั้งแต่ก่อตั้งหมู่บ้านบางวันมา มีผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมาแล้ว 4 คน ได้แก่ 1) นาย

วัน ประพรม (ดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2498 ถึง พ.ศ. 2518), 2) นายสถิต ศรีฟ้า (ดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2529), 3) นายนิภักดิ์ รักบำรุง (ดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2529 ถึง พ.ศ. 2547) และ 4) นายรวย รอดประชุม (ดำรงตำแหน่ง เมื่อ พ.ศ. 2547 ถึงปัจจุบัน) (เอกสารประเมินคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านสวยเมืองสุข บ้านบางวัน, 2560)

ลักษณะทั่วไป: บ้านบางวันหมู่ที่ 1 มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 334 หลังคาเรือน มีประชากร 822 คน จำแนกเป็นประชากรชาย 421 คน และหญิง 401 คน มีเนื้อที่ประมาณ 17 ตารางกิโลเมตร มีอัตราความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 47 คน ต่อตารางกิโลเมตร มีพื้นที่อาศัยและที่ทำกินของประชากร 5.61 ตารางกิโลเมตร (ข้อมูลจากที่ทำการปกครองอำเภอคุระบุรี ณ เดือนพฤษภาคม 2560)

หมู่บ้านบางวันมีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขา ด้านตะวันตกของหมู่บ้านมีป่าไม้อุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารลาดลงไปสู่ทะเลอันดามันทางทิศตะวันตก สภาพภูมิอากาศมีลักษณะเป็นแบบมรสุมเขตร้อน โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ฝนตกเกือบตลอดทั้งปี ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ฤดูกาล คือ ฤดูฝน (พฤษภาคม – ธันวาคม) และฤดูร้อน (มกราคม – เมษายน) เนื่องจากพื้นที่หมู่บ้านบางวันมีความอุดมสมบูรณ์ทั้งทรัพยากรป่าไม้ในเขตภูเขาและป่าชายเลน พื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม มีลำคลองธรรมชาติไหลผ่าน ทำให้ชาวบ้านบางวันส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำสวนยางพารา ไร่ยอละ 40 สวนปาล์มน้ำมัน ไร่ยอละ 25 ทำประมง เช่น ประมงชายฝั่ง เลี้ยงปลาในกระชัง เลี้ยงหอยนางรม เลี้ยงกุ้งกุลาดำอีกไร่ยอละ 25 และอื่นๆ เช่น รับราชการ ลูกจ้างบริษัทเอกชน อีกไร่ยอละ 10 มีรายได้ต่อหัวต่อปีเฉลี่ย 81,677 บาทต่อปี ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยในระดับประเทศและของจังหวัด (เอกสารประเมินคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านสวยเมืองสุข บ้านบางวัน, 2560) สำหรับที่ตั้งหมู่บ้านอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) ห่างจากศาลากลางจังหวัดพังงาไปทางทิศเหนือ ระยะทาง 55 กิโลเมตร และห่างจากที่ว่าการอำเภอคุระบุรี มาทางทิศใต้ ระยะทาง 30 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่อื่นๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับบ้านโค้งศรธรรม หมู่ที่ 7 ตำบลบางวัน อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา

ทิศใต้ ติดต่อกับหมู่ที่ 5 ตำบลบางนายสี อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตอุทยานแห่งชาติศรีพังงา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับทะเลอันดามัน

คณะกรรมการหมู่บ้าน: หมู่บ้านบางวันได้มีการจัดตั้งรูปแบบและโครงสร้างคณะกรรมการหมู่บ้านตามลักษณะหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) จำนวน 10 ฝ่าย มีกรรมการหมู่บ้านทั้งหมด 29 คนประกอบด้วย (เอกสารประเมินคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านสวยเมืองสุข บ้านบางวัน, 2560)

1. คณะกรรมการกลาง ประกอบด้วย คณะกรรมการโดยตำแหน่ง และคณะกรรมการผู้ทรง
คุณวุฒิ ดังนี้

1.1 นายรววย รอดประชุม	ผู้ใหญ่บ้าน	ประธานกรรมการ
1.2 นายศุภชาติ ปันวารี	ผู้ช่วยผู้ใหญ่	รองประธาน
1.3 นายประเทือง เพ็ชรขาว	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	กรรมการ
1.4 นายสุชาติ แก้วไชยทอง	สมาชิก อบต.	กรรมการ
1.5 นายยงยุทธ โดยดี	สมาชิก อบต.	กรรมการ
1.6 นายกฤษ ศรีฟ้า	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
1.7 นายสมใจ บุญเสริม	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
1.8 นายนิคม ลำจวน	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
1.9 นายวินัย รักแต่งงาน	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
1.10 นายดำ ศรีประเสริฐ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
1.11 นายเสนอ แก้วสะอาด	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
1.12 นายประสิทธิ์ สังข์ขาว	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
1.13 นางปณิตตา ศรีฟ้า	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
1.14 นางศศิลักษณ์ เถาว์เป็น	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ

2. คณะกรรมการฝ่ายปกครอง

2.1 นายรววย รอดประชุม	ประธานกรรมการ
2.2 นายสุทิน หินเพ็ญ	กรรมการ
2.3 นางกษนิภา นวลจันทร์	กรรมการ
2.4 นางกษนิภา ไชยช่วย	กรรมการ
2.5 นายสัญญา หลีสกุล	กรรมการ
2.6 นายวิเชษฐ ปานเวช	เลขานุการ

3. คณะกรรมการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย

3.1 นายศุภชาติ ปันวารี	ประธานกรรมการ
3.2 นายสุชาติ แก้วไชยทอง	กรรมการ
3.3 นายสุทิน หินเพ็ญ	กรรมการ
3.4 นายอำนาจ เต็มศักดิ์	กรรมการ
3.5 นางวาสนา ขาวสุด	เลขานุการ

4. คณะกรรมการการคลัง

4.1 นายประสิทธิ์ สังข์ขาว	ประธานกรรมการ
4.2 นางอัมพร ศรีประเสริฐ	กรรมการ

4.3 นายธีรเดช แก้วกุดด้ง	กรรมการ
4.4 นางติ่ม คงหมูน	กรรมการ
4.5 นางเพ็ญลลดา พรหมคีรี	เลขานุการ
5. คณะกรรมการด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ	
5.1 นายวินัย รักแต่งงาน	ประธานกรรมการ
5.2 นายเนาว์ นวลจันทร์	กรรมการ
5.3 นายจำเริญ อินทร์พรม	กรรมการ
5.4 นายก้อง ศรีฟ้า	เลขานุการ
6. คณะกรรมการด้านสวัสดิการและสังคม	
6.1 นายสมใจ บุญเสริม	ประธานกรรมการ
6.2 นายสัมพันธ์ มากมูล	กรรมการ
6.3 นายบุญหล่อ หนูอินทร์	กรรมการ
6.4 นายเปรม เพชรฤทธิ์	เลขานุการ
7. คณะกรรมการด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	
7.1 นายเสนอ แก้วสะอาด	ประธานกรรมการ
7.2 นายนิത്യ จันทา	กรรมการ
7.3 นายคณิต จงไกรจักร	กรรมการ
7.4 นายโรจน์ศักดิ์ พรหมแก้ว	กรรมการ
7.5 นางยุพา สงแก้ว	กรรมการ
8. คณะกรรมการด้านสาธารณสุข	
8.1 นายยงยุทธ โดยดี	ประธานกรรมการ
8.2 นางตรีชฎา ยงยุทธ	กรรมการ
8.3 นางห้อง ไชยช่วย	กรรมการ
8.4 นางดวงใจ หนักแน่น	กรรมการ
8.5 นางอารีย์ กลัดดวงจิตร	กรรมการ
8.6 นางจันจิรา จันทรเนตร	กรรมการ
9. คณะกรรมการฝ่ายศาสนาและวัฒนธรรม	
9.1 นายดำ ศรีประเสริฐ	ประธานกรรมการ
9.2 นางปราณี แก้วสะอาด	กรรมการ
9.3 นางเฉลียว ไหมทอง	กรรมการ
9.4 นางโสภา ประพรม	กรรมการ
9.5 นางยุสนี ยวนใจ	กรรมการ

9.6 นางสุทัศน์ เพ็ชรขวา	กรรมการ
10. คณะกรรมการด้านการศึกษา กีฬา สถาบันครอบครัว	
10.1 นายนิคม ลำจวน	ประธานกรรมการ
10.2 นายสุทิน ช่วยสถิต	กรรมการ
10.3 นายบุญทิ้ง อุปไชย	กรรมการ
10.4 นายมโน ชุมเพ็ญ	กรรมการ
10.5 นางกัลยากร พินทอง	กรรมการ

ด้านการบริหารงานทั่วไป:จากการจัดประชุมกลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์ข้อมูล ประกอบกับการวิเคราะห์เอกสาร หลักฐานต่างๆที่เกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไปของคณะกรรมการหมู่บ้านบางวัน หมู่ที่ 1 มีดังนี้

1. มีการจัดประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านทุกวันที่ 7 ของเดือน เวลา 13.30 น. เพื่อรับทราบและระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ และกำหนดการจัดประชุมประจำเดือนหมู่บ้าน ทุกวันที่ 8 ของเดือน เวลา 10.00 น. เพื่อนำข้อราชการ ประกาศ ระเบียบ กฎหมาย และนโยบายของรัฐ ประชุมชี้แจงให้ประชาชนทราบ ในกรณีที่มีเรื่องเร่งด่วนจะมีการเรียกประชุมหมู่บ้านเพิ่มแล้วแต่กรณี ซึ่งมีการรายงานผลการประชุมให้อำเภอทราบทุกครั้ง ดึงการให้ข้อมูลต่อไปนี้

“จริง ๆ มันก็มาจากมติของชาวบ้าน เพราะว่าโดยหลักๆแล้ว การที่คณะกรรมการหมู่บ้านจะตัดสินใจกันเองก็ไม่ใช่ ต้องผ่านมติหมู่บ้าน มีการเรียกประชุม ใครไม่ว่างก็สลับกันมา ถ้ามติในที่ประชุมกลุ่มชาวบ้าน ตกลงว่ายังไงคุณก็ต้องยอมรับตรงนั้น ถ้ามติที่ประชุมเป็นยังไงก็ต้องว่าไปอย่างนั้น ไม่งั้นงานไม่เดิน”

(กรรมการหมู่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

“ที่นี้ข้อดีของเราคือผู้ใหญ่รับฟัง มติเป็นเอกฉันท์ ทุกคนมีสิทธิ เท่าเทียมกัน เรามีความรักความสามัคคีกัน ถ้าเกิดเราไม่ถูกใจ แต่ถ้าเสียงส่วนใหญ่ไม่ยอมรับ เราต้องยอมรับความตัดสินใจของเสียงส่วนใหญ่ เราต้องยอมรับ”

(สมาชิกสภาท้องถิ่นรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

2. มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในหมู่บ้านผ่านช่องทางต่างๆ ทั้ง หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน การปิดประกาศข้อมูลข่าวสารของทางราชการให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูล และประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทาง Application Line กลุ่มของหมู่บ้าน และ Facebook รวมทั้งการแจ้งผ่านประธานโฉนดบ้าน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง

3. มีการจัดแบ่งโซนภายในหมู่บ้านเพื่อความอำนวยความสะดวกและการบริหารจัดการ ซึ่งแบ่งเป็นโซนหมู่บ้านออกเป็น 4 โซน ได้แก่

โซนที่ 1 บางวันร่วมใจ มีนายสมใจ บุญเสริม เป็นประธาน

โซนที่ 2 บางวันไผ่คุณธรรม มีนายก้อง ศรีฟ้า เป็นประธาน

โซนที่ 3 บางวันนำสามัคคี มีนายประสิทธิ์ สังข์ขาว เป็นประธาน

โซนที่ 4 บางวันวิถีพอเพียง มีนายยงยุทธ โดยดี เป็นประธาน

ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด

คณะกรรมการหมู่บ้านบางวันได้ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านจัดทำกฎกติกาของหมู่บ้าน ซึ่งใช้เป็นกฎระเบียบของหมู่บ้าน จัดทำขึ้นเพื่อใช้บังคับภายในหมู่บ้านบางวัน หมู่ที่ 1 ตำบลบางวัน อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา เพื่อความสงบสุข เป็นระเบียบเรียบร้อยของหมู่บ้าน และสอดคล้องกับนโยบายของทางราชการ ทั้งนี้ได้มีการจัดทำประชาคมหมู่บ้านขึ้น เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2551 ณ ศาลาเอนกประสงค์ประจำหมู่บ้าน เพื่อจัดทำกฎระเบียบของหมู่บ้านฉบับนี้ โดยให้ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมตั้งแต่การร่างและพิจารณาอนุมัติ เพื่อถือปฏิบัติร่วมกัน บนพื้นฐานของวิถีประชาธิปไตย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (เอกสารประเมินคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านสวยเมืองสุข บ้านบางวัน, 2560)

1. ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

1.1 ผู้ใดที่ค้าหรือมียาเสพติด (เฮโรอีน ยาบ้า ยาไอซ์ และอื่นๆ) หรือเป็นผู้เสพสิ่งเสพติดเหล่านี้เป็นประจำ ถ้าถูกจับดำเนินคดี และถูกศาลตัดสินจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ให้คนนั้นพ้นจากการเป็นสมาชิกของกลุ่มและองค์กรต่างๆในชุมชน และจะไม่ให้ได้รับสิทธิต่างๆของหมู่บ้าน เช่น การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน และทุกกองทุนสวัสดิการที่มีอยู่ภายในหมู่บ้าน และกิจกรรมของหมู่บ้านที่จัดขึ้น

1.2 ผู้เสพยาเสพติด ถ้าเข้ารับการรักษาแล้ว แต่ยังไม่เลิกเสพหรือกลับไปมั่วสุมในกลุ่มผู้เสพติดอีก ให้คณะกรรมการหมู่บ้านบังคับใช้ตามมาตรการกฎข้อ 1.1

1.3 ผู้ต้องโทษคดียาเสพติด และค้ายาเสพติด ถ้ามีการอุปสมบท ผู้ใหญ่บ้านจะไม่ให้การรับรองใบสมัครบรรพชาอุปสมบท

1.4 ผู้ค้า ผู้เสพยาเสพติด หลังจากถูกดำเนินคดีตามที่ถูกศาลตัดสินแล้ว หลังจากพ้นโทษมาต้องรายงานตัวต่อคณะกรรมการหมู่บ้านทุกเดือน (ทุกวันที่ 5 ของเดือน) เป็นระยะเวลาติดต่อกัน 1 ปี

2. ด้านการลักทรัพย์และทำให้ทรัพย์สินผู้อื่นเสียหาย

2.1 ผู้ที่ลักทรัพย์ของมีค่าผู้อื่น ปรับ 3-5 เท่าของมูลค่าทรัพย์สินนั้น

2.2 ผู้ที่ลักหรือเคลื่อนย้ายหลักเขตที่ดิน ปรับตั้งแต่ 500 – 2,000 บาท

2.3 ผู้ที่ทำลายทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหายโดยเจตนา เช่น ต้นไม้ต่างๆที่มีเจ้าของปลูกไว้ ให้ใช้กฎข้อ 2.1 ใช้บังคับแล้วแต่ความเสียหายเป็นกรณีไป

2.4 ผู้ที่เลี้ยงสัตว์ทุกชนิดและปล่อยสัตว์ให้ไปทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น ให้มีความผิดและปรับค่าเสียหายตามที่เกิดขึ้นจริง

2.5 ประเภทไม้ยืนต้น คิดค่าปรับในอัตรา 100/ต้น

2.6 พืชไร่/พืชสวน คิดค่าปรับ ในอัตราระหว่าง 200 – 1,000 บาท แล้วก็ความเสียหาย

2.7 ห้ามจับสัตว์น้ำทุกชนิดในบริเวณเขตหวงห้าม (ธนาคารปลา) หากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องถูกลงโทษตามกฎหมายของหมู่บ้านโดยไม่มีข้อยกเว้น ทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับความเสียหายและมติของที่ประชุมจะตกลงเป็นกรณีๆไป

3. ด้านรักษาความสงบ

3.1 ทะเลาะวิวาทภายในบริเวณที่สาธารณะของหมู่บ้าน โดยเป็นผู้ก่อเหตุ จะถูกปรับเป็นเงิน 3,000 บาท

3.2 ห้ามยิงปืนขึ้นในหมู่บ้านโดยไม่มีเหตุจำเป็น ปรับ 500 บาท ต่อนัด

3.3 ให้ชุดรักษาความสงบหมู่บ้าน (ชรบ.) มีการจัดเวรยามหรือลาดตระเวนในหมู่บ้านอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

3.4 สมาชิกครัวเรือนละ 1 คน เข้าร่วมประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านทุกเดือน หากครัวเรือนใดไม่เข้าร่วมประชุม สิทธิในการได้รับความช่วยเหลือจะให้การพิจารณาแก่ผู้เข้าร่วมประชุมทุกเดือนก่อน ไม่ว่ากรณีใดๆ

3.5 การจับกลุ่มรวมกันไม่ว่าจะทำกิจกรรมอันใดอันหนึ่งขึ้น ตั้งแต่ 30 คนขึ้นไปให้แจ้งคณะกรรมการหมู่บ้านทราบทุกครั้ง

3.6 ชาวบ้านในหมู่บ้านทุกครัวเรือน ต้องเข้าร่วมประชุมประจำเดือนหมู่บ้านอย่างน้อยปีละ 6 ครั้ง ถ้าไม่ปฏิบัติตามให้ตัดสิทธิ์ต่างๆที่มีอยู่ เช่นเดียวกับข้อ 1.1

3.7 ห้ามมิให้เยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เทียวเตร่ภายในหมู่บ้านตั้งแต่เวลา 22.00 – 05.00 น. ผู้ใดฝ่าฝืนให้แจ้งชุดรักษาความสงบหมู่บ้าน (ชรบ.) ตักเตือนและดำเนินการส่งผู้ปกครอง

3.8 ถ้าบุคคลใดดูหมิ่นหรือทำร้ายคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือชุดรักษาความสงบหมู่บ้าน (ชรบ.) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ ขณะปฏิบัติหน้าที่ ไม่ให้ปฏิบัติหน้าที่ที่ดี ต้องถูกปรับคนละ 5,000 บาท และดำเนินคดีตามกฎหมาย

และผลจากการจัดประชุมกลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์ข้อมูล ประกอบกับการวิเคราะห์เอกสาร หลักฐานต่างๆที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย และป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านบางวัน หมู่ที่ 1 ที่สำคัญๆ มีดังต่อไปนี้

1. ผลการดำเนินการด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการคัดเลือกประชาชนในพื้นที่ที่มีจิตอาสา ทำงานเพื่อหมู่บ้านและสาธารณะเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน และได้มีคำสั่งแต่งตั้งจากนายอำเภอให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน พ.ศ. 2551 และมีคำสั่งแต่งตั้งชุดรักษาความสงบภายในหมู่บ้าน (ชรบ.) โดยนายอำเภอกระบือบุรี รวมทั้งมีการฝึกทบทวนยุทธวิธีในวันที่ 30 ของเดือน

2. ร่วมกับชุดเฉพาะกิจอำเภอกระบือบุรี ตั้งจุดตรวจสกัดหาผู้เสพยาเสพติด กลุ่มเสี่ยงในพื้นที่หมู่บ้าน เพื่อเข้ารับการบำบัด และกำหนดการจัดตั้งจุดตรวจตราเวรยามในหมู่บ้านสัปดาห์ละ 1 วัน

ร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองและตำรวจเพื่อตรวจค้น จับกุม ป้องกัน และปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายทุกรูปแบบในพื้นที่

3. มีการสร้างเครือข่ายผู้ประสานพลังแผ่นดิน (25 ตำบลประรด) เพื่อคอยสอดส่องและค้นหาผู้มีพฤติกรรมเสี่ยงหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ประกอบด้วย คณะกรรมการหมู่บ้านและประชาชนอาสาสมัครทำหน้าที่สอดส่องดูแล ไม่ให้คนในหมู่บ้านไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมอบหมายให้ 1 คนรับผิดชอบ 13 ครัวเรือน ในกรณีทราบข่าวที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่จะมีการรายงานข่าวให้ผู้ใหญ่บ้านได้รับทราบข้อมูลทันที ดังการให้ข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้

“ด้านรักษาความสงบ ในอดีตยังมีปัญหาของยาเสพติดแต่เดี๋ยวนี้เราได้มีการมาทำเป็นคุ้ม 4คุ้ม และมี 25 ตำบลประรด มีการตั้งกฎกติกาของหมู่บ้าน มีการมอบหมายความรับผิดชอบ 13 หลังต่อ 1 คน”

(ผู้ใหญ่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

4. ร่วมกับส่วนราชการในพื้นที่ วัดบางวัน และโรงเรียนบ้านบางวัน เพื่อประชุมประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เข้ามาในหมู่บ้าน ส่งผลให้เกิดข้อตกลงร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เป็นรูปธรรม และประกาศสัตยาบรรณร่วมกันผ่านการจัดตั้ง “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” เพื่อสร้างฐานการเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ปลอดภัยจากปัญหายาเสพติด ตั้งแต่ปี 2557 ปัจจุบันมีเงินกองทุนจำนวน 12,000 บาท เพื่อดำเนินกิจกรรมการป้องกันปัญหายาเสพติดในชุมชน

5. มีการดำเนินการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในหมู่บ้าน โดยมีการส่งชุดรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน (ชรบ.หมู่บ้าน) เข้าซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานราชการอื่นๆ เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับปัญหาสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นในหมู่บ้าน และมีการสร้างเครือข่ายการรายงานข่าวภัยพิบัติหรือเหตุด่วนเหตุร้ายในชุมชน โดยชุดปฏิบัติการประจำหมู่บ้านที่มีความพร้อมในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ/อุบัติเหตุ/เจ็บป่วยฉุกเฉินในหมู่บ้าน ได้แก่ ชุดรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน (ชรบ.หมู่บ้าน) ชุดอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร. หมู่บ้าน) หน่วยกู้ชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลบางวัน ซึ่งมีอุปกรณ์ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตลอด 24 ชั่วโมง เช่น การดำเนินการให้ความช่วยเหลือกรณีเหตุไฟไหม้ในช่วงฤดูแล้ง บริเวณสวนปาล์มน้ำมันของชาวบ้าน โดยชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านได้ประสานงานไปยังเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า เพื่อขอรับการสนับสนุนรถดับเพลิง โดยการประสานผ่านคณะกรรมการหมู่บ้านไปติดต่อร้องขอความช่วยเหลือ

6. มีการดำเนินการด้านการประนีประนอมข้อพิพาทในหมู่บ้าน โดยทีมคณะกรรมการหมู่บ้านทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างประชาชนในหมู่บ้าน โดยการใช้เวลาที่ประชาคมหมู่บ้านทำการชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนในหมู่บ้านถึงมาตรการป้องกันปัญหาต่างๆ

ที่อาจเกิดขึ้นในหมู่บ้าน และวิธีการปฏิบัติเบื้องต้นเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน รวมทั้งทำการประสานงานร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเยียวยาปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน โดยเฉพาะปัญหาแนวเขตที่ดินทำกินและเขตอนุรักษ์ป่าไม้ให้ประชาชนสามารถเข้าใจแนวทางการปฏิบัติและทำมาหากินในพื้นที่ได้อย่างปกติสุข

ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้านและการบูรณาการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

คณะกรรมการหมู่บ้านบางวันได้ดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์หมู่บ้าน : หมู่บ้านเข้มแข็ง มีวิถีชีวิตพอเพียง ผู้คนอยู่ดีมีความสุข ซึ่งใช้เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาหมู่บ้านขึ้นตั้งแต่ปี 2556 ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงและสามารถยกระดับการทำงานในมิติต่างๆ ซึ่งผลจากการจัดประชุมกลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์ข้อมูล ประกอบกับการวิเคราะห์เอกสาร หลักฐานต่างๆที่เกี่ยวข้องสามารถแสดงการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านได้ดังนี้

1. มีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานต่างๆ และใช้วางแผนพัฒนาของหมู่บ้านอย่างเป็นระบบ คณะกรรมการหมู่บ้านได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ มีกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านตามปฏิทินจัดทำแผนประจำปี โดยมีการประชุมวางแผนและประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง มีการประสานจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้าน กับคณะทำงานต่างๆ ข้อมูลการพัฒนาหมู่บ้านมีการจัดเก็บและจัดทำข้อมูลพื้นฐานต่างๆของหมู่บ้านอย่างเป็นระบบ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูล และเก็บข้อมูลไว้ในคอมพิวเตอร์ บางส่วนเราก็จะนำมาติดบอร์ดไว้ที่ศาลาอเนกประสงค์หมู่บ้านด้วย

ทั้งนี้พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านบางวันได้มีการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อจัดทำแผนและโครงการต่างๆของหมู่บ้านจำนวนมาก ซึ่งที่น่าสนใจได้แก่ โครงการที่หมู่บ้านบางวันดำเนินการเอง โดยไม่ใช้งบประมาณของทางราชการและเป็นโครงการต่อเนื่องในแต่ละปี ไม่น้อยกว่า 50 โครงการ เช่น 1) โครงการจัดประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน 2) โครงการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน 3) โครงการจัดแหล่งเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร 4) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพคณะกรรมการหมู่บ้าน 5) โครงการติดตามการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านด้านต่างๆ 6) โครงการตาสับประรดเพื่อเผ่าระวังเหตุความไม่สงบในหมู่บ้าน 7) โครงการจัดชุดเวรยามลาดตระเวนระวังเหตุความไม่สงบในหมู่บ้าน 8) โครงการจัดอบรมวินัยจราจรร่วมกับ สภ.กระบี่ 9) โครงการส่งเสริมกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งโดยปราชญ์ในชุมชน 10) โครงการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพสัตว์น้ำโดยกลุ่มอนุรักษ์ประมงพื้นบ้านบางวัน 11) โครงการส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัวแซมสวนปาล์ม/ยางพาราโดยกลุ่มขับเคลื่อนเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านบางวัน 12) โครงการอบรมให้ความรู้เกษตรกรร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอกระบี่ 13) โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกระบี่ 14) โครงการส่งเสริมกลุ่มทำขนมเต้าส้อของแม่บ้านเกษตรกรร่วมกับศูนย์ กศน. ตำบลบางวัน 15) โครงการส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือนร่วมกับเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) 16) โครงการส่งเสริมการปลูกผักอินทรีย์ทุกครัวเรือนโดยการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์จากคณะกรรมการหมู่บ้าน 17)

กลุ่มส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ 18) โครงการเฝ้าระวังและป้องกันโรคติดต่อจากสัตว์พาหนะโดยเครือข่าย อสม. 19) โครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัยแม่และเด็กโดยเครือข่าย อสม. 20) โครงการจัดกิจกรรมเมนูสุขภาพชุมชน 21) โครงการประกวดเรียงความในโอกาสต่างๆสำหรับเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน 22) โครงการติดป้ายประชาสัมพันธ์ 23) โครงการจัดทำฝายตามพระราชดำริ 24) โครงการจัดทำธนาคารปลาในพื้นที่หมู่บ้านโดยกลุ่มอนุรักษ์ประมงพื้นบ้าน 25) โครงการวางกติตาการทำประมงในหมู่บ้านโดยกลุ่มอนุรักษ์ประมงพื้นบ้าน 26) โครงการจัดตั้งชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติบ้านบางวัน 27) โครงการปลูกป่าริมคลอง 28) โครงการธนาคารต้นไม้ 29) โครงการปลูกป่าชายเลน 30) โครงการอนุรักษ์พลับพลึงธาร 31) โครงการอนุรักษ์ป่าเสม็ดชูปเปอร์มาเก็ตชุมชน 32) โครงการลดปริมาณขยะชุมชน 33) โครงการบ้านเรือนสะอาด 34) โครงการลดการใช้สารเคมีในการผลิต 35) โครงการส่งเสริมการใช้พลังงานโซล่าเซลล์ในกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชน 36) โครงการกองทุนฅาปนกิจ 37) โครงการตึมน้ำชาลงขันช่วยผู้ประสบภัยในหมู่บ้าน 38) โครงการกองทุนออมความดีสำหรับเด็กและเยาวชน 38) โครงการธรรมะในโรงเรียนร่วมกับโรงเรียนบ้านบางวัน 39) โครงการชวนกันเข้าวัดร่วมกับวัดบางวัน 40) โครงการพระเยี่ยมโยมร่วมกับวัดบางวัน 41) โครงการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา ร่วมกับวัดบางวัน 42) โครงการรณรงค์ลด ละเลิกอบายมุขโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน (เอกสารประเมินคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านสวยเมืองสุข บ้านบางวัน, 2560)

2. มีการประสานจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านตามแผนพัฒนาหมู่บ้านและขอรับงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่และจากโครงการต่างๆ ของรัฐบาล และเสนอของบประมาณกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น ปีงบประมาณ 2560 ดำเนินโครงการยกระดับศักยภาพหมู่บ้านเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ (หมู่บ้านละไม่เกินสองแสนห้าหมื่นบาท) ทำโครงการปรับปรุงต่อเติมอาคารศาลาหมู่บ้านและงานปรับปรุงซ่อมแซมระบบกรองน้ำดื่มบ้านบางวัน งบประมาณ 250,000 บาท

ซึ่งผลจากกระบวนการวางแผนพัฒนาหมู่บ้านดังข้อมูลที่เกิดขึ้นทำให้การพัฒนาหมู่บ้านบางวันมีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้นและส่งผลกระทบต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาตามโครงการต่างๆของชาวบ้านมากขึ้นดังการให้ข้อมูลต่อไปนี้

“มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี กิจกรรมอะไรก็ตามที่ทำเสร็จแล้วมีการประเมิน แล้วดูว่ามีอะไรที่ดีขึ้นบ้าง พูดในฐานะประชาชน ตอนแรกๆไม่ได้เป็นคณะกรรมการ เห็นว่าผู้ใหญ่เอาจริง คณะกรรมการเอาจริง แล้วทำไมเราจะไม่เอา เห็นว่ามันประสบผลสำเร็จ เห็นว่าทำแล้วได้ผล เหมือนกับพลังที่จะดึงเข้ามา ครั้งแรกที่ทำ ทำปุ๊บเกิดผลดีขึ้นมา ทำแล้วประสบผลสำเร็จ”

(กรรมการหมู่บ้านรายหนึ่ง, 2563: สัมภาษณ์)

3. คณะกรรมการฝ่ายการคลัง มีผลการปฏิบัติงานที่น่าสนใจคือ การจัดทำบัญชีกองทุนต่างๆ ภายในหมู่บ้านอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน เช่น ขณะนี้ (2563) บัญชีเงินกองทุนออมทรัพย์ หมู่บ้านบางวัน หมู่ที่ 1 จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2544 มีเงินทุนหมุนเวียนราว 2,800,000 บาท มีสมาชิกทั้งหมด 140 คน มีจำนวนเงินกู้ราว 1,500,000 บาท และมีเงินฝากบัญชีในธนาคารออมสิน ราว 1,300,000 บาท เป็นต้น ซึ่งเดิมพบปัญหาเนื่องจากความไม่ใจระบบการจัดทำบัญชีและความไม่ต่อเนื่องของคณะบริหารกองทุน ทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านประสานเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกระบุรีเพื่อให้คำแนะนำการจัดทำบัญชีทรัพย์สินเพื่อให้เป็นระบบตามที่เกิดขึ้น

ทั้งนี้ กรรมการหมู่บ้านได้เป็นแกนนำรณรงค์และส่งเสริมให้ประชาชนทำบัญชีครอบครัว เพื่อให้ชาวบ้านตระหนักถึงความสำคัญของการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจครัวเรือน คณะกรรมการหมู่บ้าน จึงได้ประสานงานให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอกระบุรี และแกนนำชาวบ้านที่มีประสบการณ์ในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ให้ความรู้และจดบันทึกบัญชีครัวเรือนทุกครอบครัวพร้อมกับการติดตามการดำเนินการทุกเดือนในกระประชุมหมู่บ้าน

4. คณะกรรมการหมู่บ้านบางวันร่วมกับเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม) มีบทบาทสำคัญในการแจ้งข่าวสารทางด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนในหมู่บ้าน การส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค โดยให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชนในหมู่บ้านในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้านโดยการนำเข้าวาระการประชุมของหมู่บ้านทุกวันที่ 8 ของเดือน แจ้งผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ทางไลน์กลุ่มของหมู่บ้าน ป้ายประชาสัมพันธ์ตามร้านค้าของชุมชน และการเดินตามบ้านของเครือข่าย อสม. ทั้ง 14 คนในหมู่บ้านที่แบ่งกันดูแลครัวเรือนกันคนละ 12 – 13 หลังคาเรือน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านทุกขั้นตอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดเก็บข้อมูลครัวเรือนและข้อมูลด้านสุขภาพเพื่อนำเข้าไปเป็นข้อมูลในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน โดยการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนในเรื่องสุขภาพและคุณภาพชีวิตด้วยส่วนหนึ่ง

5. คณะกรรมการหมู่บ้านบางวันมีกิจกรรมการดำเนินโครงการร่วมกับวัดบางวัน และโรงเรียนบางวัน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

4.1 คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกับหน่วยงานภาคเอกชน และโรงเรียนบ้านบางวัน จัดโครงการ “เด็กดี 8 ประการ” ขึ้น โดยได้ดำเนินการคัดเลือกเด็กและเยาวชนที่อยู่ในหมู่บ้านบางวัน อายุระหว่าง 9 – 18 ปี เพื่อบ่มเพาะเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของสังคมยกระดับจิตใจให้สูงขึ้นพ้นจากอบายมุข และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ปลูกฝังให้เด็กเห็นว่าคุณค่าเป็นเรื่องทำได้ง่าย ด้วยการฝึกทำอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินกิจกรรมทุกวันเสาร์ เวลา 14.00 – 16.00 น. ณ ศาลาอเนกประสงค์บ้านบางวัน ซึ่งมีเด็กและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมเด็กดี 8 ประการ จำนวน 45 คน โดยทุกคนมีข้อตกลงร่วมกันในการทำความคิดดี 8 ประการดังต่อไปนี้ (เอกสารประเมินคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านสวยเมืองสุข บ้านบางวัน, 2560)

- ข้อที่ 1 ความดีที่ปฏิบัติต่อตนเอง
- ข้อที่ 2 ความดีที่ปฏิบัติต่อพ่อแม่พี่น้อง
- ข้อที่ 3 ความดีที่ปฏิบัติต่อครู โรงเรียน และผู้มีพระคุณ
- ข้อที่ 4 ความดีที่ปฏิบัติต่อเพื่อนและเพื่อนร่วมโลก
- ข้อที่ 5 ความดีที่ปฏิบัติต่อสังคม ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ข้อที่ 6 ความดีที่ปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
- ข้อที่ 7 ความดีที่ปฏิบัติต่อสิ่งที่มองเห็นถึงความดีของผู้อื่น
- ข้อที่ 8 ความดีที่รู้จักทบทวนข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดของตนเอง

ทั้งนี้เด็กและเยาวชนที่ร่วมโครงการจะมีสมุดบันทึกความดีเพื่อประเมินการปฏิบัติของตนเองตามข้อตกลง โดยเด็กต้องนำกลับมาให้คณะครูผู้สอน ซึ่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านตรวจทุกอาทิตย์ นอกจากนี้ยังได้มีการติดตามโดยการสัมภาษณ์พ่อแม่ ครูอาจารย์ และสังเกตพฤติกรรมของเด็กจากการทำกิจกรรมร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีกองทุนพัฒนาเด็กดี 8 ประการเพื่อเป็นทุนการศึกษาของเด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมนี้อีกด้วย

5.2 คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการจัดกิจกรรมสานรักชาวเขี้ยวเพื่อหาทุนให้โรงเรียนบางวัน และทุนการศึกษาให้นักเรียนที่เรียนดี มีพฤติกรรมดี มีระเบียบวินัย เป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งทางโรงเรียนบางวันจะเป็นผู้คัดเลือกเด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมดี ตลอดจนเรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อรับทุนการศึกษา โดยไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติศาสนา การจัดกิจกรรมจะดำเนินการในช่วงการปิดเทอมของโรงเรียนทุกปี ณ ศาลาอเนกประสงค์บ้านบางวัน เช่น ผลการจัดกิจกรรมจัดหาทุนในปี 2562 มีรายได้ทั้งหมด 29,241 บาทและได้มอบทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่เรียนดี ประพฤติดี จำนวน 21 ทุน จำนวนทุนละ 500 บาท

5.3 คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกับโรงเรียนบ้านบางวันจัดกิจกรรมกีฬา “มีมิตรสัมพันธ์ สร้างสรรค์ชุมชน ณ สนามกีฬาโรงเรียนบ้านบางวัน เพื่อสร้างความรักความสามัคคีของคนในชุมชนทุกเพศทุกวัยและส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในหมู่บ้าน ให้ห่างไกลจากยาเสพติด

5.4 คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกับโรงเรียนบางวัน จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียนบ้านบางวัน เพื่อให้เด็กนักเรียนรู้จักการทำเกษตรแบบพอเพียงและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ครอบครัว โดยมีนายวินัย รักแต่งงาน ประธานกรรมการฝ่ายส่งเสริมเศรษฐกิจเป็นผู้ให้ความรู้ในทุกวันจันทร์ เวลา 14.30 น. – 15.30 น. ณ แปลงเศรษฐกิจพอเพียงบ้านบางวันและแปลงเกษตรโรงเรียนบ้านบางวัน

5.5 คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกับวัดบางวัน และโรงเรียนบ้านบางวัน จัดกิจกรรมสอนธรรมะให้เด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านบางวัน ในระดับประถมศึกษา 1 – 6 เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีจิตใจที่ดีงาม โดยจัดกิจกรรมทุกวันศุกร์ เวลา 14.30 – 15.30 น. โดยมีปราชญ์ชุมชน 2 คน

เป็นวิทยากร ณ ศาลาเอนกประสงค์บ้านบางวัน และวัดบางวัน เน้นกิจกรรมทางด้านศาสนพิธี การนำกล่าวอาราธนาศีล การสวดมนตร์ สอนธรรมะ และนั่งสมาธิเจริญสติ เป็นต้น

5.6 คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกับวัดบางวัน จัดกิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยจัดกิจกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ทำบุญตักบาตร เข้าวัดฟังธรรม รักษาศีล 5 ในวันพระ โดยในวันพระประชาชนจะพาลูกหลานเข้าวัดปฏิบัติธรรม นำหลักศีล 5 มาปฏิบัติร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคี แบ่งปันกันใช้ แบ่งปันกันอยู่ เชื่อมบ้าน วัด โรงเรียน บูรณาการด้วยกัน รวมทั้งจัดกิจกรรมบวชสามเณรภาคฤดูร้อนเพื่อให้ลูกหลานได้เข้ามาศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและปฏิบัติให้ถูกต้องดีงาม และร่วมจัดกิจกรรมงานบุญประจำปี งานประเพณีท้องถิ่นร่วมกับทางวัดบางวัน ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา รวมทั้งวันสงกรานต์ วันสารทเดือนสิบ ประเพณีบุญกฐินสามัคคี เป็นต้น

ผลการศึกษาการพัฒนาตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะยาเสพติด

ในส่วนต่อมาเป็นการนำเสนอผลการศึกษาการพัฒนาตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะยาเสพติด โดยผู้วิจัยอาศัยประเด็นและข้อมูลที่ได้จากกรณีศึกษาทั้ง 4 หมู่บ้าน ตามที่ได้นำเสนอผลการศึกษาไปแล้วในส่วนของบทที่ 4 แล้วใช้เทคนิคแบบเดลฟาย (Dei-phi) จากการใช้แบบสอบถามเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 ราย ทำการประเมินและให้ความเห็นในคุณลักษณะบ่งชี้ของตัวชี้วัดในข้อคำถามต่าง ๆ จำนวน 3 รอบ ซึ่งได้ผลการวิจัยดังที่จะนำเสนอผลการศึกษาในแต่ละรอบที่เกิดขึ้นดังนี้

รอบที่ 1 : ผลการประเมินความเหมาะสมของการออกแบบและพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะยาเสพติดรอบที่ 1

รอบที่ 2 : ผลการประเมินความเหมาะสมของการออกแบบและพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะยาเสพติดรอบที่ 2

รอบที่ 3 : ผลการประเมินความเหมาะสมของการออกแบบและพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะยาเสพติดรอบที่ 3

ซึ่งแต่ละรอบได้ผลการวิจัยที่น่าสนใจตามตารางดังต่อไปนี้

ผลการประเมินความเหมาะสมของการออกแบบและพัฒนาตัวชี้วัดผลการประเมินความเหมาะสมของการ ออกแบบและพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะยาเสพติดรอบที่ 1

ตารางที่ 1 : แสดงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญต่อความเหมาะสมของการพัฒนาตัวชี้วัดผลการ ประเมินความเหมาะสมของการออกแบบและพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะยาเสพติด จากการ ทำ Del-phi รอบที่ 1

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่าง คลอไทม์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการ									
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรประกอบด้วย ผู้นำชุมชนที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และไม่มีประวัติยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุก ประเภท	12 (66.7)	5 (27.8)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	4.61	0.60	2	(1) เห็นด้วย แต่ควรเปลี่ยนจากการใช้คำว่า ผู้นำชุมชน เป็น ผู้ทรงคุณวุฒิ แทน เพราะ คณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วยกรรมการ หมู่บ้านโดยตำแหน่งและผู้ทรงคุณวุฒิที่มา จากการเลือกตั้งซึ่งสามารถระบุคุณสมบัติ กันเองได้
2: ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการ หมู่บ้านต้องมีภาวะผู้นำสูง และเป็นผู้อำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติการกิจด้าน ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน	11 (61.1)	6 (33.3)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	4.55	0.61	2	(1) เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่ควรมีการมอบอำนาจ การตัดสินใจและการปฏิบัติการกิจด้านการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้อยู่ในรูป ของคณะกรรมการหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
3: ควรมีการนำประสบการณ์การป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติดในชุมชนของผู้นำชุมชนในอดีตมาถอดบทเรียนและพัฒนาเป็นมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้าน	9 (50.0)	9 (50.0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.50	0.51	1	(1) ควรปรับแก้ไขข้อความ “ของชุมชน” เพราะบางชุมชนแก้ไขปัญหาในอดีตโดยใช้ “วัด” เป็นศูนย์แก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชน หรือใช้วิถีชาวบ้านที่เกี่ยวกับผู้นำชุมชน
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการจัดทำแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล	12 (66.7)	5 (27.8)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	4.61	0.60	2	(1) ควรปรับแก้ไขเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรยึดโยงกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนในพื้นที่เพื่อตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีแนวทางการขับเคลื่อนแผน การประสานความร่วมมือและบริหารงบประมาณเพื่อดำเนินงานตามแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเองให้บรรลุผลสำเร็จ	9 (50)	7 (38.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	4.38	0.69	2	(1) ควรปรับแก้ไขเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีระบบประสานงานและการดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านในการขับเคลื่อน ติดตามและบริหารงบประมาณตามแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในชุมชนให้ประสบความสำเร็จ

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
6: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีศูนย์ปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานด้านความมั่นคงของอำเภอ (ศปก.อ.) เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกการเชื่อมโยงข้อมูล การติดตามสถานการณ์ การบูรณาการขับเคลื่อนนโยบายและแผนงาน โครงการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน	11 (61.1)	3 (16.7)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	4.38	0.84	2	(1) ศูนย์ปฏิบัติการร่วม คือ ที่ทำการคณะกรรมการหมู่บ้าน จัดตั้งให้เป็นศูนย์บูรณาการแก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน ใช้สำหรับการวางแผนการทำกิจกรรม
7: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีชุดปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเองเพื่อปฏิบัติการด้านการข่าว การติดตามสถานการณ์ และขับเคลื่อนกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้านร่วมกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ)	11 (61.1)	5 (27.8)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	4.50	0.70	2	(1) ชุดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดควรมีสัดส่วนระหว่างแกนนำทางการในคณะกรรมการหมู่บ้านและอาสาสมัครในคุ้มบ้านต่างๆคอยสอดส่องดูแล

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
8: ชุดปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านควรได้รับการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานด้านบังคับใช้กฎหมาย การรณรงค์ให้ความรู้และช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสร้างความไว้วางใจได้	11 (61.1)	3 (16.7)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	4.38	0	2	(1) ควรมีความรู้โดยเฉพาะกฎหมายและอำนาจหน้าที่ดำเนินการได้ภายใต้การปฏิบัติการกิจ
9: ควรมอบหมายหน้าที่และภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้กับผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านคนใดคนหนึ่งเพื่อช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านในการปฏิบัติการด้านยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการบังคับใช้มาตรการต่างๆที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านได้	7 (38.9)	6 (33.3)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	4.11	0.83	2	(1) ไม่ควรมอบให้ผู้ช่วยคนเดียวควรทำในรูปคณะกรรมการหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
10: ควรกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหมู่บ้านให้ “ปลอดภัยเสถียร” ด้วยกระบวนการของชุมชนพึ่งตนเอง เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านที่มีความมั่นคงปลอดภัยจากยาเสพติดอย่างยั่งยืนตลอดไป	11 (61.1)	5 (27.8)	1 (5.6)	1 (5.6)	0 (0)	4.44	0.85	3	(1) ปัญหา คือ แผนหมู่บ้านบางแห่ง คณะกรรมการหมู่บ้านไม่ได้เป็นคนดำเนินการ ทำ ทำให้แผนที่ได้มีวิสัยทัศน์ไม่สะท้อนความต้องการที่แท้จริงของหมู่บ้าน
11: ควรใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละครั้งสำหรับประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อพัฒนาระบบและหาฉันทามติร่วมกันในเรื่องที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหมู่บ้าน	10 (55.6)	6 (33.3)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	4.44	0.70	2	(1) ปกติในหมู่บ้านก็มีการประชุมหมู่บ้านกันทุกเดือนตามวันที่กำหนดขึ้นล่วงหน้าเพื่อรับรู้ร่วมกันเช่น ใช้วันที่ 9 ของเดือนเป็นวันประชุมหมู่บ้าน
12: ควรรายงานผลการปฏิบัติด้านยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านต่อศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) เพื่อทราบผลการดำเนินงานและหาช่องทางสนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมอยู่เป็นประจำ	11 (61.1)	5 (27.8)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	4.50	0.70	2	(1) ปกติแต่ละหมู่บ้านก็จะมีการทำรายงานเสนอต่อนายอำเภออยู่แล้ว แต่ไม่ค่อยมีการติดตามผลและหาทางแก้ไขปัญหาจากรายงานไป

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
13: ควรพัฒนาช่องทางของคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้อย่างเหมาะสม	12 (66.7)	6 (33.3)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.66	0.48	1	(1) มีไลน์กลุ่มหมู่บ้านที่ไว้ติดต่อประสานงานและแจ้งข่าวสารปัญหาต่างๆ ระหว่างชาวบ้านกับคณะกรรมการหมู่บ้านอยู่แล้ว
14: ควรกำหนดระบบช่วยเหลือและตอบแทนการปฏิบัติงานของกรรมการหมู่บ้านในการปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน จากส่วนราชการหรือหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและสวัสดิการที่เหมาะสมต่อผู้ปฏิบัติการในพื้นที่	9 (50.0)	7 (38.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	4.38	0.69	2	(1) บางหมู่บ้านมีการใช้เงินกองกลางของหมู่บ้านเป็นค่าตอบแทนในการช่วยจัดสวัสดิการเพราะราชการไม่ได้มีเงินมาให้
15: ควรมีการพัฒนา/จัดตั้งกองทุนกลางของหมู่บ้านที่เป็นเอกเทศเพื่อสามารถอำนวยความสะดวกการปฏิบัติการด้านยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	14 (77.8)	3 (16.7)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	4.72	0.57	2	(1) กองทุนกลางของหมู่บ้านส่วนหนึ่งมีมาจากผลกำไรจากกองทุนหมู่บ้านแล้วนำมาพัฒนางานด้านยาเสพติด

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคอลโวลล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
16: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการแต่งตั้งผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานในหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการด้านยาเสพติดเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา	13 (72.2)	4 (22.2)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	4.66	0.59	2	(1) คณะที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้านควรประกอบด้วย หัวหน้าหน่วยงานราชการในพื้นที่ โดยเฉพาะฝ่ายปกครองหรือฝ่ายความมั่นคง เพื่อสามารถให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านได้
17: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่ม/ตัวแทนกลุ่มเยาวชนเข้ามาร่วมเป็นกรรมการหมู่บ้านเพื่อจะได้เสนอแนะความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนแผนงานและการปฏิบัติการด้านยาเสพติดในหมู่บ้านได้	10 (55.6)	4 (22.2)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	4.33	0.84	2	(1) บางหมู่บ้านมีคณะกรรมการหมู่บ้านจากกลุ่มเยาวชนทำงานควบคู่ไปกับการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านที่เป็นผู้ใหญ่
18: คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งหัวหน้าคุ้มบ้าน/โซนบ้าน ในฐานะกรรมการหมู่บ้านที่มาจากตัวแทนกลุ่ม/องค์กรในชุมชนเพื่อสอดส่องดูแลและให้ความเห็นในการปฏิบัติการด้านยาเสพติดและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านได้อย่างทั่วถึง	10 (55.6)	3 (16.7)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	4.27	0.89	2	(1) มีระบบคุ้มบ้าน มีคณะกรรมการคุ้มบ้านและใช้กลไกคุ้มบ้านในการตรวจสอบ ติดตาม และเฝ้าระวังปัญหาเสพติด

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
19: ควรแต่งตั้งผู้นำทางศาสนา/เจ้าอาวาสวัด/ผู้นำทางความเชื่อของชาวชุมชน และผู้อำนวยการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน หรือตัวแทนของบุคคลดังกล่าวร่วมเป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการให้คำปรึกษาและเสนอแนะการดำเนินกิจกรรมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านร่วมกัน	8 (44.4)	6 (33.3)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	4.22	0.78	2	(1) เอาเฉพาะผู้นำทางศาสนา หรือเจ้าอาวาสวัดในหมู่บ้าน เพราะถ้าเอา ผอ. สถานศึกษาจะซ้ำกับอีกข้อ
20: ควรพัฒนาระบบการขับเคลื่อนภารกิจ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านร่วมกัน ในรูปแบบเครือข่ายแบบบวรส ได้แก่ หมู่บ้าน(บ) วัด(ว) โรงเรียน(ร) และส่วนราชการอื่น (ส) ในพื้นที่	12 (66.7)	3 (16.7)	3 (16.7)	0 (0)	0 (0)	4.50	0.78	2	(1) เพิ่มคำว่า ระบบและกลไก เพราะหากร่วมกันทำกิจกรรมอย่างเดียวแต่ไม่มีกลไกการทำงานที่ต่อเนื่องก็จะทำให้ภารกิจไม่ประสบความสำเร็จ

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
องค์ประกอบที่ 2 การป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน									
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการกำหนดกฎกติกาหรือธรรมนูญของหมู่บ้านขึ้นเพื่อเป็นมาตรการป้องกันยาเสพติดในชุมชนตนเอง โดยประยุกต์ให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน จารีต และศีลธรรมอันดีของหมู่บ้านสำหรับการปกครองดูแลกันและกันและป้องกันยาเสพติดภายในหมู่บ้าน	11 (61.1)	5 (27.8)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	4.50	0.70	2	(1) ธรรมนูญชุมชนควรปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามยุคสมัยด้วย (2) ตัดคำว่าประยุกต์ให้สอดคล้องกับวิถีชุมชนออกเพราะจะซ้ำกับตัวชี้วัดอีกข้อ
2: ควรใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อรับรองและทบทวนการบังคับใช้มาตรการทางสังคมของชุมชนที่ตกลงร่วมกันเป็นพื้นฐานของการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านอยู่เป็นประจำเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์	13 (72.2)	3 (16.7)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	4.61	0.69	2	(1) ควรประชาคมทุกเดือนและมีมาตรการสำหรับครอบครัวหรือบุคคลที่ไม่ให้ความร่วมมือหรือให้ความสำคัญกับการจัดประชาคมหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
3: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการแบ่งคຸ້ມบ้านหรือโซนบ้านเพื่อจัดระบบการจัดการดูแลรักษาความสงบ และการสอดส่องพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ที่อาจนำไปสู่ปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน	12 (66.7)	4 (22.2)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	4.55	0.70	2	(1) ต้องระบุเพิ่มเติมเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการคຸ້ມบ้านในการสอดส่องปัญหาเสพติด
4: ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) ควรมีการฝึกอบรมความรู้และการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ในทางกฎหมาย สำหรับชุดปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน	14 (77.8)	3 (16.7)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	4.72	0.57	2	(1) ควรจัดตั้งเป็นศูนย์วอลรูม (Volume) ร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน และ ศอ.ปส.อ. เพื่อติดตามและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านได้ดียิ่งขึ้นด้วย
5: ควรส่งเสริมให้เงินทุนทางวัฒนธรรมของหมู่บ้านมาถอดบทเรียนและประยุกต์เป็นมาตรการการดำเนินการในการป้องกันปัญหาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพและสามารถรองรับความท้าทายต่างๆ ที่มากับโลกาภิวัตน์ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ได้	13 (72.2)	3 (16.7)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	4.61	0.69	2	(1) ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนต้องได้รับการยอมรับและถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับหลักปฏิบัติการที่กฎหมายให้อำนาจไว้ด้วย

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
6: ควรส่งเสริมให้นำความเชื่อทางศาสนาหรือวัฒนธรรมชุมชนมาเป็นมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันไม่ให้สมาชิกในชุมชน/หมู่บ้านไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	8 (44.4)	6 (33.3)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	4.22	0.80	2	(1) บางหมู่บ้านทำได้ดี เพราะมีผู้นำทางศาสนาในหมู่บ้านที่เข้มแข็ง
7: ควรใช้สื่อช่องทางต่างๆ ทั้งสื่อบุคคล เสียงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้าน หรือการจัดอบรมให้ความรู้และสร้างทักษะโดยวิทยากรที่มีประสบการณ์และความรู้ เพื่อรณรงค์อย่างต่อเนื่อง ให้สมาชิกในชุมชนเกิดความตระหนักถึงพิษภัยและโทษของยาเสพติดและร่วมกันต่อต้านยาเสพติดในชุมชน/หมู่บ้าน	11 (61.1)	2 (11.1)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	4.33	0.90	2	(1) หมู่บ้านมีความต้องการแต่ขาดวิทยากรงบประมาณ สถานที่ (2) การประชาสัมพันธ์ต้องมีทั้งหลักการทางวิชาการ และหลักปฏิบัติที่ชาวบ้านดำเนินการได้เบื้องต้นที่เกี่ยวกับชาวบ้าน และควรชี้แจงสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
8: ควรร่วมสนับสนุนแผนการขับเคลื่อนงานโครงการและกิจกรรมตามแผนงานป้องกันยาเสพติดที่กำหนดไว้ร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ อาทิ การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์เด็กเล็ก หรือการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาโดยโครงการครู D.A.R.E. / โครงการ 1 ตำรวจ 1 โรงเรียน เป็นต้น	11 (61.1)	2 (11.1)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	4.33	0.90	2	(1) ควรระบุให้ใครเป็นผู้รับผิดชอบในการสนับสนุนแผนกิจกรรม เช่น กม. หรือ อปท. หรือ ศอ.ปส.อ. ซึ่งต้องมีลักษณะการบูรณาการกัน
9: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมการใช้พลังจิตอาสาจากประชาชนในหมู่บ้านเพื่อทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ร่วมกันเพื่อให้สมาชิกชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคี รักกลมเกลียวกันและเป็นการสร้างเกาะป้องกันยาเสพติดและอบายมุขในหมู่บ้านได้	11 (61.1)	3 (16.7)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	4.38	0.84	2	(1) กิจกรรมต้องอยู่ในแผนหมู่บ้านเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินโครงการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น อปท./ศอ.ปส.อ./หน่วยงานราชการอื่น

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมการบังคับใช้มาตรการจัดระเบียบสังคมในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งมั่วสุมของเยาวชน หรือแหล่งอบายมุขประเภทต่างๆ เช่น บ่อนการพนันในหมู่บ้าน เป็นต้น	12 (66.7)	4 (22.2)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	4.55	0.70	2	(1) ใช้การประชุมประชาคมหมู่บ้านจัดระเบียบสังคม กำหนดมาตรการเพื่อไม่ให้พื้นที่หมู่บ้านเป็นแหล่งเสื่อมโทรมหรือเกิดอบายมุข
11: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดตั้งกลุ่มสำหรับเยาวชนในหมู่บ้านขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูลและส่งเสริมให้เยาวชนทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด	10 (55.6)	5 (27.8)	3 (16.7)	0 (0)	0 (0)	4.38	0.77	2	(1) บางหมู่บ้านมีการรวบรวมนักเรียนเยาวชนแล้วนำแนวคิดของศูนย์ To Be Number One มาใช้ในการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนโดยใช้โมเดลเดียวกับโรงเรียนมัธยมที่ใช้ดำเนินการ แต่อาจมีการประยุกต์เข้ากับสภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน
12: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการพัฒนากิจกรรม/โครงการสำหรับเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านเพื่อป้องกันการยุ่งเกี่ยวกับปัญหา ยาเสพติด เช่น ธนาคารสะสมความดี ค่ายอบรมธรรมะสำหรับเยาวชน เป็นต้น	10 (55.6)	3 (16.7)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	4.27	0.89	2	(1) ควรส่งเสริมกิจกรรมทางด้านการกีฬา การออกกำลังกาย การประกอบอาชีพเสริม ช่วยครอบครัว การเป็นอาสาสมัครช่วยงานสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนอยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเป็นฐานคิดรักษ์บ้านเกิดด้วย

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
13: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการสอดส่องเฝ้าระวังเยาวชน หรือบุคคลในหมู่บ้านที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อไม่ให้ก่อพฤติกรรมและให้การดูแลเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นได้	11 (61.1)	1 (5.6)	6 (33.3)	0 (0)	0 (0)	4.27	0.95	2	(1) ที่หมู่บ้านเรามีการใช้วิธีการจับคู่บัดดี้เพื่อช่วยเหลือแนะนำให้มีการเลิกยาเสพติดให้ได้ (2) มีการใช้สมุดบันทึกความดีเพื่อเป็นกลยุทธ์ให้เด็กและเยาวชนบันทึกความดี ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งไม่ดีในแต่ละวันด้วย
14: ควรส่งเสริมกิจกรรมหรือการดำเนินโครงการตามแผนป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชนแบบบูรณาการระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้าน วัด(หรือมัสยิด) โรงเรียนหรือส่วนราชการอื่นที่มี เพื่อมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมแบบเครือข่ายและการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้านให้ความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น	10 (55.6)	5 (27.8)	3 (16.7)	0 (0)	0 (0)	4.38	0.77	2	(1) ควรเพิ่มบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ในการเข้าไปร่วมวางแผนด้วย

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
องค์ประกอบที่ 3 การปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน									
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีระบบการข่าวระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ที่สามารถระบุตัวผู้ค้า ผู้เสพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยสามารถรวบรวมประมวลข่าวสารจากข้อร้องเรียนเรื่องยาเสพติดจากประชาชน จากผู้เสพหรือผู้ติดที่เข้ารับการรักษา จากการประชุมหมู่บ้าน รวมทั้งจาก แหล่งข่าว และชุดปฏิบัติการของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างน่าเชื่อถือและถูกต้อง	10 (55.6)	2 (11.1)	6 (33.3)	0 (0)	0 (0)	4.22	0.94	2	(1) หากทำได้จะดีมาก เพราะคณะกรรมการหมู่บ้านมีภารกิจอื่นที่ต้องดูแลครอบครัวและศักยภาพของคณะกรรมการหมู่บ้านแต่ละที่ไม่เท่ากัน ดังนั้นควรส่งเสริมบทบาทให้คณะกรรมการหมู่บ้านแต่ละแห่งเป็นแกนหลักด้านระบบข่าวในระดับหมู่บ้าน แล้วให้ศูนย์ ศอ.ปยส.อ. รวบรวมข่าวสารและเบาะแสต่างๆ จากคณะกรรมการหมู่บ้านแล้วดำเนินการวางแผนเพื่อจัดการข้อมูลด้านยาเสพติดในพื้นที่ร่วมกัน
2: ควรมีการพัฒนาช่องทางการติดต่อข้อมูลระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้านกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ (ศอ.ปยส.อ) หรือหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ ที่สามารถเข้าถึงสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย	9 (50.0)	5 (27.8)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	4.27	0.82	2	(1) ศอ.ปยส. ของ ปปส. ในส่วนกลางควรพัฒนาระบบการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการพัฒนาฐานข้อมูล การรายงานผลเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านยาเสพติดในแต่ละพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกด้านช่องทางการประสานงานด้านข้อมูล

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
3: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีชุดปฏิบัติการในหมู่บ้านเพื่อร่วมสนธิกำลังกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อตรวจตราตรวจค้นและจับกุมดำเนินคดีตามกฎหมายกับผู้ค้ายาเสพติด	8 (44.4)	3 (16.7)	7 (38.9)	0 (0)	0 (0)	4.05	0.93	2	(1) ปกติชุดปฏิบัติการที่มีในแต่ละหมู่บ้านไม่ได้เป็น Head หลักของการปฏิบัติงาน ดังนั้นควรให้มีการส่งเสริมบทบาทการปฏิบัติงานของชุดปฏิบัติการที่มีในแต่ละหมู่บ้านมากขึ้น
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการประสานการสนับสนุนกำลังปฏิบัติการจากศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด/อำเภอ (ศอ.ปส.จ/อ) รวมทั้งชุดปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ตามสถานการณ์ปัญหาความรุนแรงที่ประสบของแต่ละพื้นที่	9 (50.0)	5 (27.8)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	4.27	0.82	2	(1) ศอ.ปส. ควรเป็นฝ่ายสนับสนุนการปฏิบัติงานและพัฒนาระบบประสานงานเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติการกิจการปราบปรามยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้าน
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับมอบหมายอำนาจตามกฎหมายในการเชิญบุคคลผู้สงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาให้ข้อมูลและปรับทัศนคติ หรือส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามระดับพฤติกรรม	6 (33.3)	5 (27.8)	6 (33.3)	1 (5.6)	0 (0)	3.88	0.96	3	(1) อำนาจเป็นของผู้ใหญ่บ้านในฐานะผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจตามกฎหมาย ดังนั้นควรมอบอำนาจหรือแต่งตั้งให้มีการใช้อำนาจของผู้ใหญ่บ้านไปยังกรรมการหมู่บ้านคนอื่นๆได้ด้วย

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
6: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดระบบกำลังอาสาสมัครจากประชาชนในหมู่บ้านเพื่อช่วยตรวจตรา เฝ้าระวังป้องกันมิให้มีการเสพและค้ายาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้าน โดยคำนึงถึงความเสี่ยงและความปลอดภัยของประชาชนอาสาสมัครในการปฏิบัติการด้วย	9 (50.0)	4 (22.2)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	4.22	0.87	2	(1) ควรทำเป็นเวรยามในหมู่บ้าน (2) มีการใช้ระบบตาสับปรดในหมู่บ้าน (3) บางครั้งชาวบ้านก็กลัวผู้มีอิทธิพล เพราะยาเสพติดที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ผู้ชายมักจะโยงไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้มีอิทธิพลในพื้นที่อยู่เบื้องหลัง
7: คณะกรรมการหมู่บ้านควรดำเนินการตรวจปัสสาวะเพื่อค้นหาผู้เสพยาเสพติดในหมู่บ้าน โดยการสุ่มตรวจเป็นระยะ เช่น สามเดือนครั้ง หรือปีละ 3 ครั้ง	10 (55.6)	3 (16.7)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	4.27	0.89	2	(1) เห็นด้วย แต่เห็นว่าควรทำต่อเนื่องและสลับชุดปฏิบัติการในการสุ่มตัวระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้านกับเจ้าหน้าที่จากศูนย์ศอ.ปยส.อ. เพื่อให้การสุ่มตรวจมีประสิทธิภาพมากขึ้น
8: คณะกรรมการหมู่บ้านควรยึดหลักการประนีประนอมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเล็กๆน้อยๆ ระหว่างกันในชุมชนโดยประยุกต์ให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน จารีตและศีลธรรมอันดีในการปกครองดูแลกันภายในหมู่บ้าน	10 (55.6)	3 (16.7)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	4.27	0.89	2	(1) มีคณะกรรมการไกล่เกลี่ยและศูนย์ยุติธรรมตำบลที่ อบต. จัดตั้งขึ้น แต่ไม่ประสบความสำเร็จเพราะไม่ค่อยเข้าใจบทบาทหน้าที่เท่าที่ควร

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
9: ควรสนับสนุนให้ชุดปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความสงบและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านให้ได้รับการฝึกอบรมหลักการปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดภายในชุมชนอย่างถูกต้อง เหมาะสม โดยยึดหลักการรักษาความสามัคคีและความเอื้อเฟื้อกันภายในชุมชนเป็นพื้นฐานการปฏิบัติงานด้วย	10 (55.6)	4 (22.2)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	4.33	0.84	2	(1) ควรเพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับการทบทวนการปฏิบัติการ การขยายแนวร่วม การสร้างเครือข่ายเชิงพื้นที่ของชุดปฏิบัติงานจากหมู่บ้านต่างๆ ในระดับตำบลและอำเภอ เพื่อให้การปฏิบัติการมีความเชื่อมโยงกับการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่มากยิ่งขึ้น
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีกระบวนการรับรองการบังคับใช้มาตรฐานทางสังคมและบทลงโทษตามกติกาหรือธรรมนูญที่เป็นข้อตกลงของหมู่บ้านเพื่อมุ่งต่อการปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านให้เห็นผลเชิงรูปธรรม	15 (83.3)	2 (11.1)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	4.72	0.75	3	(1) มาตรฐานดังกล่าวต้องสอดคล้องกับวิถีชุมชนและไม่ขัดต่อหลักกฎหมาย

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
11: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีมาตรการทางสังคมและศีลธรรมเชิงบังคับเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของสมาชิกในหมู่บ้าน เช่น ตัดสิทธิสวัสดิการของกองทุนต่างๆ ที่ชุมชนมีการตั้งขึ้น หรือการไม่ตอบรับกิจกรรมนันทนันทของครอบครัวที่อยู่เกี่ยวกับยาเสพติดของคณะสงฆ์ของวัดในหมู่บ้าน	11 (61.1)	6 (33.3)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	4.55	0.61	2	(1) เห็นด้วยเพราะมีตัวอย่างหมู่บ้านที่ดำเนินการแบบนี้แล้วประสบความสำเร็จ แต่อย่างไรก็ตาม มีปัญหาที่ต้องพิจารณาในเรื่องของสิทธิมนุษยชน หรือสิทธิขั้นพื้นฐานที่บุคคลควรได้รับในฐานะสมาชิกหนึ่งของหมู่บ้านด้วย
12: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีการทบทวนการใช้มาตรการทางสังคมและศีลธรรมที่เป็นข้อตกลงร่วมกันในการปราบปรามยาเสพติดของชุมชนอยู่เรื่อยๆ เพื่อให้เกิดความทันสมัยต่อพฤติกรรมและสภาพบังคับ	8 (44.4)	4 (22.2)	6 (33.3)	0 (0)	0 (0)	4.11	0.90	2	(1) ควรใช้เวทีประชาคมหมู่บ้าน/ตำบลในการพิจารณาทบทวนการใช้มาตรการทางสังคมต่างๆเป็นประจำ

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
องค์ประกอบที่ 4 การบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน									
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมอบหมายภารกิจด้านการบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ป่วยจากยาเสพติดในหมู่บ้านให้กับกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่ (รพ.สต.) ในการปฏิบัติการดูแลเฝ้าระวังผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ	8 (44.4)	6 (33.3)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	4.22	0.80	2	(1) ควรแก้ไขข้อความเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข แทนคำว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพราะส่วนใหญ่ใช้ชุดปฏิบัติงานเดียวกัน
2: ควรกำหนดสถานะความชัดเจนของสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยตำแหน่ง เพื่อสามารถบูรณาการการแก้ไขเยียวยาปัญหาสุขภาพและสังคมของผู้ป่วยจากยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างเป็นระบบ	9 (50.0)	4 (22.2)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	4.22	0.80	2	(1) เพิ่มคำว่าเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุขในคณะกรรมการหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
3: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการค้นหาผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้านเป็นประจำ ด้วยมาตรการต่างๆ เช่น การตรวจปัสสาวะผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยง การจัดระเบียบสังคม การจัดทำประชาคมหรือข้อตกลงร่วมกัน	9 (50.5)	6 (33.3)	3 (16.7)	0 (0)	0 (0)	4.33	0.76	2	(1) ในการค้นหาเพื่อเยียวยาผู้ได้รับกระทบจากยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการวางแผนร่วมกับศูนย์ ศอ.ปยส.อ. ในการดำเนินการค้นหาตัวผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบชักชวนและจูงใจให้ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา โดยการปรับทัศนคติของผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดให้เห็นผลกระทบของการใช้ยาเสพติด รวมถึงการปรับทัศนคติของครอบครัว ผู้ปกครอง ชุมชน สถานศึกษา และสถานประกอบการ เพื่อให้เกิดการยอมรับปัญหาเสพติดร่วมกัน	10 (55.6)	3 (16.7)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	4.27	0.89	2	(1) ใช้ครอบครัว ใช้เพื่อนฝูง ใช้วัดหรือศาสนา และใช้กลุ่มชน/หมู่บ้านในการชักชวนและจูงใจให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดกลับตัวกลับใจยอมรับการบำบัดรักษา

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการใช้กระบวนการอบรมทางครอบครัว เพื่อนร่วมรุ่น หรือเพื่อนร่วมโรงเรียนในการเป็นคู่บัดดี้/คู่หูเพื่อสอดส่องดูแลและติดตามให้กำลังใจผู้ที่เคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	9 (50.0)	3 (16.7)	6 (33.3)	0 (0)	0 (0)	4.16	0.92	2	(1) บางหมู่บ้านมีการดำเนินการได้ดี แต่บางหมู่บ้านไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะความเข้มแข็งของชุมชนและภาวะผู้นำของผู้ใหญ่บ้านในการนำเรื่องดังกล่าวมาใช้ในการจัดการปัญหาเสพติดในชุมชนค่อนข้างมีน้อย
6: ควรมอบภารกิจให้คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการติดตามและให้ความช่วยเหลือตามความประสงค์ของผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมและจัดทำโครงการฟื้นฟูเยียวยาเพื่อดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดเฉพาะในพื้นที่ โดยดำเนินการตามแนวทางการยึดสภาพปัญหาของพื้นที่เป็นหลัก	7 (38.9)	5 (27.8)	6 (33.3)	0 (0)	0 (0)	4.05	0.87	2	(1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ควรร่วมมือกับคณะกรรมการหมู่บ้านในการวางแผน วางระบบและกลไกและพัฒนากิจกรรมเพื่อฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่ให้ได้รับการเยียวยาฟื้นฟูอย่างเหมาะสม

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
7: ควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาโครงการนวัตกรรมหรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของคณะกรรมการหมู่บ้านในการแก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้านเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน	9 (50.0)	3 (16.7)	6 (33.3)	0 (0)	0 (0)	4.16	0.92	2	(1) เห็นด้วย แต่ที่ผ่านมานวัตกรรมชุมชนมักเกิดจากภาวะผู้นำและการสนับสนุนโครงการจากภาครัฐที่ตรงกับความต้องการของชุมชนและบางหมู่บ้านมีการใช้งบประมาณของชุมชนในการดำเนินโครงการริเริ่มสร้างสรรค์ภายในชุมชน
8: คณะกรรมการหมู่บ้านควรใช้หลักการให้อภัยและสร้างความเป็นมิตรที่ดีต่อกันภายในชุมชนในการฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	9 (50.0)	3 (16.7)	6 (33.3)	0 (0)	0 (0)	4.16	0.92	2	(1) ยึดหลักความเป็นชุมชนเดียวกันในการดำเนินการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาเสพติดเพื่อให้บุคคลดังกล่าวกลับมาเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของชุมชนต่อไป
9: คณะกรรมการหมู่บ้านควรวางแผนสำหรับใช้เครื่องมือด้านกองทุนและสวัสดิการต่างๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านเพื่อบูรณาการความช่วยเหลือในการฟื้นฟูเยียวยาผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	9 (50.0)	4 (22.2)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	4.22	0.87	2	(1) บางหมู่บ้านสามารถดำเนินการได้ดีแต่บางหมู่บ้านยากที่จะดำเนินการได้ แต่ควรจะให้มีการบูรณาการกันและใช้เป็นกลไกหนึ่งของการพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชนโดยเฉพาะยาเสพติดด้วย

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรดำเนินการร่วมกับศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนและตามระบบอัยาศัย (กศน.) ในการพัฒนาอาชีพตามความสนใจให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	12 (66.7)	5 (27.8)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	4.66	0.60	2	(1) ไม่ใช่แค่ กศน. แต่ควรเป็นการบูรณาการระบบและกลไกการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพที่มีอยู่ให้เกิดการบูรณาการกัน เช่น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน เจ้าหน้าที่ กศน. เกษตรอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เป็นต้น
11: คณะกรรมการหมู่บ้านควรพัฒนาระบบการบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน /หรือกองทุนหมู่บ้านที่มีอยู่เพื่อใช้วางแผนในการส่งเสริมการลงทุนเพื่อประกอบอาชีพให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	14 (77.8)	2 (11.1)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	4.66	0.68	2	(1) เห็นด้วย เพราะบางหมู่บ้านนำไปใช้ในการพัฒนาสาธารณูปการที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน
12: คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมกับวัด/ศาสนสถานในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมในการพัฒนาจิตใจให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านให้ยกระดับสูงขึ้น	15 (83.3)	1 (5.6)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	4.72	0.66	2	(1) เห็นด้วย แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจ้าอาวาสจะมีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมตามทีระบุได้หรือไม่ และผู้นำชุมชนในการเอาจริงเอาจังกับการพัฒนาจิตใจของผู้ที่มีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1
	5	4	3	2	1				
<p>13: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีมาตรการประเมินคัดกรองผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน เพื่อประเมินสภาพการเสพติด และนำเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูให้เหมาะสมกับประวัติและพฤติกรรมของผู้เสพติด ดังนี้</p> <p>(1) กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดควรส่งให้สถานพยาบาลในพื้นที่ เช่น รพ.สต. รับไปดำเนินการตามแนวทางการฟื้นฟู</p> <p>(2) กลุ่มผู้เสพ ควรส่งเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือให้สถานพยาบาลเพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที</p> <p>(3) กลุ่มติด ผู้ติดรุนแรง หรือมีปัญหาทางจิต ควรส่งให้สถานพยาบาลที่มีศักยภาพในการรองรับปัญหา เช่น โรงพยาบาลเฉพาะทาง (โรงพยาบาลธัญญารักษ์ โรงพยาบาลจิตเวช) เพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที</p>	15 (83.3)	2 (11.1)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	4.77	0.54	2	(1) ควรมีเกณฑ์การคัดกรองบุคคลและระดับการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาเสพติดที่รับรู้กันระหว่างชุมชน ศูนย์ศอ.ปยศ.อ. และโรงพยาบาลที่สนับสนุน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างถูกต้อง

ผลการประเมินความเหมาะสมของการออกแบบและพัฒนาตัวชี้วัดผลการประเมินความเหมาะสมของการ ออกแบบและพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะยาเสพติดรอบที่ 2

ตารางที่ 2 : แสดงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญต่อความเหมาะสมของการพัฒนาตัวชี้วัดผลการ ประเมินความเหมาะสมของการออกแบบและพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะยาเสพติด จากการ ทำ Del-phi รอบที่ 2

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่าง คลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการ									
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีองค์ประกอบ ของผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้ที่เกี่ยวข้องเป็น แบบอย่างที่ดีในชุมชน และไม่มีประวัติยุ่ง เกี่ยวกับยาเสพติดทุกประเภท	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
2: ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการ หมู่บ้านต้องมีภาวะผู้นำสูง และเป็นผู้อำนวย ความสะดวกต่อการปฏิบัติการกิจกรรมกับ กรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานอื่นที่ เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
3: ควรมีการนำประสบการณ์การป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติดของชุมชนในที่เคยเกิดขึ้นในอดีตมาถอดบทเรียนและพัฒนาเป็นมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้าน	18 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	0.0	0	-ไม่มี
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีแนวทางการขับเคลื่อนแผน การประสานความร่วมมือและบริหารงบประมาณร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินงานตามแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเองให้บรรลุผลสำเร็จ	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
6: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีศูนย์บูรณาการการปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกการเชื่อมโยงข้อมูล การติดตามสถานการณ์ การบูรณาการขับเคลื่อนนโยบายและแผนงานโครงการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน	14 (77.8)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.77	0.42	1	-ไม่มี
7: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีชุดปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตน เพื่อปฏิบัติการด้านการข่าว การติดตามสถานการณ์ และขับเคลื่อนกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้านร่วมกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ)	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
8: ชุดปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านควรได้รับการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานด้านบังคับใช้กฎหมาย และการรณรงค์ให้ความรู้และช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสร้างความไว้วางใจได้	14 (77.8)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.77	0.42	1	-ไม่มี
9: ผู้ใหญ่บ้านควรมอบหมายหน้าที่และภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้กับคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อวางแผนและพัฒนากลไกในการปฏิบัติการด้านยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการบังคับใช้มาตรการต่างๆ ที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านได้	13 (72.2)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.72	0.46	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหมู่บ้านของตนให้ “ปลอดภัยเสถียร” ด้วยกระบวนการของชุมชนพึ่งตนเอง เพื่อยกระดับความเข้มแข็งและการพัฒนาหมู่บ้านให้มีความมั่นคงปลอดภัยจากยาเสพติดอย่างยั่งยืนตลอดไป	16 (88.8)	1 (5.6)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	4.83	0.51	2	-ไม่มี
11: ควรจัดประชาคมหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละครั้งโดยกำหนดวันนัดหมายการประชุมล่วงหน้าชัดเจนสำหรับประชุมปรึกษาหารือกัน และติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหมู่บ้าน	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี
12: ควรรายงานผลการปฏิบัติด้านยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านต่อศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) เพื่อทราบผลการดำเนินงานและหาช่องทางสนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมอยู่เป็นประจำ	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
13: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการพัฒนาช่องทางให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้อย่างเหมาะสม	18 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.00	0.00	0	-ไม่มี
14: ควรกำหนดระบบช่วยเหลือและตอบแทนการปฏิบัติงานของกรรมการหมู่บ้านในการปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน จากส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและสวัสดิการที่เหมาะสมต่อผู้ปฏิบัติการในพื้นที่	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี
15: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดตั้งกองทุนกลางของหมู่บ้านเพื่อสามารถอำนวยความสะดวกช่วยเหลือการปฏิบัติการด้านยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
16: คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานในหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการด้านยาเสพติดเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
17: คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่ม/ตัวแทนกลุ่มเยาวชนเข้ามาร่วมเป็นกรรมการหมู่บ้านเพื่อจะได้เสนอแนะความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนแผนงานและการปฏิบัติการด้านยาเสพติดในหมู่บ้านได้	14 (77.8)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.77	0.42	1	-ไม่มี
18: คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งหัวหน้าคุ้มบ้าน/โซนบ้าน ในฐานะกรรมการหมู่บ้านที่มาจากตัวแทนกลุ่ม/องค์กรในชุมชนเพื่อสอดส่องดูแลและให้ความเห็นในการปฏิบัติการด้านยาเสพติดและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านได้อย่างทั่วถึง	13 (72.2)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.72	0.46	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
19: คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งผู้นำทางศาสนา/เจ้าอาวาสวัด/ผู้นำทางความเชื่อของชาวชุมชน ร่วมเป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการให้คำปรึกษาและเสนอแนะการดำเนินกิจกรรมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านร่วมด้วย	14 (77.8)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.77	0.42	1	-ไม่มี
20: คณะกรรมการหมู่บ้านควรพัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนภารกิจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านร่วมกับหน่วยงานอื่นที่มีในหมู่บ้าน ในรูปแบบเครือข่ายแบบ บวรส ได้แก่ หมู่บ้าน (บ) วัด(ว) โรงเรียน (ร) และส่วนราชการอื่น (ส) ขึ้น	15 (83.3)	3 (16.7)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.83	0.38	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
องค์ประกอบที่ 2 การป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน									
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการกำหนดกฎกติกาหรือธรรมนูญของหมู่บ้านขึ้นเพื่อเป็นมาตรการหนึ่งในการป้องกันปัญหาเสพติดในหมู่บ้านของตน	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี
2: คณะกรรมการหมู่บ้านควรใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านในการรับรองและทบทวนการบังคับใช้มาตรการทางสังคมของชุมชนที่ตกลงร่วมกันเพื่อเป็นพื้นฐานของการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันปัญหาเสพติดในหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี
3: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการแบ่งคุ้มบ้านหรือโซนบ้าน และจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มบ้านเพื่อจัดระบบการจัดการดูแลรักษาความสงบ และการสอดส่องพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ภายในหมู่บ้านขึ้น	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) ในการฝึกอบรมความรู้ในทางกฎหมาย และแนวทางการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ สำหรับชุดปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมให้นำทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ได้รับการยอมรับร่วมกันเพื่อมาถอดบทเรียนและประยุกต์เป็นมาตรการในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดของหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพและสามารถรองรับความท้าทายต่างๆ ที่มากับโลกาภิวัตน์ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ได้	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
6: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมให้ นำความเชื่อทางศาสนา มาประยุกต์ใช้ เป็นมาตรการทางสังคม เพื่อป้องกันไม่ให้สมาชิก หรือครอบครัวใดในหมู่บ้าน ไปยุ่งเกี่ยวกับ ยาเสพติด	14 (77.8)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.77	0.42	1	-ไม่มี
7: คณะกรรมการหมู่บ้าน ควรใช้วิธีการ สื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งสื่อบุคคล เสี่ยงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ ของหมู่บ้าน หรือการจัดอบรมให้ความรู้ โดยวิทยากรที่มีประสบการณ์และความรู้ เพื่อรณรงค์ให้สมาชิกในชุมชน เกิดความตระหนักถึงพิษภัย และโทษของยาเสพติด และร่วมกันต่อต้านยาเสพติดในชุมชน/หมู่บ้าน	13 (72.2)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.72	0.46	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
8: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมตามแผนการขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมตามแผนงานป้องกันยาเสพติดที่กำหนดไว้ร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ อาทิ การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์เด็กเล็ก หรือ การป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาโดยโครงการครู D.A.R.E. /โครงการ 1 ตำรวจ 1 โรงเรียน เป็นต้น	13 (72.2)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.72	0.46	1	-ไม่มี
9: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมการใช้พลังจิตอาสาจากประชาชนในหมู่บ้านเพื่อทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ร่วมกันเพื่อให้สมาชิกชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคี รักกลมเกลียวกันและเป็นการสร้างเกาะป้องกันยาเสพติดและอบายมุขในหมู่บ้านได้	14 (77.8)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.77	0.46	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมการบังคับใช้มาตรการจัดระเบียบสังคมในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งมั่วสุมของเยาวชน หรือแหล่งอบายมุขประเภทต่างๆ เช่น บ่อนการพนันในหมู่บ้าน เป็นต้น	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี
11: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดตั้งกลุ่มสำหรับเยาวชนในหมู่บ้านขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูลและส่งเสริมให้เยาวชนทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อป้องกันปัญหาเสพติด	15 (83.3)	3 (16.7)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.83	0.38	1	-ไม่มี
12: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการพัฒนา กิจกรรม/โครงการสำหรับเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านเพื่อป้องกันการยุ่งเกี่ยวกับปัญหาเสพติด เช่น ธนาคารสะสมความดี ค่ายอบรมธรรมะสำหรับเยาวชน เป็นต้น	13 (72.2)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.72	0.46	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
13: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการสอดส่องเฝ้าระวังเยาวชน หรือบุคคลในหมู่บ้านที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อไม่ให้เกิดพฤติกรรมและให้การดูแลเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นได้	12 (66.7)	6 (33.3)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.66	0.48	1	-ไม่มี
14: ควรส่งเสริมกิจกรรมหรือการดำเนินโครงการตามแผนป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชนแบบบูรณาการระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้าน วัด(หรือมัสยิด) โรงเรียนหรือส่วนราชการอื่นที่มี เพื่อมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมแบบเครือข่ายและการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้านให้ความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น	15 (83.3)	3 (16.7)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.83	0.38	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
องค์ประกอบที่ 3 การปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน									
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีระบบการข่าวระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ที่สามารถระบุตัวผู้ค้า ผู้เสพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยสามารถรวบรวมประมวลข่าวสารจากข้อร้องเรียนเรื่องยาเสพติดจากประชาชน จากผู้เสพหรือผู้ติดที่เข้ารับการรักษา จากการประชุมหมู่บ้าน รวมทั้งจาก แหล่งข่าว และชุดปฏิบัติการของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างน่าเชื่อถือและถูกต้อง	12 (66.7)	6 (33.3)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.66	0.48	1	-ไม่มี
2: คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับการพัฒนาช่องทางติดต่อประสานกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) หรือหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ ที่สามารถเข้าถึงสะดวก รวดเร็ว มีมาตรฐานและปลอดภัยขึ้น	14 (77.8)	5 (27.8)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	4.77	0.42	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
3: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีชุดปฏิบัติการในหมู่บ้านเพื่อร่วมสนธิกำลังกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อตรวจตราตรวจค้นและจับกุมดำเนินคดีตามกฎหมายกับผู้ค้ายาเสพติด	11 (61.1)	7 (38.9)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.61	0.50	1	-ไม่มี
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการประสานการสนับสนุนกำลังปฏิบัติการจากศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด/อำเภอ (ศอ.ปส.จ/อ) รวมทั้งชุดปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ตามสถานการณ์ปัญหาความรุนแรงที่ประสบของแต่ละพื้นที่	14 (77.8)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.77	0.42	1	-ไม่มี
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับมอบหมายอำนาจตามกฎหมายในการเชิญบุคคลผู้สงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาให้ข้อมูลและปรับทัศนคติ หรือส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามระดับพฤติการณ์	11 (61.1)	6 (33.3)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	4.55	0.61	2	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
6: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดระบบกำลังอาสาสมัครจากประชาชนในหมู่บ้านเพื่อช่วยตรวจตรา เฝ้าระวังป้องกันมิให้มีการเสพยาและค้ายาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้าน โดยคำนึงถึงความเสี่ยงและความปลอดภัยของประชาชนอาสาสมัครในการปฏิบัติการด้วย	13 (72.2)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.72	0.46	1	-ไม่มี
7: คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ เพื่อดำเนินการสุ่มตรวจปัสสาวะเพื่อค้นหาผู้เสพยาเสพติดในหมู่บ้าน โดยการสุ่มตรวจเป็นระยะ เช่น สามเดือนครั้ง หรือปีละ 3 ครั้ง	13 (72.2)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.72	0.46	1	-ไม่มี
8: คณะกรรมการหมู่บ้านควรยึดหลักการประนีประนอมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเล็กๆน้อยๆ ระหว่างกันในกลุ่มชนโดยประยุกต์ให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน จารีตและศีลธรรมอันดีในการปกครองดูแลกันภายในหมู่บ้าน	13 (72.2)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.72	0.46	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่าง คลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
	9: ควรสนับสนุนให้ชุดปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความสงบและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านให้ได้รับการฝึกอบรมหลักการปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดภายในชุมชนอย่างถูกต้อง เหมาะสม โดยยึดหลักการรักษาความสามัคคีและความเอื้อเฟื้อกันภายในชุมชนเป็นพื้นฐานการปฏิบัติงานด้วย	14 (77.8)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)				
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีกระบวนการรับรองการบังคับใช้มาตรฐานทางสังคมและบทลงโทษตามกติกาทหรือธรรมเนียมที่เป็นข้อตกลงของหมู่บ้านเพื่อมุ่งต่อการปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านให้เห็นผลเชิงรูปธรรม	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.47	2	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
11: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีมาตรการทางสังคมและศีลธรรมเชิงบังคับเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของสมาชิกในหมู่บ้าน เช่น ตัดสิทธิสวัสดิการของกองทุนต่างๆ ที่ชุมชนมีการตั้งขึ้น หรือการไม่ตอบรับกิจกรรมนันทนาการของครอบครัวที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของคณะสงฆ์ของวัดในหมู่บ้าน	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
12: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีการเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อทบทวนการใช้มาตรการทางสังคมและศีลธรรมที่เป็นข้อตกลงร่วมกันในการปราบปรามยาเสพติดของชุมชนอยู่เรื่อยๆ เพื่อให้เกิดความทันสมัยต่อพฤติกรรมและสภาพบังคับต่างๆ ที่ประกาศใช้ร่วมกัน	12 (66.7)	6 (33.3)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.66	0.48	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
องค์ประกอบที่ 4 การบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน									
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมอบหมายภารกิจด้านการบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ป่วยจากยาเสพติดในหมู่บ้านให้กับคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายสังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมเพื่อร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่ (รพ.สต.) ในการปฏิบัติการดูแลเฝ้าระวังผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ	14 (77.8)	4 (22.2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.77	0.42	1	-ไม่มี
2: ควรกำหนดสถานะความชัดเจนของสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายสังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม เพื่อสามารถบูรณาการอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการแก้ไขเยียวยาปัญหาสุขภาพและสังคมของผู้ป่วยจากยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างเป็นระบบ	13 (72.2)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.72	0.46	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
3: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการค้นหาผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้านเป็นประจำ ด้วยมาตรการต่างๆ เช่น การตรวจปัสสาวะผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยง การจัดระเบียบสังคม การจัดทำประชาคมหรือข้อตกลงร่วมกัน	15 (83.3)	3 (16.7)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.83	0.38	1	-ไม่มี
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบชักชวนและจูงใจให้ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา โดยการปรับทัศนคติของผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดให้เห็นผลกระทบของการใช้ยาเสพติด รวมถึงการปรับทัศนคติของครอบครัว ผู้ปกครอง ชุมชน สถานศึกษา และสถานประกอบการ เพื่อให้เกิดการยอมรับปัญหาเสพติดร่วมกัน	13 (72.2)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.72	0.46	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการใช้กระบวนการอบรมทางครอบครัว เพื่อนร่วมรุ่น หรือเพื่อนร่วมโรงเรียนในการเป็นคู่บัดดี้/คู่หูเพื่อสอดส่องดูแลและติดตามให้กำลังใจผู้ที่เคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	12 (66.7)	6 (33.3)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.66	0.48	1	-ไม่มี
6: ควรมอบภารกิจให้คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการติดตามและให้ความช่วยเหลือตามความประสงค์ของผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมและจัดทำโครงการฟื้นฟูเยียวยาเพื่อดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดเฉพาะในพื้นที่ โดยดำเนินการตามแนวทางการยึดสภาพปัญหาของพื้นที่เป็นหลัก	12 (66.7)	6 (33.3)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.66	0.48	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
7: คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับการสนับสนุนให้มีการพัฒนาโครงการนวัตกรรมหรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้านเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในพื้นที่	12 (66.7)	6 (33.3)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.66	0.48	1	-ไม่มี
8: คณะกรรมการหมู่บ้านควรใช้หลักการให้อภัยและสร้างความเป็นมิตรที่ดีต่อกันภายในชุมชนในการฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	12 (66.7)	6 (33.3)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.66	0.48	1	-ไม่มี
9: คณะกรรมการหมู่บ้านควรวางแผนสำหรับใช้เครื่องมือด้านกองทุนและสวัสดิการต่างๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านเพื่อบูรณาการความช่วยเหลือในการฟื้นฟูเยียวยาผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	13 (72.2)	5 (27.8)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.72	0.46	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรวางแผนและดำเนินการร่วมกับศูนย์การศึกษาโรงเรียนและตามระบบอัยาศัย (กศน.) เกษตรอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาอาชีพตามความสนใจให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
11: คณะกรรมการหมู่บ้านควรวางแผนระบบการบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน /หรือกองทุนหมู่บ้านที่มีอยู่เพื่อใช้วางแผนในการส่งเสริมการลงทุนเพื่อประกอบอาชีพให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี
12: คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมกับวัด/ศาสนสถานในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมในการพัฒนาจิตใจให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านให้ยกระดับสูงขึ้น	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2
	5	4	3	2	1				
<p>13: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีมาตรการประเมินคัดกรองผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน เพื่อประเมินสภาพการเสพติด และนำเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูให้เหมาะสมกับประวัติและพฤติกรรมของผู้เสพติด ดังนี้</p> <p>(1) กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดควรส่งให้สถานพยาบาลในพื้นที่ เช่น รพ.สต. รับไปดำเนินการตามแนวทางการฟื้นฟู</p> <p>(2) กลุ่มผู้เสพ ควรส่งเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือให้สถานพยาบาลเพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที</p> <p>(3) กลุ่มติด ผู้ติดยาหนัก หรือมีปัญหาทางจิต ควรส่งให้สถานพยาบาลที่มีศักยภาพในการรองรับปัญหา เช่น โรงพยาบาลเฉพาะทาง (โรงพยาบาลธัญญารักษ์ โรงพยาบาลจิตเวช) เพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที</p>	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี

ผลการประเมินความเหมาะสมของการออกแบบและพัฒนาตัวชี้วัดผลการประเมินความเหมาะสมของการ ออกแบบและพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะยาเสพติดรอบที่ 3

ตารางที่ 3 : แสดงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญต่อความเหมาะสมของการพัฒนาตัวชี้วัดผลการ ประเมินความเหมาะสมของการออกแบบและพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะยาเสพติด จากการ ทำ Del-phi รอบที่ 3

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการ									
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีองค์ประกอบของผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชน และไม่มีประวัติยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุกประเภท	18 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	0.0	0.0	-ไม่มี
2: ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการหมู่บ้านต้องมีภาวะผู้นำสูง และเป็นผู้อำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติการกิจกรรมร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน	18 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	0.0	0.0	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
3: ควรมีการนำประสบการณ์การป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติดของชุมชนในที่เคยเกิดขึ้นในอดีตมาถอดบทเรียนและพัฒนาเป็นมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้าน	18 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	0.0	0	-ไม่มี
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีแนวทางการขับเคลื่อนแผน การประสานความร่วมมือและบริหารงบประมาณร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินงานตามแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเองให้บรรลุผลสำเร็จ	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
6: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีศูนย์บูรณาการการปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกการเชื่อมโยงข้อมูล การติดตามสถานการณ์ การบูรณาการขับเคลื่อนนโยบายและแผนงาน โครงการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
7: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีชุดปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตน เพื่อปฏิบัติการด้านการข่าว การติดตามสถานการณ์ และขับเคลื่อนกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้านร่วมกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ)	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
8: ชุดปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านควรได้รับการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานด้านบังคับใช้กฎหมาย และการรณรงค์ให้ความรู้และช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสร้างความไว้วางใจได้	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
9: ผู้ใหญ่บ้านควรมอบหมายหน้าที่และภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้กับคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อวางแผนและพัฒนากลไกในการปฏิบัติการด้านยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการบังคับใช้มาตรการต่างๆที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านได้	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัย ระหว่าง คลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรกำหนด วิสัยทัศน์การพัฒนาหมู่บ้านของตนให้ “ปลอดภัยเสถียร” ด้วยกระบวนการของ ชุมชนพึ่งตนเอง เพื่อยกระดับความเข้มแข็ง และการพัฒนาหมู่บ้านให้มีความมั่นคง ปลอดภัยจากยาเสพติดอย่างยั่งยืนตลอดไป	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
11: ควรจัดประชาคมหมู่บ้านอย่างน้อย เดือนละครั้งโดยกำหนดวันนัดหมายการ ประชุมล่วงหน้าที่ชัดเจนสำหรับประชุม ปรึกษาหารือกัน และติดตามผลการ ดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ภายในหมู่บ้าน	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
12: ควรรายงานผลการปฏิบัติด้านยาเสพติด ของคณะกรรมการหมู่บ้านต่อศูนย์ อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) เพื่อทราบผลการ ดำเนินงานและหาช่องทางสนับสนุนการ ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมอยู่เป็นประจำ	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
13: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการพัฒนาช่องทางให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้อย่างเหมาะสม	18 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	0.0	0	-ไม่มี
14: ควรกำหนดระบบช่วยเหลือและตอบแทนการปฏิบัติงานของกรรมการหมู่บ้านในการปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน จากส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและสวัสดิการที่เหมาะสมต่อผู้ปฏิบัติการในพื้นที่	18 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	0.0	0	-ไม่มี
15: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดตั้งกองทุนกลางของหมู่บ้านเพื่อสามารถอำนวยความสะดวกช่วยเหลือการปฏิบัติการด้านยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
16: คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานในหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการด้านยาเสพติดเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
17: คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่ม/ตัวแทนกลุ่มเยาวชนเข้ามาร่วมเป็นกรรมการหมู่บ้านเพื่อจะได้เสนอแนะความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนแผนงานและการปฏิบัติการด้านยาเสพติดในหมู่บ้านได้	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี
18: คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งหัวหน้าคุ้มบ้าน/โชนบ้าน ในฐานะกรรมการหมู่บ้านที่มาจากตัวแทนกลุ่ม/องค์กรในชุมชนเพื่อสอดส่องดูแลและให้ความเห็นในการปฏิบัติการด้านยาเสพติดและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านได้อย่างทั่วถึง	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
19: คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งผู้นำทางศาสนา/เจ้าอาวาสวัด/ผู้นำทางความเชื่อของชาวชุมชน ร่วมเป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการให้คำปรึกษาและเสนอแนะการดำเนินกิจกรรมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านร่วมด้วย	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี
20: คณะกรรมการหมู่บ้านควรพัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนภารกิจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านร่วมกับหน่วยงานอื่นที่มีในหมู่บ้าน ในรูปแบบเครือข่ายแบบ บวรส ได้แก่ หมู่บ้าน (บ) วัด(ว) โรงเรียน (ร) และส่วนราชการอื่น (ส) ขึ้น	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
องค์ประกอบที่ 2 การป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน									
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการกำหนดกฎกติกาหรือธรรมนูญของหมู่บ้านขึ้นเพื่อเป็นมาตรการหนึ่งในการป้องกันปัญหาเสพติดในหมู่บ้านของตน	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
2: คณะกรรมการหมู่บ้านควรใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านในการรับรองและทบทวนการบังคับใช้มาตรการทางสังคมของชุมชนที่ตกลงร่วมกันเพื่อเป็นพื้นฐานของการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันปัญหาเสพติดในหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
3: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการแบ่งคุ้มบ้านหรือโซนบ้าน และจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มบ้านเพื่อจัดระบบการจัดการดูแลรักษาความสงบ และการสอดส่องพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ภายในหมู่บ้านขึ้น	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) ในการฝึกอบรมความรู้ในทางกฎหมาย และแนวทางการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ สำหรับชุดปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน	18 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	0.0	0	-ไม่มี
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมให้นำทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ได้รับการยอมรับร่วมกันเพื่อมาถอดบทเรียนและประยุกต์เป็นมาตรการในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดของหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพและสามารถรองรับความท้าทายต่างๆ ที่มากับโลกาภิวัตน์ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ได้	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
6: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมให้ นำความเชื่อทางศาสนา มาประยุกต์ใช้ เป็นมาตรการทางสังคม เพื่อป้องกันไม่ให้สมาชิก หรือครอบครัวใดในหมู่บ้าน ไปยุ่งเกี่ยวกับ ยาเสพติด	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี
7: คณะกรรมการหมู่บ้าน ควรใช้วิธีการ สื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้ง สื่อบุคคล เสี่ยงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ ของหมู่บ้าน หรือการจัดอบรมให้ความรู้ โดยวิทยากรที่มีประสบการณ์และความรู้ เพื่อรณรงค์ให้สมาชิกในชุมชน เกิดความตระหนักถึงพิษภัย และโทษของยาเสพติด และร่วมกันต่อต้านยาเสพติดในชุมชน/หมู่บ้าน	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
8: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมตามแผนการขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมตามแผนงานป้องกันยาเสพติดที่กำหนดไว้ร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ อาทิ การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์เด็กเล็ก หรือการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาโดยโครงการครู D.A.R.E. /โครงการ 1 ตำรวจ 1 โรงเรียน เป็นต้น	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี
9: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมการใช้พลังจิตอาสาจากประชาชนในหมู่บ้านเพื่อทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ร่วมกันเพื่อให้สมาชิกชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคี รักกลมเกลียวกันและเป็นการสร้างเกาะป้องกันยาเสพติดและอบายมุขในหมู่บ้านได้	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมการบังคับใช้มาตรการจัดระเบียบสังคมในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งมั่วสุมของเยาวชน หรือแหล่งอบายมุขประเภทต่างๆ เช่น บ่อนการพนันในหมู่บ้าน เป็นต้น	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
11: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดตั้งกลุ่มสำหรับเยาวชนในหมู่บ้านขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูลและส่งเสริมให้เยาวชนทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อป้องกันปัญหาเสพติด	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
12: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการพัฒนากิจกรรม/โครงการสำหรับเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านเพื่อป้องกันการยุ่งเกี่ยวกับปัญหาเสพติด เช่น ธนาคารสะสมความดี ค่ายอบรมธรรมะสำหรับเยาวชน เป็นต้น	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
13: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการสอดส่องเฝ้าระวังเยาวชน หรือบุคคลในหมู่บ้านที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อไม่ให้เกิดพฤติกรรมและให้การดูแลเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นได้	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี
14: ควรส่งเสริมกิจกรรมหรือการดำเนินโครงการตามแผนป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชนแบบบูรณาการระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้าน วัด(หรือมัสยิด) โรงเรียนหรือส่วนราชการอื่นที่มี เพื่อมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมแบบเครือข่ายและการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้านให้ความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
องค์ประกอบที่ 3 การปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน									
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีระบบการข่าวระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ที่สามารถระบุตัวผู้ค้า ผู้เสพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยสามารถรวบรวมประมวลข่าวสารจากข้อร้องเรียนเรื่องยาเสพติดจากประชาชน จากผู้เสพหรือผู้ติดที่เข้ารับการรักษา จากการประชุมหมู่บ้าน รวมทั้งจาก แหล่งข่าว และชุดปฏิบัติการของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างน่าเชื่อถือและถูกต้อง	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
2: คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับการพัฒนาช่องทางการติดต่อประสานกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) หรือหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ ที่สามารถเข้าถึงสะดวก รวดเร็ว มีมาตรฐานและปลอดภัยขึ้น	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
3: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีชุดปฏิบัติการในหมู่บ้านเพื่อร่วมสนธิกำลังกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อตรวจตราตรวจค้นและจับกุมดำเนินคดีตามกฎหมายกับผู้ค้ายาเสพติด	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการประสานการสนับสนุนกำลังปฏิบัติการจากศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด/อำเภอ (ศอ.ปส.จ/อ) รวมทั้งชุดปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ตามสถานการณ์ปัญหาความรุนแรงที่ประสบของแต่ละพื้นที่	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับมอบหมายอำนาจตามกฎหมายในการเชิญบุคคลผู้สงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาให้ข้อมูลและปรับทัศนคติ หรือส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามระดับพฤติการณ์	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
6: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดระบบกำลังอาสาสมัครจากประชาชนในหมู่บ้านเพื่อช่วยตรวจตรา เฝ้าระวังป้องกันมิให้มีการเสพยาและค้ายาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้าน โดยคำนึงถึงความเสี่ยงและความปลอดภัยของประชาชนอาสาสมัครในการปฏิบัติการด้วย	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
7: คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ เพื่อดำเนินการสุ่มตรวจปัสสาวะเพื่อค้นหาผู้เสพยาเสพติดในหมู่บ้าน โดยการสุ่มตรวจเป็นระยะ เช่น สามเดือนครั้ง หรือปีละ 3 ครั้ง	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี
8: คณะกรรมการหมู่บ้านควรยึดหลักการประนีประนอมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเล็กๆน้อยๆ ระหว่างกันในกลุ่มชนโดยประยุกต์ให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน จารีตและศีลธรรมอันดีในการปกครองดูแลกันภายในหมู่บ้าน	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
9: ควรสนับสนุนให้ชุดปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความสงบและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านให้ได้รับการฝึกอบรมหลักการปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดภายในชุมชนอย่างถูกต้อง เหมาะสม โดยยึดหลักการรักษาความสามัคคีและความเอื้อเฟื้อกันภายในชุมชนเป็นพื้นฐานการปฏิบัติงานด้วย	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีกระบวนการรับรองการบังคับใช้มาตรฐานทางสังคมและบทลงโทษตามกติกาหรือธรรมนูญที่เป็นข้อตกลงของหมู่บ้านเพื่อมุ่งต่อการปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านให้เห็นผลเชิงรูปธรรม	18 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	0.0	0	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
11: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีมาตรการทางสังคมและศีลธรรมเชิงบังคับเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของสมาชิกในหมู่บ้าน เช่น ตัดสิทธิสวัสดิการของกองทุนต่างๆ ที่ชุมชนมีการตั้งขึ้น หรือการไม่ตอบรับกิจกรรมนันทนาการของครอบครัวที่อยู่เกี่ยวกับยาเสพติดของคณะสงฆ์ของวัดในหมู่บ้าน	18 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	0.0	0	-ไม่มี
12: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีการเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อทบทวนการใช้มาตรการทางสังคมและศีลธรรมที่เป็นข้อตกลงร่วมกันในการปราบปรามยาเสพติดของชุมชนอยู่เรื่อยๆ เพื่อให้เกิดความทันสมัยต่อพฤติกรรมและสภาพบังคับต่างๆ ที่ประกาศใช้ร่วมกัน	18 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	0.0	0	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัย ระหว่าง คลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
องค์ประกอบที่ 4 การบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน									
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมอบหมายภารกิจด้านการบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ป่วยจากยาเสพติดในหมู่บ้านให้กับคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายสังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมเพื่อร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่ (รพ.สต.) ในการปฏิบัติการดูแลเฝ้าระวังผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี
2: ควรกำหนดสถานะความชัดเจนของสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายสังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม เพื่อสามารถบูรณาการอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการแก้ไขเยียวยาปัญหาสุขภาพและสังคมของผู้ป่วยจากยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างเป็นระบบ	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
3: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการค้นหาผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้านเป็นประจำ ด้วยมาตรการต่างๆ เช่น การตรวจปัสสาวะผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยง การจัดระเบียบสังคม การจัดทำประชาคมหรือข้อตกลงร่วมกัน	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบชักชวนและจูงใจให้ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา โดยการปรับทัศนคติของผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดให้เห็นผลกระทบของการใช้ยาเสพติด รวมถึงการปรับทัศนคติของครอบครัว ผู้ปกครอง ชุมชน สถานศึกษา และสถานประกอบการ เพื่อให้เกิดการยอมรับปัญหาเสพติดร่วมกัน	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่								

	(%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัย ระหว่าง คลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการใช้กระบวนการอบรมทางครอบครัว เพื่อนร่วมรุ่น หรือเพื่อนร่วมโรงเรียนในการเป็นคู่บัดดี้/คู่หูเพื่อสอดส่องดูแลและติดตามให้กำลังใจผู้ที่เคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี
6: ควรมอบภารกิจให้คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการติดตามและให้ความช่วยเหลือตามความประสงค์ของผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมและจัดทำโครงการฟื้นฟูเยียวยาเพื่อดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดเฉพาะในพื้นที่ โดยดำเนินการตามแนวทางการยึดสภาพปัญหาของพื้นที่เป็นหลัก	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
7: คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับการสนับสนุนให้มีการพัฒนาโครงการนวัตกรรมหรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้านเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในพื้นที่	16 (88.9)	2 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.32	1	-ไม่มี
8: คณะกรรมการหมู่บ้านควรใช้หลักการให้อภัยและสร้างความเป็นมิตรที่ดีต่อกันภายในชุมชนในการฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	17 (94.4)	1 (5.6)	0 (33.3)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	1	-ไม่มี
9: คณะกรรมการหมู่บ้านควรวางแผนสำหรับใช้เครื่องมือด้านกองทุนและสวัสดิการต่างๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านเพื่อบูรณาการความช่วยเหลือในการฟื้นฟูเยียวยาผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	18 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	0.0	0	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรวางแผนและดำเนินการร่วมกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและตามระบบอธยาศัย (กศน.) เกษตรอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาอาชีพตามความสนใจให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	18 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	0.0	0	-ไม่มี
11: คณะกรรมการหมู่บ้านควรพัฒนาระบบการบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน /หรือกองทุนหมู่บ้านที่มีอยู่เพื่อใช้วางแผนในการส่งเสริมการลงทุนเพื่อประกอบอาชีพให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	18 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	0.0	0	-ไม่มี
12: คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมกับวัด/ศาสนสถานในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมในการพัฒนาจิตใจให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านให้ยกระดับสูงขึ้น	18 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	0.0	0	-ไม่มี

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	ความถี่ (%)					\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์	ข้อเสนอแนะการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3
	5	4	3	2	1				
<p>13: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีมาตรการประเมินคัดกรองผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน เพื่อประเมินสภาพการเสพติด และนำเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูให้เหมาะสมกับประวัติและพฤติกรรมของผู้เสพติด ดังนี้</p> <p>(1) กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดควรส่งให้สถานพยาบาลในพื้นที่ เช่น รพ.สต. รับไปดำเนินการตามแนวทางการฟื้นฟู</p> <p>(2) กลุ่มผู้เสพ ควรส่งเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือให้สถานพยาบาลเพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที</p> <p>(3) กลุ่มติด ผู้ติดรุนแรง หรือมีปัญหาทางจิต ควรส่งให้สถานพยาบาลที่มีศักยภาพในการรองรับปัญหา เช่น โรงพยาบาลเฉพาะทาง (โรงพยาบาลธัญญารักษ์ โรงพยาบาลจิตเวช) เพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที</p>	18 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	0.0	0	-ไม่มี

ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อตัวชี้วัดต่างๆที่จะนำไปใช้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะยาเสพติดในระดัชมุขชนท้องถิ่น

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะยาเสพติด โดยผู้วิจัยนำตัวชี้วัดและองค์ประกอบที่พัฒนาขึ้นจากการใช้เทคนิคแบบเดลฟาย (Dei-phi) ในส่วนก่อนหน้าี้ จากการใช้แบบประเมินความพึงพอใจแบบประเมินค่า 5 ระดับได้แก่ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด เพื่อให้ประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจากการสุ่มจากบัญชีครัวเรือนของหมู่บ้านที่ใช้เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ทั้ง 4 แห่ง กระจายตามสัดส่วนจำนวนครัวเรือนของแต่ละหมู่บ้านจนได้จำนวนตัวอย่างในการประเมินความพึงพอใจในครั้งนี้ 201 ราย ทำการประเมินความพึงพอใจตามคุณสมบัติตัวบ่งชี้ของตัวชี้วัดในข้อคำถามต่าง ซึ่งได้ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นดังนี้

ตารางที่ 4 : แสดงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาตัวชี้วัดต่างๆที่จะนำไปใช้จัดทำกรปฏิบัติการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะยาเสพติด

(n=201)

ตัวชี้วัดที่พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
องค์ประกอบที่ 1: การบริหารจัดการ						4.94	0.11	มากที่สุด
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีองค์ประกอบของผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้ซึ่งประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชนและไม่มีประวัติยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุกประเภท	201 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	.0	มากที่สุด
2: ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการหมู่บ้านต้องมีภาวะผู้นำสูง และเป็นผู้อำนวยการความสะอาดต่อการปฏิบัติภารกิจร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน	201 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	.0	มากที่สุด
3: ควรมีการนำประสบการณ์การป้องกันและปราบปรามปัญหาเสพติดของชุมชนในที่เคยเกิดขึ้นในอดีตมาถอดบทเรียนและพัฒนาเป็นมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้าน	193 (96)	8 (4)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.96	0.19	มากที่สุด
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล	197 (98)	4 (2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.98	0.14	มากที่สุด

ตัวชี้วัดที่พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีแนวทางการขับเคลื่อนแผน การประสานความร่วมมือและบริหารงบประมาณร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินงานตามแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเองให้บรรลุผลสำเร็จ	189 (94)	12 (6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	มากที่สุด
6: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีจัดให้มีศูนย์บูรณาการการปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกการเชื่อมโยงข้อมูล การติดตามสถานการณ์ การบูรณาการขับเคลื่อนนโยบายและแผนงาน โครงการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน	189 (94)	8 (4)	4 (2)	0 (0)	0 (0)	4.92	0.33	มากที่สุด
7: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีจัดให้มีการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตน เพื่อปฏิบัติการด้านการข่าว การติดตามสถานการณ์ และขับเคลื่อนกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้านร่วมกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ)	195 (97)	6 (3)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.34	มากที่สุด
8: ชุดปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านควรได้รับการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานด้านบังคับใช้กฎหมาย และการรณรงค์ให้ความรู้และช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสร้างความไว้วางใจได้	189 (94)	12 (6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	มากที่สุด

ตัวชี้วัดที่พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ					\bar{x}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
9: ผู้ใหญ่บ้านควรมอบหมายหน้าที่และภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้กับคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อวางแผนและพัฒนากลไกในการปฏิบัติการด้านยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการบังคับใช้มาตรการต่างๆที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านได้	164 (81.6)	28 (13.9)	9 (4.5)	0 (0)	0 (0)	4.77	0.51	มากที่สุด
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหมู่บ้านของตนให้ “ปลอดภัยจากยาเสพติด” ด้วยกระบวนการของชุมชนพึ่งตนเอง เพื่อยกระดับความเข้มแข็งและการพัฒนาหมู่บ้านให้มีความมั่นคงปลอดภัยจากยาเสพติดอย่างยั่งยืนตลอดไป	196 (97.5)	5 (2.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.97	0.15	มากที่สุด
11: ควรจัดประชาคมหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละครั้งโดยกำหนดวันนัดหมายการประชุมล่วงหน้าที่ชัดเจนสำหรับการประชุมปรึกษาหารือกัน และติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหมู่บ้าน	197 (98)	4 (2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.98	0.14	มากที่สุด
12: ควรรายงานผลการปฏิบัติด้านยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านต่อศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) เพื่อทราบผลการดำเนินงานและหาช่องทางสนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมอยู่เป็นประจำ	195 (97)	6 (3)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.34	มากที่สุด

ตัวชี้วัดที่พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ					\bar{x}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
13: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการพัฒนาช่องทางให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้อย่างเหมาะสม	201 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	.0	มากที่สุด
14: ควรกำหนดระบบช่วยเหลือและตอบแทนการปฏิบัติงานของกรรมการหมู่บ้านในการปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน จากส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและสวัสดิการที่เหมาะสมต่อผู้ปฏิบัติการในพื้นที่	189 (94)	12 (6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	มากที่สุด
15: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดตั้งกองทุนกลางของหมู่บ้านเพื่อสามารถอำนวยความสะดวกการปฏิบัติการด้านยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	194 (96.5)	7 (3.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.96	0.18	มากที่สุด
16: คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานในหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการด้านยาเสพติดเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา	198 (98.5)	3 (1.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.98	0.12	มากที่สุด
17: คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่ม/ตัวแทนกลุ่มเยาวชนเข้ามาร่วมเป็นกรรมการหมู่บ้านเพื่อจะได้เสนอแนะความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนแผนงานและการปฏิบัติการด้านยาเสพติดในหมู่บ้านได้	192 (95.5)	9 (4.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.95	0.20	มากที่สุด

ตัวชี้วัดที่พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
18: คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งหัวหน้าคุ้มบ้าน/โชนบ้าน ในฐานะกรรมการหมู่บ้านที่มาจากตัวแทนกลุ่ม/องค์กรในชุมชนเพื่อสอดส่องดูแลและให้ความเห็นในการปฏิบัติการด้านยาเสพติดและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านได้อย่างทั่วถึง	186 (92.5)	12 (6)	3 (1.5)	0 (0)	0 (0)	4.91	0.33	มากที่สุด
19: คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งผู้นำทางศาสนา/เจ้าอาวาสวัด/ผู้นำทางความเชื่อของชาวชุมชน ร่วมเป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการให้คำปรึกษาและเสนอแนะการดำเนินกิจกรรมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านร่วมด้วย	184 (91.5)	17 (8.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.91	0.27	มากที่สุด
20: คณะกรรมการหมู่บ้านควรพัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนภารกิจ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภายในหมู่บ้านร่วมกับหน่วยงานอื่นที่มีในหมู่บ้าน ในรูปแบบเครือข่ายแบบบวรส ได้แก่ หมู่บ้าน(บ) วัด(ว) โรงเรียน (ร) และส่วนราชการอื่น (ส) ขึ้น	193 (96)	8 (4)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.96	0.19	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 2 การป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน						4.96	0.14	มากที่สุด
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการกำหนดกฎกติกาหรือธรรมนูญของหมู่บ้านขึ้นเพื่อเป็นมาตรการหนึ่งในการป้องกันปัญหาเสพติดในหมู่บ้านของตน	201 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	.0	มากที่สุด

ตัวชี้วัดที่พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ					\bar{x}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
2: คณะกรรมการหมู่บ้านควรใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านในการรับรองและทบทวนการบังคับใช้มาตรการทางสังคมของชุมชนที่ตกลงร่วมกันเพื่อเป็นพื้นฐานของการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันปัญหาเสพติดในหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์	197 (98)	4 (2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.98	0.14	มากที่สุด
3: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการแบ่งคุ้มบ้านหรือโซนบ้าน และจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มบ้านเพื่อจัดระบบการจัดการดูแลรักษาความสงบ และการสอดส่องพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ภายในหมู่บ้านขึ้น	181 (90)	17 (8.5)	3 (1.5)	0 (0)	0 (0)	4.88	0.36	มากที่สุด
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) ในการฝึกอบรมความรู้ในทางกฎหมาย และแนวทางการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ สำหรับชุดปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน	195 (97)	6 (3)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.97	0.17	มากที่สุด
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมให้นำทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ได้รับการยอมรับร่วมกันเพื่อมาถอดบทเรียนและประยุกต์เป็นมาตรการในการป้องกันปัญหาเสพติดของหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพและสามารถรองรับความท้าทายต่างๆ ที่มากับโลกาภิวัตน์ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ได้	187 (93)	14 (7)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.93	0.25	มากที่สุด

ตัวชี้วัดที่พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ					\bar{x}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
6: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมให้นำความเชื่อทางศาสนามาประยุกต์ใช้เป็นมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันไม่ให้สมาชิกหรือครอบครัวใดในหมู่บ้านไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	182 (90.5)	19 (9.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.90	0.29	มากที่สุด
7: คณะกรรมการหมู่บ้านควรใช้วิธีการสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งสื่อบุคคล เสียงตามสาย ป้าย ประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้าน หรือการจัดอบรมให้ความรู้โดยวิทยากรที่มีประสบการณ์และความรู้ เพื่อรณรงค์ให้สมาชิกในชุมชนเกิดความตระหนักถึงพิษภัยและโทษของยาเสพติดและร่วมกันต่อต้านยาเสพติดในชุมชน/หมู่บ้าน	193 (96)	8 (4)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.96	0.19	มากที่สุด
8: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมตามแผนการขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมตามแผนงานป้องกันยาเสพติดที่กำหนดไว้ร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ อาทิ การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์เด็กเล็ก หรือการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาโดยโครงการครู D.A.R.E. / โครงการ 1 ตำรวจ 1 โรงเรียน เป็นต้น	194 (96.5)	7 (3.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.96	0.18	มากที่สุด
9: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมการใช้พลังจิตอาสาจากประชาชนในหมู่บ้านเพื่อทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ร่วมกันเพื่อให้สมาชิกชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคี รักกลมเกลียวกันและเป็นการสร้างเกาะป้องกันยาเสพติดและอบายมุขในหมู่บ้านได้	190 (94.5)	11 (5.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.22	มากที่สุด

ตัวชี้วัดที่พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ					\bar{x}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมการบังคับใช้มาตรการจัดระเบียบสังคมในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งมั่วสุมของเยาวชน หรือแหล่งอบายมุขประเภทต่างๆ เช่น บ่อนการพนันในหมู่บ้าน เป็นต้น	201 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	.0	มากที่สุด
11: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดตั้งกลุ่มสำหรับเยาวชนในหมู่บ้านขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูลและส่งเสริมให้เยาวชนทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด	194 (96.5)	7 (3.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.96	0.18	มากที่สุด
12: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการพัฒนากิจกรรม/โครงการสำหรับเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านเพื่อป้องกันการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น ธนาคารสะสมความดี ค่ายอบรมธรรมะสำหรับเยาวชน เป็นต้น	182 (90.5)	19 (9.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.90	0.29	มากที่สุด
13: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการสอดส่องเฝ้าระวังเยาวชนหรือบุคคลในหมู่บ้านที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อไม่ให้ก่อพฤติกรรมและให้การดูแลเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นได้	187 (93)	10 (5)	4 (2)	0 (0)	0 (0)	4.91	0.34	มากที่สุด
14: ควรส่งเสริมกิจกรรมหรือการดำเนินโครงการตามแผนป้องกันปัญหา ยาเสพติดในชุมชนแบบบูรณาการระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้าน วัด(หรือ มัสยิด) โรงเรียนหรือส่วนราชการอื่นที่มีเพื่อมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมแบบเครือข่ายและการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้านให้ ความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น	201 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	.0	มากที่สุด

ตัวชี้วัดที่พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
องค์ประกอบที่ 3 การปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน						4.94	0.10	มากที่สุด
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีระบบการข่าวระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ที่สามารถระบุตัวผู้ค้า ผู้เสพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยสามารถรวบรวมประมวลข่าวสารจากข้อร้องเรียนเรื่องยาเสพติดจากประชาชนจากผู้เสพหรือผู้ติดที่เข้ารับการรักษา จากการประชุมชมหมู่บ้าน รวมทั้งจาก แหล่งข่าวและชุดปฏิบัติการของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างน่าเชื่อถือและถูกต้อง	182 (90.5)	19 (9.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.90	0.29	มากที่สุด
2: คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับการพัฒนาช่องทางการติดต่อประสานกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) หรือหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ ที่สามารถเข้าถึงสะดวก รวดเร็ว มีมาตรฐานและปลอดภัยขึ้น	198 (98.5)	3 (1.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.98	0.12	มากที่สุด
3: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีชุดปฏิบัติการในหมู่บ้านเพื่อร่วมสนธิกำลังกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อตรวจตรา ตรวจสอบและจับกุมดำเนินคดีตามกฎหมายกับผู้ค้ายาเสพติด	179 (89)	16 (8)	6 (3)	0 (0)	0 (0)	4.86	0.42	มากที่สุด

ตัวชี้วัดที่พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการประสานการสนับสนุนกำลังปฏิบัติการจากศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด/อำเภอ (ศอ.ปส.จ/อ) รวมทั้งชุดปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ตามสถานการณ์ปัญหาความรุนแรงที่ประสบของแต่ละพื้นที่	201 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	.0	มากที่สุด
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับมอบหมายอำนาจตามกฎหมายในการเชิญบุคคลผู้สงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาให้ข้อมูลและปรับทัศนคติหรือส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามระดับพฤติกรรม	176 (87.6)	25 (12.4)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.87	0.33	มากที่สุด
6: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดระบบกำลังอาสาสมัครจากประชาชนในหมู่บ้านเพื่อช่วยตรวจตรา ฝ้าระวังป้องกันมิให้มีการเสพและค้ายาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้าน โดยคำนึงถึงความเสี่ยงและความปลอดภัยของประชาชนอาสาสมัครในการปฏิบัติการด้วย	193 (96)	8 (4)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.96	0.19	มากที่สุด
7: คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่เพื่อดำเนินการสุ่มตรวจปัสสาวะเพื่อค้นหาผู้เสพยาเสพติดในหมู่บ้าน โดยการสุ่มตรวจเป็นระยะ เช่น สามเดือนครั้ง หรือปีละ 3 ครั้ง	188 (93.5)	13 (6.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.93	0.24	มากที่สุด

ตัวชี้วัดที่พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
8: คณะกรรมการหมู่บ้านควรยึดหลักการประนีประนอมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเล็กๆน้อยๆ ระหว่างกันในกลุ่มชนโดยประยุกต์ให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน จารีต และศีลธรรมอันดีในการปกครองดูแลกันภายในหมู่บ้าน	197 (98)	4 (2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.98	0.14	มากที่สุด
9: ควรสนับสนุนให้ชุดปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความสงบและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านได้รับการฝึกอบรมหลักการปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดภายในชุมชนอย่างถูกต้อง เหมาะสม โดยยึดหลักการรักษาความสามัคคีและความเอื้อเฟื้อกันภายในชุมชนเป็นพื้นฐานการปฏิบัติงานด้วย	198 (98.5)	3 (1.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.98	0.12	มากที่สุด
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีกระบวนการรับรองการบังคับใช้มาตรฐานทางสังคมและบทลงโทษตามกติกาหรือธรรมเนียมที่เป็นข้อตกลงของหมู่บ้านเพื่อมุ่งต่อการปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านให้เห็นผลเชิงรูปธรรม	192 (95.5)	9 (4.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.95	0.20	มากที่สุด
11: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีมาตรการทางสังคมและศีลธรรมเชิงบังคับเพื่อปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของสมาชิกในหมู่บ้าน เช่น ตัดสิทธิสวัสดิการของกองทุนต่างๆ ที่ชุมชนมีการตั้งขึ้น หรือการไม่ตอบรับกิจกรรมของครอบครัวที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของคณะสงฆ์ของวัดในหมู่บ้าน	191 (95)	10 (5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.95	0.21	มากที่สุด

ตัวชี้วัดที่พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ					\bar{x}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
12: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีการเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อทบทวนการใช้มาตรการทางสังคมและศีลธรรมที่เป็นข้อตกลงร่วมกันในการปราบปรามยาเสพติดของชุมชนอยู่เรื่อยๆ เพื่อให้เกิดความทันสมัยต่อพฤติกรรมและสภาพบังคับต่างๆ ที่ประกาศใช้ร่วมกัน	194 (96.5)	7 (3.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.96	0.18	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 4 การบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน						4.96	0.10	มากที่สุด
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมอบหมายภารกิจด้านการบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ป่วยจากยาเสพติดในหมู่บ้านให้กับคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายสังคมสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมเพื่อร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่ (รพ.สต.) ในการปฏิบัติการดูแลเฝ้าระวังผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ	197 (98)	4 (2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.98	0.14	มากที่สุด
2: ควรกำหนดสถานะความชัดเจนของสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายสังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม เพื่อสามารถบูรณาการอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการแก้ไขเยียวยาปัญหาสุขภาพและสังคมของผู้ป่วยจากยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างเป็นระบบ	198 (98.5)	3 (1.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.98	0.12	มากที่สุด

ตัวชี้วัดที่พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
3: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการค้นหาผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้านเป็นประจำ ด้วยมาตรการต่างๆ เช่น การตรวจปัสสาวะผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยง การจัดระเบียบสังคม การจัดทำประชาคมหรือข้อตกลงร่วมกัน	197 (98)	4 (2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.98	0.14	มากที่สุด
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบชักชวนและจูงใจให้ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา โดยการปรับทัศนคติของผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดให้เห็นผลกระทบของการใช้ยาเสพติด รวมถึงการปรับทัศนคติของครอบครัว ผู้ปกครอง ชุมชน สถานศึกษา และสถานประกอบการ เพื่อให้เกิดการยอมรับปัญหาเสพติดร่วมกัน	201 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	.0	มากที่สุด
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการใช้กระบวนการอบรมทางครอบครัว เพื่อนร่วมรุ่น หรือเพื่อนร่วมโรงเรียนในการเป็นคู่บัดดี้/คู่หูเพื่อสอดส่องดูแลและติดตามให้กำลังใจผู้ที่เคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	191 (95)	10 (5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.95	0.21	มากที่สุด
6: ควรมอบภารกิจให้คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการติดตามและให้ความช่วยเหลือตามความประสงค์ของผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมและจัดทำโครงการฟื้นฟูเยียวยา เพื่อดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด เฉพาะในพื้นที่ โดยดำเนินการตามแนวทางการยึดสภาพปัญหาของพื้นที่เป็นหลัก	188 (93.5)	13 (6.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.93	0.24	มากที่สุด

ตัวชี้วัดที่พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ					\bar{x}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
7: คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับการสนับสนุนให้มีการพัฒนาโครงการนวัตกรรมหรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้านเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในพื้นที่	188 (93.5)	13 (6.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.93	0.24	มากที่สุด
8: คณะกรรมการหมู่บ้านควรใช้หลักการให้อภัยและสร้างความเป็นมิตรที่ดีต่อกันภายในชุมชนในการฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	198 (98.5)	3 (1.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.98	0.12	มากที่สุด
9: คณะกรรมการหมู่บ้านควรวางแผนสำหรับใช้เครื่องมือด้านกองทุนและสวัสดิการต่างๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านเพื่อบูรณาการความช่วยเหลือในการฟื้นฟูเยียวยาผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	189 (94)	12 (6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.94	0.23	มากที่สุด
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรวางแผนและดำเนินการร่วมกับศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนและตามระบบอัยาศัย (กศน.) เกษตรอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาอาชีพตามความสนใจให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	201 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.0	0	มากที่สุด
11: คณะกรรมการหมู่บ้านควรพัฒนาระบบการบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน /หรือกองทุนหมู่บ้านที่มีอยู่เพื่อใช้วางแผนในการส่งเสริมการลงทุนเพื่อประกอบอาชีพให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	191 (95)	10 (5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.95	0.21	มากที่สุด

ตัวชี้วัดที่พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
12: คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมกับวัด/ศาสนสถานในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมในการพัฒนาจิตใจให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านให้ยกระดับสูงขึ้น	194 (96.5)	7 (3.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.96	0.18	มากที่สุด
13: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีมาตรการประเมินคัดกรองผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน เพื่อประเมินสภาพการเสพ การติด และนำเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูให้เหมาะสมกับประวัติและพฤติการณ์ของผู้เสพผู้ติด ดังนี้ (1) กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดควรส่งให้สถานพยาบาลในพื้นที่ เช่น รพ.สต. รับไปดำเนินการตามแนวทางการฟื้นฟู (2) กลุ่มผู้เสพ ควรส่งเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือให้สถานพยาบาลเพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที (3) กลุ่มติด ผู้ติดรุนแรง หรือมีปัญหาทางจิต ควรส่งให้สถานพยาบาลที่มีศักยภาพในการรองรับปัญหา เช่น โรงพยาบาลเฉพาะทาง (โรงพยาบาลธัญญารักษ์ โรงพยาบาลจิตเวช) เพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที	197 (98)	4 (2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.98	0.14	มากที่สุด
ภาพรวม						4.95	.09	มากที่สุด

6.8 สรุปผลการศึกษาและวิจารณ์

จากการศึกษาการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับชุมชนหมู่บ้าน 2) พัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น และ 3) ประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่เกี่ยวข้องต่อตัวชี้วัดต่างๆที่จะนำไปใช้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น จากการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับชุมชนหมู่บ้าน

การศึกษาครั้งนี้ส่วนนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แรกของโครงการวิจัยที่ต้องการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับชุมชนหมู่บ้าน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพจากการเลือกศึกษาแบบกรณีศึกษาในหมู่บ้านที่มีผลการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่เข้าหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ตามเงื่อนไขที่คณะผู้วิจัยได้สำรวจขึ้นซึ่งประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน ได้แก่ 1. บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลน้ำเกีฮัน อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน 2. บ้านหนองหัว หมู่ 5 ตำบลโนนแดง อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น 3. บ้านหนองแหน หมู่ 7 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี และ 4. บ้านบางวัน หมู่ 1 ตำบลบางวัน อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่ และการจัดสัมมนากลุ่มย่อยในพื้นที่ แล้วนำข้อมูลทั้งสามส่วนมาทำการวิเคราะห์ตีความ และเรียบเรียงเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายข้อมูลเชิงลึกของคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับชุมชนหมู่บ้าน ผลการค้นพบจากการศึกษาส่วนนี้พบว่า บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนทั้ง 4 แห่งที่ใช้เป็นกรณีศึกษามีสภาพแตกต่างกันไปตามบริบทและระดับปัญหาเชิงพื้นที่ที่ต้องเผชิญดังนี้ 1. บ้านใหม่พัฒนา จ.น่าน มีการใช้ตัวแบบทีมผู้นำชุมชนในการเป็นตัวอย่างและร่วมจัดการปัญหาเสพติดกับปัญหาชุมชนอื่นอย่างครบวงจรเพื่อสร้างความสุขสงบเชิงพื้นที่ 2. บ้านหนองหัว จ.ขอนแก่น มีการจัดทำโครงการสถานีตำรวจหมู่บ้านเพื่อทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันปัญหาเสพติดและการรักษาความสงบเรียบร้อยอื่น ๆ อย่างบูรณาการกัน 3. บ้านหนองแหน จ.กาญจนบุรี มีใช้ตัวแบบผู้นำแบบอำนวยความสะดวกในดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเด็กและเยาวชนของชุมชนผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ เช่น ธนาคารความดี การปฏิบัติธรรม การสอนทำเมนูอาหาร เป็นต้น และ 4. บ้านบางวัน จ.พังงา มีการใช้ตัวแบบ “บวร” ในการดำเนินโครงการและกิจกรรม

ต่างๆ ของคณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกับวัด และโรงเรียนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติด ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทั้ง 4 หมู่บ้านได้ใช้กลไกคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นหลักในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอาเสพติด ซึ่งมีลักษณะที่สอดคล้องกันดังนี้ 1. มีการใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านในการ ตกลงมาตรการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดร่วมกัน 2. มีการจัดทำกฎหมู่บ้าน/ธรรมนูญ ชุมชนในการเป็นมาตรการบังคับของคนในชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดที่รับรู้ร่วมกัน 3. มีการบูรณาการการป้องกันปัญหาอาเสพติดของสมาชิกในชุมชนเข้ากับมาตรการทางด้านการ ปกครองและการจัดการด้านกองทุนและสวัสดิการของชุมชน 4. มีการใช้กองทุนแม่ของแผ่นดินและ การเป็นหมู่บ้านตามโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองเพื่อวางระบบการฟื้นฟูและเยียวยาสมาชิกของ ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาอาเสพติด และ 5. มีการสนับสนุนและพัฒนาความร่วมมือระหว่าง การทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติด

2. สรุปผลการพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการ ความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาอาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น

ในส่วนนี้เป็นผลมาจากการศึกษาคุณลักษณะบ่งชี้ของประเด็นต่างๆ ที่นำไปใช้พัฒนาแนว ททางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะ ปัญหาอาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานให้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน ในการนำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาระบบการปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดในระดับ หมู่บ้านได้ ซึ่งผลวิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 คน ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Del-phi สามารถสรุปองค์ประกอบและคุณลักษณะบ่งชี้ของตัวชี้วัดต่างๆ ที่จะนำไปใช้พัฒนาแนวทางการ ปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาอาเสพ ติดในระดับชุมชนท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการ มีตัวชี้วัดที่ใช้พิจารณาดังนี้

1. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีองค์ประกอบของผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้ที่เกี่ยวข้องเป็น แบบอย่างที่ดีในชุมชน และไม่มีประวัติยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุกประเภท
2. ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการหมู่บ้านต้องมีภาวะผู้นำสูง และเป็นผู้อำนวย ความสะดวกต่อการปฏิบัติการกิจร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน
3. ควรมีการนำประสบการณ์การป้องกันและปราบปรามปัญหาอาเสพติดของชุมชนในที่เคย เกิดขึ้นในอดีตมาถอดบทเรียนและพัฒนาเป็นมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดของ คณะกรรมการหมู่บ้าน

4. คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล

5. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีแนวทางการขับเคลื่อนแผน การประสานความร่วมมือและบริหารงบประมาณร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินงานตามแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเองให้บรรลุผลสำเร็จ

6. คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีศูนย์บูรณาการการปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกการเชื่อมโยงข้อมูล การติดตามสถานการณ์ การบูรณาการขับเคลื่อนนโยบายและแผนงาน โครงการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน

7. คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีชุดปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตน เพื่อปฏิบัติการด้านข่าว การติดตามสถานการณ์ และขับเคลื่อนกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้านร่วมกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ)

8. ชุดปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านควรได้รับการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานด้านบังคับใช้กฎหมาย และการรณรงค์ให้ความรู้และช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสร้างความไว้วางใจได้

9. ผู้ใหญ่บ้านควรมอบหมายหน้าที่และภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้กับคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อวางแผนและพัฒนากลไกในการปฏิบัติการด้านยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการบังคับใช้มาตรการต่างๆ ที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านได้

10. คณะกรรมการหมู่บ้านควรกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหมู่บ้านของตนให้ “ปลอดยาเสพติด” ด้วยกระบวนการของชุมชนพึ่งตนเอง เพื่อยกระดับความเข้มแข็งและการพัฒนาหมู่บ้านให้มีความมั่นคงปลอดภัยจากยาเสพติดอย่างยั่งยืนตลอดไป

11. ควรจัดประชาคมหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละครั้งโดยกำหนดวันนัดหมายการประชุมล่วงหน้าชัดเจนสำหรับประชุมปรึกษาหารือกัน และติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดภายในหมู่บ้าน

12. ควรรายงานผลการปฏิบัติด้านยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านต่อศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) เพื่อทราบผลการดำเนินงานและหาช่องทางสนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมอยู่เป็นประจำ

13. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการพัฒนาช่องทางให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้อย่างเหมาะสม

14. ควรกำหนดระบบช่วยเหลือและตอบแทนการปฏิบัติงานของกรรมการหมู่บ้านในการปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน จากส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและสวัสดิการที่เหมาะสมต่อผู้ปฏิบัติการในพื้นที่

15. คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดตั้งกองทุนกลางของหมู่บ้านเพื่อสามารถอำนวยความสะดวกช่วยเหลือการปฏิบัติการด้านยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

16. คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานในหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการด้านยาเสพติดเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา

17. คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่ม/ตัวแทนกลุ่มเยาวชนเข้ามาร่วมเป็นกรรมการหมู่บ้านเพื่อจะได้เสนอแนะความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนแผนงานและการปฏิบัติการด้านยาเสพติดในหมู่บ้านได้

18. คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งหัวหน้าคุ้มบ้าน/โชนบ้าน ในฐานะกรรมการหมู่บ้าน ที่มาจากตัวแทนกลุ่ม/องค์กรในชุมชนเพื่อสอดส่องดูแลและให้ความเห็นในการปฏิบัติการด้านยาเสพติดและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านได้อย่างทั่วถึง

19. คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งผู้นำทางศาสนา/เจ้าอาวาสวัด/ผู้นำทางความเชื่อของชาวชุมชน ร่วมเป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการให้คำปรึกษาและเสนอแนะการดำเนินกิจกรรมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านร่วมด้วย

20. คณะกรรมการหมู่บ้านควรพัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนภารกิจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านร่วมกับหน่วยงานอื่นที่มีในหมู่บ้าน ในรูปแบบเครือข่ายแบบบวรส ได้แก่ หมู่บ้าน(บ) วัด(ว) โรงเรียน (ร) และส่วนราชการอื่น (ส) ขึ้น

องค์ประกอบที่ 2 การป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน มีตัวชี้วัดที่ใช้พิจารณาดังนี้

1. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการกำหนดกฎกติกาหรือธรรมนูญของหมู่บ้านขึ้นเพื่อเป็นมาตรการหนึ่งในการป้องกันปัญหาเสพติดในหมู่บ้านของตน

2. คณะกรรมการหมู่บ้านควรใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านในการรับรองและทบทวนการบังคับใช้มาตรการทางสังคมของชุมชนที่ตกลงร่วมกันเพื่อเป็นพื้นฐานของการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันปัญหาเสพติดในหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์

3. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการแบ่งคุ้มบ้านหรือโซนบ้าน และจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มบ้านเพื่อจัดระบบการจัดการดูแลรักษาความสงบ และการสอดส่องพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ภายในหมู่บ้านขึ้น

4. คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) ในการฝึกอบรมความรู้ในทางกฎหมาย และแนวทางการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ สำหรับชุดปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน

5. คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมให้นำทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ได้รับการยอมรับร่วมกันเพื่อมาถอดบทเรียนและประยุกต์เป็นมาตรการในการป้องกันปัญหาเสพติดของหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพและสามารถรองรับความท้าทายต่างๆ ที่มากับโลกาภิวัตน์ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ได้

6. คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมให้นำความเชื่อทางศาสนามาประยุกต์ใช้เป็นมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันไม่ให้สมาชิกหรือครอบครัวใดในหมู่บ้านไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

7. คณะกรรมการหมู่บ้านควรใช้วิธีการสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ อย่างต่อเนื่องทั้งสื่อบุคคล เสียงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้าน หรือการจัดอบรมให้ความรู้โดยวิทยากรที่มีประสบการณ์และความรู้ เพื่อรณรงค์ให้สมาชิกในชุมชนเกิดความตระหนักถึงพิษภัยและโทษของยาเสพติดและร่วมกันต่อต้านยาเสพติดในชุมชน/หมู่บ้าน

8. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมตามแผนการขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมตามแผนงานป้องกันยาเสพติดที่กำหนดไว้ร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ อาทิ การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์เด็กเล็ก หรือการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาโดยโครงการครู D.A.R.E. /โครงการ 1 ตำรวจ 1 โรงเรียน เป็นต้น

9. คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมการใช้พลังจิตอาสาจากประชาชนในหมู่บ้านเพื่อทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ร่วมกันเพื่อให้สมาชิกชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคี รักกลมเกลียวกัน และเป็นการสร้างเกาะป้องกันยาเสพติดและอบายมุขในหมู่บ้านได้

10. คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมการบังคับใช้มาตรการจัดระเบียบสังคมในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อไม่ให้แหล่งมั่วสุมของเยาวชน หรือแหล่งอบายมุขประเภทต่างๆ เช่น บ่อนการพนันในหมู่บ้าน เป็นต้น

11. คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดตั้งกลุ่มสำหรับเยาวชนในหมู่บ้านขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูล และส่งเสริมให้เยาวชนทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อป้องกันปัญหาเสพติด

12. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการพัฒนากิจกรรม/โครงการสำหรับเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านเพื่อป้องกันการยุ่งเกี่ยวกับปัญหาเสพติด เช่น ธนาคารสะสมความดี ค่ายอบรมธรรมะสำหรับเยาวชน เป็นต้น

13. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการสอดส่องเฝ้าระวังเยาวชน หรือบุคคลในหมู่บ้านที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อไม่ให้ก่อพฤติกรรมและให้การดูแลเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นได้

14. ควรส่งเสริมกิจกรรมหรือการดำเนินโครงการตามแผนป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชนแบบบูรณาการระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้าน วัด(หรือมัสยิด) โรงเรียนหรือส่วนราชการอื่นที่มีเพื่อมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมแบบเครือข่ายและการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้านให้ความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น

องค์ประกอบที่ 3 การปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน มีตัวชี้วัดที่ใช้พิจารณาดังนี้

1. คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีระบบการข่าวระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ที่สามารถระบุตัวผู้ค้า ผู้เสพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยสามารถรวบรวมประมวลข่าวสารจากข้อร้องเรียนเรื่องยาเสพติดจากประชาชน จากผู้เสพหรือผู้ติดที่เข้ารับการบำบัดรักษา จากการประชาคมหมู่บ้าน รวมทั้งจาก แหล่งข่าวและชุดปฏิบัติการของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างน่าเชื่อถือและถูกต้อง

2. คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับการพัฒนาช่องทางติดต่อประสานกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) หรือหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ ที่สามารถเข้าถึงสะดวก รวดเร็ว มีมาตรฐานและปลอดภัยขึ้น

3. คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีชุดปฏิบัติการในหมู่บ้านเพื่อร่วมสนธิกำลังกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อตรวจตรา ตรวจค้นและจับกุมดำเนินคดีตามกฎหมายกับผู้ค้ายาเสพติด

4. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการประสานการสนับสนุนกำลังปฏิบัติการจากศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด/อำเภอ (ศอ.ปส.จ/อ) รวมทั้งชุดปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ตามสถานการณ์ปัญหาความรุนแรงที่ประสบของแต่ละพื้นที่

5. คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับมอบหมายอำนาจตามกฎหมายในการเชิญบุคคลผู้สงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาให้ข้อมูลและปรับทัศนคติ หรือส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามระดับพฤติกรรม

6. คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดระบบกำลังอาสาสมัครจากประชาชนในหมู่บ้านเพื่อช่วยตรวจตรา เฝ้าระวังป้องกันมิให้มีการเสพและค้ายาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้าน โดยคำนึงถึงความเสี่ยงและความปลอดภัยของประชาชนอาสาสมัครในการปฏิบัติการด้วย

7. คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่เพื่อดำเนินการสุ่มตรวจปัสสาวะเพื่อค้นหาผู้เสพยาเสพติดในหมู่บ้าน โดยการสุ่มตรวจเป็นระยะ เช่น สามเดือนครั้ง หรือปีละ 3 ครั้ง

8. คณะกรรมการหมู่บ้านควรยึดหลักการประนีประนอมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเล็กน้อยๆ ระหว่างกันในกลุ่มชนโดยประยุกต์ให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน จารีต และศีลธรรมอันดีในการปกครองดูแลกันภายในหมู่บ้าน

9. ควรสนับสนุนให้ชุดปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความสงบและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านให้ได้รับการฝึกอบรมหลักการปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดภายในชุมชนอย่างถูกต้อง เหมาะสม โดยยึดหลักการรักษาความสามัคคีและความเอื้อเฟื้อกันภายในชุมชนเป็นพื้นฐานการปฏิบัติงานด้วย

10. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีกระบวนการรับรองการบังคับใช้มาตรฐานทางสังคมและบทลงโทษตามกฎหมายหรือธรรมเนียมที่เป็นข้อตกลงของหมู่บ้านเพื่อมุ่งต่อการปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านให้เห็นผลเชิงรูปธรรม

11. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีมาตรการทางสังคมและศีลธรรมเชิงบังคับเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของสมาชิกในหมู่บ้าน เช่น ตัดสิทธิสวัสดิการของกองทุนต่างๆ ที่ชุมชนมีการตั้งขึ้น หรือการไม่ตอบรับกิจกรรมนันทนาการที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของคณะสงฆ์ของวัดในหมู่บ้าน

12. คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีการเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อทบทวนการใช้มาตรการทางสังคมและศีลธรรมที่เป็นข้อตกลงร่วมกันในการปราบปรามยาเสพติดของชุมชนอยู่เรื่อยๆ เพื่อให้เกิดความทันสมัยต่อพฤติกรรมและสภาพบังคับต่างๆ ที่ประกาศใช้ร่วมกัน

องค์ประกอบที่ 4 การบำบัดฟื้นฟูเหยี่ยวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน มีตัวชี้วัดที่ใช้พิจารณา ดังนี้

1. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมอบหมายภารกิจด้านการบำบัดฟื้นฟูเหยี่ยวยาผู้ป่วยจากยาเสพติดในหมู่บ้านให้กับคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายสังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมเพื่อร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่ (รพ.สต.) ในการปฏิบัติการดูแลเฝ้าระวังผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรกำหนดสถานะความชัดเจนของสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายสังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม เพื่อสามารถบูรณาการอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการแก้ไขเหยี่ยวยาปัญหาสุขภาพและสังคมของผู้ป่วยจากยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างเป็นระบบ

3. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการค้นหาผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้านเป็นประจำ ด้วยมาตรการต่างๆ เช่น การตรวจปัสสาวะผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยง การจัดระเบียบสังคม การจัดทำประชาคมหรือข้อตกลงร่วมกัน

4. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบชักชวนและจูงใจให้ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา โดยการปรับทัศนคติของผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดให้เห็นผลกระทบของการใช้ยาเสพติด รวมถึงการปรับทัศนคติของครอบครัว ผู้ปกครอง ชุมชน สถานศึกษา และสถานประกอบการเพื่อให้เกิดการยอมรับปัญหาเสพติดร่วมกัน

5. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการใช้กระบวนการอบรมทางครอบครัว เพื่อนร่วมรุ่น หรือเพื่อนร่วมโรงเรียนในการเป็นคู่บัดดี้/คู่หูเพื่อสอดส่องดูแลและติดตามให้กำลังใจผู้ที่เคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน

6. ควรมอบภารกิจให้คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการติดตามและให้ความช่วยเหลือตามความประสงค์ของผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมและจัดทำโครงการฟื้นฟูเยียวยา เพื่อดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดเฉพาะในพื้นที่ โดยดำเนินการตามแนวทางการยึดสภาพปัญหาของพื้นที่เป็นหลัก

7. คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับการสนับสนุนให้มีการพัฒนาโครงการนวัตกรรมหรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในพื้นที่

8. คณะกรรมการหมู่บ้านควรใช้หลักการให้อภัยและสร้างความเป็นมิตรที่ดีต่อกันภายในชุมชนในการฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในหมู่บ้าน

9. คณะกรรมการหมู่บ้านควรวางแผนสำหรับใช้เครื่องมือด้านกองทุนและสวัสดิการต่างๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านเพื่อบูรณาการความช่วยเหลือในการฟื้นฟูเยียวยาผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน

10. คณะกรรมการหมู่บ้านควรวางแผนและดำเนินการร่วมกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและตามระบบอัยาศัย (กศน.) เกษตรอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาอาชีพตามความสนใจให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน

11. คณะกรรมการหมู่บ้านควรพัฒนาระบบการบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน /หรือกองทุนหมู่บ้านที่มีอยู่เพื่อใช้วางแผนในการส่งเสริมการลงทุนเพื่อประกอบอาชีพให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน

12. คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมกับวัด/ศาสนสถานในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมในการพัฒนาจิตใจให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านให้ยกระดับสูงขึ้น

13. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีมาตรการประเมินคัดกรองผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน เพื่อประเมินสภาพการเสพ การติด และนำเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูให้เหมาะสมกับประวัติและพฤติกรรมของผู้เสพผู้ติด ดังนี้

(1) กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดควรส่งให้สถานพยาบาลในพื้นที่ เช่น รพ.สต. รับผิดชอบดำเนินการตามแนวทางการฟื้นฟู

(2) กลุ่มผู้เสพ ควรส่งเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือให้สถานพยาบาลเพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที

(3) กลุ่มติด ผู้ติดยุติรุนแรง หรือมีปัญหาทางจิต ควรส่งให้สถานพยาบาลที่มีศักยภาพในการรองรับปัญหา เช่น โรงพยาบาลเฉพาะทาง (โรงพยาบาลธัญญารักษ์ โรงพยาบาลจิตเวช) เพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที

3. ประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่เกี่ยวข้องต่อตัวชี้วัดต่างๆที่จะนำไปใช้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น

จากการศึกษาเพื่อประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่เกี่ยวข้องต่อตัวชี้วัดต่างๆที่จะนำไปใช้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น จากการใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจ 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 201 คน ที่เป็นตัวแทนประชากรเป้าหมายจากพื้นที่กรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อตัวชี้วัดต่างๆที่จะนำไปใช้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งผลการศึกษาสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 5 : สรุปภาพรวมของผลประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่เกี่ยวข้องต่อตัวชี้วัดต่างๆที่จะนำไปใช้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น

ลำดับ	องค์ประกอบ	จำนวน ตัวชี้วัด	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การบริหารจัดการ	20	4.94	0.11	มากที่สุด
2	การป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน	14	4.96	0.14	มากที่สุด
3	การปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน	12	4.94	0.10	มากที่สุด
4	การบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	13	4.96	0.10	มากที่สุด
	ภาพรวม	59	4.95	.09	มากที่สุด

จากตารางข้างต้น สามารถสรุปภาพรวมของผลประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่เกี่ยวข้องต่อตัวชี้วัดต่างๆที่จะนำไปใช้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น มี 4 องค์ประกอบ 59 ตัวชี้วัด มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.95) และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ สรุปผลได้ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 20 ตัวชี้วัด มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.94) องค์ประกอบที่ 2 ด้านการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน ประกอบด้วยตัวชี้วัด 14 ตัวชี้วัด มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.96) องค์ประกอบที่ 3 ด้านการปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านประกอบด้วยตัวชี้วัด 12 ตัวชี้วัด มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.94) และองค์ประกอบที่ 4 ด้านการบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน ประกอบด้วยตัวชี้วัด 13 ตัวชี้วัด มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.96)

ข้อวิจารณ์ผลการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่ในการเอาชนะปัญหาเสพติด มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการป้องกันยาเสพติด ด้านการปราบปรามยาเสพติด และด้านการบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน นั้นซึ่งทุกองค์ประกอบจะมีแนวทางต่างๆที่เรียกว่าตัวชี้วัดในการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่ในการ

เอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการเชิงความร่วมมือ ตามแนวคิดของ Ansell and Gash (2007) ที่ได้ศึกษาและพัฒนาตัวแบบการบริหารจัดการแบบ ร่วมมือในการบริหารภาครัฐในมิติใหม่ที่เน้นการทำงานเชิงรุกและการแก้ไขปัญหาสาธารณะที่มีความ สลับซับซ้อน ไม่ใช่การแก้ไขปัญหาเพียงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว และใช้เพียงกลไกของภาครัฐ เพียงอย่างเดียว ดังเช่นเดิมๆที่เคยถือปฏิบัติกันมา แต่การที่จะทำให้การป้องกันและปราบปรามปัญหา ยาเสพติดในระดับชุมชนหมู่บ้านให้หมดสิ้นไปได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และมีการปรับรูปแบบการปฏิบัติงานบนฐาน การทำงานแบบเครือข่าย (Networking) ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละหมู่บ้านนั้นๆ ว่ามี ปัญหาส่วนใดหรือด้านใดหนักเป็นพิเศษ โดยยอมรับความสามารถในการแก้ไขปัญหาและศักยภาพ การทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในแต่ละหมู่บ้านเป็นหลัก จึงจะทำให้เกิดการร่วมมือเป็นอย่างดี โดยการสร้างความร่วมมือกันและรับฟังข้อเสนอและความต้องการในการแก้ไขปัญหาเสพติดจาก คณะกรรมการหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานในแต่ละหมู่บ้านเพื่อทำงานเชิงรุก หรือทำงานส่วนหน้าร่วมกับ หน่วยงานอื่นๆ ทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร ครู เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และภาคประชาสังคมอื่นๆ ที่ ต้องการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนด้วย เช่น วัด หรือศาสนสถานใน ชุมชน เป็นต้น เพื่อวางแผนการทำงาน การวางมาตรการป้องกัน การจัดทำโครงการและกิจกรรมเพื่อ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกัน รวมทั้งการหาแนวทางในการบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ได้รับ ผลกระทบจากปัญหาเสพติดในชุมชนร่วมกัน โดยการปรับตัวชีวิตแนวทางการปฏิบัติงานต่างๆเข้า กับสภาพหมู่บ้านและพื้นที่ต่างๆ โดยยึดความสำคัญของชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านในการเป็น กลไกหลักในการขับเคลื่อนภารกิจ ส่งเสริมความสำคัญของครอบครัวในฐานะรากฐานสำคัญที่จะช่วย ลดความเสี่ยงของกลุ่มเยาวชนกลุ่มใหม่ๆ ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนต้องอาศัยการดำเนินการเชิง ลึก คือ อาศัยผู้มีอำนาจหน้าที่ในแต่ละพื้นที่ แต่ละด้านเข้ามาบูรณาการเข้าร่วมกัน เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ตำรวจ คณะครูในโรงเรียน และผู้ปกครองของเด็กเยาวชนที่ เกี่ยวข้องเพื่อให้การปฏิบัติงานเชิงรุกเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานในการบูรณาการความร่วมมือระหว่าง กันให้ได้ประสิทธิภาพมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของไกรสุข สินสุข (2544) ที่ได้ศึกษา กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันยาเสพติด โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วน ร่วมในพื้นที่ตำบลบางพรม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวพบว่าปัจจัย ต่างๆที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกชุมชนต่างสามารถนำมาเป็นเครื่องมือในกระบวนการเสริมสร้าง พลังของชุมชนทำให้คนในชุมชนกล้าคิด กล้าแสดงออก ใช้วิธีการคิดแก้ไขปัญหาเสพติดแบบองค์ รวมในเชิงสร้างสรรค์ และได้รับแรงกระตุ้นจากเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนที่มีประสบการณ์ ในเรื่องเดียวกันเพื่อจะช่วยให้ชุมชนสามารถแสดงศักยภาพและพลังในการแก้ไขปัญหา ตลอดจน กำหนดแนวทางการพัฒนาของตนเองได้ หรือสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสมอ แสงสนธิ์ สุนทรี ดวง

ทิพย์ และปาจรีย์ ผลประเสริฐ (2559) ที่ได้ทำการศึกษายุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชนโดยชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ควรวางเป้าหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนร่วมกัน โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ให้มีภารกิจเพิ่มในการป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติดในหมู่บ้านโดยมีหน้าที่ในการสำรวจผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด นำผู้ที่เสพยาเสพติดไปบำบัดรักษาและป้องกันไม่ให้ผู้ที่ติดยาเสพติดที่ผ่านการบำบัดไปใช้ยาเสพติด สำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ได้มอบหมายให้แนะนำให้ผู้ที่อยู่ในวัยเสี่ยงเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยยาเสพติดให้เยาวชน จัดอบรมผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลบุตรหลานที่เป็นวัยรุ่นและจัดกิจกรรมให้กับเยาวชนในด้านการป้องกันยาเสพติด รวมทั้งสอดคล้องกับพลสุข เพียรพิทักษ์ (2548) ที่ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด: ศึกษากรณีอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า โครงการหมู่บ้านปลอดภัยยาเสพติดค่อนข้างจะประสบความสำเร็จและเป็นโครงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ภาครัฐจัดให้ และประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าไปแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกับภาครัฐโดยการร่วมคิดร่วมกันแก้ไขปัญหา

จากผลการศึกษาที่นำมาซึ่งตัวชี้วัดในการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งเปรียบเสมือนตัวแทนภาคชุมชนและประชาสังคมในการเข้ามามีส่วนในการจัดการปัญหาเสพติดในชุมชนซึ่งเป็นพันธกิจในฐานะโครงการริ้วชุมชนตามนโยบายการปราบปรามยาเสพติดรูปแบบหนึ่งของรัฐบาล เพื่อระดมภาคประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันทำประชาคมหมู่บ้านเพื่อหาทางในการแก้ไขปัญหาเสพติด มีการจัดตั้งผู้นำทางการและผู้นำตามธรรมชาติในหมู่บ้านเพื่อร่วมกันเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาเสพติด มีการสร้างความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงและฝ่ายปกครองในการประสานความร่วมมือการปฏิบัติงานในพื้นที่ร่วมกัน มีการทำความเข้าใจพิษภัยและโทษทัณฑ์ของยาเสพติด มีการตรวจสอบแหล่งมั่วสุมของกลุ่มเสี่ยงในหมู่บ้านโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน มีการตั้งแหล่งข่าวติดตามพฤติกรรมของผู้ที่สงสัยเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างทั่วถึงในหมู่บ้านและมีความต่อเนื่อง ผู้ใหญ่บ้านมีการกระจายข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆ ให้ประชาชนทราบ เช่น เสียงตามสาย ไลน์หมู่บ้าน การประชุมประจำเดือนเพื่อปลูกฝังให้สมาชิกในชุมชนรู้จักโทษทัณฑ์และพิษภัยของยาเสพติด และเกิดจิตสำนึกในการหวงแหนกันและกันชุมชนอันจะเป็นเกราะป้องกันคนในชุมชนไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญกิจกรรมและโครงการที่ดำเนินการควรบูรณาการความร่วมมือกับภารกิจของหน่วยงานต่างๆ สำหรับสนับสนุนและร่วมดำเนินการกับคณะกรรมการหมู่บ้านสำหรับเฝ้าระวัง คอยเป็นหูเป็นตา ดูแลและร่วมให้กำลังใจกันและกันในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งพร้อมที่จะเอาชนะปัญหาเสพติดร่วมกัน สอดคล้องกับการวิจัยของนราศักดิ์ ปานบุตร (2554) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการสร้างริ้วชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดโดยความร่วมมือของแกนนำในชุมชนบ้านบ่อแปดร้อย เทศบาลตำบลในเมือง อำเภอสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัย

พบว่า วิธีการที่จะนำมาใช้เป็นรั้วชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เหมาะสมกับชุมชน และสามารถปฏิบัติได้ดังนี้ 1) ให้ข้อมูลด้านสถานการณ์ของยาเสพติดกับที่ประชุมหมู่บ้านโดยผู้ใหญ่บ้านและทุกคนร่วมกันติดตามการใช้สารเสพติดของบุคคลเสี่ยง 2) ติดตามเฝ้าระวังบุคคลภายนอกชุมชนที่ต้องสงสัยหรือมีพฤติกรรมอาจเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและให้ข้อมูลกับผู้นำชุมชน 3) ร่วมกันติดตามพฤติกรรมกลุ่มของเยาวชนเพื่อป้องกันไม่ให้ใช้สารเสพติด 4) สนับสนุนลานกีฬาและอุปกรณ์ประเภทต่างๆ ในชุมชนทุกเพศทุกวัยและเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วดำเนินการ ดังนี้ ถ้าเป็นบุคคลภายในชุมชนบอกเตือนโดยคนในครอบครัว บุคคลที่นับถือ บุคคลที่สนิท หรือโดยกรรมการหมู่บ้าน แต่ถ้าเป็นบุคคลภายนอกควรแจ้งไปยังผู้ใหญ่บ้านเพื่อดำเนินการแจ้งข้อมูลบุคคลดังกล่าวต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อไป

7. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

จากการศึกษาคุณลักษณะบ่งชี้ของประเด็นต่างๆ ที่นำไปใช้พัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานให้แก่คณะกรรมการหมู่บ้านในการนำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาระบบการปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้านได้ มีองค์ประกอบและคุณลักษณะของตัวชี้วัดดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการ มีตัวชี้วัดที่ใช้พิจารณาดังนี้

1. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีองค์ประกอบของผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชน และไม่มีประวัติยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุกประเภท
2. ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการหมู่บ้านต้องมีภาวะผู้นำสูง และเป็นผู้อำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติภารกิจร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน
3. ควรมีการนำประสบการณ์การป้องกันและปราบปรามปัญหาเสพติดของชุมชนในที่เคยเกิดขึ้นในอดีตมาถอดบทเรียนและพัฒนาเป็นมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้าน
4. คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล
5. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีแนวทางการขับเคลื่อนแผน การประสานความร่วมมือและบริหารงบประมาณร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินงานตามแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเองให้บรรลุผลสำเร็จ

6. คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีศูนย์บูรณาการการปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกการเชื่อมโยงข้อมูล การติดตามสถานการณ์ การบูรณาการขับเคลื่อนนโยบายและแผนงาน โครงการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน

7. คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีชุดปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตน เพื่อปฏิบัติการด้านการข่าว การติดตามสถานการณ์ และขับเคลื่อนกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้านร่วมกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ)

8. ชุดปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านควรได้รับการฝึกอบรม และการปฏิบัติงานด้านบังคับใช้กฎหมาย และการรณรงค์ให้ความรู้และช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสร้างความไว้วางใจได้

9. ผู้ใหญ่บ้านควรมอบหมายหน้าที่และภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้กับคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อวางแผนและพัฒนากลไกในการปฏิบัติการด้านยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการบังคับใช้มาตรการต่างๆ ที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาด้านการปกครอง และรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านได้

10. คณะกรรมการหมู่บ้านควรกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหมู่บ้านของตนให้ “ปลอดยาเสพติด” ด้วยกระบวนการของชุมชนพึ่งตนเอง เพื่อยกระดับความเข้มแข็งและการพัฒนาหมู่บ้านให้มีความมั่นคงปลอดภัยจากยาเสพติดอย่างยั่งยืนตลอดไป

11. ควรจัดประชาคมหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละครั้งโดยกำหนดวันนัดหมายการประชุมล่วงหน้าชัดเจนสำหรับประชุมปรึกษาหารือกัน และติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดภายในหมู่บ้าน

12. ควรรายงานผลการปฏิบัติด้านยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านต่อศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) เพื่อทราบผลการดำเนินงานและหาช่องทางสนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมอยู่เป็นประจำ

13. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการพัฒนาช่องทางให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้อย่างเหมาะสม

14. ควรกำหนดระบบช่วยเหลือและตอบแทนการปฏิบัติงานของกรรมการหมู่บ้านในการปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน จากส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและสวัสดิการที่เหมาะสมต่อผู้ปฏิบัติในพื้นที่

15. คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดตั้งกองทุนกลางของหมู่บ้านเพื่อสามารถอำนวยการช่วยเหลือการปฏิบัติการด้านยาเสพติดของกรรมการหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

16. คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานในหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการด้านยาเสพติดเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา

17. คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่ม/ตัวแทนกลุ่มเยาวชนเข้ามาร่วมเป็นกรรมการหมู่บ้านเพื่อจะได้เสนอแนะความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนแผนงานและการปฏิบัติการด้านยาเสพติดในหมู่บ้านได้

18. คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งหัวหน้าคุ้มบ้าน/โชนบ้าน ในฐานะกรรมการหมู่บ้านที่มาจากตัวแทนกลุ่ม/องค์กรในชุมชนเพื่อสอดส่องดูแลและให้ความเห็นในการปฏิบัติการด้านยาเสพติดและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านได้อย่างทั่วถึง

19. คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งผู้นำทางศาสนา/เจ้าอาวาสวัด/ผู้นำทางความเชื่อของชาวชุมชน ร่วมเป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการให้คำปรึกษาและเสนอแนะการดำเนินกิจกรรมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านร่วมด้วย

20. คณะกรรมการหมู่บ้านควรพัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนภารกิจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านร่วมกับหน่วยงานอื่นที่มีในหมู่บ้าน ในรูปแบบเครือข่ายแบบบวรส ได้แก่ หมู่บ้าน(บ) วัด(ว) โรงเรียน (ร) และส่วนราชการอื่น (ส) ขึ้น

องค์ประกอบที่ 2 การป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน มีตัวชี้วัดที่ใช้พิจารณา ดังนี้

1. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการกำหนดกฎกติกาหรือธรรมนูญของหมู่บ้านขึ้นเพื่อเป็นมาตรการหนึ่งในการป้องกันปัญหาเสพติดในหมู่บ้านของตน

2. คณะกรรมการหมู่บ้านควรใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านในการรับรองและทบทวนการบังคับใช้มาตรการทางสังคมของชุมชนที่ตกลงร่วมกันเพื่อเป็นพื้นฐานของการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันปัญหาเสพติดในหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์

3. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการแบ่งคุ้มบ้านหรือโชนบ้าน และจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มบ้านเพื่อจัดระบบการจัดการดูแลรักษาความสงบ และการสอดส่องพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ภายในหมู่บ้านขึ้น

4. คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) ในการฝึกอบรมความรู้ในทางกฎหมาย และแนวทางการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ สำหรับชุดปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน

5. คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมให้นำทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ได้รับการยอมรับร่วมกันเพื่อมาถอดบทเรียนและประยุกต์เป็นมาตรการในการป้องกันปัญหาเสพติดของหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพและสามารถรองรับความท้าทายต่างๆ ที่มากับโลกาภิวัตน์ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ได้

6. คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมให้นำความเชื่อทางศาสนามาประยุกต์ใช้เป็นมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันไม่ให้สมาชิกหรือครอบครัวใดในหมู่บ้านไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

7. คณะกรรมการหมู่บ้านควรใช้วิธีการสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ อย่างต่อเนื่องทั้งสื่อบุคคล เสียงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้าน หรือการจัดอบรมให้ความรู้โดยวิทยากรที่มีประสบการณ์และความรู้ เพื่อรณรงค์ให้สมาชิกในชุมชนเกิดความตระหนักถึงพิษภัยและโทษของยาเสพติดและร่วมกันต่อต้านยาเสพติดในชุมชน/หมู่บ้าน

8. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมตามแผนการขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมตามแผนงานป้องกันยาเสพติดที่กำหนดไว้ร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ อาทิ การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์เด็กเล็ก หรือการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาโดยโครงการครู D.A.R.E. /โครงการ 1 ตำรวจ 1 โรงเรียน เป็นต้น

9. คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมการใช้พลังจิตอาสาจากประชาชนในหมู่บ้านเพื่อทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ร่วมกันเพื่อให้สมาชิกชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคี รักกลมเกลียวกัน และเป็นการสร้างเกาะป้องกันยาเสพติดและอบายมุขในหมู่บ้านได้

10. คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมการบังคับใช้มาตรการจัดระเบียบสังคมในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อไม่ให้เป็นที่แหล่งมั่วสุมของเยาวชน หรือแหล่งอบายมุขประเภทต่างๆ เช่น บ่อนการพนันในหมู่บ้าน เป็นต้น

11. คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดตั้งกลุ่มสำหรับเยาวชนในหมู่บ้านขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูลและส่งเสริมให้เยาวชนทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด

12. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการพัฒนากิจกรรม/โครงการสำหรับเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านเพื่อป้องกันการยุ่งเกี่ยวกับปัญหาเสพติด เช่น ธนาคารสะสมความดี ค่าตอบแทนธรรมะสำหรับเยาวชน เป็นต้น

13. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการสอดส่องเฝ้าระวังเยาวชน หรือบุคคลในหมู่บ้านที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อไม่ให้ก่อพฤติกรรมและให้การดูแลเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นได้

14. ควรส่งเสริมกิจกรรมหรือการดำเนินโครงการตามแผนป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชนแบบบูรณาการระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้าน วัด(หรือมัสยิด) โรงเรียนหรือส่วนราชการอื่นที่มีเพื่อมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมแบบเครือข่ายและการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้าน ให้ความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น

องค์ประกอบที่ 3 การปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน มีตัวชี้วัดที่ใช้พิจารณาดังนี้

1. คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีระบบการข่าวระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ที่สามารถระบุตัวผู้ค้า ผู้เสพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยสามารถรวบรวม

ประมวลข่าวสารจากข้อร้องเรียนเรื่องยาเสพติดจากประชาชน จากผู้เสพหรือผู้ติดที่เข้ารับการบำบัดรักษา จากการประชาคมหมู่บ้าน รวมทั้งจาก แหล่งข่าวและชุดปฏิบัติการของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างน่าเชื่อถือและถูกต้อง

2. คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับการพัฒนาช่องทางการติดต่อประสานกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) หรือหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ ที่สามารถเข้าถึงสะดวก รวดเร็ว มีมาตรฐานและปลอดภัยขึ้น

3. คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีชุดปฏิบัติการในหมู่บ้านเพื่อร่วมสนธิกำลังกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อตรวจตรา ตรวจค้นและจับกุมดำเนินคดีตามกฎหมายกับผู้ค้ายาเสพติด

4. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการประสานการสนับสนุนกำลังปฏิบัติการจากศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด/อำเภอ (ศอ.ปส.จ/อ) รวมทั้งชุดปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ตามสถานการณ์ปัญหาความรุนแรงที่ประสบของแต่ละพื้นที่

5. คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับมอบหมายอำนาจตามกฎหมายในการเชิญบุคคลผู้สงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาให้ข้อมูลและปรับทัศนคติ หรือส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามระดับพฤติการณ์

6. คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดระบบกำลังอาสาสมัครจากประชาชนในหมู่บ้านเพื่อช่วยตรวจตรา เฝ้าระวังป้องกันมิให้มีการเสพและค้ายาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้าน โดยคำนึงถึงความเสี่ยงและความปลอดภัยของประชาชนอาสาสมัครในการปฏิบัติการด้วย

7. คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่เพื่อดำเนินการสุ่มตรวจปัสสาวะเพื่อค้นหาผู้เสพยาเสพติดในหมู่บ้าน โดยการสุ่มตรวจเป็นระยะ เช่น สามเดือนครั้ง หรือปีละ 3 ครั้ง

8. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีดีหลักการประนีประนอมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเล็กน้อยๆ ระหว่างกันในกลุ่มชนโดยประยุกต์ให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน จารีต และศีลธรรมอันดีในการปกครองดูแลกันภายในหมู่บ้าน

9. ควรสนับสนุนให้ชุดปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความสงบและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านได้รับการฝึกอบรมหลักการปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดภายในชุมชนอย่างถูกต้อง เหมาะสม โดยยึดหลักการรักษาความสามัคคีและความเอื้อเฟื้อกันภายในชุมชนเป็นพื้นฐานการปฏิบัติงานด้วย

10. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีกระบวนการรับรองการบังคับใช้มาตรฐานทางสังคมและบทลงโทษตามกติกาหรือธรรมเนียมที่เป็นข้อตกลงของหมู่บ้านเพื่อมุ่งต่อการปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านให้เห็นผลเชิงรูปธรรม

11. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีมาตรการทางสังคมและศีลธรรมเชิงบังคับเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของสมาชิกในหมู่บ้าน เช่น ตัดสิทธิสวัสดิการของกองทุนต่างๆ ที่ชุมชนมีการตั้งขึ้น หรือการไม่ตอบรับกิจกรรมนันทนาการของครอบครัวที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของคณะสงฆ์ของวัดในหมู่บ้าน

12. คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีการเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อทบทวนการใช้มาตรการทางสังคมและศีลธรรมที่เป็นข้อตกลงร่วมกันในการปราบปรามยาเสพติดของชุมชนอยู่เรื่อยๆ เพื่อให้เกิดความทันสมัยต่อพฤติกรรมและสภาพบังคับต่างๆ ที่ประกาศใช้ร่วมกัน

องค์ประกอบที่ 4 การบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน มีตัวชี้วัดที่ใช้พิจารณาดังนี้

1. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมอบหมายภารกิจด้านการบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ป่วยจากยาเสพติดในหมู่บ้านให้กับคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายสังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมเพื่อร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่ (รพ.สต.) ในการปฏิบัติการดูแลเฝ้าระวังผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรกำหนดสถานะความชัดเจนของสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายสังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม เพื่อสามารถบูรณาการอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการแก้ไขเยียวยาปัญหาสุขภาพและสังคมของผู้ป่วยจากยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างเป็นระบบ

3. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการค้นหาผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้านเป็นประจำ ด้วยมาตรการต่างๆ เช่น การตรวจปัสสาวะผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยง การจัดระเบียบสังคม การจัดทำประชาคมหรือข้อตกลงร่วมกัน

4. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบชักชวนและจูงใจให้ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา โดยการปรับทัศนคติของผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดให้เห็นผลกระทบของการใช้ยาเสพติด รวมถึงการปรับทัศนคติของครอบครัว ผู้ปกครอง ชุมชน สถานศึกษา และสถานประกอบการเพื่อให้เกิดการยอมรับปัญหาเสพติดร่วมกัน

5. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการใช้กระบวนการอบรมทางครอบครัว เพื่อนร่วมรุ่น หรือเพื่อนร่วมโรงเรียนในการเป็นคู่บัดดี้/คู่หูเพื่อสอดส่องดูแลและติดตามให้กำลังใจผู้ที่เคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน

6. ความรอบการกิจให้คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการติดตามและให้ความช่วยเหลือตามความประสงค์ของผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมและจัดทำโครงการฟื้นฟูเยียวยา เพื่อดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดเฉพาะในพื้นที่ โดยดำเนินการตามแนวทางการยึดสภาพปัญหาของพื้นที่เป็นหลัก

7. คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับการสนับสนุนให้มีการพัฒนาโครงการนวัตกรรมหรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในพื้นที่

8. คณะกรรมการหมู่บ้านควรใช้หลักการให้อภัยและสร้างความเป็นมิตรที่ดีต่อกันภายในชุมชนในการฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในหมู่บ้าน

9. คณะกรรมการหมู่บ้านควรวางแผนสำหรับใช้เครื่องมือด้านกองทุนและสวัสดิการต่างๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านเพื่อบูรณาการความช่วยเหลือในการฟื้นฟูเยียวยาผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน

10. คณะกรรมการหมู่บ้านควรวางแผนและดำเนินการร่วมกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและตามระบบอัยาศัย (กศน.) เกษตรอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาอาชีพตามความสนใจให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน

11. คณะกรรมการหมู่บ้านควรพัฒนาระบบการบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน /หรือกองทุนหมู่บ้านที่มีอยู่เพื่อใช้วางแผนในการส่งเสริมการลงทุนเพื่อประกอบอาชีพให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน

12. คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมกับวัด/ศาสนสถานในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมในการพัฒนาจิตใจให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านให้ยกระดับสูงขึ้น

13. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีมาตรการประเมินคัดกรองผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน เพื่อประเมินสภาพการเสพ การติด และนำเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูให้เหมาะสมกับประวัติและพฤติการณ์ของผู้เสพผู้ติด ดังนี้

(1) กลุ่มผู้เข้ายาเสพติดควรส่งให้สถานพยาบาลในพื้นที่ เช่น รพ.สต. รับผิดชอบดำเนินการตามแนวทางการฟื้นฟู

(2) กลุ่มผู้เสพ ควรส่งเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือให้สถานพยาบาลเพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที

(3) กลุ่มติด ผู้ติดยาหนัก หรือมีปัญหาทางจิต ควรส่งให้สถานพยาบาลที่มีศักยภาพในการรองรับปัญหา เช่น โรงพยาบาลเฉพาะทาง (โรงพยาบาลธัญญารักษ์ โรงพยาบาลจิตเวช) เพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที

8. เอกสารอ้างอิง

- กมลพรรณ แก้วแดง. (2556). การพัฒนาคู่มือการจัดการทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนพรบริหารธุรกิจ. สุราษฎร์ธานี: ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- กรมการปกครอง. (2544). คู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.). กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์อสาธาธาธาธาธา.
- กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน. (17 กุมภาพันธ์ 2560). ข้อเสนอการจัดระเบียบการบริหาร
จัดการหมู่บ้านโดยกลไกคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) เพื่อให้เกิดเอกภาพและบูรณาการ
ตามแนวทางประชารัฐ. (เอกสารอัดสำเนา)
- ไกรสุข สิ้นสุข. (2543). กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันยาเสพติดโดยการวิจัยเชิง
ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.
- คัมภีร์ สุดแท้. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก.
มหาสารคาม : วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จรรยา จิตรจารย์. (2547). ทิศทางของการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธราเทพ โอชาส, สุณี สาทิตานันต์ และรังสรรค์ สิงห์เลิศ (2554) ได้ทำการศึกษารูปแบบการป้องกัน
และแก้ไขปัญหาเสพติดโดยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาเทศบาล
ตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 5
(2): 73 - 85
- ณัฐนนท ทวีสิน และอานนท์ ทวีสิน. 2560. แนวทางการป้องกันปัญหาเสพติดของเยาวชนใน
จังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (2560): 151 - 158
- นพพล อัครชาติ. (2562). คณะกรรมการหมู่บ้านกับการส่งเสริมการบริการสาธารณะของรัฐ.
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการ
ภาครัฐ, มหาวิทยาลัยมหิดล
- นราศักดิ์ ปานบุตร. (2554). การสร้างรั้วชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดโดยความร่วมมือของ
แกนนำในชุมชนบ้านบ่อแปดร้อย เทศบาลตำบลในเมือง อำเภอสุวรรณคโลก จังหวัด
สุโขทัย. สุโขทัย: สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 6.
- นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. (2551). คิดกลยุทธ์ด้วย SWOT. อุบลราชธานี:
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- พจนา สอนศรี. (2546). คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิต

และธรรมชาติ.

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457

- พัชรี สีโรรส และธีรพัฒน์ อังศุवाल. (2558). เปิดกล่องนโยบายศึกษา (Unpacking Policy Studies): ว่าด้วยที่เป็นและที่ไปของการศึกษานโยบายสาธารณะ. ในวสันต์ เหลืองประภัสร์, พัชราภา ตันตราจิน, และธีรพัฒน์ อังศุवाल (บรรณาธิการ), **เปิดกล่องนโยบายสาธารณะ หลากมุมมองในการศึกษานโยบายสาธารณะร่วมสมัย** (หน้า 26 – 78). กรุงเทพฯ : โครงการตำราและสิ่งพิมพ์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิชิต พัทธ์เทพสมบัติ. (2550). **การสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่าง:ทฤษฎีและปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมาธรรม
- พิศุจน์ มีไปล์. (2549). **คู่มือการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสตอรี่ไลน์สำหรับครูในโรงเรียนอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี**. กรุงเทพมหานคร : สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร).
- พิเศษ ปันรัตน์. (2556). **หลักและวิธีการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน**. สืบค้นจาก <http://bus.ku.ac.th>. สืบค้น ณ วันที่ 27 เมษายน 2563.
- พูลสุข เพียรพิทักษ์. (2548). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด: ศึกษากรณีกิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี**. ปัญหาพิเศษปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัทรากร เฟื่องฟู. (2548). **คู่มือปฏิบัติงานการรับงานการค้าสำหรับครู – อาจารย์วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี**. กรุงเทพมหานคร: สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร).
- วัฒนา ฉิมประเสริฐ. (2554). **การพัฒนาคู่มือครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมระเบียบวินัยของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5**. เชียงราย: วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- วิยะดา ธนสรรวนิช. (2558). **การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน**. สืบค้นจาก <http://www.ubu.ac.th>. สืบค้น ณ วันที่ 27 เมษายน 2563.
- วิสุทธิณี ธานรัตน์. 2561. **แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแผนประชารัฐร่วมใจปลอดภัยยาเสพติด: กรณีศึกษาหมู่ที่ 4 ตำบลหนองตรุด อำเภอเมือง จังหวัดตรัง**. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์** 20 (1): 81 - 93

- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2550). **เครือข่าย: นวัตกรรมการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.**
กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2554). **การประเมินผล.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาระ ปัทมาพงศา. (2551). **การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนวัดกาญจนาราม**
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. สุราษฎร์ธานี: วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สิริกร ประสพสุข. (2555). **การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม**
ภาษาอังกฤษ สำหรับครูมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา
อุบลราชธานี เขต 5. อุบลราชธานี:ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุรัสวดี จินดาเนตร. (2553). **การพัฒนาคู่มือการสอนโครงการคณิตศาสตร์สำหรับครูในช่วงชั้นที่ 4**
โรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสถียร คามิศักดิ์. (2553). **การเขียนคู่มือปฏิบัติงาน. สืบค้นจาก <http://medinfo.psu.ac.th>. สืบค้น**
ณ วันที่ 27 เมษายน 2563.
- เสมอ แสงสนธิ์ สุนทรี ดวงทิพย์ และปาจรีย์ ผลประเสริฐ. 2559. ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพติดในเยาวชน โดยชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชร. **สักทอง: วารสาร**
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.) 22 (1): 107 - 118
- แสงรุณีย์ มีพร. (2552). **การวิจัยและพัฒนาคู่มือการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการหลักสูตร**
สถานศึกษา.ขอนแก่น: การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โสณกฤษณ์ ทรัพย์สมบัติ. 2556. **การพัฒนาเครือข่ายชุมชนพึ่งตนเองในการแก้ไขปัญหาเสพติด.**
วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ (ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) 3(2): 66 - 79
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2541). แนวคิดและแนวทางการป้องกัน
และแก้ไขปัญหาเสพติด. เอกสารเผยแพร่ (อัดสำเนา).
- สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด. (2552). **แนวคิดการป้องกันยาเสพติดใน**
เยาวชน กลุ่มเสี่ยง. กรุงเทพฯ: บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด.
- สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด. (2559). **คู่มือแนวทางดำเนินงานขับเคลื่อนแผน**
ประชารัฐร่วมใจสร้างหมู่บ้าน /ชุมชนมั่นคงปลอดภัยยาเสพติดพ.ศ. 2559 - 2560. (อัด
สำเนา).
- สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด. (2560). **แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหา**
ยาเสพติด ปี 2560. มปท. :

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ. (2557). **คู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual)**. สืบค้นจาก <http://www.km.thaicyberu.go.th>. สืบค้น ณ วันที่ 27 เมษายน 2563.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2560). สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.nccd.go.th>. สืบค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2562.
- อภิชัย พันธเสน และสถาพร เรืองธรรม. (2553). การประยุกต์ใช้แนวคิดการอภิบาลผ่านความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน ศึกษากรณี: แนวทางการปฏิบัติงานที่ดีเลิศของต่างประเทศ. **วารสารวิชาการ ป.ป.ช.**, 3(1), 47-61
- อัมพร ชำรงลักษณ์ (บรรณาธิการ). (2556). **การบริหารการปกครองสาธารณะ : การบริหารรัฐกิจในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- American Political Science Association (APSA), Standing Committee on Civic Education and Engagement. (2004). **Democracy at Risk: Renewing the Political Science of Citizenship**. Chicago: APSA.
- Ansell, Chris, and Gash, Alison (2008). “Collaborative Governance in Theory and Practice” In **Journal of Public Administration Research and Theory**, Volume 18, Issue 4, pp.543 – 571
- Bevir, M. (2010). **Governance: A Very Short Introduction**. New York : Oxford
- Choi, T., and Robertson, P. J. (2013). Deliberation and Decision in Collaborative Governance: A Simulation of Approaches to Mitigate Power Imbalance. **Journal of Public Administration Research and Theory** 24: 495 – 518.
- Cook, K.S. (1977). Exchange and Power in Networks of Interorganizational Relations. **The Sociological Quarterly**, 18(1), 62-82.
- Boyne, G.A. (2003). Sources of Public Service Improvement : A Critical Review and Research Agenda, **Journal of Public Administration Research and Theory**, 13: 367 - 394.
- Creswell, J. H. (2014). **Research Design: Qualitative, Quantitative, & Mixed Methods Approaches** (4th ed.). Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Denhardt B. Robert & Denhardt V. Janet. (2000) “ The New Public Service : Serving Rather than Steering” , in **Public Administration Review**, Volume 60, Number 1, November/December 2000,pp. 549 – 559

- Denhardt B. Robert & Denhardt V. Janet. (2008), **The New Public Service : Serving Rather than Steering**,(2nd). Armonk, NY : M.E.Sharpe.
- Denhardt B. Robert & Denhardt V. Janet. (2011), **The New Public Service : Serving Rather than Steering**,(3rd). Armonk, NY : M.E.Sharpe.
- Donahue, J. (2004). **On Collaborative Governance**. Cambridge, MA: John F. Kennedy School of Government, Harvard University.
- Edmons, W.A., & Kennedy, T.D. (2017). **An applied guide to research designs: quantitative, qualitative, and mixed methods**. Thousand Oaks: Sage.
- Eppel, E. (2013). **Collaborative Governance: Framing New Zealand Practice**. Wellington: Scholl of Government, Victoria University of Wellington, Institute for Governance and Policy Studies.
- Flavel, R., and Williams, J. (1996). **Strategic Management**. Riverwood, NSW: Ligare Pty Ltd.
- Frederickson, H. G. (1999) The Repositioning of American Public Administration. PS : **Political Science and Politics**, 32 (4): pp. 701-711.
- Goldsmith, S. and William D. E, (2004). **Governing by Network: The New Shape of Public Sector**. Washington, DC. : The Brooking Institution.
- Goodstein, L., Nolan, T., and Pfeiffer, J.W. (1993). **Applied Strategic Planning**. Singapore: McGraw-Hill.
- Goss, S. 2001. **Making Local Governance Work : Networks, Relationships, and the Management of Change**. New York : Palgrave Macmillan.
- Gracht, H. A. (2012). Consensus measurement in delphi studies review and implications for future quality assurance. **Technological Forecasting & Social Change**, 79(1): 1525 – 1536.
- Hill, C.J. and Lynn, L.E.Jr. (2005). Is Hierarchical Governance in Decline? Evidence from empirical research, **Journal of Public Administration Research and Theory**, 15: 173 - 195.
- Hutanuwatr, N. (1998). **Strategy Formulation through SWOT Analysis: A Case Study of Three Rural People Business Organizations in Northeast Thailand**, Ph.D. Dissertation. Bangkok : Asian Institute of Technology.

- Macmillan, T. T. (1971). The Delphi technique. In Paper presented at **the annual meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development**, May 3-5. CA: Monterey.
- Morse, R. S. and Stephens, J. B. (2012). Teaching Collaborative Governance: Phases, Competencies, and Case-Based Learning. **Journal of Public Affairs Education** 18 (3): 565 – 583.
- Perry, J. L. (2007). Democracy and the new public service. **The American Review of Public Administration**, 37 (1): 3 – 16.
- Peters, J. (1993). On Audits, **Management Decision**, 31: 26-27
- Pizan, A. and Mansfeld, J. (1999). **Consumer Behavior in Travel and Tourism**. Oxford : The Haworth Press.
- Plotnikof, M. (2015). Negotiating Collaborative Governance Designs: A Discursive Approach. **The Innovation Journal: The Public Sector Innovation Journal**, 20(3): 1 - 22
- Rhodes, R.A.W. (1997). **Understanding Governance : Policy Networks, Governance, Reflexivity, and Accountability**. Buckingham, England : Open University Press.
- Rhodes, R.A.W. (2007). Understanding Governance: Ten Years on **Organization Studies**, 18(8), 1243 – 1264
- Rhodes, R. A. W. (1990). Policy Networks: A British Perspective. **Journal of Theoretical Politics**, 2(3): 293-317
- Rich, M. J. and Stoker, R. P. (2014). **Collaborative Governance for Urban Revitalization: Lessons From Empowerment Zones**. Ithaca, New York: Cornell University Press.
- Robertson, P.J. and Choi, T. (2012). Deliberation, Consensus, and Stakeholder Satisfaction: A Simulation of Collaborative Governance. **Public Management Review**, 14 (1): 83 – 103.
- Rosenbloom, D.H. and Gong, T. (2013). Coproducing “Clean” Collaborative Governance. **Public Performance and Management Review**, 36 (4): 544 – 561.
- The William and Flora Hewlett Foundation. (n.d.) **Collaborative Governance: A Guide for Grantmakers**. Menlo Park, California: The Foundation.

United Nations Office on Drugs and Crime. [Online]. (2017). **World drug report 2016**. Retrieved from: https://www.unodc.org/doc/wdr2016/WORLD_DRUG_REPOR T_2016_web.pdf. Retrieve 2 Jan, 2019.

9. ภาคผนวก

9.1 ประวัตินักวิจัย

9.1.1 หัวหน้าโครงการวิจัย

อาจารย์ ดร. นพพล อัครฮาด

สังกัด

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สถานที่ติดต่อ

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เลขที่ 9/9 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี รหัสไปรษณีย์ 11120

ประวัติการศึกษา

2562 รบ.ด. (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ)

มหาวิทยาลัยมหิดล

2556 ศศ.ม. (รัฐศาสตร์)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2554 ศศ.บ. (รัฐศาสตร์) (เกียรตินิยมอันดับ 1)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประสบการณ์ทำงาน

2563 - ปัจจุบัน อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2556 - 2563 อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

2556 - ปัจจุบัน -บรรณาธิการวารสารการบริหารปกครอง มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

2555 - ปัจจุบัน -กรรมการบริหารสมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลงานวิชาการ

งานวิจัย

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และ นพพล อัครฮาด. (2556). “โครงการสำรวจเพื่อประมวลข้อมูล

นักรการเมืองถิ่นจังหวัดหนองบัวลำภู” (ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากสำนักวิจัยและพัฒนา,
สถาบันพระปกเกล้า)

นพพล อัครฮาด. (2557). “ผลกระทบและปฏิกิริยาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในสังคม

หมู่บ้านชาวนาอีสานหลังเหตุการณ์รัฐประหาร พ.ศ. 2549: กรณีศึกษาหมู่บ้านโพนนาคี -
โพนวนิสัย จังหวัดกาฬสินธุ์” (ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากสำนักวิจัยและพัฒนา, สถาบัน
พระปกเกล้า)

กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ, จอมเดช ตรีเมฆ และ นพพล อัครชาติ. (2558). “การค้าประเวณีหญิงจากประเทศในแถบอนุภูมิภาคุ่มน้ำโขงในประเทศไทย” (ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย)

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, นพพล อัครชาติ และศมานนท์ วัฒนพงศ์ผาสุข. (2558). “โครงการสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่นจังหวัดสิงห์บุรี” (ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากสำนักวิจัยและพัฒนา, สถาบันพระปกเกล้า)

นพพล อัครชาติ. (2560). “แนวทางการสร้างวิถีแบบประชาธิปไตยบนพื้นฐานของวัฒนธรรมชนเผ่าพื้นเมืองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย” (ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง, สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง)

อาริยา ป้องศิริ, นพพล อัครชาติ, จริยา ชาคะสุวัจนานนท์ และอำพล บุญพินิช. (2560). แนวทางการแก้ไขปัญหาสังคมโดยชุมชน: กรณีศึกษา พ่อล่าม – แม่ล่าม ในชนเผ่าภูไท บ้านหนองห้าง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ (ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันพระปกเกล้า)

นพพล อัครชาติ. (2562). “คณะกรรมการหมู่บ้านกับการส่งเสริมบริการสาธารณะของรัฐ”, วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ, มหาวิทยาลัยมหิดล.

นพพล อัครชาติ และคณะ (หัวหน้าโครงการ). (2563). “การพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือในการให้บริการสาธารณะในระดับท้องถิ่น : กรณีศึกษาการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในกลุ่มชุมชนชาติพันธุ์ผู้ไทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” (ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.))

บทความวิจัย/วิชาการในวารสารทางวิชาการระดับชาติ

นพพล อัครชาติ. (2555). “มอง” หลักการปกครองท้องถิ่นในรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 “ย้อน” แนวพระราชดำริการจัดตั้ง “การประชาธิปไตย” ในสมัยรัชกาลที่ 7. **วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์** 1 (1): 24 - 60. [TCI 1]

นพพล อัครชาติ. (2555). บทบาทของผู้แทนราษฎรในการพัฒนาจังหวัดหนองบัวลำภูระหว่าง พ.ศ. 2536-2555. **วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์**. 1 (2) :103 - 124. [TCI 1]

นพพล อัครชาติ. (2556). วิธีการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภู. **วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์**. 2 (1): 40 - 71.[TCI 1]

นพพล อัครชาติ, วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และสมเกียรติ วันทะนะ. (2556). “ปัญหาและกระบวนการเพื่อ

การจัดตั้ง“นครแม่สอด” เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษแห่งใหม่ของประเทศไทย”. วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ 2 (2) : 32 – 56.[TCI 1]

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และ นพพล อัครชาติ. (2557). ความนิยมของคนอีสานที่มีต่อพรรคเพื่อไทย : ศึกษากรณีจังหวัดขอนแก่น. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 1 (1): 75 - 100.

นพพล อัครชาติ. (2557). กระบวนการกำหนดนโยบายเพื่อการจัดตั้ง “นครแม่สอด”: ปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชนชั้นนำในระบบราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 1 (2) : 118 - 148. [TCI 2]

นพพล อัครชาติ. (2558). ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างผู้แทนในระดับต่างๆ กับเครือข่ายสื่อแดงในพื้นที่ระดับหมู่บ้าน : กรณีศึกษาหมู่บ้านโพนนาดี – โพนวิสัย อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ 4 (1): 175 - 202

ธันวา ใจเทียวก, ปัญญา เถาว์ชาลี, นพพล อัครชาติ และกตัญญู แก้วหานาม. (2558). แนวคิดรัฐ-เขตแห่งวัฒนธรรม : ข้อเสนอบนความหลากหลายทางชีวชาติพันธุ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชนชาติพื้นเมือง. วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์. 4 (1) : 55 - 68.

กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ และนพพล อัครชาติ. (2558). ความหวาดกลัวต่ออาชญากรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์. วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ 4 (2): 120 – 146

นพพล อัครชาติ และอัครวินท์ ศาสนพิทักษ์. (2559). กระบวนการนำนโยบายสาธารณะไปสู่ชุมชนท้องถิ่น : มุมมองสำหรับการตัดสินใจของนักบริหารรัฐกิจเพื่อสร้างความเข้มแข็งของฐานรากในสังคมไทย. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 3 (1) : 1 - 41.

นพพล อัครชาติ. (2559). แนวทางการสร้างวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยบนพื้นฐานของวัฒนธรรมชนเผ่าพื้นเมืองในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 3 (2): 23 - 62

พิมพ์ลิขิต แก้วหานาม, กตัญญู แก้วหานาม, นพพล อัครชาติ, จริญญา ชาทะสุวัจนานนท์ และอาริยา ป่องศิริ. (2559). สิทธิชุมชนกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษากำแพง-โนนสง่า จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารการบริหารปกครอง 5 (2): 198 - 220

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และนพพล อัครชาติ. (2558). การศึกษาการเมืองถิ่นและนักการเมืองถิ่นจังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2 (1): 24 - 48.

- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และ นพพล อัครชาติ . (2558). โครงการเพื่อประมวลข้อมูลนักรการเมืองถิ่นจังหวัดสิงห์บุรี. *วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*. 4 (2) : 1 - 16.
- นพพล อัครชาติ. (2559). กระบวนการขับเคลื่อนการจัดทำบริการสาธารณะระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับคณะทำงานของชุมชนบนพื้นฐานแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่: กรณีศึกษาโครงการชุมชนตัวอย่างวัฒนธรรมสันติวิถีตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*. 9 (1): 59 - 82.
- นพพล อัครชาติ. (2559). กรอบมโนทัศน์เบื้องต้นเกี่ยวกับ “ประชาธิปไตยชุมชน” ในฐานะกลไกของการจัดบริการสาธารณะแนวใหม่สำหรับประเทศไทยในศตวรรษที่ 21. *วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*. 5 (2) : 44 - 79.
- อัศวินท์ ศาสนพิทักษ์ และ นพพล อัครชาติ. (2559). การบริหารปกครอง: แนวคิดและการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ*. 3 (3): 63 - 70.
- นพพล อัครชาติ. (2560). แนวทางการจัดการทุนมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยเพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในการให้บริการสาธารณะในศตวรรษที่ 21. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์* 4 (1): 1 - 30.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และ นพพล อัครชาติ. (2562). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการตื่นตัวทางการเมืองกับความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล. *วารสารการบริหารปกครอง* 8 (1): 26 - 39.
- นพพล อัครชาติ และคณะ. (2562). การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารจัดการแบบเครือข่ายท้องถิ่นโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมผู้ไทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารการบริหารปกครอง*, 8 (2): 417 - 440

การฝึกอบรม

1. ทุนโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) เพื่อแลกเปลี่ยนการทำวิจัยที่มหาวิทยาลัยซูริค (Zurich University), สวิตเซอร์แลนด์ ระหว่างเดือน พฤษภาคม 2561 – พฤศจิกายน 2561

2. เข้าเรียนคอร์ส Where Liberal Democracy Once Was : Authoritarianism in the Twenty – First Century สอนโดย Prof. Dr. Wendy Brown ระหว่างวันที่ 28 พฤษภาคม – 1 มิถุนายน 2561 ณ มหาวิทยาลัยลูเซิร์น สวิตเซอร์แลนด์

ความเชี่ยวชาญ

การบริหารท้องถิ่น, นโยบายสาธารณะ, การบริหารปกครองสาธารณะ, ประชาธิปไตยชุมชน

9.1.2 นักวิจัยร่วมโครงการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนมพัทธ์ สมิตานนท์

สังกัด

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สถานที่ติดต่อ

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เลขที่ 9/9 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี รหัสไปรษณีย์ 11120

ประวัติการศึกษา

2551 Ph.D. (Urban Studies and Public Affairs) Specialization in Applied Policy and
Urban Affairs The University of Akron, Ohio, U.S.A.

2546 M.P.A. (Public Administration and Urban Studies)
The University of Akron, Ohio, U.S.A.

2541 ศศ.บ. (รัฐศาสตร์-บริหารรัฐกิจ)
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประสบการณ์ทำงาน

2563-ปัจจุบัน ผู้ช่วยอธิการบดี

2561-ปัจจุบัน รองประธานสาขาวิทยาการจัดการ

2559-ปัจจุบัน กรรมการสภาวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2556-ปัจจุบัน อาจารย์ประจำสาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
กรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ประธานหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2553-ปัจจุบัน อาจารย์ที่ปรึกษาหลักสูตรผู้นำยุคใหม่ในระบอบประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า

2553-2556 นักวิชาการ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า

2552-2555 อาจารย์พิเศษ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ผลงานวิชาการ

ผลงานวิจัย

- การติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตรบัณฑิตวชนงวิชาการบริหารรัฐกิจ วิชาเอกการบริหารการปกครองท้องถิ่น
หลักสูตรความร่วมมือระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
(2562)

- ถอดบทเรียนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 (2561)
- การศึกษาสาเหตุการลาออกกลางคันของนักศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสาขาวิทยาการจัดการ (2560)
- โครงการทบทวนแผนยุทธศาสตร์กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงระยะ 5 ปี พ.ศ. (2555-2559) (2558).
- ระบบรัฐสภาและการเลือกตั้งของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (2558)
- รัฐธรรมนูญและระบบการเมืองการปกครองของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (2558)
- การศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดองแห่งชาติ กรณีศึกษาประเทศเยอรมนี(2554)

การฝึกอบรม

หลักสูตรผู้นำยุคใหม่ในระบอบประชาธิปไตย รุ่นที่ 2 สถาบันพระปกเกล้า

ความเชี่ยวชาญ

การบริหารงานภาครัฐ, นโยบายสาธารณะ, การบริหารโครงการ, การประเมินโครงการ

9.2 ตารางเปรียบเทียบกิจกรรมและผลการดำเนินงาน

แผนการดำเนินกิจกรรม	ผลการดำเนินงาน
<p>1. ผู้วิจัยเดินทางไปร่วมวางแผน จัดเตรียมข้อมูล และประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินโครงการในพื้นที่กรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง ซึ่งอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - บ้านหนองหว้า จ.ขอนแก่น - บ้านหนองแหน จ.กาญจนบุรี - บ้านใหม่พัฒนา จ.น่าน - บ้านบางวัน จ. พังงา 	100%
<p>2. ทำการทบทวนวรรณกรรม ค้นคว้าข้อมูลและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - เดินทางไปค้นคว้าข้อมูลในส่วนกลางที่เป็นแหล่งจัดเก็บข้อมูลต่างๆ ตามที่ ต้องการ เช่น กระทรวงมหาดไทย, ปปส., และมหาวิทยาลัยต่างๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนในการช่วยประเมินความแม่นยำของเครื่องมือการวิจัยที่เป็นแบบประเมิน/แบบสอบถามในการวิจัย 	100%
<p>3. ทำการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อถอดบทเรียนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยใช้กระบวนการเชิงคุณภาพในพื้นที่กรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง ซึ่งอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - บ้านหนองหว้า จ.ขอนแก่น - บ้านหนองแหน จ.กาญจนบุรี - บ้านใหม่พัฒนา จ.น่าน - บ้านบางวัน จ. พังงา 	100%
<p>4. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือในการเอาชนะยาเสพติด ทั้งนี้จะมีการใช้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละกรณีศึกษาจำนวน 4 คน ช่วยในการวิเคราะห์และออกแบบตัวชี้วัดและองค์ประกอบต่างๆในการพัฒนาคู่มือฯ</p>	100%

5. การประเมินคุณภาพของคู่มือที่ได้จากการพัฒนาตัวชี้วัดและองค์ประกอบที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือในการเอาชนะยาเสพติดจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 18 คนๆละ 3 รอบ	100%
6. ทำการประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่เกี่ยวข้องต่อตัวชี้วัดต่างๆ ที่จะนำไปใช้พัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือในการเอาชนะยาเสพติด ในพื้นที่กรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ - บ้านหนองหว้า จ.ขอนแก่น - บ้านหนองแหน จ.กาญจนบุรี - บ้านใหม่พัฒนา จ.น่าน - บ้านบางวัน จ. พังงา	100%
7. การจัดพิมพ์และเผยแพร่คู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือในการเอาชนะยาเสพติดต่อสาธารณชนเพื่อให้แพร่หลายและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง	รองบประมาณ จากแหล่งทุนใน การสนับสนุน การจัดพิมพ์
8. การถ่ายเอกสาร ค่าจัดทำรายงาน การเข้าเล่มรายงานการวิจัยในรูปแบบรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และการเขียนบทความวิชาการเพื่อเผยแพร่ในฐานข้อมูลที่ได้รับการยอมรับ	50% เพราะต้อง รอการผ่าน ประเมินผล รายงานจาก แหล่งทุน
รวมระยะเวลาดำเนินการ 12 เดือน (ธันวาคม 2562 - พฤศจิกายน 2563)	งบดำเนินการ 250,000

9.3 บทความสำหรับเผยแพร่

การพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการ
ความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติดในระดับหมู่บ้าน

Development of Village Committee 's Performance Indicator in Integrating
Area-Based Collaboration for Fighting Drug Problems at Village Level in Thailand

ดร. นพพล อัครชาติ และ ดร. พนมพัทธ์ สมิตานนท์

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Corresponding author's e-mail: pok9kk@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติดในระดับหมู่บ้าน ใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 คน จำนวน 3 รอบ วิเคราะห์ผลด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิธีการหาความสอดคล้องระหว่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยพิจารณาค่าพิสัยระหว่างคลอไทม์ จากการศึกษาพบว่า ผลการพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น ได้ 4 องค์ประกอบ 59 ตัวชี้วัด แบ่งเป็น 1) องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการ ประกอบด้วย 20 ตัวชี้วัด 2) องค์ประกอบที่ 2 การป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน ประกอบด้วย 14 ตัวชี้วัด 3) องค์ประกอบที่ 3 การปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน ประกอบด้วย 12 ตัวชี้วัด และ 4) องค์ประกอบที่ 4 การบำบัดฟื้นฟูเหยี่ยวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน ประกอบด้วย 13 ตัวชี้วัด

คำสำคัญ: คณะกรรมการหมู่บ้าน; ตัวชี้วัดการปฏิบัติงาน; ยาเสพติด

Abstract

This article aims to study about a development of village committee's performance indicators to integrate spatial cooperation to overcome drug problems at village level in Thailand. This research approach was used with 18 experts to be developed in a 3-cycle manual based on the Del-phi research model. Descriptive statistics that were used to analyze the data were standard deviation, mean and range. The result has been found that there have been 4 elements and 59 indicators for the development of village committee performance indicators in overcoming drug problems at village level in this research. The so-called 4 elements and 59 indicators are categorised and broken down into: Element 1) Administration – consisted of 20 indicators; Element 2) Drug Prevention in a village – consisted of 14 indicators; Element 3) Drug Suppression in a village – consisted of 12 indicators; and Element 4) Drug-related Rehabilitation in a village – consisted of 13 indicators.

Keywords: Thai Village Committee, Performance Indicators, Drug

บทนำ

ยาเสพติดยังคงเป็นปัญหาของประเทศมาช้านาน โดยความรุนแรงของปัญหาได้เปลี่ยนแปลงไปตามเศรษฐกิจ สังคม และการก้าวเข้าสู่ยุคของเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยและรวดเร็วมากขึ้น ล้วนเป็นปัจจัยเอื้อให้ปัญหายาเสพติดทวีความรุนแรง โดยเฉพาะปัญหาในกลุ่มผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดที่เป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยสาเหตุหลายประการส่งผลกระทบต่อสังคม ชุมชน และตนเอง เช่น การสูญเสียโอกาสทางการศึกษา สุขภาพร่างกายและจิตใจ เสื่อมโทรม การสูญเสียอิสรภาพเนื่องจากการกระทำผิด ความสัมพันธ์ในครอบครัวถูกทำลาย ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีมากขึ้น หรือผลกระทบต่อประเทศชาติคือ การสูญเสียด้านงบประมาณในการปราบปรามการจับกุมคุมขัง รวมทั้งการบำบัดฟื้นฟู ซึ่งนำมาสู่การสูญเสียที่สำคัญคือการสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีค่าอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งพบว่ารัฐบาลหลายๆ คณะได้มีความพยายามและทุ่มเทงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ จำนวนมากเพื่อนำมาใช้ในการป้องกัน ปราบปราม บำบัดรักษาและฟื้นฟู ซึ่งกระบวนการทำงานของภาครัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้วางระบบตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงระดับปลายน้ำแล้วก็ตามแต่ทว่าก็ยังไม่สามารถทำให้ปัญหายาเสพติดหมดไปจากสังคมไทยได้ สำหรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด

ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน จากการสำรวจหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศทั้งหมด 81,962 แห่งในปี พ.ศ. 2560 พบข้อมูลดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการควบคุมยาเสพติด, 2560)

ระดับปัญหาเสพติด	จำนวนชุมชน/หมู่บ้าน	ร้อยละ
1.ไม่มีปัญหาเสพติด	50,464	51.57
2.มีปัญหาเสพติดระดับน้อย	17,724	21.62
3.มีปัญหาเสพติดในระดับปานกลาง	6,629	8.09
4.มีปัญหาเสพติดในระดับมาก	7,145	8.72
รวมจำนวน	81,962	100

จากข้อมูลสถิติดังกล่าวได้บ่งบอกว่าในระดับหมู่บ้าน/ชุมชนกลับมีปัญหาเสพติดถึงเกือบร้อยละ 50 ซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพที่ชัดเจนว่าปัญหาเสพติดยังคงเป็นปัญหาที่เพิ่มขึ้นในสังคมไทย จึงทำให้รัฐบาลได้กำหนดให้ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาเร่งด่วนและต้องการให้มีการดำเนินการเพื่อควบคุมและลดระดับความรุนแรงของปัญหาเสพติดให้ได้โดยเร็ว โดยได้ประกาศเป็นวาระแห่งชาติ ภายใต้ “แผนประชารัฐร่วมใจปลอดภัยยาเสพติด” ที่ให้ทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องมีส่วนร่วมกันในการแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดให้ชุมชน/หมู่บ้านได้ดำเนินการตามมาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับ/ชุมชนหมู่บ้านเพื่อให้เป็นหมู่บ้านที่ปลอดภัยยาเสพติด

แนวคิดการบริหารจัดการแบบบูรณาการแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงพื้นที่ เป็นแนวคิดที่พัฒนาการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากยุทธศาสตร์ของประเทศหลาย ๆ เรื่องมักเป็นเรื่องใหญ่ที่มีความสลับซับซ้อน ซึ่งต้องอาศัยหลายหน่วยงานในหลาย ๆ ภาคส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนด เพื่อไม่ให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองทรัพยากร จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในทางที่จะทำให้ยุทธศาสตร์ของประเทศบรรลุผลได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยยึดพื้นที่เป็นหลักมาใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้น สืบเนื่องจากสภาพปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นมีความแตกต่างกันหลากหลายไปตามแต่ละบริบทของพื้นที่ อีกทั้งความต้องการของประชาชนก็แตกต่างกัน ดังนั้นการบริหารจัดการโดยยึดพื้นที่เป็นหลักจะสามารถตอบโจทย์ที่กล่าวได้เป็นอย่างดี และนำไปสู่การปรับปรุงแนวทางที่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ตามสถานการณ์และบริบทของพื้นที่ รวมทั้งการมีส่วนร่วมกับประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในฐานะเจ้าของพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมและสะท้อนความต้องการของตนในการบริหารจัดการได้

สำหรับกลไกการปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับหมู่บ้านนั้นมุ่งไปที่คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ซึ่งได้มีการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.

2457 เพื่อเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาและช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งนับแต่มีการจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2486 บทบาทและความสำคัญของคณะกรรมการหมู่บ้านในการเข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลือการปฏิบัติงานของรัฐผ่านการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้านนั้นมีเพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ ยิ่งในปัจจุบัน รัฐบาลได้กำหนดให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นเพียงองค์กรเดียวในฐานะองค์กรระดับมวลชน อาสาสมัคร หรือเครือข่าย ที่มีความชอบธรรมในการจัดตั้งขึ้นในระดับหมู่บ้าน ทั้งนี้ รัฐบาลได้มีการประกาศคำสั่งให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้มีการจัดตั้งอาสาสมัคร มวลชน เครือข่าย หรือมวลชนที่เรียกชื่ออื่นใดที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งมีคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ปฏิบัติหน้าที่อยู่แล้ว มีภารกิจที่ต้องดำเนินการในหมู่บ้าน (ซึ่งในที่นี้หมายถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดด้วย) ให้มอบหมายให้คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ดำเนินการหรือร่วมดำเนินการ และในการดำเนินการจัดสรรงบประมาณและค่าใช้จ่ายในการอำนวยความสะดวกตามภารกิจของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ซึ่งจำเป็นต้องมีการกำหนดตามกรอบภารกิจของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ที่ชัดเจน ครอบคลุมงานที่รับมอบหมาย ซึ่งต้องมีหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนด้วย (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.), 2560)

จากความสำคัญข้างต้น คณะผู้วิจัยเห็นว่าในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนท้องถิ่นนั้นไม่มีใครสามารถดำเนินการและจัดบริการได้ดีกว่าชุมชนท้องถิ่นซึ่งมีคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นกลไกการปฏิบัติงานที่สำคัญอยู่แล้ว แต่ยังคงขาดการบูรณาการความร่วมมือกับองค์กรภาคีอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาโครงสร้าง เครื่องมือ และการกำหนดกลยุทธ์และคุณค่าทางการจัดการร่วมกันภายใต้แนวทางการจัดการแบบเครือข่ายเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นทิศทางและรูปแบบการจัดการภาครัฐที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาและสร้างนวัตกรรมทางการจัดการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ซึ่งจะสามารถตอบโจทย์การบริหารที่เหมาะสมและทิศทางการจัดการบริการสาธารณะในระดับท้องถิ่นที่จะเป็นการสร้างคุณค่าความเป็นพลเมืองและประชาสังคมในชุมชนให้ช่วยผลักดันและน่านโยบายสาธารณะไปปฏิบัติในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ คุ่มค่า และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนผ่านการออกแบบกระบวนการวิจัยและการสังเคราะห์ผลที่ได้ในเชิงประจักษ์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดที่จะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับนโยบายการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่นได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบ Exploratory sequential mixed method design (Creswell, 2014) ด้วยวิธีการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือขึ้น (Instrument-development design (Edmonds & Kennedy, 2017) ในขั้นตอนการพัฒนาตัวชี้วัดและองค์ประกอบของการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาสุขภาพเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่นด้วยเทคนิคแบบเดลฟาย (Del-phi) ซึ่งวิธีการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์ประเด็นที่เป็นเกณฑ์ประเมินการพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาสุขภาพเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่นจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมมนากลุ่มย่อยกับการใช้วิธีเชิงคุณภาพจากการเลือกศึกษาแบบกรณีศึกษาในหมู่บ้านที่มีผลการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสพติดที่เข้าหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ตามเงื่อนไขที่คณะผู้วิจัยได้สำรวจขึ้นซึ่งประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน ได้แก่ 1. บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลน้ำเกียน อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน 2. บ้านหนองหัว หมู่ 5 ตำบลโนนแดง อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น 3. บ้านหนองแหน หมู่ 7 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี และ 4. บ้านบางวัน หมู่ 1 ตำบลบางวัน อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหาเบื้องต้นสรุปเป็นเอกสารประกอบการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในการประเมินผลการพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาสุขภาพเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น

ระยะที่ 2 การสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาฉันทามติ (Consensus) ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และความสนใจในประเด็นที่กำลังทำการวิจัย โดยแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 18 ราย (Macmillan, 1971) ประกอบด้วยผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิสายวิชาการและสายงานการปฏิบัติการในองค์การภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาสุขภาพเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่นจำนวน 3 รอบในช่วงระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม – 15 สิงหาคม 2563 ดังนี้

1) การเดลฟาย รอบที่ 1 สร้างแนวคำถามแบบแบบผสมทั้งปลายปิดและปลายเปิดในแต่ละข้อคำถาม พร้อมกับเอกสารประกอบการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในการประเมินผลการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาสุขภาพเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น ได้ทั้งหมด 59 ประเด็นเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การป้องกันยาเสพติด การปราบปรามยาเสพติด และการบำบัดเยียวยา/ฟื้นฟู เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามและให้ข้อคิดเห็นอิสระในแต่ละประเด็น ในช่วงระหว่างวันที่ 1 – 30 พฤษภาคม 2563 แล้วนำผลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญในประเด็นต่างๆ มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วน

เป็ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยระหว่างคลอไทล์ แล้วรายงานผลให้ผู้เชี่ยวชาญทราบผลในการดำเนินการเดลฟายรอบที่ 2 ต่อไป

3) การเดลฟาย รอบที่ 2 สร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตรวัด 5 ระดับ ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามและส่งกลับทางไปรษณีย์ในช่วงวันที่ 15 มิถุนายน – 30 มิถุนายน 2563 แสดงเป็นรายองค์ประกอบและตัวชี้วัด ชุดแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ 1) ข้อความที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบ และ 2) ข้อเสนอแนะจากการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 เพื่อเสนอแนะความเหมาะสมในการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น จำนวน 4 องค์ประกอบ 59 ตัวชี้วัด แล้วนำข้อมูลที่ได้จากรอบที่ 2 วิเคราะห์หาฉันทามติระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้วิเคราะห์ค่าทางสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์ เพื่อหาความสอดคล้องระหว่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและนำมาปรับปรุงประเด็นในแต่ละองค์ประกอบตัวชี้วัดและรายงานผลให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบในรอบที่ 3

3) การเดลฟาย รอบที่ 3 สร้างแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตรวัด 5 ระดับที่ได้จากการปรับปรุงประเด็นในแต่ละองค์ประกอบตัวชี้วัดของผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2 โดยใส่ผลย้อนกลับ (Feedback) ซึ่งแสดงผลการวัดฉันทามติเป็นสถิติของกลุ่มและคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบใหม่อีกครั้งในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน 59 ตัวชี้วัด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามผ่านทางไปรษณีย์ในช่วงวันที่ 15 กรกฎาคม – 15 สิงหาคม 2563 นำข้อมูลที่ได้จากรอบที่ 3 มาวิเคราะห์ฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ทฤษฎีของรฟเซต และใช้วิเคราะห์ค่าทางสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์หาความสอดคล้องระหว่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญร่วมกัน โดยพิจารณาค่าที่ได้ต้องมีค่าระหว่าง 0 – 1 หรือไม่เกิน 1 จึงจะเป็นค่าที่เหมาะสมมีความสอดคล้องที่จะนำไปใช้กำหนดตัวชี้วัดได้ (Gracht, 2012)

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาคุณลักษณะบ่งชี้ของประเด็นต่างๆ ที่นำไปใช้พัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานให้แก่คณะกรรมการหมู่บ้านในการนำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาระบบการปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้านได้ ซึ่งผลวิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 คน ผ่านกระบวนการวิจัยแบบเดลฟาย (Del-phi) สามารถสรุปองค์ประกอบและคุณลักษณะบ่งชี้ของตัวชี้วัดต่างๆ ที่จะนำไปใช้พัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับ

ชุมชนท้องถิ่น ประกอบด้วย 4 ด้าน ซึ่งมีองค์ประกอบตัวชี้วัดและจำนวนเกณฑ์พิจารณาตัวชี้วัดในแต่ละด้าน ดังตารางที่สรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทม์
1.ด้านการบริหารจัดการ			
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีองค์ประกอบของผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้ประพฤตินั้นเป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชน และไม่มีประวัติยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุกประเภท	5.0	0.0	0.0
2: ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการหมู่บ้านต้องมีภาวะผู้นำสูง และเป็นผู้อำนวยการความสะดวกต่อการปฏิบัติภารกิจร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน	5.0	0.0	0.0
3: ควรมีการนำประสบการณ์การป้องกันและปราบปรามปัญหาเสพติดของชุมชนในที่เคยเกิดขึ้นในอดีตมาถอดบทเรียนและพัฒนาเป็นมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้าน	5.0	0.0	0
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล	4.94	0.23	1
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีแนวทางการขับเคลื่อนแผน การประสานความร่วมมือและบริหารงบประมาณร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินงานตามแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเองให้บรรลุผลสำเร็จ	4.88	0.32	1
6: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีศูนย์บูรณาการการปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกการเชื่อมโยงข้อมูล การติดตามสถานการณ์ การบูรณาการขับเคลื่อนนโยบายและแผนงาน โครงการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน	4.94	0.23	1
7: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีชุดปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตน เพื่อปฏิบัติการด้านการข่าว การติดตามสถานการณ์ และขับเคลื่อนกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้านร่วมกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ)	4.94	0.23	1
8: ชุดปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านควรได้รับการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานด้านบังคับใช้กฎหมาย และการรณรงค์ให้ความรู้และช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสร้างความไว้วางใจได้	4.94	0.23	1

องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทม์
9: ผู้ใหญ่บ้านควรมอบหมายหน้าที่และภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้กับคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อวางแผนและพัฒนากลไกในการปฏิบัติการด้านยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการบังคับใช้มาตรการต่างๆที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านได้	4.94	0.23	1
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรถูกกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหมู่บ้านของตนให้ “ปลอดยาเสพติด” ด้วยกระบวนการของชุมชนพึ่งตนเอง เพื่อยกระดับความเข้มแข็งและการพัฒนาหมู่บ้านให้มีความมั่นคงปลอดภัยจากยาเสพติดอย่างยั่งยืนตลอดไป	4.94	0.23	1
11: ควรจัดประชาคมหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละครั้งโดยกำหนดวันนัดหมายการประชุมล่วงหน้าที่ชัดเจนสำหรับประชุมปรึกษาหารือกัน และติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดภายในหมู่บ้าน	4.94	0.23	1
12: ควรรายงานผลการปฏิบัติด้านยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านต่อศูนย์ อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) เพื่อทราบผลการดำเนินงานและหาช่องทางสนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม อยู่เป็นประจำ	4.94	0.23	1
13: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการพัฒนาช่องทางให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้อย่างเหมาะสม	5.0	0.0	0
14: ควรกำหนดระบบช่วยเหลือและตอบแทนการปฏิบัติงานของกรรมการหมู่บ้านในการปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน จากส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและสวัสดิการที่เหมาะสมต่อผู้ปฏิบัติการในพื้นที่	5.0	0.0	0
15: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดตั้งกองทุนกลางของหมู่บ้านเพื่อสามารถ อำนวยการช่วยเหลือการปฏิบัติการด้านยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.94	0.23	1
16: คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานใน หน่วยงานราชการหรือหน่วยงานภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการ ด้านยาเสพติดเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา	4.94	0.23	1
17: คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่ม/ตัวแทนกลุ่มเยาวชนเข้า มาร่วมเป็นกรรมการหมู่บ้านเพื่อจะได้เสนอแนะความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อน แผนงานและการปฏิบัติการด้านยาเสพติดในหมู่บ้านได้	4.88	0.32	1

องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทม์
18: คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งหัวหน้าคุ้มบ้าน/โชนบ้าน ในฐานะกรรมการหมู่บ้านที่มาจากตัวแทนกลุ่ม/องค์กรในชุมชนเพื่อสอดส่องดูแลและให้ความเห็นในการปฏิบัติการด้านยาเสพติดและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านได้อย่างทั่วถึง	4.88	0.32	1
19: คณะกรรมการหมู่บ้านควรแต่งตั้งผู้นำทางศาสนา/เจ้าอาวาสวัด/ผู้นำทางความเชื่อของชาวชุมชน ร่วมเป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการให้คำปรึกษาและเสนอแนะการดำเนินกิจกรรมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านร่วมด้วย	4.88	0.32	1
20: คณะกรรมการหมู่บ้านควรพัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนภารกิจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านร่วมกับหน่วยงานอื่นที่มีในหมู่บ้าน ในรูปแบบเครือข่ายแบบ บวรส ได้แก่ หมู่บ้าน(บ) วัด(ว) โรงเรียน (ร) และส่วนราชการอื่น (ส) ขึ้น	4.88	0.32	1
2 การป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน			
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการกำหนดกฎกติกาหรือธรรมนูญของหมู่บ้านขึ้นเพื่อเป็นมาตรการหนึ่งในการป้องกันปัญหาเสพติดในหมู่บ้านของตน	4.94	0.23	1
2: คณะกรรมการหมู่บ้านควรใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านในการรับรองและทบทวนการบังคับใช้มาตรการทางสังคมของชุมชนที่ตกลงร่วมกันเพื่อเป็นพื้นฐานของการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันปัญหาเสพติดในหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์	4.94	0.23	1
3: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการแบ่งคุ้มบ้านหรือโชนบ้าน และจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มบ้านเพื่อจัดระบบการจัดการดูแลรักษาความสงบ และการสอดส่องพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ภายในหมู่บ้านขึ้น	4.94	0.23	1
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) ในการฝึกอบรมความรู้ในทางกฎหมาย และแนวทางการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ สำหรับชุดปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน	5.0	0.0	0
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมให้นำทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ได้รับการยอมรับร่วมกันเพื่อมาถอดบทเรียนและประยุกต์เป็นมาตรการในการป้องกันปัญหาเสพติดของหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพและสามารถรองรับความท้าทายต่างๆ ที่มากับโลกาภิวัตน์ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ได้	4.88	0.32	1
6: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมให้นำความเชื่อทางศาสนามาประยุกต์ใช้เป็นมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันไม่ให้สมาชิกหรือครอบครัวใดในหมู่บ้านไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	4.88	0.32	1

องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทม์
7: คณะกรรมการหมู่บ้านควรใช้วิธีการสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งสื่อบุคคล เสียงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้าน หรือการจัดอบรมให้ความรู้โดยวิทยากรที่มีประสบการณ์และความรู้ เพื่อณรงค์ให้สมาชิกในชุมชนเกิดความตระหนักถึงพิษภัยและโทษของยาเสพติดและร่วมกันต่อต้านยาเสพติดในชุมชน/หมู่บ้าน	4.88	0.32	1
8: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมตามแผนการขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมตามแผนงานป้องกันยาเสพติดที่กำหนดไว้ร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ อาทิ การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์เด็กเล็ก หรือการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาโดยโครงการครู D.A.R.E. /โครงการ 1 ตำรวจ 1 โรงเรียน เป็นต้น	4.88	0.32	1
9: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมการใช้พลังจิตอาสาจากประชาชนในหมู่บ้านเพื่อทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ร่วมกันเพื่อให้สมาชิกชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคี รักกลมเกลียวกันและเป็นการสร้างเกาะป้องกันยาเสพติดและอบายมุขในหมู่บ้านได้	4.88	0.32	1
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรส่งเสริมการบังคับใช้มาตรการจัดระเบียบสังคมในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อไม่ให้เป็นที่แหล่งมั่วสุมของเยาวชน หรือแหล่งอบายมุขประเภทต่างๆ เช่น บ่อนการพนันในหมู่บ้าน เป็นต้น	4.94	0.23	1
11: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดตั้งกลุ่มสำหรับเยาวชนในหมู่บ้านขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูลและส่งเสริมให้เยาวชนทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด	4.94	0.23	1
12: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการพัฒนากิจกรรม/โครงการสำหรับเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านเพื่อป้องกันการยุ่งเกี่ยวกับปัญหาเสพติด เช่น ธนาคารสะสมความดี ค่ายอบรมธรรมะสำหรับเยาวชน เป็นต้น	4.88	0.32	1
13: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการสอดส่องเฝ้าระวังเยาวชน หรือบุคคลในหมู่บ้านที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อไม่ให้ก่อพฤติกรรมและให้การดูแลเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นได้	4.88	0.32	1
14: ควรส่งเสริมกิจกรรมหรือการดำเนินโครงการตามแผนป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชนแบบบูรณาการระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้าน วัด(หรือมัสยิด) โรงเรียนหรือส่วนราชการอื่นที่มี เพื่อมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมแบบเครือข่ายและการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้านให้ความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น	4.94	0.23	1

องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไท์ล์
3 การปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน			
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีระบบการข่าวระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ที่สามารถระบุตัวผู้ค้า ผู้เสพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยสามารถรวบรวมประมวลข่าวสารจากข้อร้องเรียนเรื่องยาเสพติดจากประชาชน จากผู้เสพหรือผู้ติดที่เข้ารับการบำบัดรักษา จากการประชุมหมู่บ้าน รวมทั้งจาก แหล่งข่าวและชุดปฏิบัติการของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างน่าเชื่อถือและถูกต้อง	4.94	0.23	1
2: คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับการพัฒนาช่องทางการติดต่อประสานกับ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) หรือ หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงสะดวก รวดเร็ว มีมาตรฐานและปลอดภัยขึ้น	4.94	0.23	1
3: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีชุดปฏิบัติการในหมู่บ้านเพื่อร่วมสนธิกำลังกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อตรวจตรา ตรวจค้นและจับกุมดำเนินคดีตามกฎหมายกับผู้ค้ายาเสพติด	4.88	0.32	1
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการประสานการสนับสนุนกำลังปฏิบัติการจากศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด/อำเภอ (ศอ.ปส.จ/อ) รวมทั้งชุดปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ตามสถานการณ์ปัญหาความรุนแรงที่ประสบของแต่ละพื้นที่	4.94	0.23	1
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับมอบหมายอำนาจตามกฎหมายในการเชิญบุคคลผู้สงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาให้ข้อมูลและปรับทัศนคติ หรือส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามระดับพฤติกรรม	4.88	0.32	1
6: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดระบบกำลังอาสาสมัครจากประชาชนในหมู่บ้านเพื่อช่วยตรวจตรา เผ่าระวังป้องกันมิให้มีการเสพยาและค้ายาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้าน โดยคำนึงถึงความเสี่ยงและความปลอดภัยของประชาชนอาสาสมัครในการปฏิบัติการด้วย	4.94	0.23	1
7: คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมมือกับหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่เพื่อดำเนินการสุ่มตรวจปัสสาวะเพื่อค้นหาผู้เสพยาเสพติดในหมู่บ้าน โดยการสุ่มตรวจเป็นระยะ เช่น สามเดือนครั้ง หรือปีละ 3 ครั้ง	4.88	0.32	1
8: คณะกรรมการหมู่บ้านควรยึดหลักการประนีประนอมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเล็กน้อยๆ ระหว่างกันในกลุ่มชนโดยประยุกต์ให้สอดคล้องกับวิถีชุมชนจารีต และศีลธรรมอันดีในการปกครองดูแลกันภายในหมู่บ้าน	4.88	0.32	1

องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทม์
9: ควรสนับสนุนให้ชุดปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความสงบและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านให้ได้รับการฝึกอบรมหลักการปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดภายในชุมชนอย่างถูกต้อง เหมาะสม โดยยึดหลักการรักษาความสามัคคีและความเอื้อเฟื้อกันภายในชุมชนเป็นพื้นฐานการปฏิบัติงานด้วย	4.94	0.23	1
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีกระบวนการรับรองการบังคับใช้มาตรฐานทางสังคมและบทลงโทษตามกฎหมายหรือธรรมเนียมที่เป็นข้อตกลงของหมู่บ้านเพื่อมุ่งต่อการปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านให้เห็นผลเชิงรูปธรรม	5.0	0.0	0
11: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีมาตรการทางสังคมและศีลธรรมเชิงบังคับเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของสมาชิกในหมู่บ้าน เช่น ตัดสิทธิสวัสดิการของกองทุนต่างๆ ที่ชุมชนมีการตั้งขึ้น หรือการไม่ตอบรับกิจกรรมนิมนต์ของครอบครัวที่อยู่เกี่ยวกับยาเสพติดของคณะสงฆ์ของวัดในหมู่บ้าน	5.0	0.0	0
12: คณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดให้มีการเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อทบทวนการใช้มาตรการทางสังคมและศีลธรรมที่เป็นข้อตกลงร่วมกันในการปราบปรามยาเสพติดของชุมชนอยู่เรื่อยๆ เพื่อให้เกิดความทันสมัยต่อพฤติกรรมและสภาพบังคับต่างๆ ที่ประกาศใช้ร่วมกัน	5.0	0.0	0
4 การบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน			
1: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมอบหมายภารกิจด้านการบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ป่วยจากยาเสพติดในหมู่บ้านให้กับคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายสังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมเพื่อร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่ (รพ.สต.) ในการปฏิบัติการดูแลเฝ้าระวังผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.88	0.32	1
2: ควรกำหนดสถานะความชัดเจนของสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายสังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม เพื่อสามารถบูรณาการอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการแก้ไขเยียวยาปัญหาสุขภาพและสังคมของผู้ป่วยจากยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างเป็นระบบ	4.88	0.32	1
3: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบการค้นหาผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้านเป็นประจำ ด้วยมาตรการต่างๆ เช่น การตรวจปัสสาวะผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยง การจัดระเบียบสังคม การจัดทำประชาคมหรือข้อตกลงร่วมกัน	4.94	0.23	1

องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไท์
4: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีระบบชักชวนและจูงใจให้ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา โดยการปรับทัศนคติของผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดให้เห็นผลกระทบของการใช้ยาเสพติด รวมถึงการปรับทัศนคติของครอบครัว ผู้ปกครอง ชุมชน สถานศึกษา และสถานประกอบการเพื่อให้เกิดการยอมรับปัญหาเสพติดร่วมกัน	4.94	0.23	1
5: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการใช้กระบวนการอบรมทางครอบครัว เพื่อนร่วมรุ่น หรือเพื่อนร่วมโรงเรียนในการเป็นคู่บัดดี้/คูหูเพื่อสอดส่องดูแลและติดตามให้กำลังใจผู้ที่เคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	4.88	0.32	1
6: ควรมอบภารกิจให้คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการติดตามและให้ความช่วยเหลือตามความประสงค์ของผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมและจัดทำโครงการฟื้นฟูเยียวยา เพื่อดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดเฉพาะในพื้นที่ โดยดำเนินการตามแนวทางการยึดสภาพปัญหาของพื้นที่เป็นหลัก	4.94	0.23	1
7: คณะกรรมการหมู่บ้านควรได้รับการสนับสนุนให้มีการพัฒนาโครงการนวัตกรรมหรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในพื้นที่	4.88	0.32	1
8: คณะกรรมการหมู่บ้านควรใช้หลักการให้อภัยและสร้างความเป็นมิตรที่ดีต่อกันภายในชุมชนในการฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	4.94	0.23	1
9: คณะกรรมการหมู่บ้านควรวางแผนสำหรับใช้เครื่องมือด้านกองทุนและสวัสดิการต่างๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านเพื่อบูรณาการความช่วยเหลือในการฟื้นฟูเยียวยาผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	5.0	0.0	0
10: คณะกรรมการหมู่บ้านควรวางแผนและดำเนินการร่วมกับศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนและตามระบบอัยาศัย (กศน.) เกษตรอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาอาชีพตามความสนใจให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	5.0	0.0	0
11: คณะกรรมการหมู่บ้านควรพัฒนาระบบการบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน /หรือกองทุนหมู่บ้านที่มีอยู่เพื่อใช้วางแผนในการส่งเสริมการลงทุนเพื่อประกอบอาชีพให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	5.0	0.0	0
12: คณะกรรมการหมู่บ้านควรร่วมกับวัด/ศาสนสถานในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมในการพัฒนาจิตใจให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านให้ยกระดับสูงขึ้น	5.0	0.0	0

องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไท์ล์
<p>13: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีมาตรการประเมินคัดกรองผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน เพื่อประเมินสภาพการเสพ การติด และนำเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูให้เหมาะสมกับประวัติและพฤติกรรมของผู้เสพผู้ติด ดังนี้</p> <p>(1) กลุ่มผู้เข้าเสพยาเสพติดควรส่งให้สถานพยาบาลในพื้นที่ เช่น รพ.สต. รับผิดชอบดำเนินการตามแนวทางการฟื้นฟู</p> <p>(2) กลุ่มผู้เสพ ควรส่งเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือให้สถานพยาบาลเพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที</p> <p>(3) กลุ่มติด ผู้ติดยาแรง หรือมีปัญหาทางจิต ควรส่งให้สถานพยาบาลที่มีศักยภาพในการรองรับปัญหา เช่น โรงพยาบาลเฉพาะทาง (โรงพยาบาลธัญญารักษ์ โรงพยาบาลจิตเวช) เพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที</p>	5.0	0.0	0

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษา พบว่า แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่ในการเอาชนะปัญหาเสพยาเสพติด มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการป้องกันเสพยาเสพติด ด้านการปราบปรามเสพยาเสพติด และด้านการบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับเสพยาเสพติดในหมู่บ้าน นั้นซึ่งทุกองค์ประกอบจะมีแนวทางต่างๆที่เรียกว่าตัวชี้วัดในการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่ในการเอาชนะปัญหาเสพยาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการเชิงความร่วมมือตามแนวคิดของ Ansell and Gash (2008) ที่ได้ศึกษาและพัฒนาตัวแบบการบริหารจัดการแบบร่วมมือในการบริหารภาครัฐในมิติใหม่ที่เน้นการทำงานเชิงรุกและการแก้ไขปัญหาสาธารณะที่มีความสลับซับซ้อน ไม่ใช่การแก้ไขปัญหาเพียงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว และใช้เพียงกลไกของภาครัฐเพียงอย่างเดียว ดังเช่นเดิมๆที่เคยถือปฏิบัติกันมา แต่การที่จะทำให้การป้องกันและปราบปรามปัญหาเสพยาเสพติดในระดับชุมชนหมู่บ้านให้หมดสิ้นไปได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และมีการปรับรูปแบบการปฏิบัติงานบนฐานคิดการทำเงินแบบเครือข่าย (Networking) ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละหมู่บ้านนั้นๆ ว่ามีปัญหาคือส่วนใดหรือด้านใดหนักเป็นพิเศษ โดยยอมรับความสามารถในการแก้ไขปัญหาและศักยภาพการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในแต่ละหมู่บ้านเป็นหลัก จึงจะทำให้เกิดการร่วมมือเป็นอย่างดี โดยการสร้างความร่วมมือกันและรับฟังข้อเสนอและความต้องการในการแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดจากคณะกรรมการหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานในแต่ละหมู่บ้านเพื่อทำงานเชิงรุก หรือทำงานส่วนหน้าร่วมกับ

หน่วยงานอื่นๆ ทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร ครู เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และภาคประชาสังคมอื่นๆ ที่ต้องการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนด้วย เช่น วัด หรือศาสนสถานในชุมชน เป็นต้น เพื่อวางแผนการทำงาน การวางมาตรการป้องกัน การจัดทำโครงการและกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกัน รวมทั้งการหาแนวทางในการบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาเสพติดในชุมชนร่วมกัน โดยการปรับตัวชี้วัดแนวทางการปฏิบัติงานต่างๆ เข้ากับสภาพหมู่บ้านและพื้นที่ต่างๆ โดยยึดความสำคัญของชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านในการเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนภารกิจ ส่งเสริมความสำคัญของครอบครัวในฐานะรากฐานสำคัญที่จะช่วยลดความเสี่ยงของกลุ่มเยาวชนกลุ่มใหม่ๆ ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนต้องอาศัยการดำเนินการเชิงลึก คือ อาศัยผู้มีอำนาจหน้าที่ในแต่ละพื้นที่ แต่ละด้านเข้ามาบูรณาการเข้าร่วมกัน เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ตำรวจ คณะครูในโรงเรียน และผู้ปกครองของเด็กเยาวชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติงานเชิงรุกเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานในการบูรณาการความร่วมมือระหว่างกันให้ได้ประสิทธิภาพมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของไกรสุข สิ้นสุข (2543) ที่ได้ศึกษาระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันยาเสพติด โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลบางพรม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวพบว่าปัจจัยต่างๆ ที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกชุมชนต่างสามารถนำมาเป็นเครื่องมือในกระบวนการเสริมสร้างพลังของชุมชนทำให้คนในชุมชนกล้าคิด กล้าแสดงออก ใช้วิธีการคิดแก้ไขปัญหาเสพติดแบบองค์รวมในเชิงสร้างสรรค์ และได้รับแรงกระตุ้นจากเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนที่มีประสบการณ์ในเรื่องเดียวกันเพื่อจะช่วยให้ชุมชนสามารถแสดงศักยภาพและพลังในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนกำหนดแนวทางการพัฒนาของตนเองได้ หรือสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสมอ แสงสนธิ์ สุนทรี ดวงทิพย์ และปาจริย์ ผลประเสริฐ (2559) ที่ได้ทำการศึกษายุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเยาวชนโดยชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ควรวางแผนเป้าหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนร่วมกัน โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ให้มีภารกิจเพิ่มในการป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติดในหมู่บ้านโดยมีหน้าที่ในการสำรวจผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด นำผู้ที่เสพยาเสพติดไปบำบัดรักษาและป้องกันไม่ให้ผู้ที่ติดยาเสพติดที่ผ่านการบำบัดไปใช้ยาเสพติด สำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ได้มอบหมายให้แนะนำให้ผู้ที่อยู่ในวัยเสี่ยงเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยยาเสพติดให้เยาวชน จัดอบรมผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลบุตรหลานที่เป็นวัยรุ่นและจัดกิจกรรมให้กับเยาวชนในด้านการป้องกันยาเสพติด รวมทั้งสอดคล้องกับพูลสุข เพียรพิทักษ์ (2548) ที่ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด: ศึกษากรณีอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า โครงการหมู่บ้านปลอดภัยยาเสพติดค่อนข้างจะประสบ

ความสำเร็จและเป็นโครงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ภาครัฐจัดให้ และประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าไปแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับภาครัฐโดยการร่วมคิดร่วมกันแก้ไขปัญหายา

จากผลการศึกษาที่นำมาซึ่งตัวชี้วัดในการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งเปรียบเสมือนตัวแทนภาคชุมชนและประชาสังคมในการเข้ามามีส่วนในการจัดการปัญหายาเสพติดในชุมชนซึ่งเป็นพันธกิจในฐานะโครงการรื้อชุมชนตามนโยบายการปราบปรามยาเสพติดรูปแบบหนึ่งของรัฐบาล เพื่อระดมภาคประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันทำประชาคมหมู่บ้านเพื่อหาทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด มีการจัดตั้งผู้นำทางการและผู้นำตามธรรมชาติในหมู่บ้านเพื่อร่วมกันเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีการสร้างความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงและฝ่ายปกครองในการประสานความร่วมมือการปฏิบัติงานในพื้นที่ร่วมกัน มีการทำความเข้าใจพิษภัยและโทษทัณฑ์ของยาเสพติด มีการตรวจสอบแหล่งมั่วสุมของกลุ่มเสี่ยงในหมู่บ้านโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน มีการตั้งแหล่งข่าวติดตามพฤติกรรมของผู้ที่สงสัยเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างทั่วถึงในหมู่บ้านและมีความต่อเนื่อง ผู้ใหญ่บ้านมีการกระจายข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆให้ประชาชนทราบ เช่น เสียงตามสาย ไลน์หมู่บ้าน การประชุมประจำเดือนเพื่อปลูกฝังให้สมาชิกในชุมชนรู้จักโทษทัณฑ์และพิษภัยของยาเสพติด และเกิดจิตสำนึกในการหวงแหนกันและกัน ในชุมชนอันจะเป็นเกราะป้องกันคนในชุมชนไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญกิจกรรมและโครงการที่ดำเนินการควรบูรณาการความร่วมมือกับภารกิจของหน่วยงานต่างๆ สำหรับสนับสนุนและร่วมดำเนินการกับคณะกรรมการหมู่บ้านสำหรับเฝ้าระวัง คอยเป็นหูเป็นตา ดูแลและร่วมให้กำลังใจกันและกันในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งพร้อมที่จะเอาชนะปัญหายาเสพติดร่วมกัน สอดคล้องกับการวิจัยของนราศักดิ์ ปานบุตร (2554) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการสร้างรื้อชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดโดยความร่วมมือของแกนนำในชุมชนบ้านบ่อแปดร้อย เทศบาลตำบลในเมือง อำเภอสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า วิธีการที่จะนำมาใช้เป็นรื้อชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เหมาะสมกับชุมชน และสามารถปฏิบัติได้ดังนี้ 1) ให้ข้อมูลด้านสถานการณ์ของยาเสพติดกับที่ประชุมหมู่บ้านโดยผู้ใหญ่บ้านและทุกคนร่วมกันติดตามการใช้สารเสพติดของบุคคลเสี่ยง 2) ติดตามเฝ้าระวังบุคคลภายนอกชุมชนที่ต้องสงสัยหรือมีพฤติกรรมอาจเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและให้ข้อมูลกับผู้นำชุมชน 3) ร่วมกันติดตามพฤติกรรมกลุ่มของเยาวชนเพื่อป้องกันไม่ให้ใช้สารเสพติด 4) สนับสนุนลานกีฬาและอุปกรณ์ประเภทต่างๆ ในชุมชนทุกเพศทุกวัยและเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วดำเนินการ ดังนี้ ถ้าเป็นบุคคลภายในชุมชนบอกเตือนโดยคนในครอบครัว บุคคลที่นับถือ บุคคลที่สนิท หรือโดยกรรมการหมู่บ้าน แต่ถ้าเป็นบุคคลภายนอกควรแจ้งไปยังผู้ใหญ่บ้านเพื่อดำเนินการแจ้งข้อมูลบุคคลดังกล่าวต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้สามารถเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปพัฒนาผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่ในการเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้าน ดังนี้

1. การเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้าน หน่วยงานด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องควรมุ่งดำเนินการในลักษณะบูรณาการความร่วมมือกับคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในฐานะกลไกกึ่งภาครัฐและภาคประชาชนในระดับหมู่บ้านที่เข้าใจปัญหาและบริบทของพื้นที่ตนเอง เพื่อสามารถบริหารจัดการ ป้องกัน ปราบปราม และเยียวยาฟื้นฟูปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การบริหารจัดการในการบูรณาการความร่วมมือในการเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น จำเป็นที่กระทรวงมหาดไทยในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลคณะกรรมการหมู่บ้าน จะต้องแสวงหาเครื่องมือและเทคนิคการจัดการต่างๆ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านตามเกณฑ์ตัวชี้วัดต่างๆ ให้สามารถบริหารจัดการแบบร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านนั้น จำเป็นที่จะต้องส่งเสริมความรู้ทางกฎหมาย และแนวทางการปฏิบัติการต่างๆ ตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือร่วมมือกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายอยู่แล้ว ดังนั้นควรส่งเสริมบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการพัฒนาสมรรถนะและผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการศึกษาการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น เสนอต่อศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด (ศศก.) สำนักงานกองทุนส่งเสริมสุขภาพแห่งชาติ (สสส.) ผู้เขียนต้องขอบขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. (2544). **คู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาสมัครศึกษาดินแดน.

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน. (17 กุมภาพันธ์ 2560). **ข้อเสนอการจัดระเบียบการบริหารจัดการหมู่บ้านโดยกลไกคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) เพื่อให้เกิดเอกภาพและบูรณาการตามแนวทางประชารัฐ.** (เอกสารอัดสำเนา)

ไกรสุข สิ้นสุข. (2543). **กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันยาเสพติดโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.** วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.

จรรยา จิตรจรรย์. (2547). **ทิศทางของการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ธราเทพ โอชารส, สุณี สาธิตานันต์ และรังสรรค์ สิงห์เลิศ (2554) ได้ทำการศึกษารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม** 5 (2): 73 - 85

ณัฐนนท ทวีสิน และอานนท์ ทวีสิน. 2560. **แนวทางการป้องกันปัญหาเสพติดของเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา.** **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร** (2560): 151 - 158

นพพล อัครชาติ. (2562). **คณะกรรมการหมู่บ้านกับการส่งเสริมการบริการสาธารณสุขของรัฐ.**

วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณสุขและการจัดการภาครัฐ, มหาวิทยาลัยมหิดล

นราศักดิ์ ปานบุตร. (2554). **การสร้างรั้วชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดโดยความร่วมมือของแกนนำในชุมชนบ้านบ่อแปดร้อย เทศบาลตำบลในเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย.** สุโขทัย: สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 6.

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457

พูลสุข เพียรพิทักษ์. (2548). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา**

ยาเสพติด: ศึกษากรณีกิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษปริญญา

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณสุข, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

มหาวิทยาลัยบูรพา.

เสมอ แสงสนธิ์ สุนทรี่ ดวงทิพย์ และปาจรีย์ ผลประเสริฐ. (2559). **ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไข**

ปัญหาเสพติดในเยาวชน โดยชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชร. สักทอง: **วารสาร**

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.) 22 (1): 107 - 118

โสณกฤษณ์ ทรัพย์สมบัติ. 2556. **การพัฒนาเครือข่ายชุมชนพึ่งตนเองในการแก้ไขปัญหาเสพติด.**

วารสารดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ (ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) 3(2): 66 - 79

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2541). **แนวคิดและแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด.** เอกสารเผยแพร่ (อัดสำเนา).

- สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (2552). **แนวคิดการป้องกันยาเสพติดในเยาวชน กลุ่มเสี่ยง**. กรุงเทพฯ: บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด.
- สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (2559). **คู่มือแนวทางดำเนินงานขับเคลื่อนแผนประชารัฐร่วมใจสร้างหมู่บ้าน /ชุมชนมั่นคง ปลอดภัยยาเสพติดพ.ศ. 2559 - 2560**. (อัดสำเนา).
- สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (2560). **แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี 2560**. มปท. :
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2560). สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.nccd.go.th>. สืบค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2562.
- Ansell, Chris, and Gash, Alison (2008). “Collaborative Governance in Theory and Practice” In **Journal of Public Administration Research and Theory**, Volume 18, Issue 4, pp.543 – 571
- Bevir, M. (2010). **Governance: A Very Short Introduction**. New York : Oxford
- Creswell, J. H. (2014). **Research Design: Qualitative, Quantitative, & Mixed Methods Approaches (4th ed.)**. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Edmons, W.A., & Kennedy, T.D. (2017). **An applied guide to research designs: quantitative, qualitative, and mixed methods**. Thousand Oaks: Sage.
- Gracht, H. A. (2012). Consensus measurement in delphi studies review and implications for future quality assurance. *Technological Forecasting & Social Change*, 79(1): 1525 – 1536.
- Macmillan, T. T. (1971). The Delphi technique. In Paper presented at the annual meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development, May 3-5. CA: Monterey.
- United Nations Office on Drugs and Crime. [Online]. (2017). **World drug report 2016**. Retrieved from: https://www.unodc.org/doc/wdr2016/WORLD_DRUG_REPOR T_2016_web.pdf. Retrieve 2 Jan, 2019.

9.4 รูปกิจกรรมในการดำเนินโครงการ

สัมภาษณ์ข้อมูลจากปลัดอำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2563

การทวนสอบข้อมูลเพื่อยืนยันผลการวิจัยจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2563

สำรวจชุมชนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและการสัมภาษณ์กลุ่มย่อยในกรณีศึกษาบ้านบางวัน หมู่ที่ 1 ตำบล
บางวัน อำเภอกระบี่ จังหวัดพังงา เมื่อวันที่ 5 - 7 มีนาคม 2563

สำรวจชุมชนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและการสัมมนากลุ่มย่อยในกรณีศึกษาบ้านหนองหัว หมู่ที่ 5 ตำบลโนนแดง อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 13 – 14 กุมภาพันธ์ 2563

สำรวจชุมชนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและการสัมมนากลุ่มย่อยในกรณีศึกษาบ้านหนองแห่น หมู่ที่ 7 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ 18 – 19 มกราคม 2563

สำรวจชุมชนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและการสัมมนากลุ่มย่อยในกรณีศึกษาบ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลน้ำเกี๋ยน อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน เมื่อวันที่ 2 - 3 กุมภาพันธ์ 2563

สัมภาษณ์นายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเกี๋ยน อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน เมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2563

นำเสนอรายงานความก้าวหน้าโครงการเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2563 ณ โรงแรมแมนดาริน กรุงเทพฯ